

Jaarrekening 2025

Inhoudsopgave

1 Algemeen.....	4
1.1 Bestuurlijke samenvatting.....	4
1.2 Jaarcijfers 2025 in 1 oogopslag.....	12
1.3 Leeswijzer.....	14
2 Programma's	15
0. Bestuur en ondersteuning	16
1. Veiligheid	24
2. Mobiliteit en bereikbaarheid.....	30
3. Economie.....	39
4. Onderwijs.....	44
5. Sport, cultuur en recreatie	50
6. Sociaal domein	58
7. Volksgezondheid en milieu.....	74
8. Bouwen en wonen (VHLOSV).....	84
Overige onderdelen	93
3 Paragrafen	100
Lokale heffingen	101
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	109
Onderhoud kapitaalgoederen	121
Financiering	129
Bedrijfsvoering.....	134
Vertragingen door organisatorische omstandigheden	142
Verbonden partijen	144
Grondbeleid	165
Duurzaamheid	171
Wet open overheid	179
Participatie	180
4 Jaarrekening.....	183
4.1 Waarderingsgrondslagen	184
4.2 Overzicht van baten en lasten.....	187
4.3 Financiële resultaten per programma.....	190
4.4 Balans met toelichting	211
4.5 Realisatie investeringsplan.....	240
4.6 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage)	251
4.7 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	294
4.8 Wet Normering Topinkomens (WNT)	296
4.9 Overige gegevens	297

4.9.5 Controleverklaring accountant.....	324
4.10 Rechtmatigheidsverantwoording	325
5 Bijlagen	328
5.1 Subsidielijst.....	328
5.2 Kostendeclaratie college	329
5.3 Integriteit.....	330
5.4 Kerngegevens	332

1 Algemeen

1.1 Bestuurlijke samenvatting

Voorwoord

Voor u liggen drie belangrijke financiële documenten van onze gemeente: de Jaarrekening 2025, de eerste tussentijdse rapportage 2026 en de Kadernota 2027-2030. Samen geven deze documenten inzicht in de financiële situatie van de gemeente en de status van de uitvoering van het vastgestelde beleid. Wat heeft de gemeente gedaan, hoe staat Leidschendam-Voorburg er nu voor en welke kaders zijn er voor de komende jaren.

In de Jaarrekening wordt teruggekeken op het afgelopen jaar. Ondanks de financiële uitdagingen waar gemeenten mee te maken hebben, heeft onze gemeente een stabiele begroting, die extern is gewaardeerd met een 9,8. Deze positie komt voort uit een behoedzame omgang met middelen en het maken van gerichte keuzes. Daardoor was er ruimte om te blijven investeren in belangrijke opgaven binnen de gemeente. De eerste tussentijdse rapportage laat zien hoe het ervoor staat en helpt om tijdig bij te sturen waar dat nodig is.

Het afgelopen jaar is ingezet op woningbouw, met nadruk op betaalbaarheid, doorstroming en passende woonvormen. De plannen voor 4.000 tot 5.000 woningen krijgen onder meer vorm door de transformatie van leegstaande kantoren en door ontwikkelingen op locaties zoals de Van Ruysdaellaan en Overgoo. Daarmee wordt gewerkt aan meer en beter passende woningen voor verschillende doelgroepen.

Ook in de wijken is verder gewerkt aan leefbaarheid. In Leidschendam-Noord gebeurt dit via het programma Sterk voor Noord, waarin samen met inwoners en partners wordt geïnvesteerd in wonen, welzijn en veiligheid. Een concreet voorbeeld is het jongerenperspectieffonds, dat jongeren met schulden ondersteunt om weer grip te krijgen op hun situatie en toe te werken naar een stabielere toekomstperspectief.

Op andere terreinen zijn eveneens stappen gezet. Met de samenwerkingsovereenkomst met het Huygensmuseum is de toekomst van Hofwijck als rijksmonument en publiekslocatie geborgd. Vrijwilligers en verenigingen blijven daarbij een belangrijke rol spelen in het versterken van sociale netwerken en ontmoeting in de wijken. Op het gebied van veiligheid is ingezet op zichtbaarheid en wijkgericht werken, onder andere via de inzet van wijkboa's en het uitvoeren van wijkveiligheidsscans. Daarnaast groeit de aandacht voor digitale veiligheid, bijvoorbeeld met voorlichtingsbijeenkomsten voor ouderen.

Verder zijn er ontwikkelingen op het gebied van economie, innovatie en voorzieningen. Zo is de gebiedsvisie voor winkelcentrum De Julianabaan vastgesteld en zijn binnen de organisatie eerste ervaringen opgedaan met nieuwe technologieën, zoals AI-toepassingen bij de bezwarencommissie. Ook is geïnvesteerd in voorzieningen, waaronder een nieuwe accommodatie voor rugbyclub VRC, en is gestart met een regionaal werkcentrum om inwoners beter te begeleiden naar werk en participatie.

Op het gebied van groen en duurzaamheid zijn resultaten zichtbaar. Met het Bomenbeleidsplan zijn extra bomen geplant en bestaande structuren versterkt. Daarnaast zijn inwoners ondersteund bij het verduurzamen van hun woning, onder meer via uitgebreide subsidieregelingen, waarvan door duizenden inwoners gebruik is gemaakt.

Met de Omgevingsvisie is een belangrijke stap gezet in het bepalen van de koers voor de lange termijn. Deze visie beschrijft hoe de gemeente de komende 25 jaar omgaat met wonen, werken, bereikbaarheid en leefkwaliteit. Daarnaast zijn besluiten genomen over onderwijshuisvesting, de uitbreiding van voorschoolse educatie en het ontwerp van een nieuwe raadzaal.

Tot slot is geïnvesteerd in mobiliteit en verkeersveiligheid. Zo zijn fietspaden verbeterd en is met de campagne 'LV fietst!' het gebruik van de fiets gestimuleerd. Ook zijn maatregelen genomen om verkeersstromen te verbeteren, zoals aanpassingen aan de Heuvelweg bij de Mall, en is gewerkt aan veiligere schoolomgevingen.

Vooruitkijkend blijft de financiële situatie aandacht vragen. De ruimte is beperkt en de opgaven zijn groot. In de Kadernota zijn, mede door de bestuurlijke wissel, geen nieuwe beleidskeuzes opgenomen. De nadruk ligt op het zorgvuldig voortzetten van het huidige beleid en het behouden van financiële stabiliteit.

Het college van burgemeester en wethouders,

Martijn Vroom
Astrid van Eekelen
Bianca Bremer
Marcel Belt
Philip van Veller

Samenvatting: wat hebben we gedaan in 2025

2025 was voor Leidschendam-Voorburg een jaar waarin beleidsmatige ambities en financiële stabiliteit hand in hand gingen. In een context van maatschappelijke en financiële onzekerheid, toenemende druk op het sociaal domein en grote ruimtelijke opgaven, is het college erin geslaagd om uitvoering te geven aan vastgestelde beleidsdoelen.

De jaarstukken laten zien dat is gewerkt aan versterking van participatie en dienstverlening, veiligheid en leefbaarheid in de wijken, bereikbaarheid en mobiliteit, de Omgevingsvisie, bouwen en wonen, kansengelijkheid in onderwijs en jeugd, verduurzaming en vergroening van de leefomgeving, en een stevige sociale basis voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.

Het huishoudboekje 2025 in hoofdlijnen

Het jaar 2025 sluit af met een voordelig rekeningresultaat van circa € 6,8 miljoen. Ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting betekent dit een voordeel van € 8,7 miljoen. Dit resultaat wordt in belangrijke mate verklaard door:

- hogere baten en lagere lasten in het sociaal domein;
- onderschrijdingen, mede door uitgestelde projecten;
- hogere algemene dekkingsmiddelen.

Ondanks de financiële uitdagingen waar gemeenten voor staan, beschikt Leidschendam-Voorburg over een stabiele begroting, die extern zeer positief is beoordeeld (waardering: 9,8, door accountantskantoor BDO afgegeven). Tegelijkertijd is zichtbaar dat op onderdelen middelen niet in 2025 zijn uitgegeven, maar zijn doorgeschoven naar 2026 en verder. Dit vraagt blijvende aandacht voor realistische plannen en uitvoeringskracht.

Bestuur en veiligheid

In 2025 is verder ingezet op versterking van inwonersparticipatie, regionale samenwerking en moderne dienstverlening. Vanuit participatie is met het experimenterprogramma ervaring opgedaan met vernieuwende experimenten zoals het uitdaagrecht en extra aandacht voor jongerenparticipatie. De gemeente heeft haar strategische positie in de regio versterkt, onder meer binnen MRDH, NOVEX en de VNG/M50.

Ook is het ontwerp van de nieuwe raadszaal vastgesteld. Op het gebied van dienstverlening zijn belangrijke stappen gezet richting een vernieuwd servicecentrum, een integraal klantbeeld (het verzamelen en integreren van alle relevantie klantinformatie op één centrale plek) en versterking van de digitale weerbaarheid (BIO en NIS2).

De vanuit veiligheid ingezette wijkgerichte en informatiegestuurde aanpak werpt zijn vruchten af. Het veiligheidsdashboard wordt actief gebruikt, elke wijk beschikt over een wijkboa en wijkveiligheidsscans vormen de basis voor gerichte acties. Daarnaast is geïnvesteerd in handhavingsinstrumenten, waaronder een slim cameravoertuig voor afvalhandhaving.

Bouwen, wonen en mobiliteit

In 2025 zijn de activiteiten op het gebied van volkshuisvesting, ruimte, mobiliteit en leefbaarheid onverminderd voortgezet. Zo zijn er nieuwbouwwoningen opgeleverd en bij lopende en nieuwe projecten wordt gestuurd op voldoende gewenste en betaalbare woningen met ruimte voor werken en voorzieningen. Bij verschillende projecten zijn belemmeringen die realisatie in de weg stonden weggenomen. Daarnaast zijn duizenden inwoners geholpen met de verduurzaming van hun woning door een uitbreiding van de subsidieregelingen.

In 2025 is een belangrijke mijlpaal bereikt met het opleveren van de Omgevingsvisie aan de gemeenteraad. In deze visie is vastgelegd hoe Leidschendam-Voorburg de komende 25 jaar wil omgaan met wonen, bouwen, werken, bereikbaarheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie en leefkwaliteit. De Omgevingsvisie biedt een samenhangend kader voor woningbouwopgaven, gebiedsontwikkelingen en het zorgvuldig benutten van de schaarse ruimte in Leidschendam-Voorburg. Daarmee vormt zij het strategisch fundament voor toekomstige woningbouw, verdichting én het behoud van ruimtelijke kwaliteit in alle kernen van de gemeente.

Naast de voorbereiding van grote projecten rond onder meer Westfield Mall of the Netherlands, De Vlietlijn en OV-knooppunten, zijn ook concrete verbeteringen gerealiseerd. Zo is een inhaalslag gemaakt in het asfalteren van fietspaden en is de fietscampagne "LV fietst!" uitgevoerd. De Heuvelweg, gelegen naast de Mall, is aangepast, waardoor de doorstroming van het verkeer van en naar het winkelcentrum merkbaar is verbeterd. In 2025 is het Actieplan Verkeersveiligheid vastgesteld. Vanuit dit Actieplan zijn diverse maatregelen uitgevoerd, met extra aandacht voor veilige schoolomgevingen. Zo zijn bij meerdere basisscholen zogenoemde Nijntje-palen geplaatst en zijn verkeersregelinstallaties aangepast.

Economie, sport, cultuur en recreatie

De lokale economie is ondersteund via accountmanagement, centrummanagement en regionale samenwerking. Voor De Julianabaan is een gebiedsvisie vastgesteld. Een belangrijke mijlpaal, omdat hiermee het winkelcentrum een stap richting een aantrekkelijk, groen en veilig winkelgebied zet.

Sport, cultuur en recreatie dragen zichtbaar bij aan gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid. Met de uitvoering van het Groen Actie Plan wordt de gemeente op steeds meer plekken groen en klimaatadaptief. In 2025 is daarvoor ook het Bomenbeleidsplan vastgesteld. Op basis hiervan wordt ingezet op het planten van meer bomen, het versterken van bestaande bomen en het vergroten van vergroening samen met inwoners, bijvoorbeeld in tuinen en op balkons. Daarnaast is een accommodatie voor Rugbyclub VRC gerealiseerd.

Op cultureel gebied is een samenwerkingsovereenkomst met het Huygensmuseum gesloten om de toekomst van het museum en rijksmonument Hofwijck veilig te stellen. Daarnaast is extra subsidie beschikbaar gesteld voor cultuureducatie, waardoor meer kinderen in aanraking komen met kunst en cultuur.

Onderwijs en zorg

In het onderwijs is sterk ingezet op kansengelijkheid en een stevige pedagogische basis. Het bereik van de voorschoolse educatie (VE) is vergroot door uitbreiding van het aantal locaties. Op het gebied van onderwijshuisvesting zijn belangrijke stappen gezet: het definitief ontwerp voor het Sint-Maartenscollege en RKBS Maria Bernadette (KC Ruysdael) is vastgesteld door de gemeenteraad. Bovendien is voor de aankomende periode het Integrale Huisvestingsplan (IHP) als meerjarig kader vastgesteld.

Het sociaal domein blijft qua omvang en impact het grootste programma. In 2025 is ingezet op versterking van de sociale basis, herijking van subsidies, nieuw Wmo-beleid en een fundamentele beweging in de jeugdhulp: van individuele zorg naar collectieve en preventieve ondersteuning.

Daarnaast is de ondersteuning van inwoners met financiële uitdagingen verbeterd door de uitvoering van het nieuwe minimele, met vernieuwde regelingen en de inzet van de voorzieningenwijzer. Ook is nieuw beleid voor schuldhulpverlening vastgesteld en is een regionaal werkcentrum ingericht om inwoners te begeleiden naar werk en participatie.

Tot slot

De jaarstukken 2025 laten een solide financieel beeld en duidelijke resultaten voor onze inwoners zien. Tegelijkertijd vragen de komende jaren om blijvende aandacht voor de uitvoeringscapaciteit en planning van grote en complexe projecten en de structurele beheersing van het sociaal domein.

Met onder andere de opgeleverde Omgevingsvisie en het Volkshuisvestingsprogramma, het IHP, het Bomenbeleidsplan en de ingezette beweging in het sociaal domein zijn belangrijke fundamenten gelegd voor de verdere ontwikkeling van Leidschendam-Voorburg.

Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,
Martijn Vroom
Astrid van Eekelen
Bianca Bremer
Marcel Belt
Philip van Veller

Het huishoudboekje 2025

Financiële resultaat 2025

Het jaarrekeningresultaat is € 6,8 miljoen voordelig. Ten opzichte van de laatst aangepaste begroting is dit een voordeel van € 8,7 miljoen. Een toelichting op hoofdlijnen is hieronder opgenomen. Onder de financiële toelichtingen per programma zijn meer gedetailleerde toelichtingen te vinden.

In de tabel hieronder staat per programma welk bedrag was begroot, wat is uitgegeven en wat het verschil tussen beiden is. Een min in de kolom 'Begroting' en de kolom 'Jaarrekening' staat voor een last. Een min in de kolom 'Verschil' betekent een nadelig verschil: er is meer uitgegeven of minder ontvangen dan begroot. Een plus betekent een voordelig verschil: er is minder uitgegeven dan begroot of meer ontvangen dan begroot.

Programma	Begroting na wijz. 2025	Jaarrekening 2025	Verschil
Bestuur en ondersteuning	-7.474	-9.702	-2.228
Veiligheid	-12.500	-11.740	761
Mobiliteit en bereikbaarheid	-15.336	-13.684	1.652

Economie	-629	-801	-172
Onderwijs	-7.351	-6.203	1.148
Sport, cultuur en recreatie	-19.989	-19.458	531
Sociaal domein	-89.125	-82.506	6.620
Volksgezondheid en milieu	-214	-918	-703
Bouwen en wonen (VHLOSV)	-7.410	-6.580	830
Algemene dekkingsmiddelen	194.278	195.817	1.539
Overhead	-40.670	-39.312	1.358
Vennootschapsbelasting	-50	-82	-32
Onvoorzien	-100	0	100
Totaal van baten en lasten	-6.571	4.833	11.404
Mutaties reserves	4.675	1.976	-2.699
Totaal	-1.896	6.809	8.705

Het totaalbeeld over 2025 laat zien dat de grootste voordelen vooral samenhangen met het sociaal domein en dat er meer rijksmiddelen ontvangen zijn. Bij de inkomensregelingen vallen de lasten lager uit en is de BUIG-bijdrage hoger dan geraamd. Daarnaast is sprake van een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds (o.a. door verwerking van de decembercirculaire en nacalculaties). Tegelijkertijd zijn er duidelijke nadelen bij wettelijk bepaalde open-einde regelingen, met name de jeugdhulp waar de kostenstijging (duurdere verblijfsvormen en specialistische GGZ) doorzet. Ook bij de grondexploitatie is een groot nadeel zichtbaar door actualisatie van het MPG en een hogere mutatie in de verliesvoorziening (met name door vertragingen bij de grondexploitatie Vlietvoorde). Tot slot zijn er diverse voordelen die het gevolg zijn van vertragingen en overhevelingen van werkzaamheden en projecten naar 2026. De grootste afwijkingen (voor- en nadelen) zijn hieronder opgenomen.

Samenvatting afwijkingen	Totaal
Fasering activiteiten	€ 2.435.000
BUIG inkomsten	€ 1.873.000
Gemeentefonds	€ 1.698.000
Noodopvang vluchtelingen	€ 1.179.000
Inkomensregelingen	€ 1.056.000
Toerekening sociaal domein	€ 802.000
Onderwijsbeleid	€ 751.000
Onderwijshuisvesting	€ 591.000
Mobiliteitsaanpassingen	€ 455.000
ICT systemen	€ 394.000
De Binnenbaan	€ 331.000
Kostenverhaal	€ 324.000
Gebiedsvisie Veurse Achterweg	€ 323.000
Kabels en leidingen	€ 290.000
Informatiebeveiliging NIS2/BIO	€ 274.000

Dienstverlening Werk en Inkomen	€ 264.000
Toerekening Openbare orde en veiligheid	€ 234.000
Paspoorten, Identiteitskaarten en Rijbewijzen	€ 226.000
Handhaving bouw – Vergunningen	€ 201.000
Verkoop Herenstraat 42	- € 285.000
BTW naheffing	- € 347.000
Vastgoed	- € 416.000
Riolering	- € 485.000
Verliesvoorziening Vlietvoorde	- € 815.000
Wethouderspensioenen	- € 1.269.000
Jeugdzorg	- € 2.700.000
Overige afwijkingen (kleiner dan € 200.000)	€ 1.321.000
Totaal	8.705.000

Bedragen x € 1

Fasering activiteiten, € 2.435.000 voordelig

In 2025 geplande activiteiten voor diverse projecten konden door capaciteitsbeperkingen, vertragingen in planning, externe afhankelijkheden of complexiteit van uitvoering niet volledig worden afgerond. De resterende werkzaamheden, variërend van ICT-implementaties (zoals het zaakstelsel, WOO en personeelsadministratiesysteem), infrastructuur- en mobiliteitsprojecten (zoals verkeersplannen, Huygenstunnel en deelmobiliteit) tot sociaal-maatschappelijke programma's (zoals Actieplan Jeugd, Sterk voor Noord en schulphulpverlening), worden daarom in 2026 uitgevoerd. Het voorstel is om het bijbehorende incidentele budget van € 2.435.000 bij de resultaatbestemming van de jaarrekening over te hevelen naar 2026 om de afronding van deze activiteiten te waarborgen.

BUIG inkomsten, € 1.873.000 voordelig

Dit voordeel is ontstaan door een hogere rijksbijdrage. Landelijk is het macrobudget naar boven bijgesteld. Daarnaast is er sprake van een hogere inkomst voor de loonkostensubsidie.

Gemeentefonds, € 1.698.000 voordelig

De inkomsten uit het gemeentefonds zijn hoger uitgevallen dan begroot, vooral door bijstellingen uit de decembercirculaire, hogere nacalculaties uit voorgaande jaren en een gewijzigde raming van de maatstaven, zoals de OZB-waarde van woningen en het aantal huishoudens met een laag inkomen.

Noodopvang vluchtelingen, € 1.179.000 voordelig

Binnen de gemeente zijn meerdere noodopvanglocaties voor vluchtelingen operationeel, die vanuit verschillende regelingen worden gefinancierd. De belangrijkste afwijkingen betreffen de opvanglocatie aan Overgoo voor Oekraïense vluchtelingen, waar door capaciteitsuitbreiding sprake is van hogere opbrengsten, en het azc aan Stationsplein, waar de opbrengst uit toeristenbelasting lager uitvalt als gevolg van een latere startdatum dan voorzien.

Daarnaast zijn er kosten gemaakt voor de organisatie van de opvang van Oekraïense vluchtelingen, waaronder huur-, personeels-, energie-, beveiligings- en leefgeldkosten. De daadwerkelijke lasten zijn lager uitgevallen dan begroot, ondanks aanvullende kosten ter voorbereiding van een doorstroomlocatie en hogere lasten voor de amv-locatie.

Inkomensregelingen (kosten), € 1.056.000 voordelig

Binnen de diverse inkomensregelingen is sprake van lagere uitgaven binnen de Participatiewet, IOAW, IOAZ en het Bbz. Waar landelijk juist sprake was van een stijging van het aantal

uitkeringsgerechtigden, liet de gemeente Leidschendam-Voorburg een daling zien. Daarnaast bleef de instroom van statushouders achter ten opzichte van de verwachting, wat eveneens heeft geleid tot lagere uitkeringslasten.

Bij het minimabeleid is sprake van een voordeel doordat het nieuwe beleid in 2025 gefaseerd is ingevoerd, waardoor nog niet het volledige beschikbare budget is ingezet.

Toerekening Sociaal Domein, € 802.000 voordelig

De toegerekende personele kosten binnen dit programma zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit wordt onder meer veroorzaakt door ontvangen UWV-vergoedingen voor zwangerschap en ziekteverzuim die niet waren begroot. Daarnaast zijn de salariskosten lager uitgekomen doordat niet alle formatieplaatsen gedurende het gehele jaar waren ingevuld. Tegelijkertijd zijn op enkele specifieke werkzaamheden, waaronder de uitvoering van werkzaamheden in het kader van de toeslagenaffaire, meer uren toegerekend dan vooraf was voorzien.

Onderwijsbeleid, € 751.000 voordelig

Dit komt voornamelijk doordat de middelen voor het onderwijs achterstandenbeleid zijn niet volledig uitgegeven. Deze middelen blijven inzetbaar in 2026. Daarnaast waren er ook voordelen bij het lokaal onderwijsbeleid en de kosten van leerlingenvervoer zijn lager dan begroot.

Onderwijshuisvesting, € 591.000 voordelig

Lagere lasten voor de bestaande scholen door het vervallen van een huurovereenkomst en hogere klokuren. Ook was er vertraging van onderzoeken vanuit het jaarprogramma. Tot slot zijn er minder kosten gemaakt voor de tijdelijke onderwijshuisvesting de Oude Bleijk (hiervan wordt een deel overgeheveld naar 2026).

Mobiliteitsaanpassingen, € 455.000 voordelig

De uitvoering van verschillende kleinschalige verkeersmaatregelen kent afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. De werkzaamheden aan de verkeersregelinstallaties in Voorburg aan de Koningin Wilhelminalaan en Laan van Sevenstar worden verplaatst naar 2026 vanwege langere voorbereiding, afstemming en ingediend bezwaar. De verwijdering van de verkeersregelinstallatie aan de Dokter van der Stamstraat/Oude Trambaan is uitgesteld totdat de nieuwbouw is afgerond. Voor de Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg is de besluitvorming over verbetermaatregelen vertraagd, mede door late bekendheid van de bijdrage vanuit het mitigerende maatregelenpakket MIRT, waardoor een stapsgewijze aanpak is voorgesteld.

ICT systemen, € 394.000 voordelig

Het positieve resultaat op het systeembeheerbudget is het gevolg van effectievere afspraken met leveranciers. Daarnaast is er een incidenteel voordeel doordat de eerder geraamde betalingsverplichting ten aanzien van een geschil met een ICT-leverancier grotendeels kan vrijvallen.

De Binnenbaan, € 331.000 voordelig

De bijdrage aan De Binnenbaan is in 2025 lager uitgevallen dan geraamd. Dit hangt onder meer samen met een versnelde uitstroom van medewerkers binnen de Wsw-doelgroep. Een deel van deze groep heeft gebruikgemaakt van vervroegd leeftijdspensioen, waardoor de kosten lager zijn uitgekomen.

Kostenverhaal, € 324.000 voordelig

De opbrengsten uit kostenverhaal zijn hoger uitgevallen dan begroot, met name doordat werkzaamheden zijn gerealiseerd en de kosten op basis van anterieure of intentieovereenkomsten konden worden doorbelast aan de projectontwikkelaars. Hier staan ook hogere gerealiseerde lasten tegenover, waardoor per saldo een voordeel van € 324.000 ontstaat.

Gebiedsvisie Veurse Achterweg, € 323.000 voordelig

De daadwerkelijk gemaakte kosten voor de Gebiedsvisie Veurse Achterweg zijn binnen de begroting gebleven. Voor de inhuur van externe capaciteit was minder financiële inzet nodig dan voorzien. Daarnaast zijn ook de interne kosten lager uitgekomen.

Kabels en leidingen, € 290.000 voordelig

Aan het einde van het jaar zijn er intensievere controles uitgevoerd, die ertoe hebben geleid dat er meer kosten in rekening zijn gebracht bij de nutsbedrijven.

Informatiebeveiliging NIS2/BIO, € 274.000 voordelig

Het project NIS2/BIO is in 2025 opgestart. De werving en invulling van medewerkers heeft langer geduurd dan gepland en in de opstartfase zijn minder inhuurkosten gemaakt.

Dienstverlening Werk en Inkomen, € 264.000 voordelig

Door een verlaging van het relatieve aandeel van Leidschendam-Voorburg vallen de opbrengsten voor de uitvoering van Werk en Inkomen voor de gemeenten Voorschoten en Wassenaar hoger uit. Vanaf 2026 wordt de systematiek voor de procentuele kostenverdeling tussen de drie gemeenten aangepast naar een vaste indexering. Hiermee worden verschillen in de eindafrekening voorkomen.

Toerekening Openbare orde en veiligheid, € 234.000 voordelig

De personele lasten zijn lager uitgevallen doordat een aantal vacatures lastig te vervullen waren. Er zijn hierdoor minder salariskosten toegerekend aan programma Veiligheid.

Paspoorten, Identiteitskaarten en Rijbewijzen, € 226.000 voordelig

De kosten voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat in 2025 minder paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn aangevraagd en verstrekt dan bij het opstellen van de begroting was voorzien.

Handhaving bouw – Vergunningen, € 201.000 voordelig

Het aantal meldingen in het kader van de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap is beperkt is gebleven, waardoor minder inzet nodig was. Daarnaast is binnen het budget rekening gehouden met kosten voor handhavingsmaatregelen, zoals de toepassing van bestuursdwang. In de praktijk heeft dit in 2025 nauwelijks plaatsgevonden. Voor zover bestuursdwang wel is toegepast, zijn de kosten grotendeels verhaald.

Verkoop Herenstraat 42, € 285.000 nadelig

Begrote verkoopopbrengst is in 2025 nog niet gerealiseerd doordat het pand in delen wordt verkocht en de verkoop nog niet volledig is afgerond. Deze opbrengsten worden in 2026 verwacht.

BTW naheffing, € 347.000 nadelig

Er is een naheffing van de Belastingdienst met betrekking tot het BTW-compensatiefonds (BCF) over het jaar 2020 opgelegd. Deze naheffing is in 2025 opgelegd naar aanleiding van een controle/herbeoordeling van de BCF-claim over dat jaar. Het betreft een aanpassing van de BTW op het exploiteren van begraafplaatsen, vastgoed en sportparken. Deze BTW is kostprijsverhogend maar was gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds (BCF).

Vastgoed, € 416.000 nadelig

Hogere kosten door meer storingen (met name Prinsenhof 4), klimaatgerelateerde problemen en extra kosten door een juridisch geschil rond Van Alphenstraat 63.

Riolering, € 485.000 nadelig

Door het later afronden van rioolprojecten uit 2024 zijn de kapitaallasten met betrekking tot Riolering in 2025 € 375.000 lager uitgekomen. De bijbehorende storting in de voorziening Riolering was hier niet op

aangepast. Daarnaast zijn de toe te rekenen lasten vanuit andere taakvelden € 110.000 lager, wat ook leidt tot een aangepaste storting in de voorziening.

Verliesvoorziening Vlietvoorde, € 815.000 nadelig

Op basis van de 1e herziening van de grondexploitaties 2026 uit het MPG is er voor de grondexploitatie Vlietvoorde een aanvulling van de verliesvoorziening nodig. Hiermee komt de verliesvoorziening uit op € 8,2 miljoen.

Voorziening ingegane en toekomstige pensioenen wethouders, € 1.269.000 nadelig

Er is in 2025 een hogere storting gedaan in de pensioenvoorziening voor wethouders (€513.000 voor ingegane pensioenen en €756.000 voor toekomstige pensioenen), vanwege de geplande overgang van Appa- naar ABP-pensioenen per 1 januari 2028. Om de opgebouwde pensioenverplichtingen over te dragen, is deze extra storting nodig om te voldoen aan de dekkingseisen van het ABP.

Jeugdzorg, € 2.700.000 nadelig

In 2025 stijgen de kosten per jeugdige in de jeugdhulp, vooral door duurdere verblijfsvormen en hoogspecialistische GGZ. Ook het aantal jeugdigen met jeugdhulp neemt licht toe. Tekorten in passend zorgaanbod hebben geleid tot relatief dure maatwerkafspraken. Een klein aantal jeugdigen veroorzaakt zeer hoge kosten. Het Actieplan Jeugd heeft de kostenstijging enigszins beperkt. Tegenover het tekort staat een voordeel van € 330.000 door vrijval van een reservering uit voorgaande jaren. Verbeteringen in tijdige declaratie door zorgaanbieders maken extra kosten onwaarschijnlijk.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de weerstandscapaciteit (het totaal van algemene reserves en de post onvoorzien) en van het risicoprofiel (totaal van risico's).

Het risicoprofiel is € 1,1 miljoen lager ten opzichte van de jaarrekening 2024. De totale weerstandscapaciteit is in 2025 met afgerond € 11,7 miljoen toegenomen. Het betreft het totaal van de algemene reserve en de post onvoorzien. Voor een toelichting op de belangrijkste mutaties in de algemene reserve zie hoofdstuk 4.4.3. Toelichting op balansposten.

De weerstandscapaciteit is 8,3 maal zo groot als het risicoprofiel. Dat betekent dat het weerstandsvermogen, gemeten aan de algemene norm van de NAR, uitstekend is.

1.2 Jaarcijfers 2025 in 1 oogopslag

Gemeentelijke jaarrekening 2025

U ziet in één oogopslag wat de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2025 heeft ontvangen en waar het geld aan is besteed. Ook ziet u een selectie van wat er het afgelopen jaar is gedaan.

Inkomsten (x 1.000 euro)

Lokale inkomsten		
	Afvalstoffenheffing	15.268
	Onroerendzaakbelasting	18.380
	Dividend en rente	5.617
	Gronden	216
	Rioolheffing	9.300
	Huren en pachten	4.935
	Leges/overige belastingen	7.453
Subtotaal lokale heffingen		61.170
Bijdrage Rijk, subsidies en reserves		
	Algemene uitkering Rijk	172.159
	Subsidies en (rijks)bijdragen	52.029
	Mutaties reserves	1.976
	Overig	18.660
Subtotaal inkomsten		244.924
Totaal aan inkomsten		305.993

Uitgaven (x 1.000 euro)

Gemeentelijke programma's		
	Bestuur en Ondersteuning	13.746
	Veiligheid	11.862
	Mobiliteit en bereikbaarheid	15.686
	Economie	2.189
	Onderwijs	8.628
	Sport, cultuur en recreatie	23.250
	Sociaal domein	133.246
	Volksgesondheid en milieu	29.660
	Bouwen en wonen (VHLOSV)	20.322
	Overhead	39.673
	Vennootschapsbelasting	82
	Algemene dekkingsmiddelen	840
Totaal aan uitgaven		299.184
Positief resultaat		6.809

We zijn in 2025 bezig geweest met

- ✓ Het bouwen van nieuwe woningen, met extra aandacht voor betaalbaarheid
- ✓ Het ombouwen van lege kantoren tot huizen
- ✓ Nieuwe bouwplannen bij de Van Ruysdaellaan en Overgoo
- ✓ Het zorgen voor woningen voor jong en oud, en voor mensen met een zorgvraag
- ✓ Werken aan leefbare en veilige buurten, onder andere in Leidschendam-Noord
- ✓ Jongeren helpen uit de schulden via het Jongerenperspectieffonds
- ✓ Investeren in erfgoed en cultuur, zoals het Huygensmuseum en Hofwijck
- ✓ Ondersteuning van vrijwilligers en verenigingen in de wijken
- ✓ Verbeteren van veiligheid op straat, met wijkboa's en wijkveiligheidsscans
- ✓ Voorlichting geven over digitale veiligheid, vooral aan ouderen

Bijzonder in 2025

- ✓ Start van plannen voor 4.000 tot 5.000 nieuwe woningen
- ✓ Meer aandacht voor online veiligheid en digitale weerbaarheid
- ✓ AI-pilots, bijvoorbeeld bij de bezwarencommissie
- ✓ Vaststelling van de gebiedsvisie voor winkelcentrum De Julianabaan
- ✓ Nieuwe accommodatie voor rugbyclub VRC
- ✓ Start van een regionaal werkcentrum voor werk en participatie
- ✓ Vaststelling van het Bomenbeleidsplan en extra aanplant van bomen
- ✓ Hulp aan duizenden inwoners om hun woning te verduurzamen
- ✓ Oplevering van de Omgevingsvisie voor de komende 25 jaar
- ✓ Investeren in verkeer en vervoer, zoals 'LV fietst!' en betere doorstroming bij de Mall

Kijk voor het complete overzicht op www.lv.nl/gemeentegeld

1.3 Leeswijzer

De jaarstukken 2025 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid op de door de gemeenteraad vastgestelde programma's. Er wordt antwoord gegeven op de vragen: Wat hebben wij daarvoor gedaan en Wat heeft het gekost?

De mate waarin we de beleidsactiepunten, zoals opgenomen in de programmabegroting 2025, hebben gerealiseerd, brengen we tot uitdrukking met de volgende kleuren:

	Speerpunt gerealiseerd in 2025
	Vertraging in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt afgerond in 2026
	Knelpunten in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt niet gerealiseerd

Bij de programmaverantwoordingen wordt per actiepunt een toelichting gegeven op de status per 31 december 2025. Het jaarverslag bevat ook de paragrafen die vanuit een dwarsdoorsnede een aantal specifieke thema's uitwerken.

De jaarrekening vormt het financiële gedeelte van de jaarstukken 2025. In de jaarrekening is een overzicht van de baten en lasten over 2025 opgenomen. Het bevat een toelichting op het overzicht van baten en lasten evenals de balans met toelichting.

Door afrondingsverschillen kan het voorkomen dat de optelling van het bedrag (de totaalstelling) opgenomen in een tabel afwijkt met een bedrag van +1 of -1.

2 Programma's

0. Bestuur en ondersteuning

Dit programma gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid, vertrouwen en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het programma bevat de overkoepelende taakvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

Wat wilden we bereiken

Inwoners, ondernemers en andere organisaties weten zelf het beste wat goed is voor hun buurt of wijk. Daarom betrekken we inwoners van Leidschendam, Stompwijk en Voorburg bij gemeentelijke besluiten die invloed hebben op onze samenleving. De gemeente zal zich nog meer laten zien buiten het gemeentehuis en in gesprek gaan met inwoners. Niet alleen richting mensen die zelf al goed zichtbaar zijn, maar ook richting mensen die zich minder laten zien of horen. Buiten de gemeente zoeken we actief de samenwerking op met (buur)gemeenten in de regio.

Voor onze dienstverlening zetten we in op verdere digitalisering van processen, waardoor producten sneller en eenvoudiger kunnen worden aangevraagd. We zorgen ervoor dat al onze diensten telefonisch, digitaal of persoonlijk kunnen worden afgenomen. We staan open voor feedback over onze dienstverlening en nemen deze serieus. Hiermee zorgen we ervoor dat inwoners en lokale organisaties zich gezien, gehoord en begrepen voelen.

Wat hebben we bereikt

In 2025 hebben we inwoners actiever betrokken bij gemeentelijke besluitvorming, vernieuwende vormen van participatie toegepast en jongeren beter bereikt. We hebben de regionale samenwerking versterkt en succesvolle activiteiten georganiseerd rond 80 jaar vrijheid. Daarnaast is onze dienstverlening verder gemoderniseerd met de voorbereiding van een vernieuwd Servicecentrum, zijn de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een integraal klantbeeld en versterking van de digitale weerbaarheid via de BIO/NIS2-vereisten.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	9,42	Eigen gegevens
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	9,56	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	1060	Eigen gegevens

Toelichting op de indicatoren

1 Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 31 december 2025. Uitgangspunt is de formatie per 31-12-2025, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

2 Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.

Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar berekend door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

3 Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Bestuur en Inwonersparticipatie

Het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de regionale rekenkamercommissie en ombudsfunctie worden optimaal ondersteund.

Inwonersparticipatie is belangrijk om inwoners te betrekken bij beleid, programma's en plannen. Het benutten van de denkracht van inwoners draagt bij aan het beter maken daarvan. Traditionele vormen van inspraak volstaan vaak niet meer. De gemeente zal de lokale gemeenschap pro-actief betrekken en uitdagen zelf ook te komen met initiatieven. Om teleurstellingen te voorkomen, scheppen we vooraf heldere verwachtingen.

Dienstverlening

Inwoners en organisaties kunnen bij het Servicecentrum terecht voor rijbewijzen, reisdocumenten en vele andere producten en diensten. Een deel van de dienstverlening is tevens digitaal via de website beschikbaar. De gemeente is, naast het fysieke Service Centrum, bereikbaar via de website, telefoon en e-mail. Het is ook altijd mogelijk om zelf of via de telefoon een afspraak te maken voor een bezoek aan het Servicecentrum in Leidschendam. Wanneer een fysiek bezoek niet mogelijk is, kan een huisbezoek geregeld worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuur en Inwonersparticipatie

In 2025 is verdere uitvoering gegeven aan de participatieverordening binnen de gemeente. Middels participatietrajecten in verschillende domeinen zijn inwoners actief betrokken bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van gemeentelijke beleidsstukken, programma's en plannen. Door aan de voorkant startnotities/plannen van aanpak participatie op te stellen is gewerkt aan het schetsen van heldere kaders, het vooraf nadenken over het doel en de niveaus van participatie en hiermee heldere verwachtingen te delen over het participatieproces naar de participanten toe. Eind 2025 is de eerste evaluatie van de participatieverordening uitgevoerd. De uitkomsten van de evaluatie en de eerste wijziging van de participatieverordening volgt in het College en de Raad in 2026.

Speerpunten:

- Experimenteerprogramma participatie
We gaan experimenteren met andere vormen van participatie zoals onder meer het uitdaagrecht. Daarvoor voeren we het tweejaarlijks experimenteerprogramma uit dat drie elementen bevat:
  1. een keuze van de te beproeven nieuwe vormen van participatie;
  2. uitvoeringscondities in de sfeer van middelen, capaciteit en bekwaamheid;
  3. toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment.

Toelichting:

Voor het tweejaarlijks Experimenteerprogramma participatie zijn zes projecten met bijbehorende experimenten vastgesteld door het college. Deze zes projecten/experimenten zijn nieuwe vormen van participatie, hieronder valt onder andere het experiment Uitdaagrecht. Deze zes experimenten zijn in uitvoering. De uitvoering loopt tot eind 2026.

In 2025 is één keer gebruik gemaakt van het Uitdaagrecht. Bewoners hebben als taak het knotten van wilgen overgenomen van de gemeente.

Eind 2025 is de tussenevaluatie van de zes experimenten uitgevoerd. De uitkomsten van de tussenevaluatie volgen in het College en de Raad in 2026.

- Jongerenparticipatie
We organiseren voor de jongeren minimaal twee bijeenkomsten "Jong in LV". Daarmee zetten we in op een brede afspiegeling van de jongeren in Leidschendam-Voorburg. We houden een kindervragenuur waarin kinderen vragen kunnen stellen aan raad en college.

Toelichting:

In 2025 zijn drie bijeenkomsten met jongeren georganiseerd.

Een bijeenkomst over lokale democratie samen met de organisatie Tienskip en de school Gymnasium. Een bijeenkomst van 'Jong doet mee Haaglanden'. Dat is een platform van jongerenraden en jongeren met ervaring in de jeugdhulp in Haaglanden.

Het Kindervragenuur, waar kinderen in de groepen 7 en 8 van vier basisscholen vragen konden stellen.

- Regionale samenwerking
Ambtelijk en bestuurlijk zijn we zodanig actief in de regio dat het belang van de gemeente wordt gediend, maar ook het gezamenlijk belang van de regio in brede zin. Dat kan dus ook betekenen dat we iets geven omdat we op een ander onderwerp of ander moment daarvoor iets terugkrijgen. We stellen een regionale samenwerkingsagenda op. Het college draagt hier actief aan bij.

Toelichting:

In 2025 was de gemeente ambtelijk en bestuurlijk zichtbaar actief en strategisch gepositioneerd in de regio. Deelname vond plaats in onder meer NOVEX Zuidelijke Randstad, het Gemeentelijk Netwerk Ruimtelijke Ordening, de MRDH, Samenwerking Ruimte in de Haagse Regio en diverse trajecten met de provincie Zuid-Holland waaronder BO RO en het Regionaal Gebiedsprogramma Haagse regio, aangevuld met thematische netwerken, uitvoeringstrajecten en gemeenschappelijke regelingen. In deze gremia werd het gemeentelijk belang consequent behartigd in samenhang met het bredere regionale belang, met oog voor wederkerigheid tussen dossiers. Binnen het M50-netwerk vervulde Leidschendam-Voorburg in 2025 het voorzitterschap van de pijler Financiën, met gerichte inzet op positionering en lobby. Voorts organiseerde Leidschendam-Voorburg in het voorjaar de grote halfjaarlijkse bijeenkomst van het netwerk. Het centrale thema was weerbaarheid. Inhoudelijk en qua netwerkopbouw was de bijeenkomst met een grote opkomst zeer succesvol. De M50 kent een aangepaste governance waarbij de pijlvoorzitters (en daarmee onze gemeente) in het bestuur zijn opgenomen. Binnen de VNG actief participeerde Leidschendam-Voorburg onder meer in de commissie Bestuur & Veiligheid, als trekker van de thema's Goed Lokaal Bestuur en Regionale samenwerking.

In 2025 is bovendien een duidelijke strategische stap gezet in de regionale positionering. Binnen de Samenwerking Ruimte in de Haagse Regio vervult de gemeente de rol van regionaal bestuurlijk trekker en ambtelijk mede-coördinator (samen met Den Haag) en fungeert zij, samen met Den Haag en Zoetermeer als achtervang, in de regionale vertegenwoordiging binnen het rijk-regio-traject NOVEX Zuidelijke Randstad. Daarmee is de bestuurlijke en ambtelijke positie aantoonbaar versterkt. De inzet vond plaats op twee niveaus: via verdiepende onderzoeken en adviezen als vervolg op de Handreiking Haagse regio voor de Ruimtelijke Puzzel én via gerichte inhoudelijke inbreng vanuit de gemeentelijke organisatie in lopende regionale trajecten. Dit heeft de gezamenlijke positionering richting provincie en Rijk verder versterkt.

Daarnaast is 2025 de ontwerp-Omgevingsvisie Leidschendam-Voorburg 2050 uitgebracht inclusief een regionale paragraaf voor grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken. Tevens is een bijeenkomst georganiseerd waarbij directieleden van de gemeenschappelijke regelingen (Veiligheidsregio Haaglanden, MRDH, GGD Haaglanden, Omgevingsdienst Haaglanden, Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en Avalex) met raadsleden in gesprek zijn gegaan over de belangrijkste regionale opgaven. Ook is een interne speerpuntensessie voor de MRDH georganiseerd samen met bestuurders, strategen en raadsleden. Dit heeft geleid tot gedragen speerpunten voor Leidschendam-Voorburg, die in de komende periode actief worden ingebracht in de regionale samenwerking. Overige bereikte resultaten in regionaal verband staan vermeld in de volgende programma's. Vanuit het college zelf was sprake van actieve betrokkenheid en sturing.

- 80 jaar vrijheid
We stellen een plan van aanpak op waarin alle activiteiten rond het thema 80 jaar vrijheid worden samengebracht. In 2025 voeren we dit plan uit.

Toelichting:

Het plan is uitgevoerd. Er is op diverse manieren stilgestaan en gevierd dat het 80 jaar geleden is dat de regio door geallieerden werd bevrijd. Dit omvatte landelijke en lokale herdenkingen op 4 mei, een militaire kolonne die op 9 mei door de kernen trok en zorgcentra aandeed, en het Bevrijdingsfestival "Vier de Vrijheid" in Leidschendam-centrum met muziek en historische voertuigen. Daarnaast werden herdenkingsactiviteiten zoals boekpresentaties over WOII en een gezamenlijke podcast over oorlog en vrijheid georganiseerd. Er is ook een nazaat van de Anne Frank-boom geplant als blijvende herinnering aan de Holocaust. Deze samenhangende reeks activiteiten markeert 80 jaar vrijheid en heeft bijgedragen aan bewustwording, herdenking en viering in de gemeente.

Dienstverlening

In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet om onze dienstverlening verder te moderniseren. Met de oplevering van het voorlopig ontwerp voor het vernieuwde Servicecentrum en de basis voor een integraal klantbeeld verbeteren we zowel toegankelijkheid als kwaliteit. Hiermee versterken we de voorspelbaarheid en uniformiteit van onze service richting inwoners.

Speerpunten:

- Moderniseren Servicecentrum
We onderzoeken de mogelijkheden om inrichting van het Servicecentrum van de gemeente Leidschendam-Voorburg te verbeteren. We zorgen er zo voor dat het Servicecentrum toegankelijk, veilig en klantvriendelijk blijft. Het onderzoek verwachten we af te ronden in het tweede kwartaal van 2025.

Toelichting:

Het voorlopig ontwerp is in 2025 afgrond. We hebben de verbeteringen op toegankelijkheid en klantvriendelijkheid mee kunnen nemen in dit ontwerp. De verbeteringen op het gebied van veiligheid kosten meer tijd. Dit komt door de aangescherpte wet- en regelgeving (NIS2-BIO). Hierdoor is de oplevering van het definitieve ontwerp vertraagd. Deze staat nu gepland voor Q1 2026. Realisatie in 2026 lijkt nog steeds haalbaar.

- Optimaliseren Dienstverleningskanalen
We gaan onze dienstverleningskanalen verder optimaliseren en zoveel mogelijk met elkaar integreren. Op deze manier zorgen we dat er voor ieder product of dienst altijd een telefonisch, een digitaal en een fysieke aanvraag mogelijkheid is. De keuze voor welke manier ligt bij de aanvrager.

Toelichting:

In het afgelopen jaar is de basis gelegd voor een integraal klantbeeld door de overgang naar een vernieuwd zaakstelsel en het opnemen van contactmomenten en terugbelverzoeken in één centrale omgeving. Dit ondersteunt medewerkers bij het sneller en vollediger afhandelen van vragen en draagt bij aan een voorspelbare en uniforme dienstverlening. De verdere realisatie van het klantbeeld wordt in 2026 voortgezet, inclusief de benodigde koppelingen met andere systemen. Hiermee zetten we een volgende stap naar een moderne, datagedreven en klantgerichte organisatie, waarin inwoners steeds beter worden geholpen en wij efficiënter en meer in samenhang kunnen werken.

- Baseline Informatiebeveiliging Overheid
In oktober 2024 treedt de Europese "Network and Information Security Directive" (NIS2-richtlijn) in werking. De richtlijn is gericht op versterking van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten en wordt op dit moment omgezet naar landelijke wetgeving. Gemeenten zijn door de Rijksoverheid als essentieel verklaard en vallen daarmee onder de NIS2 richtlijn. Door de nieuwe richtlijn wordt de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) verzwaaard en moet de gemeente aanvullende maatregelen nemen om te kunnen voldoen aan de nieuwe wet- en regelgeving. Dit vraagt om de volgende acties:
  1. Het opzetten van een governance structuur rondom informatiebeveiliging met een werkende Plan-do-check-act-cyclus (PDCA);
  2. Het realiseren van verplichte opleidingen op het gebied van informatiebeveiliging voor directie, management en personeel;
  3. Het uitvoeren van verdere acties die volgen uit de inventarisatie in 2024 waarmee wordt getoetst in hoeverre de gemeente voldoet aan de (nieuwe) vereisten van de BIO.

Toelichting:

In 2025 is verdere uitvoering gegeven aan de versterking van de informatiebeveiliging in het kader van de aangescherpte eisen uit de NIS2-richtlijn en de vastgestelde BIO2-norm. De nationale Cyberbeveiligingswet (CBW) is in 2025 opnieuw uitgesteld, waardoor enkele formele verplichtingen, zoals wettelijk vastgestelde opleidingen, nog niet konden worden uitgevoerd.

Ondanks dit uitstel zijn in 2025 relevante stappen gezet. De governance en de PDCA-cyclus voor informatiebeveiliging zijn verder ingericht, de belangrijkste processen zijn vastgesteld, het strategisch informatiebeleid is geactualiseerd en Information Security Officers zijn structureel gepositioneerd. Daarnaast zijn het college, de directie en het management getraind op het gebied van informatiebeveiliging. Bevindingen uit de inventarisatie 2024 zijn vertaald naar concrete acties binnen de PDCA-cyclus.

De totale opgave is echter omvangrijker dan binnen één jaar kan worden gerealiseerd. Het inrichten van een informatiebeveiligingsorganisatie en bijbehorende proces en het versterken van procesmanagement, risicomanagement, risicoacceptatie en het uitvoeren van gedetailleerde risicoanalyses per proces vraagt om een meerjarige, organisatiebrede inspanning.

Betrokken verbonden partijen

Rekenkamer WVOLV

Een onafhankelijke en goed functionerende Rekenkamer die bijdraagt aan transparantie, doeltreffend beleid en een doelmatige inzet van publieke middelen. Door gedegen onderzoek en aanbevelingen wordt de kwaliteit van de kaderstellende en controlerende rol van de raad versterkt.

Wat heeft het gekost?

Bestuur en ondersteuning	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	4.305	285	4.590	4.044	-546
Lasten	19.283	-7.218	12.065	13.746	-1.681
Saldo van baten en lasten	-14.978	7.503	-7.474	-9.702	-2.228
Reserves					
Onttrekkingen	11.967	6.553	18.520	15.599	-2.921
Toevoegingen	0	13.845	13.845	13.623	222
Saldo mutaties reserves	11.967	-7.292	4.675	1.976	-2.699
Saldo na mutaties reserves	-3.011	212	-2.799	-7.726	-4.927

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Bestuur en Ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 2.228.000 nadelig. Daarnaast is het saldo op de mutaties reserves is € 2.699.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 546.000

Verkoop Herenstraat 42

De begrote opbrengst uit de verkoop van Herenstraat 42 is in 2025 nog niet gerealiseerd (€ 285.000 nadeel). Het pand wordt in delen verkocht en de verkoop is nog niet volledig afgerond. De bijbehorende opbrengsten worden daarom in 2026 verwacht.

Leges Parkeerontheffingen

De gerealiseerde opbrengsten uit parkeerontheffingen blijven achter bij de begroting. De vraag naar ontheffingen viel lager uit dan geraamd, resulterend in minder afgegeven ontheffingen en lagere baten. Vooral in Voorburg-West heeft het aangescherpte parkeerregime (verruimde venstertijden, samenvoeging schijfzones, uitsterfconstructie en buurtmaxima) niet geleid tot de verwachte stijging. Bewoners losten zelf hun parkeerbehoefte op (buiten de zone of op eigen terrein). De prognoses waren te optimistisch en voor 2026 worden de ramingen bijgesteld (€ 125.000 nadeel).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 136.000 nadelig.

Lasten nadeel € 1.681.000

Voorziening ingegane en toekomstige pensioenen wethouders

Er heeft een hogere storting in de voorziening inzake ingegane pensioen (€513.000) en toekomstige pensioenen (€756.000) voor wethouders plaatsgevonden. Dit hangt samen met de landelijke voorgenomen overgang van de Appa-pensioenen naar het ABP per beoogd 1 januari 2028. In verband met deze overgang dienen de reeds opgebouwde pensioenverplichtingen collectief te worden overgedragen aan het ABP. Hiervoor moet sprake zijn van een toereikende financiering van de opgebouwde aanspraken. Om hier tijdig op voorbereid te zijn, is in 2025 een aanvullende dotatie aan de voorziening verwerkt (€1.269.000 nadeel).

Leges Paspoorten, Identiteitskaarten en Rijbewijzen

De kosten voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat in 2025 minder paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn aangevraagd en verstrekt dan bij het opstellen van de begroting was voorzien, waardoor ook de bijbehorende kosten lager zijn uitgevallen (€ 226.000 voordeel).

Vastgoed

De kosten vallen hoger uit dan begroot doordat er het afgelopen jaar meer storingen zijn geweest. Met name op de locatie Prinsenhof 4 hebben zich meerdere storingen en klimaatgerelateerde problemen voorgedaan. Daarnaast heeft een juridisch geschil met betrekking tot de locatie Van Alphenstraat 63 tot extra kosten geleid (€ 416.000 nadeel).

Sloopkosten Herenstraat 42

De kosten voor het project Herenstraat 42 vallen in 2025 hoger uit dan begroot. Dit komt doordat werkzaamheden waarvoor in 2024 al een bijdrage van € 130.000 is ontvangen, pas in 2025 zijn uitgevoerd en daarmee ook in dit jaar tot kosten hebben geleid. Daarnaast zijn extra instandhoudingskosten gemaakt vanwege de monumentale staat van twee gebouwen en zijn de kosten voor werkzaamheden aan de voorzijde van Herenstraat 40/42 hoger uitgevallen dan geraamd (€ 70.000). Over de totale looptijd van het project blijven de kosten binnen de beschikbare projectbegroting (€ 200.000 nadeel).

Verkiezingen

De kosten voor verkiezingen vallen hoger uit dan begroot doordat in 2025 onverwacht Tweede Kamerverkiezingen zijn gehouden. Deze verkiezing was bij het opstellen van de begroting nog niet voorzien (€ 102.000 nadeel)

Voorgestelde overhevelingen:

- Dienstverlening - zaakstelsysteem (€ 87.000 voordeel): De koppelingen met backofficesystemen en de procesaansluitingen in het zaakstelsysteem stonden oorspronkelijk gepland voor realisatie in 2025. Door capaciteitsbeperkingen en de complexiteit van de benodigde koppelingen zijn deze werkzaamheden in 2025 nog niet volledig afgerond. De resterende werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Dienstverlening - Innovatie (€ 38.500 voordeel): Het conceptontwerp van het nieuwe Servicecentrum is in 2025 gerealiseerd. De oplevering van het definitief ontwerp is echter vertraagd door aangescherpte veiligheidseisen en aanvullende functionele wensen. Hierdoor is het definitief ontwerp, dat oorspronkelijk in 2025 zou worden opgeleverd, doorgeschoven naar 2026. Het over te hevelen budget is nodig voor de afronding van het definitief ontwerp in het eerste kwartaal van 2026 en voor de inzet van externe expertise.
- Nieuwe huisvesting gemeenteraad (€ 27.000 voordeel): In 2026 wordt het definitief ontwerp afgerond, een aannemer gecontracteerd en in bouwteam verband een technisch ontwerp uitgewerkt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 72.000 nadelig.

Reserves

Onttrekkingen (nadeel € 2.921.000)

Voor de bestemmingsreserves Langer Zelfstandig Wonen (€ 2.000.000 nadeel), Duurzaamheid & Energietransitie (€ 345.000 nadeel) en Mobiliteit (€ 480.000 nadeel) zijn de bestedingen lager uitgevallen, waardoor er een lagere onttrekking plaatsgevonden dan begroot. Overige verschillen zitten verspreid over de reserves (€ 96.000 nadeel).

Stortingen (voordeel € 222.000)

De stortingen vallen per saldo lager uit dan begroot. Dit komt doordat de inkomsten voor de compensatie van misgelopen toeristenbelasting lager zijn uitgevallen dan geraamd (€ 240.000 voordeel). Daartegenover staat een hogere storting als gevolg van een niet begrote bijdrage aan de reserve vervening sociale woningbouw (€ 126.000 nadeel). Tot slot is er minder gestort in de reserve mobiliteit (€ 80.000 voordeel).

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 28.000 voordelig.

Relevante documenten

- [Experimenteerprogramma participatie \(iBabs nr. 3767\)](#)
- [Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 | Lokale wet- en regelgeving](#)

1. Veiligheid

Op dit programma worden lasten verantwoord die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de veiligheidsregio (inclusief brandweer) vallen onder dit taakveld, evenals bijvoorbeeld het tegengaan van ondermijning.

Wat wilden we bereiken

De veiligheid van onze gemeente is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, ondernemers, veiligheidsdiensten, maatschappelijke partners en de gemeente. Alleen samen kunnen we ervoor zorgen dat het in onze gemeente veilig blijft om te wonen, werken, ondernemen, recreëren en verblijven. Als er toch ergens onveilige situaties ontstaan dan pakken we dat direct op. Of het nu op straat is of achter de voordeur, online of offline. Tegelijkertijd groeit en bloeit onze gemeente. Daarom investeren we fors in veiligheid. We doen dit op basis van een wijkgerichte aanpak. Wijk specifiek wordt ingezet op thema's waar op basis van verkregen data in combinatie met informatie van de inwoners inzet nodig is. Ook werken wij verder aan de resultaatgerichte inzet van onze handhavers onder meer door de implementatie van een dashboard. Dit dashboard geeft sturing bij het bepalen van de benodigde inzet. In de wijkveiligheidsscans worden de resultaten voor de lange(re) termijn gemeten, het dashboard geeft informatie en een sturingsinstrument voor bijsturing op de korte termijn.

Wat hebben we bereikt

Het resultaatgerichte dashboard is inmiddels geïmplementeerd en wordt tweewekelijks actief gebruikt in de briefings van de boa's. In dit dashboard is te zien welke type meldingen worden ontvangen en afgehandeld. We werken wijkgericht doordat elke wijk in Leidschendam-Voorburg over een wijkboa beschikt en er voor wijken specifieke wijkveiligheidsscans worden gemaakt. Naast offline wordt er ook uitgebreid ingezet op online. Voorbeelden hiervan zijn campagnes op talentontwikkeling van jongeren (Youchoose) en voorlichtingsbijeenkomsten digitale veiligheid voor ouderen.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
6	Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	Aantal per 1.000 inwoners 12-17 jaar	2025	17 (landelijk 10)	Bureau Halt
8	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2025	4,2 (landelijk 2,1)	CBS - Diefstallen
9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2024	3,5 (landelijk 4,0)	CBS - Criminaliteit
10	Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2025	8,1 (landelijk 3,8)	CBS - Diefstallen
11	Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2025	4,7 (landelijk 4,0)	CBS - Criminaliteit

Toelichting op de indicatoren

6 Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

8 Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

9 Geweldd misdrijven

Het aantal geweldd misdrijven. Voorbeelden van geweldd misdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

10 Diefstallen uit woningen

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

11 Vernieling

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Brandweer en rampenbestrijding

Doel: Waarborgen van een effectieve en professionele crisisorganisatie.

Activiteiten:

- Samenwerking met Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) en andere VRH-gemeenten.
- Vorming en training met het Gemeentelijk Team Incidentenbestrijding (GTI).
- Lokale implementatie van de gemeentelijke bevolkingszorg.

Toelichting:

Als opdrachtgever werken wij intensief samen met de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) en VRH-gemeenten. De komende jaren wordt in navolging van de Visie en het Regionaal plan gemeentelijke crisisbeheersing de gemeentelijke bevolkingszorg geactualiseerd. Binnen de sectie bevolkingszorg is tussen betrokken partners een splitsing gekomen tussen bevolkingszorg en gemeentelijke taken.

Het doel is om te waarborgen dat alle VRH-gemeenten in dezelfde lijn lokaal de visie implementeren. De crisisstructuur bij bevolkingszorg geldt niet alleen bij grote calamiteiten met multidisciplinaire inzet (gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure, hierna GRIP), maar waar nodig ook bij andere lichtere incidenten waarvoor een crisisstructuur gewenst is. Hiervoor wordt een Gemeentelijk Team Incidentenbestrijding (GTI) gevormd. Dit vergemakkelijkt een eventuele opschaling naar een GRIP-situatie.

In regionale samenwerking zijn het afgelopen jaar de kerntaken voor crisisbeheersing verder uitgewerkt. Komend jaar ligt de focus op de lokale implementatie. Voor een goed functionerend lokale crisisorganisatie is opleiden, trainen en oefenen van betrokkenen in de crisisorganisatie noodzakelijk. Dit zal het komende jaar een prioriteit blijven.

De verdere inrichting van functies en bijbehorende opleidingen gaan naar verwachting meer geld kosten dan beschikbaar. Wat de impact exact is, is nu nog niet bekend. Het in kaart brengen maakt onderdeel uit van het project lokale implementatie (2024). In 2024 is nog veel regionaal georganiseerd en bekostigd, dit zal in 2025 goeddeels anders zijn. Om dit op te vangen is aanvullend budget opgenomen.

Veiligheid

Doel 1: Zorgen voor een veilige gemeente om te wonen, werken, ondernemen, recreëren en

verblijven.

Activiteiten:

- Samenwerken met inwoners, ondernemers, veiligheidsdiensten, maatschappelijke partners en de gemeente
- Ontwikkelen en implementeren van wijkveiligheidsscans
- Centrale plaats in de wijken voor buurtpreventieteams

Doel 2: transparante, efficiënte en effectieve inzet van handhavers en handhavinginstrumenten.

Activiteiten:

- Uitbreiding van handhavinginstrumenten, inclusief de inzet van een scanauto voor afvalhandhaving.
- Proef met spoedeisende bestuursdwang bij afvalovertradingen.
- (verder) investeren in de juridische slagkracht van de gemeente.
- Verdere scholing van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) op specifieke thema's en het op orde houden van de capaciteit.

Doel 3: Op data-gebaseerde inzet van handhavers.

Activiteiten:

- Implementatie van een data-dashboard voor objectieve resultaatsturing.
- Integratie van resultaten uit wijkveiligheidsscans in beleidsvoering.

Met inwoners en ondernemers werken we gericht samen aan veiligheid in de wijk. Hiervoor ontwikkelen we wijkscans op het gebied van veiligheid. Daarnaast koppelen we buurtpreventieteams aan boa's en waar nodig aan andere inhoudelijk betrokken collega's (afhankelijk van het thema dat actueel is in de wijken). Zo versterken we de positie van de Buurtpreventieteams in de wijk en worden aan alle wijken in Leidschendam, Stompwijk en Voorburg buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa's) gekoppeld. We zetten in 2025 in op verdere scholing van onze boa's op specifieke thema's als ondermijning en jeugd. Omdat er steeds meer juridische taken binnen het domein veiligheid worden neergelegd wordt geïnvesteerd in juridische slagkracht. Verder gaan we komend jaar meer focus leggen op resultaten bij de aansturing van onze handhavers zodat er een efficiënte, eenduidige en transparante werkwijze bestaat. In het kader van de Omgevingswet zijn we in 2025 aan de slag met de samenwerkingsafspraken van vergunningsverlening tot toezicht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Brandweer en rampenbestrijding

In navolging van de professionalisering van de regionale crisisorganisatie is in 2025 ook een besluit genomen over de professionalisering en inrichting van de gemeentelijke crisisorganisatie. In lijn hiermee zijn alle functionarissen getraind en geoefend en wordt in 2026 begonnen aan het trainen van de gemeentelijke collega's met een reguliere functie die nodig kan zijn tijdens een crisis. Verschillende interne afdelingen zijn begonnen met het opzetten van hun eigen crisisteams in afstemming met de bestaande structuren. Dit proces wordt in 2026 afgerond.

Speerpunten:

- Randvoorwaarden en professionalisering crisisorganisatie
Afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt bij het inrichten en actualiseren van de crisisorganisatie, staat 2025 in het teken van het creëren van de juiste randvoorwaarden zoals bijvoorbeeld de bereikbaarheid- en beschikbaarheidsregeling, maar ook bijvoorbeeld ICT-middelen. Dit alles draagt bij aan de (regionaal vereiste) professionaliseringslag en de borging op structurele basis.

Toelichting:

In 2025 zijn de randvoorwaarden voor een professionele crisisorganisatie gecreëerd. Zo zijn de piketfuncties ingericht, ringgroepen actief geïmplementeerd, de beschikbaarheidsvergoedingen georganiseerd en is een verkenning gedaan naar het vergroten van de bereikbaarheid van de betrokken collega's.

- Opleiden crisisorganisatie
Door actualisatie van de regionale visie bevolkingszorg worden reguliere taken overgedragen naar de gemeentelijke organisatie. Wij zorgen ervoor dat de gemeentelijke organisatie hiermee bekend is, zich hiervan bewust en opgeleid is.

Toelichting:

Doorlopende trainingen voor de aangestelde crisisfunctionarissen zijn in 2025 ingericht/ingekocht. De opleidingen voor de nieuwe functionarissen en sleutelfiguren zijn gestart. In 2025 hebben er oefeningen plaatsgevonden om bewustwording te creëren in de gemeentelijke crisisorganisatie.

Veiligheid

We hebben ons gericht, en blijven dit ook doen, op resultaatgericht werken en een effectieve inzet van onze capaciteit. Wij doen dit door gebruik van real-time data en dashboards waarmee we prioriteren, inspelen op trends en bijstellen. Het beeld van onze omgeving en de gewenste/benodigde acties wordt hierdoor steeds duidelijker. Hierbij werken we nauw samen met onze ketenpartners.

We hebben ook ingespeeld op de uitbreiding van de taken - zowel op juridisch gebied als in de uitvoering op straat - met name op het gebied van burgemeestersbevoegdheden en de uitbreiding van handhavingsinstrumenten. We hebben dit gedaan door training, realisatie van benodigde besluitvorming/beleid/regelgeving en een verbeterde inzet van onze capaciteit (betere verdeling van werkzaamheden). We monitoren doorlopend of de capaciteit in verhouding staat tot de toename van taken. Door middel van onder andere onze wijkscans en inzet van wijkboa's luisteren wij actief naar de samenleving en plegen we inzet op wat specifieke doelgroepen van ons vragen. Dit doen we ook door op basis van maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften uit de samenleving acties uit te zetten, denk hierbij aan ondermijningscampagnes, cybervoorlichting en vuurwerklessen op scholen.

Speerpunten:

- Handhavingsinstrumenten
In 2025 investeren we in de uitbreiding van de handhavingsinstrumenten. Dit doen we onder meer door permanent een scanauto in te zetten in de handhaving op afval. We starten ook een proef met spoedeisende bestuursdwang bij afval om overtreders snel aan te kunnen pakken. Op het moment dat beleidsmatig wordt gekozen voor vergunningen parkeren kan de investering in de uitbreiding van de handhavingsinstrumenten ook voor dit doel worden ingezet.

Toelichting:

Project Slim Cameravoertuig Afval

Eén van de dienstvoertuigen is uitgerust met intelligente camerasystemen. Dit voertuig wordt permanent ingezet voor afvalcontroles binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg. De verwachting is dat de volledige automatisering, waarbij de waarnemingen direct worden omgezet in meldingen voor handhaving, stadsbeheer of Avalex, in het eerste kwartaal van 2026 wordt gerealiseerd.

Pilot Spoedeisende Bestuursdwang Afval

De proef met betrekking tot de inzet van spoedeisende bestuursdwang op afval is opgestart. Het komende jaar (2026) gaan we ervaring opdoen met het systeem verloopt naar wens.

Vergunningen parkeren

In 2025 is beleidsmatig gekozen om vergunningen parkeren in te gaan zetten. De uitrol van dit beleid, en hiermee ook de uitwerking van de handhavingsinstrumenten, vindt in 2026 plaats.

- **Wijkveiligheidsscans**
In 2025 rollen we de resterende wijkveiligheidsscans uit in de gemeente. We verrijken de wijkveiligheidsscans door te participeren met inwoners en deze scans ook voor hen inzichtelijk te maken. Vervolgens koppelen we concrete acties aan de scans per wijk.

Toelichting:

Nog niet alle wijkveiligheidsscans zijn in 2025 volledig uitgerold. In 2026 wordt dit verder uitgewerkt op basis van de nieuwste - in 2026 - aangeleverde cijfers waarbij de lessen en ervaringen uit de eerdere ronde worden meegenomen en verwerkt. Voor de wijkveiligheidsscans die in 2025 zijn uitgerold is uitgebreid geparticipeerd met inwoners in inwonersparticipatiebijeenkomsten. Er zijn concrete acties gekoppeld aan de scans per wijk. Hierbij valt te denken aan acties als een georganiseerde bijeenkomst digitale weerbaarheid 55+, verwijderen van aanhangwagens onder NS-viaduct en aanpak langparkeerders, controle vuilaanbieders en aanpak weesfietsen.

- **Resultaatgericht en informatie-gestuurd werken**
Door objectiveerbare resultaten in beeld te brengen (aan de hand van data) sturen we op wat er daadwerkelijk speelt in een bepaalde wijk. Dit doen we op basis van een data-dashboard dat in 2025 actief is.

Toelichting:

In 2025 hebben we verschillende integrale leefbaarheidsacties uitgevoerd in diverse wijken. Deze acties werden gecoördineerd door de wijkboa's, gebaseerd op de data die we uit de verschillende dashboards hebben verzameld. We hebben per wijk gekeken naar de top twee onderwerpen die de meeste meldingen hadden gegenereerd en deze onderwerpen tijdens de acties extra aandacht gegeven. Deze aanpak heeft geleid tot positieve reacties van zowel de inwoners als onze samenwerkingspartners.

Betrokken verbonden partijen

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweezorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Veiligheid	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	100	32	132	122	-10
Lasten	12.271	362	12.632	11.862	770
Saldo van lasten en baten	-12.171	-330	-12.500	-11.740	761

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 761.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 10.000

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 10.000 nadelig.

Lasten voordeel € 770.000

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) - Bijdrage

De gemeentelijke bijdrage aan de VRH valt lager uit doordat bij de eindafrekening de post onvoorzien grotendeels niet is aangewend. Daarnaast zijn de kosten voor het functioneel leeftijdontslag (FLO) op basis van nacalculatie lager uitgevallen (€ 109.000 voordeel).

Toerekening intern - Openbare orde en veiligheid

De personele lasten zijn lager uitgevallen doordat een aantal vacatures lastig te vervullen waren. Er zijn hierdoor minder salariskosten toegerekend aan het programma Veiligheid (€ 234.000 voordeel).

Rampenbestrijding

De uitgaven voor rampenbestrijding zijn lager dan begroot door lagere kosten voor opleidingen, piketvergoedingen en middelen. Minder trainingen zijn gevolgd doordat niet alle crisisfuncties volledig waren ingevuld. Ook zijn minder piketdiensten uitgevoerd door onderbezetting en een latere opstart. Tot slot zijn de kosten voor middelen lager doordat de aanschaf van tablets nog niet volledig is afgerond en eerst een testfase is doorlopen (€ 125.000 voordeel).

Integraal veiligheidsbeleid

De onderschrijding wordt verklaard door lagere kosten voor participatiebijeenkomsten rondom wijkveiligheid en de implementatie van het Bibob-systeem (Noctua) is doorgeschoven vanwege prioritering van andere vertrouwelijke informatiesystemen. Daarnaast zijn binnen het project Dealbreakers niet alle geplande activiteiten uitgevoerd en is sprake van diverse kleinere meevallers binnen de regieposten (€ 107.000 voordeel).

Toezicht veiligheid

De onderschrijding wordt veroorzaakt doordat de implementatie van handhaving op vergunningparkeren is uitgesteld. Het vergunningensysteem en het scanvoertuig nog niet zijn ingezet (voordeel € 45.000). Daarnaast zijn pilots op het gebied van afvalhandhaving later of minder intensief uitgevoerd, waardoor circa € 45.000 niet is besteed (in totaal € 92.000 voordeel).

Voorgestelde overhevelingen:

Reddingsbrigade

Voor 2025 was een budget gereserveerd voor onderzoek en ondersteuning in het voortraject van het project Reddingsbrigade. Vanwege de lange aanloopperiode bij het aannemen van een projectmanagementbureau, zijn werkzaamheden doorgeschoven naar 2026 waarvoor het resterende budget van € 94.000 voor benodigd is.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 9.000 voordelig.

Relevante documenten

[Nota Veiligheid 2023-2026 \(iBabs nr. 2958\)](#)

[VTH beleidsplan \(iBabs nr. 3705\)](#)

[Begroting VRH 2025 \(iBabs nr. 3776\)](#)

2. Mobiliteit en bereikbaarheid

Alle kosten die de gemeente maakt rondom mobiliteit worden geboekt op dit programma. Dit betreft vooral de lasten voor de aanleg en het onderhoud van wegen en (fiets)paden. Ook de kosten voor parkeergarages vallen ook onder dit taakveld. Daarnaast valt ook de (recreatieve) vaart onder dit programma, zoals het onderhouden van havens en waterwegen.

Wat wilden we bereiken

Vanuit de Bouwsteen Mobiliteit en Bereikbaarheid (najaar 2021, opmaat naar de Omgevingsvisie) wordt gewerkt aan een goed bereikbare, duurzaam mobiele, leefbare, en verkeersveilige gemeente. Dat vraagt om een grotere vanzelfsprekendheid bij bewoners en bezoekers om te kiezen voor vervoerwijzen die bijdragen aan een gezonde leefomgeving en duurzaam zijn, zoals lopen en fietsen, het openbaar vervoer en vormen van deelmobiliteit (publieke mobiliteit). Nabijheid hiervan is een belangrijke randvoorwaarde: voorzieningen als parkeren, werklocaties, openbaar vervoer (haltes) en deelvoertuigen bevinden zich op loop- of fietsafstand. Dit willen we bereiken door het beter benutten van bestaande infrastructuur, het inzetten van een mobiliteitstransitie naar duurzame vormen van vervoer en het sterk verbinden van de opgaven van bereikbaarheid en mobiliteit met de ruimtelijke ontwikkeling in de Omgevingswet.

Wat hebben we bereikt

De Omgevingsvisie is afgerond en eind 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Hierin is de visie op een goed bereikbare, duurzaam mobiele, leefbare en verkeersveilige gemeente op hoofdlijnen uitgewerkt, in samenhang met onder meer de ruimtelijke ontwikkeling. Ter uitvoering hiervan is in 2025 het Actieplan Verkeersveiligheid opgesteld. Daarnaast is een besluit genomen over de invoering van vergunningparkeren in de gebieden rond de Mall. Er is een ontwikkelbeeld opgesteld voor de Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg. Met diverse overige visies, plannen en projecten binnen dit taakveld is eveneens bijgedragen aan een goed bereikbare, duurzaam mobiele en verkeersveilige gemeente. In lijn met de reguliere onderhoudsopgaven zijn op meerdere locaties, waaronder de Wilsveen/Kostverlorenweg en de Herenstraat, aanpassingen gerealiseerd die bijdragen aan een veiligere en efficiëntere verkeersdoorstroming (zie voor de volledige lijst de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen).

Daarnaast zijn diverse fietspaden, waaronder die ter hoogte van de Hofzichtlaan en de Aart van der Leeuwkade, die voorheen waren uitgevoerd in tegels, voorzien van een asfaltverharding, wat zowel het fietscomfort als de verkeersveiligheid ten goede komt.

Bovendien heeft de reparatiewagen gedurende het gehele jaar reparaties uitgevoerd en kleinschalige herstelwerkzaamheden verricht aan wegen en verhardingen. Deze continue inzet op onderhoud draagt eveneens bij aan het waarborgen van de verkeersveiligheid.

Tevens is tijdens een periode van hevige sneeuwval het vastgestelde strooibeeld succesvol uitgevoerd, waardoor de wegen begaanbaar en veilig toegankelijk zijn gebleven.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Toelichting op de indicatoren

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Plan- en visievorming mobiliteit en bereikbaarheid

Start Mobiliteitstransitie

A12-spoorzone

We zetten op basis van de uitkomsten van het werktraject (2024) onze inspanningen voort om dit gebied te transformeren in een gezond en duurzaam deel van de Haagse regio. De lange termijn ambitie krijgt een plek in de Omgevingsvisie.

Westfield Mall of the Netherlands

Hier rondom staan bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid onder druk. Daarom wordt gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van een drieledige aanpak voor de verkeers- en parkeerproblematiek in dit gebied. We zetten in op:

- Dynamisch Verkeersmanagement: Verlengde tramhalte met logische en veilige oversteekplaatsen en verbetering van de verkeerslichten en rijstrookindeling op meerdere kruispunten.
- Parkeerregulering: Betrekken omwonenden en belanghebbenden via een online raadpleging bij de uitwerking van de bijbehorende plannen. De voor de vergunningparkeren aanvullende, vereiste regelgeving wordt in besluitvormingsprocedures gebracht.
- Duurzame Mobiliteit: Naar verwachting worden de samenwerkingsafspraken uitgevoerd in de omgeving van de Mall. We zetten onder andere in op realisatie van een bewaakte fietsenstalling door Unibail Rodamco Westfield (URW).

A4 en N14

Belangrijke ingrepen zijn eerder door het Rijk op pauze gezet. De gemeente werkt samen met de regio aan oplossingen. Ondertussen werken wij met andere betrokken gemeenten en de regio hard aan een pakket met verzachtende maatregelen.

CID Binckhorst, herinrichting Prinses Mariannelaan

We blijven actief, alert en meedenken bij de ontwikkeling van CID Binckhorst in Den Haag en betrekken omwonenden hierbij. Er wordt een gebiedsvisie opgesteld, waarbij ook de procedure voor een plan-MER zal worden doorlopen. Hierin komen de gebiedsontwikkeling, de tramverbinding en aanvullende maatregelen voor bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid aan bod. Er worden ontwerpen gemaakt voor de tramverbinding en andere (verkeers)maatregelen.

Maatregelen mobiliteit en bereikbaarheid

We werken het Plan van Aanpak dat hoort bij de motie Thuis aan de Sluis verder uit. Dit gebeurt samen met omwonenden en belanghebbenden.

Ook maken we het gebruik van de fiets aantrekkelijker, onder meer door de regionale fietsroutes Velostrada (Voorburg Noord – Binckhorst) en het Trekfietstracé (Westvlietweg – Binckhorst). Met subsidie van het Rijk en de MRDH wordt een aantal extra verkeersveiligheidsprojecten voorbereid en uitgevoerd om de positie van (kwetsbare) weggebruikers te verbeteren.

We voeren diverse maatregelen en activiteiten uit op basis van het in 2024 vastgestelde Actieplan Verkeersveiligheid. Er wordt in ieder geval extra ingezet op:

- Veilige en geloofwaardige infrastructuur, voor voetgangers, fietsers en automobilisten,
- Veilige schoolomgeving
- Genereren van positieve aandacht voor de fiets.

In Leidschendam-Noord bereiden we de herinrichting van de Veursestraatweg voor en starten met de uitvoering, in aansluiting op de herontwikkeling van de Duivenvoorde corridor, Schakenbosch en Vliethaven.

In Stompwijk wordt de Dr. Van Noortstraat heringericht voor een verbeterde verkeersveiligheid, meer parkeercomfort en de bewoner van Stompwijk als primaire gebruiker van de dorpskern. Het project

BRT Leiden van de provincie (snelle busverbinding) biedt perspectief om de ov-bereikbaarheid van Stompwijk te verbeteren. De gemeente neemt deel aan dit project.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Plan- en visievorming mobiliteit en bereikbaarheid

Binnen het taakveld mobiliteit en bereikbaarheid is in 2025 gewerkt aan diverse gebiedsgerichte projecten en infrastructurele opgaven. Deze projecten dragen bij aan de uitvoering van de ambities uit de Omgevingsvisie en aan een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente.

A12-spoorzone

Het vervolg op het eerste werktraject A12-spoorzone is in het derde kwartaal van 2025 gestart. De lange termijnambitie voor dit gebied is opgenomen in de Omgevingsvisie.

Westfield Mall of the Netherlands

Voor de verkeers- en parkeerproblematiek in dit gebied is gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van een driedelige aanpak.

Binnen het onderdeel Dynamisch Verkeersmanagement is de aanpassing aan de Heuvelweg uitgevoerd, wat heeft geleid tot een verbetering van de verkeersveiligheid en de doorstroming. De aanpassingen aan de tramhalte Heuvelweg zijn voorbereid en worden naar verwachting in 2026 uitgevoerd.

Ten aanzien van Parkeerregulering is de aanvullende regelgeving voor vergunningparkeren door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast heeft het college van Unibail-Rodamco-Westfield (URW) het officiële verzoek ontvangen om betaald parkeren in te voeren op de parkeerterreinen van de Mall. Binnen het onderdeel Duurzame Mobiliteit is met URW overeenstemming bereikt over de onderwerpen waarop beide partijen willen samenwerken en waarover hernieuwde afspraken worden gemaakt. Het hernieuwde ontwerp voor de bewaakte fietsenstalling is door URW uitvoeringsgereed gemaakt.

A4 en N14

Samen met andere betrokken gemeenten en de regio is verkend of verzachtende maatregelen kunnen worden getroffen in relatie tot het project A4 Haaglanden N14. De besluitvorming door het Rijk over deze maatregelen, tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT), is uitgesteld tot januari 2026.

CID Binckhorst en herinrichting Prinses Mariannelaan

De planvorming rond CID Binckhorst, De Vlietlijn en de Prinses Mariannelaan heeft gedurende het jaar doorgelopen. De plan-MER en het Integrale Gebiedsprogramma zijn in concept vastgesteld en ter inzage gelegd voor zienswijzen. Het schetsontwerp voor de inpassing van de tramlijn is opgeleverd.

Het Integrale Gebiedsprogramma en de vo-fase van de inpassing zijn afhankelijk van besluitvorming over het maatregelenpakket verkeersbelemmerende maatregelen Geestbrug en de positie van de eindhalte station Voorburg. Vooralsnog is verder ontworpen op basis van maatregelenpakket 1, onder voorbehoud van deze besluitvorming.

Speerpunten:

- Brede bereikbaarheidsaanpak rondom The Mall
De gemeente, samen met The Mall en organisaties als de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), Zuid-Holland Bereikbaar, de HTM, de gemeente Den Haag en Rijkswaterstaat komen met samenwerkingsafspraken over duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. De tramhalte aan de Heuvelweg en enkele kruispunten passen wij aan. Om de schaarse parkeerplaatsen in de wijken rondom The Mall beschikbaar te houden voor de bewoners, hun bezoekers en nog te bepalen doelgroepen, wordt het instrument vergunningparkeren nader uitgewerkt.

Toelichting:

Er is gewerkt aan een brede bereikbaarheidsaanpak rondom de Mall in samenwerking met URW en regionale organisaties als de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), Zuid-Holland Bereikbaar, de HTM, de gemeente Den Haag. De gesprekken met URW om te komen tot hernieuwde samenwerkingsafspraken hebben geresulteerd in overeenstemming over een aantal specifieke onderwerpen waarop beide partijen een langdurige samenwerking met elkaar willen aangaan.

De invoering van vergunning parkeren in de wijken rondom de Mall is in voorbereiding. Het officiële verzoek van URW om betaald parkeren te mogen invoeren op de parkeerterreinen bij de Mall is in behandeling genomen.

URW heeft een nieuwe vergunning aangevraagd voor het hernieuwde ontwerp van de fietsenstalling. De aanvraag wordt beoordeeld.

De status is oranje vanwege vertraging in de realisatie van de tramhalte en plaatsing van de fietsenstalling. Deze worden volgens de laatste planning beide in 2026 gerealiseerd (zie projectenboek).

- **Uitwerking Masterplan Bereikbaarheid CID Binckhorst Voorburg West**

De plannen voor de Binckhorst voor gebiedsontwikkeling een tramverbinding ('De Vlietlijn') en een aanvullend pakket mobiliteitsmaatregelen worden uitgewerkt. Er wordt een gebiedsvisie opgesteld voor de Binckhorst, voorzien van een plan-MER. Op basis van de uitkomsten van het eerdere participatietraject met Urban Sync werken we samen met de inwoners en andere belanghebbenden de plannen voor de herinrichting van de Prinses Mariannelaan nader uit. Naast bereikbaarheid zetten we in op een verbetering van de (verkeers)veiligheid en leefbaarheid van Voorburg West. In de loop van 2026 wordt dan besloten of het project daadwerkelijk doorgaat (de zogenaamde 'Projectbeslissing'). Aanvullend wordt onderzoek gedaan naar wenselijke aanpassingen aan de blauwe zone in Voorburg West. Deels om bewoners te beschermen tegen parkeertoerisme uit Den Haag en deels om de beschikbare ruimte op straat eerlijk te verdelen onder eigen inwoners (zoals de oproep luidt in motie 769: Maximaal aantal parkeeronthefingen per huishouden in een blauwe zone).

Toelichting:

De planvorming voor de diverse onderdelen rond CID Binckhorst, De Vlietlijn en Prinses Mariannelaan liep gedurende het jaar. De plan-MER en het Integrale gebiedsprogramma zijn in concept vastgesteld en voor zienswijzen vrijgegeven en het schetsontwerp voor de inpassing van de tramlijn is opgeleverd. Het integrale gebiedsprogramma en de vo-fase van de inpassing wacht op besluitvorming over het maatregelenpakket verkeersbelemmerende maatregelen Geestbrug en de positie eindhalte station Voorburg. Vooralsnog is verder ontworpen op basis van maatregelenpakket 1 onder voorbehoud van besluitvorming.

Het college heeft in juli 2025 concept parkeermaatregelen vastgesteld. 1) aanpassen venstertijden blauwe zone tegen vreemdparkerders uit Den Haag 2) ontheffingenbeleid voor doelmatig gebruik parkeerplaatsen. Belanghebbenden konden zienswijze en/of inspraakreactie indienen in het vierde kwartaal van 2025. In het tweede kwartaal van 2026 zal het college definitieve parkeermaatregelen vaststellen na zorgvuldige afweging van ingekomen reacties. Tenslotte zijn de parkeermaatregelen te verenigen met de ruimtelijke inpasbaarheid van de Vlietlijn.

- **Mobiliteitsaanpak Leidschendam-Zuid**

De OV-bereikbaarheid van Leidschendam-Zuid wordt verbeterd door de verbindingen en toegang vanaf de andere kant van de Vliet (zuidoost kant) naar de RandstadRail-halte Leidschendam-Voorburg te optimaliseren. We verbeteren de toegang (brug) en voorzieningen (fietsverbinding en stallingen op de andere kant van de Vliet) binnen de periode 2025-2028. We werken aan de veiligheid van voetgangers en fietsers. Zoals afgesproken wordt het Sluisplein afgesloten voor gemotoriseerd verkeer, wat zorgt voor een veilige verbinding tussen de verschillende horecazaken en hun terrassen aan de Sluis.

Toelichting:

In 2025 is een ontwikkelbeeld opgesteld voor de verbetering van de Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg in samenwerking met verschillende partijen (MRDH, Den Haag, HTM, EBS), waarbij de afronding begin 2026 wordt verwacht. In dit plan is de verbeterde toegang vanaf de zuidoostkant naar deze halte opgenomen. Daarnaast is er voor Leidschendam-Zuid gestart met het opstellen van een kanskaart inclusief toelichting, om de bereikbaarheid in brede zin te verbeteren. Het verbeteren van de OV-bereikbaarheid van Leidschendam-Zuid, het verbeteren van de veiligheid voor voetgangers en het afsluiten van het Sluisplein lopen daarmee op schema voor optimalisaties.

Maatregelen mobiliteit en bereikbaarheid

Binnen verschillende deelprojecten is in 2025 gewerkt aan de verbetering van verkeersveiligheid, fietsvoorzieningen en openbaar vervoer.

Stappenplan Leidschendam Centrum

Het onderzoek naar het verkeersveiliger maken van het kruispunt Damlaan-Zaagmolenstraat is uitgevoerd, evenals het onderzoek naar de invoering van een milieuzone in het Damcentrum. Hierbij is input van diverse omwonenden betrokken. Uit verkennend onderzoek blijkt dat het veilig en verantwoord afsluiten van het Sluisplein nadere aandacht vraagt.

Fietsvoorzieningen

Voor de fietsroute Velostrada is het definitief ontwerp afgerond en is het conceptbestek met uitvoeringstekeningen opgesteld voor het traject NOI-Binckhorst. De planvorming voor de fietsstraat Nicolaas Beetslaan is gestart. Voor het Trekfietstracé is de variantenstudie Nieuwe Tolbrug opgeleverd en gepresenteerd aan belanghebbenden. Aanvullend onderzoek heeft plaatsgevonden voorafgaand aan een bestuurlijke keuze.

Met subsidie van het Rijk en de MRDH zijn fietspaden geasfalteerd en verbreed en zijn in Prinsenhof laagbouw extra snelheidsremmende maatregelen aangelegd.

Herinrichting en verkeersveiligheid

Voor de herinrichting van de Veursestraatweg en de Dr. van Noortstraat is een definitief ontwerp opgesteld. Het Actieplan Verkeersveiligheid is door het college vastgesteld (iBabs 3101). Bij de vaststelling van de Kadernota 2026–2029 heeft de gemeenteraad financiële middelen beschikbaar gesteld voor de uitwerking en uitvoering van diverse maatregelen. In 2025 zijn verschillende acties en maatregelen uitgevoerd of voorbereid voor latere uitvoering.

Openbaar vervoer

De voorgestelde maatregelen uit de verkenning Bus Rapid Transit (BRT) Leiden–Zoetermeer zijn door de provincie Zuid-Holland verder uitgewerkt. Het betreft maatregelen ter verbetering van de doorstroming van deze HOV-buslijn (400/401) en de voorzieningen voor reizigers, waaronder extra fietsenstallingen, onder meer in Stompwijk.

Speerpunten:

- Impuls voor innovatief mobiliteitsbeleid
Het wordt steeds drukker in onze regio. De ruimte is schaars, de leefbaarheid staat onder druk. We gebruiken de denkkraft van inwoners, (startende) ondernemers en wetenschappers om samen tot innovatieve oplossingen te komen voor een gemeente die duurzaam mobiel en blijvend goed bereikbaar is.

Toelichting:

In het najaar zijn werksessies 'Mobiliteit volgens de Kracht van Huygens' voorbereid, onder leiding van experts. De groep deelnemers bestaat uit professionals vanuit: bewoners, ondernemers en medewerkers van de gemeente. De voorbereiding van de sessie heeft meer tijd gekost dan verwacht, waardoor de sessies zelf en de afronding en rapportage plaatsvinden in 2026.

- Project A4 Haaglanden N14
Samen met onze partners in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag geven we uitvoering aan afspraken die volgens planning van de Rijksoverheid eind 2024 gemaakt worden tussen het kabinet en de regionale overheden over een breed bereikbaarheidspakket als alternatief voor het gepauzeerd Rijksproject A4 Haaglanden/N14.

Toelichting:

Belangrijke ingrepen aan de A4 en N14 zijn eerder door het Rijk op pauze gezet. Er is met andere betrokken gemeenten en de regio gekeken of verzachtende maatregelen rond het A4 Haaglanden N14 project kunnen worden getroffen. Besluitvorming over de verzachtende maatregelen door het Rijk tijdens het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (het BO MIRT) is uitgesteld naar januari 2026.

- Maatregelen uit Actieplan Verkeersveiligheid
Uitvoeren maatregelen uit het Actieplan Verkeersveiligheid. Een droombeeld in dit plan is dat elk kind veilig en zelfstandig kan lopen en fietsen naar school, de speeltuin en de sport en scouting.

Toelichting:

Voor vijf schoolomgevingen zijn de plannen uitgewerkt en afgestemd en voor drie van deze scholen is opdracht verstrekt. Daarnaast hebben twee scholen zich aangemeld om deel te nemen aan het programma sCOOL2Walk.

Voor de wegen in de gemeente is een ambitiekaart 50/30 opgesteld en afgestemd met Den Haag, Rijswijk en HTM/EBS. Deze kaart vormt de basis voor het inplannen van het opwaarderen naar 30 km/u van de betreffende wegen. De volgende wegen zijn ingepland: Parkweg (oude deel), Oosteinde, Rodelaan en Nieuwstraat. Er is opdracht gegeven voor deze wegen een schetsontwerp te maken.

De gemeente heeft deelgenomen aan een aantal acties uit het ROV-ZH campagnes: Breng Naar school Week, Lichtjes actie, Houd Rekening met Elkaar en Maak een Punt van Nul. Ook heeft de gemeente het fietsexamen weer gefaciliteerd.

Met de Montessori is de kick-off geweest voor de participatie met betrekking tot de herinrichting van de kruising Rembrandtlaan / Pr. Margrietlaan in MineCraft.

Er is een start gemaakt om met een bureau dat gespecialiseerd is in gedrag een onderzoek uit te voeren naar de beleving van verkeersveiligheid. Met vertegenwoordigers van de Parkweg en Kon. Wilhelminalaan is afgesproken dat zij daar aan mee gaan werken.

- Herinrichting Dr. Van Noortstraat (Stompwijk)
Uitvoering van de herinrichting van de Dr. Van Noortstraat start in 2025.

Toelichting:

De herinrichting van de Dr. Van Noortstraat zal naar verwachting in het vierde kwartaal van 2026 van start gaan. Dit is ruim één jaar later dan gepland. De oorzaak is gelegen in de stagnatie van de vernieuwing van het Stedin-netwerk. De wegwerkzaamheden kunnen pas starten nadat de ondergrondse kabels en leidingen van Stedin zijn vernieuwd.

- Uitvoeren Fietsstrategie
Uit onderzoek van de Fietsersbond blijkt dat fietsers onze gemeente een 7- geven voor zaken als veiligheid, infrastructuur en de algemene fietsbeleving. Dat moet én kan beter! Via verschillende sporen willen we het voor de fietser – zowel voor onze inwoners als die van buiten de gemeente – veiliger, comfortabeler en mooier maken. We maken een inhaalslag in het asfalteren van fietspaden, realiseren bewaakte fietsenstallingen op belangrijke hotspots en werken met de MRDH en buurgemeentes verder aan een samenhangend (regionaal) fietsnetwerk. Daarnaast lanceren we de campagne 'LV Fietst!' waarbij we onder andere inzetten op het bereiken van groepen waarvoor fietsen niet vanzelfsprekend is.

Toelichting:

De campagne LVFietst is gelanceerd. Alle maatregelen en acties uit de Fietsstrategie zijn hieraan gekoppeld. De beschikbare middelen voor het asfalteren van fietspaden zijn ingezet om fietspaden langs de Mgr. Van Steelaan te asfalteren: tussen de Hofzichtlaan en N14 en tussen de Koningin Julianalaan en Gouverneurkade. Met de MRDH en buurgemeenten is gewerkt aan de planvorming en voorbereiding van regionale fietsroutes Velostrada en Den Haag-Pijnacker. Er is een actieplan fietsstimulering opgesteld, waarna diverse acties zijn uitgevoerd gericht op forenzen, ouderen, scholieren en bezoekers van winkelcentra. Ook heeft algemene promotie plaatsgevonden via een lokale vertaling van de landelijke 'kort ritje, da's zo gefietst' campagne.

Er is alleen nog geen bewaakte fietsenstalling gerealiseerd. De stalling bij Mall of the Netherlands is wel in voorbereiding.

Een nieuwe score van de Fietsersbond voor de fietsvriendelijkheid van de gemeente volgt medio 2026.

Betrokken verbonden partijen

MRDH OV

Vanuit de kerntaak verkeer en vervoer werken de gemeenten in de Metropoolregio aan het thema mobiliteit en bereikbaarheid. De MRDH heeft voor de komende jaren een Strategische Agenda ontwikkeld en vastgesteld. Hierin zijn ook speerpunten voor Leidschendam-Voorburg opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Mobiliteit en bereikbaarheid	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	881	711	1.592	2.002	410
Lasten	15.562	1.366	16.928	15.686	1.242
Saldo van lasten en baten	-14.682	-655	-15.336	-13.684	1.652

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Mobiliteit en bereikbaarheid is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 1.652.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten voordeel € 410.000

CID Binckhorst

Voor het project CID Binckhorst zijn extra kosten gemaakt waar een bijdrage van € 190.000 tegenover staat. De lasten hiervan zijn ook hoger dan begroot.

Kabels en leidingen

Aan het einde van het jaar zijn er intensievere controles uitgevoerd, die ertoe hebben geleid dat er meer kosten in rekening zijn gebracht bij de nutsbedrijven. Dit levert een voordeel van € 290.000 op.

Verlengen bushaltes

Door onjuiste tekeningen van de externe opdrachtnemer moest dit onderdeel van het proces opnieuw worden doorlopen, waardoor vertraging is ontstaan. De vergunningaanvraag is inmiddels ingediend, maar de uitvoering van de halte-aanpassingen is doorgeschoven naar 2026. Hierdoor vinden in 2025

geen uitgaven plaats en wordt tevens geen vergoeding ontvangen. Dit resulteert in een nadeel van € 300.000 op de baten met hier tegenover een even groot voordeel op de lasten.

Parkeergarage Damplein

Voor parkeergarage Damplein was er in 2024 een te hoge VVE-bijdrage van € 140.000 betaald. Door de wisseling van de VVE-beheerder is dit terugbetaald.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 90.000 voordelig.

Lasten voordeel € 1.242.000

Verlengen bushaltes

Het project is vertraagd, wat een voordeel van € 300.000 oplevert. Zie hiervoor de uitleg bij de baten.

Actieplan Verkeersveiligheid

Door het gebrek aan capaciteit is er vertraging in de planning van het Actieplan Verkeersveiligheid ontstaan. Dit levert een voordeel van € 240.000 op. Hier tegenover staat een even groot nadeel doordat er een lagere onttrekking is gedaan aan de Reserve Mobiliteit (zie programma 0).

Parkeergarages

De bijdrage voor 2025 is door de vaststelling VVE-begroting hoger uitgevallen. Daarnaast is er schade geweest aan de parkeergarage door bezoekers. Dit levert een nadeel op van € 100.000.

Kleinschalige verkeersmaatregelen

De werkzaamheden aan de verkeersregelininstallaties in Voorburg aan de Koningin Wilhelminalaan en Laan van Sevenstar (bezwaar) worden uitgevoerd in 2026. De reden hiervoor is dat de voorbereiding en planning meer tijd vergen dan vooraf voorzien, onder andere door benodigde afstemming. Daarnaast is er bezwaar ingediend tegen de werkzaamheden aan de Laan van Sevenstar. Dit levert een voordeel van € 170.000 op.

Verkeersregelininstallaties

De verkeersregelininstallatie aan de Dokter van der Stamstraat/Oude Trambaan is niet in 2025 verwijderd, omdat eerst de nieuwbouw afgerond moet worden. De verwachte duur van deze werkzaamheden bedraagt ongeveer twee jaar, waardoor de verwijdering op een later moment zal plaatsvinden. Dit levert een voordeel van € 145.000 op.

Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg

De besluitvorming over realisatie van de maatregelen om dit OV-knooppunt te verbeteren heeft vertraging opgelopen. Ook al omdat er pas sinds januari bekend is wat de bijdrage is vanuit het mitigerende maatregelenpakket MIRT voor dit knooppunt. Er is mede op basis van dit gegeven een stapsgewijze benadering voorgesteld om dit knooppunt te verbeteren. Dit levert een voordeel van € 140.000 op.

CID Binckhorst

Bij het project CID Binckhorst zijn de inhuurkosten hoger uitgevallen dan verwacht, dit geeft een nadeel van € 190.000. Hier staat een extra bijdrage die een deel van deze kosten compenseert tegenover.

Voorgestelde overhevelingen:

- Deelmobiliteit (€ 149.000 voordeel): Begin 2026 is de samenwerkingsovereenkomst publiek regionaal deelfietssysteem ondertekend. Hierdoor kunnen de werkzaamheden die oorspronkelijk voor 2025 waren gepland nu daadwerkelijk van start gaan.

- Aanlegplaatsen de Vliet (€ 30.000 voordeel) In 2025 is vanwege andere prioriteiten en beperkte capaciteit geen volledige uitvoering gegeven aan het project verduurzamen van aanlegplaatsen in de Vliet. De resterende werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Verkeersplan - de Mall (€ 28.000 voordeel) Onderhandelingen over de Samenwerkingsovereenkomst voor de gebiedsaanpak rondom de Mall zijn later opgestart en lopen door in 2026.
- Huygenstunnel (€ 67.000 voordeel): Door deelname aan de werktrajecten over het gebied A12 – spoorzone wordt invulling gegeven aan de ambitie om gesprekken op gang te brengen met relevante partijen om te komen tot een gezamenlijk initiatief voor een tunnel van de Utrechtsebaan tot Huygenstunnel. Na succesvolle afronding van het eerste werktraject eind 2024 is in 2025 een tweede werktraject gestart. Dit loopt door in 2026. De gemeente is voor planning en voortgang afhankelijk van andere partijen.
- Innovatieve vormen duurzame bereikbaarheid (€ 30.000 voordeel): In de motie "Mobiliteit volgens de Kracht van Huygens" is een bedrag beschikbaar gesteld. Vanwege de complexiteit is in 2025 niet gestart met de uitvoering van de Motie. Wel heeft het college ervoor gekozen zich vooral te richten op heeft gebied van en rondom de Mall, de N14 en Leidschendam Centrum. De werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Verkeersplan - onderzoek (€ 181.000 voordeel): In 2025 stond een breed scala aan onderzoeken en kleine acties op het gebied van mobiliteit gepland. Door capaciteitsgebrek en verschuiving van prioriteiten is dit vertraagd, deze acties worden nu uitgevoerd in 2026.
- Metropolitane fietsroute (€ 70.5000 voordeel) Vanwege vertraging in de regionale besluitvorming over de regionale fietsroute Den Haag – Pijnacker is dit budget in 2025 deels gebruikt voor onderzoek, maar nog niet voor de verdere uitwerking van de plannen, deze volgen in 2026.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 19.000 nadelig.

Relevante documenten

[Bouwsteen Mobiliteit en bereikbaarheid \(iBabs nr. 2219\)](#)

[Stappenplan Leidschendam Centrum \(iBabs nr. 3823\)](#)

[Koersnotitie Omgevingsvisie 2025 \(iBabs nr. 3859\)](#)

3. Economie

Gemeentelijk economisch beleid richt zich op het creëren van een sterk vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers, het bevorderen van arbeidskansen voor een brede doelgroep en het sterk houden van het voorzieningenniveau. Een vitale lokale economie vormt een belangrijke bouwsteen voor een duurzaam vitale gemeente.

Wat wilden we bereiken

Leidschendam-Voorburg is een economisch vitale gemeente. In samenspraak met publieke en private partners werken we aan het vernieuwen en verduurzamen van voldoende passende plekken om te werken (arbeidsplaatsen) zoals winkelgebieden, kantoren en bedrijventerreinen. Hierbij zetten we in op een hoog voorzieningenniveau passend bij verdere verstedelijking, het borgen van voldoende passende en betaalbare bedrijfsruimte, en een aantrekkelijk en groen buitengebied met een passend economisch verdienmodel. Via regionale samenwerking dragen we actief bij aan een sterke regio. We investeren in een goede relatie en samenwerking met het bedrijfsleven en winkeliers onder meer door accountmanagement voor ondernemers en centrummanagement voor kernwinkelgebieden. We maken ons sterk voor het economisch belang binnen gebiedsontwikkeling door bij nieuwbouw 5% van het bouwvlak te bestemmen voor niet-wonen functies. Dit verhoogt de levendigheid in het gebied en zorgt voor meer arbeidsplaatsen.

Wat hebben we bereikt

Ter versterking van het ondernemersklimaat en de levendigheid in en rond de kernwinkelgebieden Damcentrum, Julianabaan en Huygenskwartier zijn concrete initiatieven en projecten in uitvoering dan wel in voorbereiding. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) voor de ondernemers van winkelcentrum Julianabaan. In december 2025 hebben de ondernemers hiermee ingestemd.

Naast de inzet op het behoud van bestaande bedrijventerreinen is bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen gestuurd op voldoende ruimte voor werken. Op visieniveau is hiervoor een richtlijn opgenomen voor een minimaal aantal vierkante meters aan niet-wonenfuncties in de Koersnotitie/Omgevingsvisie. De structurele inzet van accountmanagement en centrummanagement heeft bijgedragen aan het versterken van de relatie en het samenwerkend vermogen met ondernemers en hun vertegenwoordigers. Steeds vaker wordt gezamenlijk opgetrokken om de groei van lokale bedrijvigheid en ondernemerschap te faciliteren en te stimuleren.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
14	Funcziemenging	%	2024	38,8 (landelijk 54,5)	DBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
16	Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2024	167,4 (landelijk 191,4)	LISA

Toelichting op de indicatoren

14 Funcziemenging

De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

16 Vestigingen van bedrijven

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Toerisme, horeca en evenementen

In de Visie Recreatie & Toerisme Leidschendam-Voorburg 2025 staan vier doelstellingen: proef de historie; winkelen op niveau, ervaar de Vliet en ontdek het buitengebied. We promoten recreatie en toerisme onder andere door de campagne LV Verrast, waar citymarketing gericht op alle drie de kernen onderdeel van uitmaakt. Het nieuwe evenementenbeleid waarbij de focus ligt op verspreide kleinschalige en middelgrote evenementen wordt in 2025 geïmplementeerd. De gemeente werkt samen met diverse onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven in het Platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt met als doel de triple helix (samenwerking onderwijs, overheid en bedrijfsleven) te bekrachtigen, te verstevigen en verder uit te bouwen.

Economie en Ondernemerschap

In 2025/2026 verschijnt de Omgevingsvisie waarin het beleid voor economie en ruimte voor bedrijven en voorzieningen een belangrijke plek krijgt. Doorlopend zetten we in op bedrijfshuisvesting van ondernemers om daarmee arbeidsplaatsen te behouden en creëren. We bieden ruimte aan particuliere initiatieven voor bedrijfsruimtes voor zzp'ers en kleine ondernemers en sturen ruimtelijk op de realisatie van voldoende passende en betaalbare bedrijfsruimte.

We onderzoeken hoe we de toekomst van de kernwinkelgebieden verder kunnen optimaliseren, bijvoorbeeld door te kijken naar mogelijkheden tot functiemenging. Centrummanagement en accountmanagement bedrijven dragen bij aan het onderhouden van het netwerk van ondernemers en zijn belangrijk voor een goede aansluiting van het lokale bedrijfsleven en de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente ondersteunt de ondernemersfondsen en winkeliersverenigingen financieel, om de toekomst en vitaliteit van de winkelgebieden te behouden.

Zowel in regionaal verband als lokaal zorgen we dat onze bestaande bedrijventerreinen in stand worden gehouden en toekomstbestendig zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Toerisme, horeca en evenementen

In 2025 is de promotiecampagne LV Verrast voortgezet. Deze campagne is gericht op het onder de aandacht brengen van recreatieve aanbieders en activiteiten. De website en social mediakanalen van LV Verrast zijn het hele jaar actief. In het voorjaar, zomer en najaar waren er piekmomenten in de campagne, waarbij verschillende (ingekochte) media zijn ingezet. Daarnaast is in april 2025 het jaarlijkse magazine LVverrast uitgebracht.

In 2025 zijn 3 netwerkbijeenkomsten georganiseerd door het Platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt gericht op thema's als zorgtechnologie, samenwerking onderwijs en arbeidsmarkt in de regio en regionale werkcentra. De samenwerking met JINC (ondersteuning jongeren in voorbereiding arbeidsmarkt) en het Techniekfestival (jongeren kennis laten maken met techniek) is voortgezet. De voorbereidingen zijn getroffen voor de organisatie van de Back to School netwerkbijeenkomst voor ondernemers en studenten in april 2026.

Speerpunten:

- Nieuw evenementenbeleid in werking
Door middel van participatiebijeenkomsten met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden wordt in 2024 en 2025 een nieuw evenementenbeleid ontwikkeld. In 2025 wordt dit de raad ter vaststelling aangeboden waarna implementatie start.

Toelichting:

De vaststelling van het evenementenbeleid is uitgesteld vanwege de benodigde tijd voor het zorgvuldig inregelen van de uitvoering van het beleid. Naast het opstellen van het beleid moeten beleidsregels opgesteld worden en aanpassingen doorgevoerd worden in de Algemene Plaatselijke Verordening. Ook is ten behoeve van de actualisatie van de locatieprofielen nader geluidsonderzoek nodig. Door deze complexiteit en de zorgvuldigheid die vereist is, wordt het voorstel nu in het derde kwartaal van 2026 aan de raad aangeboden.

Economie en Ondernemerschap

Er is input geleverd op het gebied van economie bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie en bij diverse projecten. Daarbij is structureel aandacht gevraagd voor voldoende en passende ruimte voor economische functies.

De centrummanager en accountmanager zijn actief in het onderhouden van het ondernemersnetwerk en zorgen voor een goede aansluiting tussen het lokale bedrijfsleven en de gemeentelijke dienstverlening. Ondernemersfondsen en andere ondernemersverenigingen worden financieel gefaciliteerd.

Naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad zijn stappen gezet om te komen tot vaststelling en ingebruikname van een MKB-toets. Dit instrument is bedoeld om MKB-ondernemers beter te betrekken bij nieuw op te stellen beleid en regelgeving. De MKB-toets wordt in januari 2026 ter vaststelling aan het college aangeboden.

Regionaal is aangesloten bij relevante samenwerkingsverbanden. Lokaal is ingezet op een nauwere samenwerking met MKB-LV.

Speerpunten:

- Ontwikkelvisie vernieuwen en verduurzamen van kernwinkelgebied De Julianabaan
Op het gebied van economie leveren we input op een ontwikkelvisie die aangeeft op welke manier het winkelgebied de Julianabaan wordt herontwikkeld tot een toekomstbestendig en duurzaam winkel-, woon-, werk-, en verblijfsgebied. De ontwikkelvisie wordt begin 2025 vastgesteld.

Toelichting:

De ontwikkelvisie is in december 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. De komende jaren zal de visie worden omgezet naar concrete uitvoerings- en bouwplannen: herinrichting openbare ruimten, nieuwbouw van woningen en herontwikkeling van bestaand vastgoed.

- Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat
Als na transformatie van Herenstraat 40-42, eind 2025 het bedrijfsverzamelgebouw wordt opgeleverd, zal vanuit de gemeente input worden gegeven aan de invulling van commerciële of maatschappelijke functies binnen het bedrijfsverzamelgebouw. De oplevering van de aangrenzende transformatie van de Herentuyn staat gepland voor eind 2025; naar verwachting wordt dan ook het bedrijfsverzamelgebouw opgeleverd.

Toelichting:

De planning is onjuist weergegeven in de begroting. Oplevering zal niet voor 2027 plaatsvinden. Tot die tijd wordt er gewerkt aan het stellen van kaders voor de invulling van het bedrijfsverzamelgebouw en de beheer- en exploitatiestrategie.

- Versterken vestigingsklimaat winkel- en horecagebied Damcentrum
Door de voorgenomen maatregelen ter verhoging van de leefbaarheid van Damcentrum (iBabs 1841) uit te voeren, versterken wij het vestigingsklimaat van het winkel- en horecagebied Damcentrum.

Toelichting:

In 2025 zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd (waaronder invoering milieuzone, verbeteren verkeersveiligheid kruispunt Zaagmolenstraat-Damlaan) en zijn overige acties onderzocht die voortvloeien uit de motie Thuis aan de Sluis. Met deze onderzoeken zijn (nagenoeg) alle acties die benoemd zijn in de motie Thuis aan de Sluis afgerond.

- Behouden en beter benutten van onze bedrijventerreinen Regionaal werken we in verschillende samenwerkingsverbanden samen om te zorgen voor het behoud en beter benutten van bedrijventerreinen. Lokaal werken we nauw samen met MKB-LV om onder andere de organisatiegraad op de bedrijventerreinen te verhogen. We zetten in op het behoud van het metrage bedrijvigheid op de bedrijventerreinen en op duurzame toekomstbestendigheid. Maatregelen om de organisatiegraad te verhogen, zijn op dit moment netwerkbijeenkomsten voor de ondernemers.

Toelichting:

Samenwerking in de regionale samenwerkingsverbanden heeft in 2025 verdere doorgang gehad. De samenwerking met MKB-LV wordt versterkt. Behoud van metrage bedrijvigheid krijgt ook in de Omgevingsvisie de aandacht.

Betrokken verbonden partijen

MRDH Economie

Door de regionale samenwerking in de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH), Businesspark Haaglanden en het regionale Woon-werkakkoord dragen we bij aan de economische ontwikkeling van onze gemeente.

Wat heeft het gekost?

Economie	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	852	671	1.522	1.389	-134
Lasten	1.576	575	2.151	2.189	-38
Saldo van lasten en baten	-724	95	-629	-801	-172

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 172.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 134.000 nadelig

Toeristenbelasting

De opbrengsten uit de toeristenbelasting zijn € 260.000 lager dan begroot. Dit komt doordat een deel van een van de grootste hotels binnen de gemeente is verhuurd aan de COA. Over dit deel kan geen toeristenbelasting worden geheven. Hier staat een vergoeding vanuit de COA tegenover, die in programma 6 is verantwoord.

Molendriegang

In 2025 is er een eenmalige onderhoudsbijdrage van € 100.000 van de Provincie Zuid-Holland ontvangen voor de Stompwijkseweg Molendriegang welke niet was begroot (voordeel € 100.000).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 26.000 voordelig.

Lasten € 38.000 nadelig

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 38.000 nadelig.

Relevante documenten

[Begroting & zienswijze MRDH \(iBabs 3383\)](#)

[Bouwsteen economie en bedrijvigheid \(iBabs 2221\)](#)

[Maatregelen ter verhoging van de leefbaarheid van Damcentrum \(iBabs 1841\)](#)

Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat (iBabs 2295)

4. Onderwijs

De bekostiging van onderwijs gaat via het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap direct naar de schoolbesturen. De gemeente is verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs, leerlingenvervoer en de uitvoering van de Leerplichtwet. Ook heeft de gemeente een rol in het terugdringen van onderwijsachterstanden, onder andere door de bekostiging van nieuwkomersgroepen en voor- en vroegschoolse educatie. Volwasseneneducatie valt ook onder dit programma.

Wat wilden we bereiken

We willen dat ieder kind in onze gemeente kansrijk en gezond kan opgroeien. Onze focus ligt op de brede ontwikkeling van het kind, waarbij elk kind de kansen krijgt waardoor het zijn/haar talenten optimaal kan ontwikkelen. We zetten daarvoor in op het versterken van een pedagogische basis, waardoor elk kind gelijke kansen krijgt aan de start. Ook moet er, in het kader van inclusief onderwijs, voor elk kind een passende onderwijsplek in de eigen vertrouwde omgeving beschikbaar zijn.

Het onderwijs vervult hierbij een belangrijke taak. Als gemeente hebben we een rol om ervoor te zorgen dat kinderen op hun vierde jaar goed kunnen instromen in het onderwijs. Daarna hebben we de zorgplicht om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en jongeren te stimuleren hun startkwalificatie te behalen.

Daarnaast moet de gemeente zorgdragen voor voldoende en passende onderwijshuisvesting. We werken aan een integraal huisvestingsplan wat niet alleen de onderwijsbehoefte dekt, maar ook nadrukkelijk ruimte biedt voor de samenwerking met maatschappelijk partners zoals kinderopvang en onderwijsondersteuning. Dit bevordert een naadloze overgang voor kinderen van opvang naar onderwijs en creëert een vertrouwde en stimulerende omgeving waarin zij zich zo breed mogelijk kunnen ontwikkelen. Schoolgebouwen worden (integrale) kindcentra. Deze aanpak draagt bij aan de sociale cohesie en het versterkt de positie van het kindcentrum in de wijk. Buitenruimten worden bij voorkeur ingericht als groenblauwe schoolpleinen.

Tenslotte heeft de gemeente vanuit haar wettelijke taken op het gebied van jeugd contacten met alle betrokken partners in dit veld, een belangrijke taak in het voeren van regie op de samenwerking tussen zorg- en onderwijspartners.

Wat hebben we bereikt

Als gemeente zijn wij wettelijk verplicht voorschoolse educatie te bieden aan peuters met risicofactoren op die taalachterstand.

Met de invoering van de peutermonitor kunnen datasets van scholen en kinderopvang op elkaar aansluiten waardoor resultaatafspraken voor de voorschoolse educatie mogelijk zijn geworden. Ook wordt er gewerkt aan het optimaliseren van het bereik, zodat die kinderen die een indicatie krijgen ook het volledige programma volgen van voorschoolse educatie. Dit vraagt inzet van diverse partijen, waaronder de Jeugd Gezondheidszorg.

Daarnaast is een nieuw instrument ingezet om peuters tijdelijk extra te ondersteunen zodat zij niet uitvallen en alsnog de kans krijgen om aan het reguliere onderwijs te beginnen, de VE+ en de stoeltjesgroep.

De gemeente heeft met een van de schoolbesturen de subsidie voor Gelijke Kansen gekregen voor een aanvullend aanbod op taal bij de kleuters op een aantal scholen.

Naast de wettelijk bepaalde inzet van de leerplichtambtenaar en de inrichting van het doorstroompunt, stemt de gemeente extra inzet regionaal af met andere gemeentes en de samenwerkingsverbanden. Er wordt bijv. ook outreachend gewerkt door een doorstroomcoach bij jongeren die moeilijk bereikbaar zijn die huisbezoeken kan doen en meer tijd krijgt om een vertrouwensband op te bouwen

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
17	Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2024	2,3 (landelijk 6,7)	DUO/Ingrado
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2024	44 (landelijk 28)	DUO/Ingrado
19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2024	1,9 (landelijk 2,3)	DUO/Ingrado

Toelichting op de indicatoren

17 Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

18 Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een jongeren wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt (ongeoorloofd afwezig). Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

19 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Onderwijsbeleid

In 2025 werken we aan de programmalijnen uit de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en de regionale werkagenda Inclusief Onderwijs:

- Kinderen starten met een stevige basis in het basisonderwijs, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en meer kans hebben om door te stromen naar regulier onderwijs.
- Elk kind heeft een passende plek en volgt onderwijs.
- Elk kind de mogelijkheid bieden om zijn of haar talenten te ontplooiën en passende kansen te creëren.
- Het bevorderen van schoolafspraken en het vroegtijdig bieden van beroepsinspiratie en beroepsperspectief, zodat kinderen en hun ouders de juiste begeleiding krijgen en een positief ontwikkel- en beroepsperspectief hebben.

Onderwijshuisvesting

In 2024 besluit de gemeenteraad over het nieuwe Integrale Huisvestingsplan (IHP), dat tot stand is gekomen na een intensief proces met schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, maatschappelijke partners, kinderen en andere belanghebbenden. Centraal staat de (talent)ontwikkeling van het kind en hoe een gebouw daaraan kan bijdragen, waarbij we verder kijken dan alleen onderwijs en kinderopvang. Naast functionaliteit zijn toegankelijkheid, inclusie, duurzaamheid en bereikbaarheid belangrijke thema's. Door primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO) te bundelen in één IHP is betere afstemming in planning mogelijk en wordt de samenwerking tussen PO en VO bevorderd. In het IHP wordt voor de eerste 4 jaar een uitvoeringsplanning gemaakt en er wordt een doorkijk gegeven voor de volgende 12 jaar. Het IHP heeft een realistische planning waarin zowel de projecten als de te verwachten stichtingskosten aan bod komen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijsbeleid

We hebben verder gewerkt aan het uitvoeren van het uitvoeringsplan van de LEA binnen de drie bovengenoemde leerlijnen.

Naast de implementatie van de peutermonitor en gesprekken over verhoging van het bereik is een nieuwe groep voor voorschoolse educatie (hierna: VE) gestart bij DAK Elzendreef (bij basisschool de Essensteijn). Binnen de SJO is in het kader van de LEA gekozen om met het beperkte budget een pilot inclusieve kinderopvang te ondersteunen uitgevoerd door Vlietkinderen. Doel hierbij is zicht krijgen op de ondersteuningsbehoefte van de jongste kinderen om zonder achterstand aan het onderwijs te beginnen.

Binnen de LEA-leerlijn 2 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om het Brede School programma voor meer kinderen toegankelijk te maken. De uitkomsten zullen in 2026 worden geïmplementeerd. Ook binnen leerlijn 2 is een onderzoek uitgevoerd naar de bestaande zorgstructuren op zes basisscholen om zo input op te halen over het gesprek over inclusiever onderwijs. Met name het versterken van de pedagogische basis. De gemeente speelt daar een rol in met subsidies in het voorliggend veld aan o.a. jongerenwerk dat ook op school wordt ingezet, net als het schoolmaatschappelijk werk.

Speerpunten:

- **Uitbreiden aanbod voor kinderen in een kwetsbare positie**
We streven ernaar het bereik van voorschoolse educatie (VE) voor kinderen met een indicatie te verhogen naar boven het huidige niveau van 88% Dit doen we door:
  - o Het uitbreiden van het VE-aanbod en het onderzoeken van mogelijkheden voor passende kinderopvang.
  - o Het versterken van de betrokkenheid van ouders bij de voorschoolse educatie.
  - o Het verkennen van de mogelijkheid om VE aan te bieden vanaf 2 jaar.Daarnaast verkennen we welke preventieve maatregelen mogelijk zijn om de oorzaken van ontwikkelingsachterstanden aan te pakken en daarmee de pedagogische basis te versterken.

Toelichting:

In 2025 is gewerkt aan het verbeteren van de registratie en analyse van de Peutermonitor, een monitoringssysteem waarbij de gemeente, jeugdgezondheidsorganisatie en kinderopvangorganisaties zicht krijgen op het bereik en non-bereik van doelgroeppeuters op de VE. Hierdoor is dit jaar bij de gemeente en VE-partners een eenduidiger beeld ontstaan van het bereik, non-bereik en andere inzichten die we halen uit de Peutermonitor. De voortgang van de twee eerste punten is volgens doelstelling en planning terwijl het laatste punt niet meer zal worden uitgevoerd, dit zorgt voor een gemiddelde van een oranje score.

Het uitbreiden van het VE-aanbod en het onderzoeken van mogelijkheden voor passende kinderopvang.

- In 2025 is een nieuwe VE-groep gestart bij DAK Elzendreef (bij basisschool Essesteijn). In IKC de MMIXX is in 2025 een nieuwe VE-locatie in de opstartfase. Deze locatie opent in 2026.
- De gemeente en kinderopvangorganisaties werkten in 2025 aan de doorontwikkeling van vormen van passende kinderopvang voor peuters waarvoor VE, reguliere opvang en jeugdhulp niet passend is. Met de huidige pilots kunnen we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om kinderen met een VE-indicatie en een (lichte) zorgvraag de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben binnen de reguliere kinderopvang. In 2025 werden incidenteel pilots uitgevoerd (pilot VE+, stoeltjesgroep en inclusieve kinderopvang) en gesprekken over het doorontwikkelen van aanvullende ondersteuning op de VE-groepen gevoerd.

Het versterken van de betrokkenheid van ouders bij de voorschoolse educatie.

- Kinderopvangorganisaties de VE-aanbieders hebben een aanpak om de ouderbetrokkenheid te verhogen. Daarnaast is de boekstart in de kinderopvang doorontwikkeld en zijn gesprekken gevoerd over mogelijke uitbreiding naar meerdere locaties. Bij de boekstart in de kinderopvang worden ouders betrokken bij het leesproces van hun kind.

Het verkennen van de mogelijkheid om VE aan te bieden vanaf 2 jaar.

- Er is in 2025 voor gekozen om het vervroegen van het VE-aanbod naar 2 jaar niet door te zetten. Prioriteit wordt gegeven aan het verhogen van het bereik op de VE en het doorontwikkelen van passende en inclusieve kinderopvang.
- Daarnaast verkennen we welke preventieve maatregelen mogelijk zijn om de oorzaken van ontwikkelingsachterstanden aan te pakken en daarmee de pedagogische basis te versterken.

- Aanpak schooluitval en toeleiding naar werk versterken
Verder geven we vorm aan de invoering van de 'wet van school naar duurzaam werk', waar we alle jongeren tot 27 jaar een toekomstperspectief bieden in de vorm van een opleiding of duurzaam werk.

Toelichting:

De voorbereiding om uitvoering te geven aan de wet van school naar duurzaam werk heeft plaatsgevonden. Het nieuwe jongerenwerk op school gaat hier een belangrijke rol in spelen.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft als wettelijke taak om te zorgen voor voldoende en kwalitatief goede huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs en bewegingsonderwijs. In december 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor Primair en Voortgezet onderwijs en de daarbij behorende financiële middelen. Dit IHP vervangt de afzonderlijke IHP's voor Primair Onderwijs (2019-2023) en Voorgezet Onderwijs (2017-2026). Er lopen nog drie projecten uit de vorige IHP's. Deze projecten worden verder uitgewerkt en gerealiseerd. In het uitvoeringskader bij het nieuwe IHP zijn de projecten omschreven die in de periode 2025-2029 worden opgestart.

Speerpunten:

- Voorbereiding/realisatie van onderwijshuisvesting
Aan de planvorming en realisatie van De Vijverhof, St. Maartenscollege en KC Ruysdael (Maria Bernadette school) wordt gewerkt in samenwerking met de verantwoordelijke schoolbesturen.

Toelichting:

De drie projecten uit de oude Integrale Huisvestingsplannen (Vijverhof, Maria Bernadette en Sint-Maartenscollege) zijn nog niet afgerond. De planning staat onder druk door zaken als netcongestie, beschikbaarheid van tijdelijke huisvesting en andere projectgerelateerde risico's. De stand van zaken per project is als volgt:

- Renovatie CBS De Vijverhof

De realisatie is in 2025 gestart en naar verwachting wordt er in Q1 2027 opgeleverd.

- Nieuwbouw Sint-Maartenscollege

Het definitief ontwerp wordt met bijbehorende raming in Q1 2026 voorgelegd aan de raad. De gefaseerde realisatie start naar verwachting na de zomer van 2026.

- Nieuwbouw Kindcentrum Ruysdael (RKBS Maria Bernadette)

Het definitief ontwerp en bijbehorend krediet is in december 2025 vastgesteld door de raad. Naar verwachting start de realisatie na de zomer van 2026.

- Haalbaarheidsonderzoek onderwijsvoorziening in Klein Plaspoelpolder
Binnen het project Klein Plaspoelpolder wordt de haalbaarheid van een onderwijsvoorziening, in de vorm van een dislocatie, verder onderzocht. De uitkomsten worden in het derde kwartaal van 2025 aan de raad voorgelegd.

Toelichting:

In 2025 is het haalbaarheidsonderzoek voor een dislocatie van PCBS De Zonnewijzer in Klein Plaspoelpolder afgerond. De dislocatie is als project opgenomen in het uitvoeringskader bij het nieuwe IHP wat in december 2025 is vastgesteld door de raad.

- Beschikbaar stellen voorzieningen voor tijdelijke onderwijshuisvesting
Scholen die in aanmerking komen voor (ver)nieuwbouw hebben behoefte aan tijdelijke huisvesting. Het is onderdeel van de wettelijke zorgplicht van de gemeente om hierin te voorzien. Er worden hiervoor aparte voorzieningen gerealiseerd voor PO en VO in Voorburg en voor PO in Leidschendam.

Toelichting:

De voorbereidingen voor de tijdelijke huisvestingslocaties 1 en 2 (van de vier locaties) lopen, maar blijken mede vanwege de aanbesteding en het vergunningentraject complex. Het is nog onzeker of de locaties tijdig, aansluitend op de planningen voor nieuwbouw, kunnen worden opgeleverd.

Omdat er geen geschikte bestaande gebouwen zijn voor tijdelijke onderwijshuisvesting wordt er gebruik gemaakt van modulaire bouw (units) op meerdere locaties. Hiervoor is in Q4 2025 een Europese Aanbesteding gestart. In Q2 2026 wordt een leverancier geselecteerd voor de realisatie van alle locaties. Naar verwachting maken de eerste scholen vanaf september 2026 gebruik van tijdelijke huisvesting.

Wat heeft het gekost?

Onderwijs	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	2.326	287	2.614	2.426	-188
Lasten	10.693	-729	9.965	8.628	1.336
Saldo van lasten en baten	-8.367	1.016	-7.351	-6.203	1.148

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 1.148.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 188.000 nadelig

Onderwijshuisvesting (€ 106.000 nadeel)

Tegenover dit nadeel staat een voordeel op de baten van programma 6 Sociaal domein. Dit wordt verklaard doordat de begrote huurinkomsten van de Integrale Kind Centra (IKC) op dit programma staan en de realisatie op programma 6 verantwoord wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 82.000 nadelig.

Lasten € 1.336.000 voordelig

Onderwijsbeleid (€ 751.000 voordeel)

De specifieke uitkering voor het OAB is niet volledig uitgegeven in 2025, maar dit kan worden uitgegeven in 2026 (€ 496.000). Er zijn in 2025 bedragen retour ontvangen over voorgaande jaren omdat het aantal peuters bij nieuwe locaties soms lager blijken te zijn dan de eerder afgegeven beschikking.

Door onderbezetting is niet het volledige budget uitgegeven voor het Lokaal Onderwijs Beleid (€ 80.000 voordeel). Er is een verschuiving van de uitgaven met het programma 5 (Cultuur) met de subsidie laaggeletterdheid uit de subsidieregeling Zelfredzame en (digi)taalvaardige inwoners (€ 92.000 voordeel).

Voor het Nationaal Programma Onderwijs waren nog kosten geraamd, maar in 2025 waren er geen kosten meer als gevolg van onderwijsachterstanden als gevolg van Covid (€ 30.000 voordeel), tegenover dit voordeel staat hetzelfde bedrag aan nadeel onder de baten. Daarnaast waren de kosten voor leerlingenvervoer lager dan geraamd (€ 71.000 voordeel)

Onderwijshuisvesting (€ 591.000 voordeel)

De lasten voor de bestaande scholen zijn € 249.000 lager dan geraamd. Dit komt onder andere door het vervallen van een huurovereenkomst en hogere klokuren.

Een aantal onderzoeken welke gepland waren in het Jaarprogramma worden uitgevoerd in 2026 (€ 137.000 voordeel). De vertraging zorgt er voor dat de meerjarenplanning opgeschoven is. De onderzoeken hadden betrekking op de dislocatie in het Klein Plaspoel Polder (KPP), de Montessori school en het IHP. Tot slot zijn de kosten voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Oude Bleijk lager dan in eerste instantie was aangevraagd (€ 205.000 voordeel).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 6.000 nadelig.

Relevante documenten

[Lokale Educatieve Agenda \(LEA\) \(iBabs nr. 3230\)](#)

[Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs \(IHP\) \(iBabs nr. 900\)](#)

[Monitor Sociaal domein \(iBabs nr. 3819\)](#)

5. Sport, cultuur en recreatie

De gemeente heeft verschillende wettelijke taken die verband houden met cultuur en faciliteert een bruisend cultureel veld in de gemeente. Het gaat om het aanbieden van een bibliotheekfunctie, zorgdragen voor een toereikend lokaal media-aanbod en het beschermen en toegankelijk maken van cultureel erfgoed (archeologisch en cultuurhistorisch). De gemeente heeft tevens de wettelijke taak om speelvoorzieningen in de openbare ruimte te inspecteren en veilig te houden en een zorgplicht ten aanzien van bomen in de openbare ruimte. We zetten met het Groenactieplan in op een natuur inclusieve gemeente. De gemeente zet zich in op het behouden, versterken en vergroten van de hoeveelheid groen in onze gemeente. Dit draagt onder andere bij aan het klimaatbestendig maken van ons stedelijk gebied, het creëren van een prettige, gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier en aan het versterken van de biodiversiteit. Op het gebied van sport en bewegen heeft de gemeente een rol bij het aanbieden van preventieprogramma's in samenwerking met sportverenigingen en beweegpartners. Daarnaast beheert, onderhoudt en exploiteert de gemeente de sportaccommodaties, zodat die van goede kwaliteit zijn.

Wat wilden we bereiken

Sport, kunst, cultuur en recreatie spelen een cruciale rol in het creëren van levendigheid en aantrekkelijkheid in onze gemeente. Ze dragen bij aan de publieke gezondheid, samenhang en verbinding in de maatschappij (sociale cohesie), de ontwikkeling van vaardigheden en bieden plezier aan onze inwoners. De gemeente moedigt ondernemers en vrijwilligers aan en ondersteunt hen bij het organiseren van evenementen en activiteiten.

De gemeente ondersteunt sportverenigingen om sport en bewegen toegankelijk te maken voor alle inwoners van onze gemeente, met speciale aandacht voor hen die op dit moment (nog) geen gebruik (kunnen) maken van deze voorzieningen. Samen met sportverenigingen blijft de gemeente investeren in hoogwaardige sportfaciliteiten.

Op het gebied van cultuur richt de gemeente zich op het verwelkomen van doelgroepen in het culturele veld die een afstand hiertoe ervaren, vanwege financiële, fysieke of andere drempels. De gemeente wil hiermee bereiken dat cultuur toegankelijk wordt voor alle inwoners. Daarnaast wordt cultuur specifiek ingezet om sociaal maatschappelijke doelen te bereiken, zoals het bevorderen van talentontwikkeling.

Om Leidschendam-Voorburg de komende jaren zichtbaar groener, meer biodivers en klimaatbestendiger te maken, en daarmee een positieve bijdrage te leveren aan de fysieke, mentale en sociale gezondheid van onze inwoners.

Wat hebben we bereikt

De uitvoering van het Lokaal Sportakkoord is voortgezet. Zo ook de inzet van buurtsport- en cultuurcoaches om kinderen en 55-plussers te stimuleren tot sport en beweging. Het Sportnetwerkcafé bracht sportbestuurders en vrijwilligers samen voor kennisdeling over vitale verenigingen, gezonde sportomgevingen, vrijwilligersbeleid en inclusiviteit binnen sportclubs.

Via de cultuurmakelaar zijn (culturele) ondernemers en vrijwilligers aangemoedigd en ondersteund bij het organiseren van activiteiten en evenementen, zoals bijvoorbeeld bij de opzet van de Pitch Parade en Cultuurkans. Daarnaast is een masterclass vrijwilligersmanagement voor cultuur- en sportorganisaties georganiseerd. Via de cultuurmakelaar zijn meerdere initiatieven ondersteund bij het aanvragen van externe financiering, specifiek voor projecten met sociaal-maatschappelijke relevantie in het cultureel veld.

Via het uitvoeringsplan cultuureducatie is talentontwikkeling een onderdeel geworden van het beleid op cultuureducatie in het basis- en voortgezet onderwijs, samen met een brede kennismaking met cultuur voor ieder kind.

Vanuit het Groenactieplan zijn negen locaties in de openbare ruimte vergroend als bijdrage aan klimaatadaptatie. Hier lag de focus op wijken waar veel wateroverlast en hittestress is. Er zijn

maatregelen genomen om de leefomstandigheden voor diverse (icoon)soorten te verbeteren. Er zijn op drie locaties mussentorens en mussentillen geplaatst. In 172 straatputten zijn paddentrappen geïnstalleerd. Ook is er een oeverwaluwand geplaatst. De gemeente is aangesloten bij het Programma Gezonde Schoolpleinen (IVN Natuureducatie, Jantje Beton en Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport). Twee basisscholen zijn het traject ingegaan voor een transformatie naar een groenblauw schoolplein.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
20	Niet-sporters	%	2024	40,0 (landelijk 42,5)	Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM

Toelichting op de indicatoren

20 Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Sport

Samen met sportclubs, aanbieders en maatschappelijke organisaties is een lokaal Sportakkoord 2023-2026 gesloten, waaraan in 2025 verder uitvoering wordt gegeven. We willen hiermee bereiken dat we met elkaar meer inwoners laten sporten en bewegen. Niet alleen omdat het goed is voor de vitaliteit, maar ook omdat sporten en bewegen een breder positief effect hebben op de gezondheid en het welzijn als geheel. Denk bijvoorbeeld aan het bestrijden van eenzaamheid.

Het Sportakkoord maakt onderdeel uit van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) Leidschendam-Voorburg, waarin zorg, gemeente en maatschappelijke partijen met elkaar toewerken naar een gezonde generatie in 2040. De ambitie is om nog meer de verbinding en samenwerking te bevorderen tussen de sport- en beweegaanbieders (verenigingen en commercieel) onderling, maar ook met bijvoorbeeld kinderopvang en onderwijs, cultuur en organisaties vanuit welzijn en gezondheidszorg, zodat de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd.

Cultuur

Cultuureducatie en cultuurparticipatie worden versterkt door binnen de culturele sector in te zetten op sociaal maatschappelijke waarde van cultuur en daar aan gerelateerde projecten en activiteiten, bijvoorbeeld door de module welzijn op recept uit te breiden met cultuur op recept. Drempels nemen we weg door subsidiemogelijkheden en andere regelingen bekender te maken onder verschillende doelgroepen.

Het cultureel erfgoed van de gemeente is zichtbaar in de openbare ruimte en wordt beleefbaar gemaakt in het museum en door vrijwilligersorganisaties. Daarnaast werkt de gemeente aan het visualiseren van de omgeving in de 17e eeuw via een app. Hierdoor wordt de rijke historie van de gemeente virtueel ondersteund. De eerste visualisaties zijn in 2024 gepresenteerd en dit programma wordt doorgezet in 2025. Een cultuurmakelaar zorgt voor het aanjagen van het culturele veld en helpt bij het werven van fondsen.

Openbaar groen

De gemeente zet in op het behoud en versterking van haar groene karakter in de omgevingsvisie (2025/2026). Er wordt geïnvesteerd in het vergroten van de variatie, beleving en areaal van het openbaar groen, en in verbeterde verbindingen tussen stedelijk en buitengebied. Een ecologische scan helpt knelpunten te identificeren, waarna tactische maatregelen in 2025 de biodiversiteit en ecologische waarde moeten vergroten. Het Groenactieplan (2024-2026) bevat maatregelen voor vergroening, biodiversiteit en klimaatbestendigheid, zoals groen-blauwe schoolpleinen, tiny forests en het ondersteunen van bewonersinitiatieven. Bij rioolvervanging en herbestratingsprojecten worden vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen genomen.

In 2025 worden nieuwe buurtvisies en ontwerpen uitgewerkt. Projecten zoals de Loozone, Park Vreugd & Rust en Duin Horst & Weide richten zich op restauratie, landschapontwikkeling en het versterken van de natuurkwaliteit, met een integrale aanpak voor een gezond en aantrekkelijk leefgebied.

Daarnaast wordt in 2025 het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uitgevoerd conform de wijkgroenbeheerplannen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sport

De uitvoering van het Lokaal Sportakkoord is voortgezet, evenals de inzet van buurtsport- en cultuurcoaches gericht op kinderen en 55-plussers om bewegen en sporten te stimuleren. De QR-fit routes in de openbare ruimte zijn verder benut om inwoners laagdrempelig te laten bewegen. Aangemoedigd door het organiseren van wandelgroepen.

Het Sportnetwerkcafé bracht sportbestuurders en vrijwilligers samen voor kennisdeling over vitale verenigingen, gezonde sportomgevingen, vrijwilligersbeleid en inclusiviteit binnen sportclubs. Er zijn fietspompen geplaatst nabij sportaccommodaties om fietsgebruik te stimuleren.

Er is samenwerking gezocht met de Beweegalliantie (de kopgroep Sport) voor het stimuleren van bewegen in de dagelijkse praktijk. Deze kopgroep kwam regelmatig bijeen om de verbinding tussen verenigingen, zorgorganisaties en de gemeente te maken en de uitvoering van het sportakkoord af te stemmen.

Speerpunten:

- Sportakkoord 2.0
Hierin staan afspraken met organisaties voor sport en bewegen over het beleid rondom sporten en bewegen voor de periode 2023-2026 met de focus op 6 thema's. In 2025 ligt de focus op het thema Vitale sportaanbieders. Het versterken van sportverenigingen door bijvoorbeeld opleidingen en ondersteuning voor vrijwilligers en verenigingen. We doen dat vooral door financiële bijdrage via de voucherregeling van het sportakkoord en door de sportservices van NOC/NSF.

Toelichting:

Er is gewerkt aan het versterken van vitale sportaanbieders binnen het kader van het Sportakkoord 2.0. In samenspraak met de kopgroep zijn meerdere vouchers toegekend aan sportverenigingen, waarmee zij opleidingen, deskundigheidsbevordering en verenigingsondersteuning hebben kunnen inzetten.

Daarnaast is de vitaliteitsscan aangeschaft en is de bijbehorende vragenlijst ontwikkeld. Deze wordt in 2026 uitgezet door Sport & Welzijn onder sportverenigingen en scouting. Hiermee wordt structureel inzicht verkregen in de organisatorische gezondheid van clubs, zodat gerichte ondersteuning kan worden aangeboden.

Voor verenigingen is een masterclass vrijwilligersmanagement aangeboden en uitgevoerd waarin sport- en cultuurverenigingen uitleg kregen over het succesvol behouden, aantrekken en onderhouden van vrijwilligers binnen de vereniging.

- Start 'rolmodellen in de wijk' voor zowel sport als cultuur
De gemeente gaat meer werken met rolmodellen in de gemeente om inwoners te inspireren meer gebruik te maken van sportfaciliteiten en cultuuraanbod. Met combinatiefunctionarissen worden projecten ontwikkeld op het gebied van cultuurparticipatie en sport- en bewegen om deze rolmodellen te vinden en in te zetten.

Toelichting:

Met Stichting Studielokalen is er invulling gegeven aan het rolmodellen project. Zij hebben het project Moeders en Dochters samen in beweging opgezet, met moeders en dochters van 10-18 jaar uit diverse culturen onder leiding van een fitte moeder uit Noord die fitness instructeur is (het rolmodel).

De jongerenwerkers waren aangesloten bij bovenstaande activiteit om voorlichting te geven aan wat er nog meer aan activiteiten is voor de meiden.

- Sportaccommodaties
Bij sportaccommodaties vinden naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden (zie beheerplan sportparken 2024-2028) op de sportparken de volgende projecten plaats; Voor de Voorburgse Rugby Club vindt de planvorming en realisatie van de kleedruimten plaats.
De banen op tennispark Overdam in Leidschendam worden gerenoveerd.
Het project veiligheid in en rond sportparken wordt afgerond.

Toelichting:

De kleedruimten bij de Voorburgse Rugby Club zijn gerealiseerd. De officiële oplevering is op 5 maart 2026. Daarmee is dit onderdeel volgens planning afgerond.

Op tennispark Overdam zijn 14 oude tennisbanen vervangen door 11 nieuwe roodzandbanen. De drie overgebleven banen heeft Tennispark Overdam zelf omgebouwd naar 6 padelbanen. Het park is daarmee vernieuwd en beter passend bij de huidige vraag.

Het project veiligheid in en rondom sportparken is uitgevoerd binnen het beschikbare budget. Bij Cartouche hebben we de parkeerplaats aangepast en veiliger gemaakt.

- Sport en bewegen in de buitenruimte
De gemeente gaat aan de slag met het bevorderen en stimuleren van inwoners om meer te gaan bewegen. Met de combinatiefunctionarissen worden aanvullende activiteiten ontwikkeld voor sport en bewegen, ook voor in de openbare buitenruimte. Daarbij worden de bestaande voorzieningen, beweegprogramma's en activiteiten opgenomen in een digitaal platform voor inwoners en organisaties die zich bezighouden met sporten en bewegen in de openbare buitenruimte.

Toelichting:

Samen met de combinatiefunctionarissen zijn aanvullende activiteiten ontwikkeld die inwoners stimuleren om laagdrempelig en dichtbij huis te bewegen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitbreiding van de QR-fitvoorzieningen: er zijn nieuwe routes gerealiseerd en wandelgroepen opgezet, waardoor inwoners zowel individueel als in groepen kunnen deelnemen aan beweegactiviteiten.

Parallel hieraan zijn bestaande voorzieningen, activiteiten en beweegprogramma's in één digitaal platform samengebracht, zodat inwoners en aanbieders eenvoudig inzichtelijk hebben wat het totale aanbod in de buitenruimte is. Dit is een doorlopende actie.

Cultuur

2025 stond in het teken van het uitvoeren van de cultuurvisie Een rijk cultureel leven voor iedereen die in 2024 is vastgesteld Het Uitvoeringsplan Cultuureducatie is geschreven en de module Cultuur op Recept is een vast onderdeel gemaakt van het bredere concept Welzijn op Recept. Via de nieuwe subsidieregeling Ontmoeten en Ontwikkelen is er € 90.000,- extra vrijgemaakt voor de projecten van cultuureducatie en zijn de kaders voor cultuureducatiesubsidies duidelijk gemaakt onder nieuwe en bestaande cultuurpartners. De cultuurmakelaar heeft individuele begeleiding geboden bij het werven van fondsen bij bestaande en nieuwe initiatiefnemers uit het culturele veld en heeft onder andere bijeenkomsten georganiseerd om partners te informeren hoe zij dit in de toekomst ook zelfstandig kunnen doen.

Er zijn meerdere visualisaties van de gemeente uit het verleden in het kader van het project De Verborgene Stad gelanceerd. De website is bereikbaar. De gebiedsbiografie Leidschendam-Voorburg is uitgegeven. Dit boek draagt bij aan het beleefbaar maken van ons ruimtelijke cultureel erfgoed, en biedt een basis voor verdere beleidsontwikkeling naar aanleiding van de Omgevingsvisie.

Speerpunten:

- Uitvoeringsplan cultuureducatie met culturele basis
De gemeente stelt een Uitvoeringsplan cultuureducatie voor Culturele basis op. De kern hierbij wordt gevormd door: aandacht voor de jeugd, opstellen kaders en opdrachtomschrijving voor basisprogramma.

Toelichting:

Het uitvoeringsplan Cultuureducatie is opgesteld, na aandachtige participatie met het cultuur- en onderwijsveld.

- Opstellen meerjaren-exploitatieovereenkomst met Huygensmuseum
De gemeente stelt samen met het museum een exploitatieovereenkomst op met een inhoudelijke en financiële paragraaf. Belangrijke punten hierbij zijn een gedegen bedrijfsvoering, toekomstbestendigheid en de cultuurvisie.

Toelichting:

De meerjarenovereenkomst met het Huygensmuseum is op 15 juli 2025 vastgesteld door het college. Hierin is een duidelijk toekomstperspectief opgenomen met duidelijke kaders. Daaruit is daarna een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en het museum opgesteld met daarin afspraken om samen te zorgen voor het behoud van een toegankelijk en aantrekkelijk museum. De samenwerkingsovereenkomst loopt tot 2030 en is vastgesteld op 9 december 2025 door het college en ondertekend door beide partijen op 17 december 2025.

- Bibliotheken van de toekomst in Voorburg en Leidschendam
Er worden twee nieuwe bibliotheeklocaties ontwikkeld. Op de nieuwe bibliotheeklocatie op het Fluitpolderplein in Leidschendam wordt de bibliotheek van de toekomst gebouwd. Voor de bibliotheeklocatie bij de Julianabaan worden de verschillende scenario's ter besluitvorming voorgelegd.

Toelichting:

Er worden twee nieuwe bibliotheeklocaties ontwikkeld. Op de nieuwe bibliotheeklocatie op het Fluitpolderplein in Leidschendam wordt de bibliotheek van de toekomst gebouwd. Naar verwachting gaat deze locatie begin 2027 open. In het kader van de doorontwikkeling van het winkelcentrum Julianabaan is onlangs de gebiedsvisie vastgesteld door de gemeenteraad, met daarin ook de contouren voor de bibliotheeklocatie in Voorburg. Deze plannen worden de komende tijd verder uitgewerkt.

Openbaar groen

De gemeente heeft in 2025 verder ingezet op het behouden en versterken van haar groene karakter. In 2025 zijn negen locaties in de openbare ruimte vergroend, met aandacht voor wijken met wateroverlast en hittestress. Hierbij is gewerkt met inheemse beplanting en zijn maatregelen getroffen voor iconsoorten, zoals het plaatsen van mussentorens en paddentrappen en het realiseren van een oeverwaluwand. Ook zijn twee basisscholen gestart met de ontwikkeling van een groenblauw schoolplein, een schoolplein dat wordt omgevormd tot een groene en watervriendelijke omgeving die bijdraagt aan spelen, leren en klimaatadaptatie. Vergroening en klimaatadaptatie zijn meegenomen in rioolvervangingen en herinrichtingsprojecten. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor nieuwe buurtvisies en ontwerpen en zijn projecten zoals de Loozone en Leidschendammerhout verder uitgewerkt.

Speerpunten:

- Uitvoeren van acties uit het Groenactieplan
Met het Groenactieplan willen we de biodiversiteit en ecologische waarde van het landschap vergroten. Een ecologische scan helpt hierbij knelpunten te identificeren, waarna gerichte maatregelen uitgevoerd worden. Voor de jaren 2026-2027 stellen wij een nieuw Groenactieplan op.

Toelichting:

In 2025 zijn er negen locaties in de openbare ruimte vergroend en zijn er maatregelen genomen voor het verbeteren van de leefomgeving van de huismus, de pad en de oeverwaluw. De ecologische scan is in 2023 uitgevoerd en vormt de basis voor de maatregelen die in 2025 zijn opgepakt.

- Inventarisatie vergroeningsmaatregelen herinrichting buitenruimte Voorburg Noord-noord
Om biodiversiteit te versterken en hittestress tegen te gaan, inventariseren we in 2025 de vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen voor de integrale herinrichting van de buitenruimte in Voorburg Noord-noord.

Toelichting:

In 2025 is de voorbereiding voor de inventarisatie gestart. Er is een ontwerpbureau geselecteerd dat de vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen in 2026 verder uitwerkt op basis van de vastgestelde buurtvisie. De selectie van het ontwerpbureau heeft langer geduurd dan voorzien. Het ontwerp wordt opgeleverd in 2026.

- Afronden herontwikkeling en restauratie park Vreugd & Rust
In 2025 realiseren we een nieuwe brug langs de Vliet en renoveren we de plantvakken op de overplaats van park Vreugd & Rust (deel tussen het Oosteinde en de Parkweg) zoals in het instandhoudingsplan is voorgesteld.

Toelichting:

In 2025 zijn diverse plantvakken gerenoveerd conform het instandhoudingsplan en is de voorbereiding voor de nieuwe brug langs de Vliet afgerond. De uitvoering van de brug vindt in 2026 plaats, in lijn met de geactualiseerde planning. In het vierde kwartaal van 2025 is begonnen met de bouw van een nieuw hertenverblijf. Dit wordt in maart 2026 opgeleverd.

- Uitwerken programma Duin, Horst & Weide
In 2025 geven we uitvoering aan de projecten van Leidschendam-Voorburg uit het uitvoeringsprogramma; de Loozone en Leidschendammerhout.

Toelichting:

Voor het project Loozone is in 2025 de ontwerpstudie gestart. Voor Leidschendammerhout is het planvormingsproces in gang gezet.

- Planvorming Leidschendammerhout (Uitvoeringsagenda Vlietzone)
In 2025 leveren we, in samenwerking met de provincie, een gebiedsplan voor de ontwikkeling van het Leidschendammerhout ten behoeve van een integrale gebiedsaanpak. Hierbij leggen we een koppeling met DHW.

Toelichting:

Voor het gebiedsplanproces is er in 2025 een bureau geselecteerd en is het traject opgestart. De gebiedsvisie en het gebiedsplan worden in 2026 opgesteld. Het opstellen van de uitvraag heeft langer geduurd, onder andere vanwege afstemming met partners wat de complexiteit van het traject onderstreept.

Betrokken verbonden partijen

Dunea Groen

Betrokkenheid bij het programma: Levering betrouwbaar drinkwater.

Wat heeft het gekost?

Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	3.531	113	3.644	3.792	148
Lasten	22.440	1.193	23.633	23.250	383
Saldo van lasten en baten	-18.910	-1.079	-19.989	-19.458	531

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 531.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 148.000 voordelig

Verkoop snippergroen

Ondanks de afronding van het project snippergroen, zijn er aan het einde van het jaar op verzoek van inwoners nog een aantal verkopen gedaan die niet waren begroot. Dit levert een voordeel op van € 170.000.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 22.000 nadelig.

Lasten € 383.000 voordelig

Sportparken

Er is minder onderhoud nodig geweest aan de sportparken dan vooraf verwacht. Daarnaast zijn de energiekosten lager uitgevallen. Dit levert een voordeel van € 165.000 op.

Baggerwerkzaamheden

Er is minder baggerwerk uitgevoerd dan verwacht. Dit levert een voordeel op van € 110.000, die gestort wordt in de voorziening Riool.

Voorgestelde overhevelingen:

- Groen-blauwe projecten (voordeel € 88.000): In 2025 heeft de selectie-uitvraag voor een ontwerp bureau en afstemming met betrokkenen vertraging opgeleverd. Hierdoor kon de ontwerpstudie pas later van start gaan.

- Stadsbakens (voordeel € 80.000) Het gaat om de revitalisatie van 12 van de 15 stadsbakens in Leidschendam-Voorburg, vanwege hun slechte onderhoudsstaat. Een deel van deze werkzaamheden is in 2025 uitgevoerd. De resterende werkzaamheden zijn vertraagd en worden daarom doorgeschoven naar 2026.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overig, diverse kleine afwijkingen verdeeld over het programma is € 60.000 nadelig.

Relevante documenten

[Integraal zorgakkoord \(IZA\) \(iBabs nr. 3733\)](#)

[Gezond en actief leven akkoord \(GALA\) \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Aangaan samenwerkingsovereenkomst project Gezonde Buurten in Leidschendam-Voorburg 2023-2024 \(iBabs nr. 3592\)](#)

[Cultuurvisie \(iBabs nr. 3597\)](#)

[Groenactieplan 2024-2026 \(iBabs nr. 3443\)](#)

[Samenwerkingsovereenkomst Landschapstafel Duin, Horst en Weiden \(iBabs nr. 4005\)](#)

[Lokaal Sportakkoord \(iBabs nr. 1373\)](#)

6. Sociaal domein

De gemeente is in het Sociaal Domein verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Jeugdzorg. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de Inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk. Sinds 2022 draagt de gemeente de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wet Inburgering.

Wat wilden we bereiken

De taken van de gemeente in het sociaal domein zijn belegd in onder andere de volgende wetten: Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Wet inburgering, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet hersteloperatie toeslagen.

De gemeente vindt het vanuit deze wetten belangrijk dat het inwoners lukt alledaagse taken zelf te doen en met elkaar in contact te komen zodat maximaal haalbare participatie in de samenleving mogelijk is voor elke inwoner. De gemeente zet hier, samen met partners en inwoners op in, door:

- Inwoners te helpen die dit het hardst nodig hebben.
- Inwoners te ondersteunen om zoveel mogelijk op eigen benen te staan.
- Inwoners sneller ondersteuning te bieden zodat problemen niet groter worden.
- Inwoners aan te moedigen sociaal te participeren in de gemeenschap.
- De samenwerking met onze partners verder te versterken.
- Te kijken hoe hulpverleners ondersteuning kunnen combineren, zodat inwoners met minder instanties te maken hebben.
- De maatschappelijke kracht in de gemeente te versterken.

Deze uitgangspunten komen terug in verschillend sociaal beleid van de gemeente, zoals het aangescherpte sociaal kompas, minimabeleid, schuldhulpverleningsbeleid, re-integratie- en participatiebeleid, Wmo beleid, lokale jeugdbeleid en de visie sociaal minimum.

Sociaal-maatschappelijke vraagstukken zijn steeds meer onderling verweven en daarom vraagt dit van ons om de uitvoering in samenhang te organiseren. Ook de toegang tot de dienstverlening vanuit het sociaal domein is hierin meegenomen. In de toekomst gaat mogelijk landelijk de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) van kracht. Het is nog onbekend wanneer deze wet daadwerkelijk wordt ingevoerd.

Om de sociale basis verder te versterken gaan we in 2025 verder met het aanpassen van de subsidiesystematiek en het laten vaststellen van de nieuwe subsidieregelingen. In de Visie Sociale basis (najaar 2024) hebben we uitgewerkt wat er wel en niet onder sociale basis valt en wat de leidende principes zijn zodat dit meer richting geeft voor de ontwikkeling van de diverse beleidsdocumenten.

Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de gemeente de regierol pakt. Dit geeft duidelijkheid voor alle betrokken partijen en kunnen doelen beter behaald worden. We zetten in op het vergroten en ondersteunen van de maatschappelijke kracht. Daarnaast beoordelen we of de huidige voorzieningen (informatievoorziening en locaties) nog passend en toegankelijk zijn voor iedereen in Leidschendam-Voorburg die dit nodig heeft.

Wat hebben we bereikt

Met ondersteuning vanuit de verschillende domeinen zijn inwoners geholpen die (tijdelijk) ondersteuning nodig hadden. Voor jeugdhulp hebben 2.256 jongeren jeugdhulp ontvangen (9 feb 2026, nog niet uitgedeclareerd).

In 2025 is de samenhang in het sociaal domein versterkt onder meer door de aanpassingen van de subsidiesystematiek, de nieuwe subsidieregelingen, het vaststellen van verschillende beleidsplannen en de voorbereiding op de ontwerp-Wet Aanpak Meervoudige problematiek in het Sociaal Domein (Wams).

- In 2025 is uitvoering gegeven aan de geprioriteerde acties vanuit het Actieplan Jeugd. (iBabs 4202)

- Het college stelde op 4 februari 2025 de nieuwe subsidieregelingen vast. De nieuwe subsidiesystematiek moet leiden tot effectievere en efficiëntere sturing vanuit de gemeente én vanuit de tafelpartners op de uitvoering van de activiteiten die moeten bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. (iBabs 3966)
- In april 2025 is het Beleidsplan schuldhulpverlening door de raad vastgesteld. Het plan richt zich op het versterken van curatieve schuldhulpverlening, doeltreffende vroegsignalering, het verstevigen van het netwerk van schuldhulporganisaties en preventie afgestemd op trends in de schuldenproblematiek. (iBbas 3844)
- In september 2025 zijn het beleidsplan en de verordening voor de Wmo vastgesteld door de raad. (iBabs 3907)
- Het project VAMS (Versterken Aanpak Meervoudige problematiek Sociaal domein) is in oktober 2025 van start gegaan ter voorbereiding van de Wams. Het doel van dit project is om duidelijk in beeld te krijgen hoe inwoners met meervoudige problematiek en een behoefte aan een gecoördineerde aanpak het beste kunnen worden ondersteund, en wat hiervoor binnen onze gemeente nodig is.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
21	Banen	per 1.000 inwoners 15-74 jaar	2024	423,0 (landelijk 726,4)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA bewerking ABF Research
22	Jeugdcriminaliteit	% 12 t/m 21 jarigen	2023	1,2 (landelijk 1,0)	CBS - Jeugd
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2024	6,0 (landelijk 6,0)	CBS - Jeugd
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2025	71,7 (landelijk 73,2)	CBS - Arbeidsdeelname
26	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2024	2,0 (landelijk 2,0)	CBS - Jeugdmonitor
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2025	30 (landelijk 28)	CBS - Participatiewet
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 65 jaar	2024	233,7 (landelijk 203,1)	CBS - Re-integratie
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	11,2 (landelijk 11,4)	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	0,8 (landelijk 0,9)	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2025	0,3 (landelijk 0,3)	CBS - Jeugd
32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2025	590 (landelijk 660)	CBS - Monitor sociaal domein Wmo

Toelichting op de indicatoren

21 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

22 Jeugdcriminaliteit

Het percentage jongeren (12 tot 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

23 Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

24 Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

26 Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

27 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

28 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

29 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

30 Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst.

In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

31 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12 tot 23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12 tot 23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

32 Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Jeugdhulp

Ieder kind heeft recht op een veilige omgeving waarin het zich naar vermogen kan ontwikkelen tot een zelfredzame inwoner die positief bijdraagt aan de samenleving. Om dat te bereiken wordt ingezet op het realiseren van een kansrijke, veilige en gezonde omgeving in en om het gezin.

Die omgeving staat onder druk door maatschappelijke kwesties zoals prestatiedruk en bestaansonzekerheid die niet alleen met jeugdhulp kunnen worden opgelost. Door het voeren van het 'fundamentele gesprek' over opgroeien, opvoeden en ontwikkelen, wordt ingezet op een gezamenlijke verantwoordelijkheid, gericht op duurzame oplossingen die bewezen effectief zijn en gebaseerd zijn op een brede, stevige analyse in plaats van symptoombestrijding. Dat betekent dat een probleem niet automatisch wordt opgelost met jeugdhulp wanneer de oorzaak in onderwijs, prestatiedruk of schuldenproblematiek ligt.

We zien het kind als talent. Deze maatschappelijke uitdaging doen we samen met ouders, jeugdigen, onderwijs, huisartsen, zorgaanbieders en overige maatschappelijke partners. Uitgangspunt daarbij is dat jeugdhulp beschikbaar en toegankelijk is als hulp noodzakelijk is.

Halverwege 2024 maken circa 1.489 kinderen gebruik van een vorm van geïndiceerde jeugdhulp.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het hoofddoel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is om inwoners zo lang mogelijk, prettig en veilig, zelfstandig thuis te laten wonen en te laten participeren in de maatschappij. Onder de Wmo vallen maatwerkvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en hulpmiddelen. Daarnaast ook welzijnsactiviteiten zoals mantelzorgondersteuning en maatschappelijk werk. Behoud van eigen regie en ondersteuning van de zelfredzaamheid staan hierin centraal.

Halverwege 2024 ontvingen circa 4.000 inwoners een individuele Wmo-voorziening. De verwachting is dat dit aantal in 2025 door vergrijzing en doordat inwoners langer zelfstandig thuis wonen, licht zal stijgen

Werk en inkomen

Zowel landelijk, regionaal als lokaal spelen verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op Werk en Inkomen. Landelijk staan in 2025 de herziening van de Participatiewet en de invoering van de Wet van school naar duurzaam werk op de agenda van het Rijk. De implementatie hiervan is aan gemeenten. Regionaal werken we aan het opzetten van een Regionaal Werkcentrum en lokaal implementeren we in 2025 het herziene schuldhulpverleningsbeleid en het nieuwe minimabeleid. Verder werken we samen met de Binnenbaan aan meer variëteit in beschut werk en in de re-integratietrajecten die deze organisatie aanbiedt.

Ook is er aandacht voor het versterken van de dualiteit (het tegelijk leren van de taal en participeren in de maatschappij) binnen inburgering en voor het opstellen van nieuw inburgeringsbeleid. Tot en met 2024 ontvingen we extra middelen van het Rijk om de Wet Inburgering uit te kunnen voeren, vanaf 2025 zijn de structurele middelen te laag om de uitvoeringskosten te compenseren. De VNG heeft een brief gestuurd naar het Rijk en aangegeven dat alle gemeenten vanaf 2025 tekorten hebben. Het Rijk heeft toegezegd dit in ieder geval vanaf 2026 te compenseren.

Wat betreft de uitvoering: halverwege 2024 ontvingen circa 1.600 inwoners een bijstandsuitkering. In vergelijking met begin dit jaar is het bijstandsbestand licht gedaald. Landelijk wordt vanuit het Centraal Planbureau verwacht dat het aantal uitkeringsgerechtigden juist licht gaat stijgen in 2025. Hoewel we op dit moment een lichte daling zien, wordt het wel steeds lastiger om inwoners met een uitkering uit te laten stromen naar werk. We merken dat inwoners een steeds langere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Dit wordt landelijk ook gezien. Voor het aantal kinderen in armoede is de landelijke verwachting dat dit licht stijgt. Zo zetten we specifiek in op kinderen in het nieuwe gemeentelijke minimabeleid.

Versterkingsprogramma Sterk voor Noord

De wijken Heuvel/Amstel en Prinsenhof worden extra ondersteund vanuit drie opgaven: Jeugd en Onderwijs, Financiële zelfredzaamheid en Fijn en veilig wonen. Het versterkingsprogramma Sterk voor Noord is een wijkgerichte aanpak, die extra inzet op ondersteuning van inwoners in deze wijken om de kansgelijkheid te vergroten en de leefomgeving te verbeteren.

Om kinderen met achterstanden eerder in beeld te hebben wordt er ingezet op versterken van de voorschools educatie en huiswerkbegeleiding. Om ouders te versterken in hun rol, wordt ook ouderparticipatie vergroot.

Vanuit Financiële Zelfredzaamheid, wordt ingezet op het voorkomen en begeleiden bij schulden. Ook op het versterken van het taalonderwijs bij laaggeletterdheid (in het Nederlands) en verhogen van maatschappelijke participatie van inwoners met een uitkering door het inzetten van participatieconsulenten. Om de sociale cohesie te versterken worden flatcoaches, lief en leed straatjes en activiteiten in de wijk ingezet. De activiteiten hebben daarbij een tweeledig doel zoals verminderen van afval en overlast en gelijktijdig inwoners met elkaar te verbinden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Jeugdhulp

Met de start van het fundamentele gesprek over opvoeden en opgroeien en het actieplan jeugd is beweging in gang gezet waarbij jeugdhulp niet als antwoord wordt gezien bij vraagstukken die vaak te maken hebben met opvoeden en opgroeien, onderwijs of problematiek van ouders (schulden, scheiding, psychische problemen, etc). Het individuele kind staat niet meer centraal, maar het kind in de omgeving waarin het opgroeit. Om intern en extern deze beweging verder te brengen is de gemeente doorlopend in gesprek met ouders, jeugdigen en partners. Hiervoor zijn in 2025 meerdere bijeenkomsten georganiseerd:

- In 2025 is een alliantie gevormd tussen verschillende partners die zich betrokken voelen bij de ingezette beweging en zich hiervoor willen inzetten. De gemeente Leidschendam-Voorburg faciliteert deze bijeenkomsten. Op 14 februari was de eerste van vijf bijeenkomsten van de alliantie. De alliantie is actief betrokken bij de start van de nieuwe verordening jeugd en de formulering van de uitgangspunten 'Sterke basis voor de jeugd'.
- In april een 'meet and greet' tussen partners, huisartsen en de gemeente. Tijdens deze bijeenkomst hebben de verschillende partners kennisgenomen van elkaars aanbod en zijn er gesprekken gevoerd over het verstevigen van de pedagogische basis.
- In juni een bijeenkomst van de Oudersraad Haaglanden over ervaringsdeskundigheid en liefdevolle jeugdhulp.
- In juni een werkdiner met partners en een vertegenwoordiging vanuit ouders en jongeren, onder leiding van professor Gabriel van den Brink filosofisch, waarin is gereflecteerd en nagedacht over hoe de jeugdzorg anders kan worden georganiseerd.
- In november een bijeenkomst van Jong doet Mee, een bijeenkomst georganiseerd door jongeren met ervaringen in de jeugdhulp. Het thema van de bijeenkomst was 'Jezelf kunnen zijn'.

Naast de bijeenkomsten en het vormgeven van een alliantie, is vanuit het actieplan gewerkt aan meerdere acties. De raad is hierover geïnformeerd in november 2025. (iBabs 4493)

- Verordening jeugdhulp en stopstrategie: in 2025 is het proces gestart om tot een nieuwe verordening jeugdhulp te komen.
  - Op 15 juli heeft het college de raadsbrief uitgangspunten 'Sterkere basis voor de jeugd' vastgesteld. (iBabs 4373)
  - Met ouders en partners zijn participatiebijeenkomsten georganiseerd ter voorbereiding van de nieuwe verordening jeugd.
  - Met externe adviseurs zijn gesprekken gevoerd om met een ander perspectief te kijken naar jeugdhulp en de verordening jeugd.
  - In de raad van 23 september is de startnotitie fundamentele herziening verordening jeugdhulp vastgesteld. (iBabs 4342)
- De samenwerking met huisartsen en praktijkondersteuners jeugd (POH) is versterkt door verbeterde vertegenwoordiging van de praktijkondersteuners en structurele overleggen tussen huisartsen, POH en gemeente en schoolmaatschappelijk werk.
- In 2025 is gestart met de training "het begint bij mij" waarin ouders gezamenlijk reflecteren op positief opvoeden.
- Met de inzet van de toetsmedewerker en vanuit de jeugdconsulenten wordt scherper gestuurd op aanvragen voor verlenging van jeugdhulp.
- Om inclusieve kinderopvang en inclusief onderwijs te realiseren wordt onderzocht wat nodig is om dit te realiseren. In 2025 is onderzoek naar zorgstructuren gestart en is door middel van de pilots "de stoeltjesgroep" en "VE+" invulling gegeven aan motie 922 "recht op passende kinderopvang". Hiermee wordt onderzocht of deze vorm bijdraagt aan de beoogde doelen en geborgd moet worden of niet. Daarnaast is gestart met de psycholoog op school ter verbetering van de zorgstructuur op het onderwijs. En zijn er extra middelen ingezet om de pilot 'Inclusieve kinderopvang' te starten.
- Om beter te sturen op aanvragen voor de Wet langdurige zorg (Wlz) is verbinding gelegd tussen het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) en het jeugdteam over de toename van de afwijzingen vanuit de Wlz.

Tot slot is naast het actieplan gewerkt aan de volgende ontwikkelingen:

- Het regionale inkoopkader jeugdhulp is vastgesteld door de raad (iBabs 4180) waarna verdere voorbereidingen voor de inkoop van jeugdhulp zijn vormgegeven.
- In regionaal verband is de overeenkomst met het kennisnetwerk jeugdhulp getekend wat bijdraagt aan een lerend stelsel van jeugdhulp (iBabs 4319)
- In 2025 is het rapport "verkenning voor integrale toegang sociaal domein" opgeleverd waar de raad over is geïnformeerd door middel van raadsbrief informeren over actieplan jeugd, toegang en

regionale inkoop jeugdhulp (iBabs 4493)

- De visie op jongerenwerk en de subsidieregeling jongerenwerk zijn vastgesteld. (iBabs 4192). Het jongerenwerk is belegd bij een nieuwe uitvoerende hoofdpartner, GRO UP.
- De subsidieregeling sterke pedagogische basis is vastgesteld.
- Vanuit leerlijn 2 van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) wordt onderzocht hoe meer gebruik kan worden gemaakt van de verrijkte schooldag en talentontwikkeling op of na school.
- In de uitvoering is de wachtlijst voor jeugdhulp weggewerkt.
- Met het integraal huisvestingsplan (IHP) is rekening gehouden met extra ruimte die nodig is om inclusief onderwijs te realiseren. Het IHP is onlosmakelijk verbonden met de LEA.

Speerpunten:

- De pedagogische basis versterken
In 2025 wordt de pedagogische sociale basis in beeld gebracht en waar nodig verstevigd, zodat een sterke pedagogische basis wordt gerealiseerd. Pedagogische partners werken vanuit een gedeelde visie waarbij het kind centraal staat. Veel problemen liggen niet bij het kind maar in de context rond het kind. Passende ondersteuning voor het normale opvoeden, opgroeien en ontwikkelen is beschikbaar. Ook hier is ondersteuning zo veel mogelijk collectief, zodat ouders en jongeren ook van elkaar kunnen leren. Om de pedagogische sociale basis te versterken wordt er budget beschikbaar gesteld voor interventies binnen het voorliggend veld. Dit is in lijn met de Lokale Educatieve Agenda (LEA), met als doel de inzet van jeugdhulp te voorkomen.

Toelichting:

Het versterken van de pedagogische basis is een meerjarige beweging en die een fundamenteel andere denkwijze en benadering vraagt. Om de pedagogische basis in 2025 te versterken is ingezet op de reeks acties die in het vorenstaande is opgesomd onder 'Jeugdhulp – Wat hebben we hiervoor gedaan?'.

- In 2030 is het gebruik van jeugdhulp op het niveau van 2015 en hiermee zetten we in op een halvering van jeugdhulp.
De almaar toenemende kosten in de jeugdhulp zijn een symptoom van dieper liggende maatschappelijke vraagstukken, waarbij inmiddels 1 op de 7 kinderen een vorm van jeugdhulp ontvangt. Het bewijst dat het huidige stelsel van jeugdhulp onhoudbaar is, en in zichzelf een prikkel heeft om uit te breiden. In het belang van de ontwikkeling van kinderen en jongeren in deze gemeente, is het zaak om de pedagogische basis te versterken en de jeugdzorg beschikbaar te houden voor die groep die vanwege hun zware problematiek hier het meest baat bij hebben.
Het college werkt aan een actieplan om met dit doel voor ogen de jeugdhulp fundamenteel anders vorm te geven. In aanvulling op de acties uit de Hervormingsagenda, wordt ingezet op meerjarige interventies om maatschappelijke problemen die nu nog worden opgelost met jeugdhulp, anders aan te pakken. Ook wordt ingezet op afbakenen van de jeugdhulp, op het versterken van de toegang en op collectief aanbod in plaats van individueel. Zo wordt in 2025 collectief aanbod georganiseerd zoals de psycholoog op school of collectieve ambulante ondersteuning aanvullend op de zorgstructuur van de scholen zelf. De maatregelen uit dit actieplan moeten, in aanvulling op de besparing uit de Hervormingsagenda jeugd, een financieel effect hebben van € 600.000 in 2025, oplopend tot € 2,1 miljoen in 2028. Daarnaast vormt deze inhoudelijk gedreven aanpak een kans om het niet alleen écht anders te gaan doen, maar het ook écht beter te gaan doen voor onze jeugd in onze gemeente.

Toelichting:

Met dit speerpunt is een fundamentele beweging in gang gezet waarbij jeugdhulp niet meer als oplossing wordt gezien van maatschappelijke problemen. Het is een meerjarige opgave waar in 2025 op is ingezet door middel het actieplan. Deze acties staan beschreven onder Jeugdhulp – Wat hebben we hiervoor gedaan?'. Een belangrijk onderdeel van het actieplan zijn de monitoring en de ontwikkeling van een dashboard. Vanuit het dashboard zijn verschillende effecten zichtbaar die in meer of mindere mate te herleiden zijn naar de inzet vanuit het Actieplan Jeugd. Naast dit positieve effect als gevolg van de inzet vanuit het Actieplan Jeugd, waarin de focus ligt op lichte vormen van ondersteuning en op verwijzingen via de huisartsen, is een stijging in kosten op de duurdere verblijfsvormen en op geïntegreerde en hoogspecialistische GGZ.

- Programma's voor jeugdhulp realiseren
Landelijk en regionaal lopen er meerdere programma's die niet vrijblijvend zijn, zoals de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. De noodzakelijke acties worden uitgevoerd, waarbij de lokale lijn rond collectieve inzet en het normale opvoeden, opgroeien en ontwikkelen als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Toelichting:

De landelijke en regionale programma's zijn meerjarig. In 2025 zijn de in deze jaarrekening beschreven acties ondernomen. Dit speerpunt staat op oranje omdat deze acties niet binnen een jaar kunnen worden gerealiseerd en het tempo vaak afhankelijk is van landelijke ontwikkelingen.

De onderwerpen uit de Hervormingsagenda jeugd zijn grotendeels opgenomen bij het actieplan jeugd, de regionale inkoop van jeugdhulp en de ontwikkeling van de lokale toegang.

In de regio Haaglanden zijn voor het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming proeftuinen gerealiseerd om in de praktijk tot een betere samenwerking te komen in de jeugdbeschermingsketen.

De raad is in een raadsbrief geïnformeerd over alle relevante ontwikkelingen. (iBabs 4175)

Met 'de beweging van 0' wordt beoogd om het aantal uithuisplaatsingen te verminderen en uiteindelijk volledig te voorkomen. Met raadsbrief informeren over JeugdhulpPlus oktober 2025 (iBabs 4456) is de raad geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen.

Op regionaal niveau is gewerkt aan een nieuwe regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden. In de raadsbrief met wensen en bedenkingen over initiatiefvoorstel 'aanpak veiligheid vrouwen en meisjes en tegengaan femicide (vrouwenmoord)' (iBabs 4453) is de raad geïnformeerd over dit proces en de manier waarop wordt omgegaan met het initiatiefvoorstel (ID16).

Wet maatschappelijke ondersteuning

In 2025 is het nieuwe Wmo-beleidsplan vastgesteld, waarin vijf hoofdthema's centraal staan: regie vergroten, maatschappelijke kracht versterken, passende ondersteuning bieden, bewustwording stimuleren en het creëren van een toekomstbestendig Wmo-stelstel. Deze koers is verankerd in de visie dat inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en zo lang mogelijk prettig thuis kunnen blijven wonen. We hebben daarbij nadrukkelijk ingezet op een stevige sociale basis, samenwerking met eerstelijnszorg en partners, en een integrale aanpak binnen het sociaal domein.

Zoals verwacht is in 2025 er opnieuw een groter beroep gedaan op de Wmo. Het aantal meldingen is met 6% gestegen ten opzichte van 2024. Dit is de grootste stijging sinds 2022.

Het aantal cliënten dat gebruik maakt van woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen is redelijk stabiel gebleven. Het beroep op huishoudelijke ondersteuning is licht gestegen. De stijging in het beroep op de Wmo is vooral zichtbaar bij begeleiding. Er wordt daarbij vooral een steeds groter beroep gedaan op de individuele begeleiding, waarbij het product leren en ontwikkelen het meest moet worden ingezet. Dit is ook gelijk het duurste product binnen de begeleiding.

Om de stijging van het aantal meldingen goed te kunnen afhandelen, is gekeken naar de manier van onderzoek en indicatietermijnen. Als de melding het toestaat wordt een verkort onderzoek gedaan, zodat voldoende tijd overblijft voor de steeds complexere meldingen. Er zijn langere indicatietermijnen toegepast bij cliënten met levenslange beperkingen. Dit geeft zekerheid aan de cliënt en zorgt voor minder belasting in de uitvoering.

Speerpunten:

- Implementatie van het nieuwe Wmo-beleid
Het nieuwe Wmo-beleid is in 2025 vastgesteld en wordt geïmplementeerd naar concrete acties, zoals het aanpassen van de Verordening en de beleidsregels in de richting van zelfregie, maatschappelijke kracht en best passende hulp.

Toelichting:

Het Wmo-beleidsplan is op 23 september 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. In plaats van concrete acties is tegelijk met het Wmo-beleidsplan ook de nieuwe verordening vastgesteld. De beleidsregels zijn op 25 november 2025 door het college vastgesteld.

- Extra inzet vanuit integraal zorgakkoord (IZA) en gezond en actief leven akkoord (GALA) Er wordt vanuit IZA/GALA (tijdelijke middelen) ingezet op het ondersteunen van ouderen en op het gebied van mentale gezondheid. Voorbeelden hiervan zijn valpreventie, mantelzorgondersteuning, een pilot met een 'digitale koffer' met domotica-mogelijkheden die ouderenadviseurs meenemen bij huisbezoeken (start pilot in 2025) en bewustwording van voorbereid zijn op langer zelfstandig thuis wonen.

Toelichting:

In 2025 zijn valpreventieve beweeginterventies uitgevoerd en is extra mantelzorgondersteuning ingezet bij inwoners. Ook hebben er signalerende huisbezoeken plaatsgevonden, waarbij de 'slim wonen koffer' is ingezet. Voor de overige extra inzet wordt er verwezen naar hoofdstuk 7, Volksgezondheid.

- Toeleiding Beschermd Wonen (BW) Vanaf 2025 ligt de toeleiding naar Beschermd Wonen niet langer bij de centrumgemeente, maar wordt dit een gemeentelijke taak. Dit volgt uit regionale afspraken. Dit betekent dat inwoners zich direct melden bij onze gemeente en begeleid worden naar een passende woonvorm. Daarnaast volgen wij de ontwikkelingen rondom de hervorming van beschermd wonen, nadat de wetswijziging hierover controversieel is verklaard.

Toelichting:

Door het aanpassen van de website kunnen inwoners zich nu direct melden in Leidschendam-Voorburg en wordt het onderzoek uitgevoerd door consultants van Leidschendam-Voorburg met ondersteuning vanuit de gemeente Den Haag.

Werk en inkomen

In juni 2025 is het Regionaal Werkcentrum in Zoetermeer officieel geopend. Ook de satellietlocaties van het Werkcentrum in Leidschendam en in Voorburg zijn in 2025 geopend. Het Werkcentrum draagt bij aan laagdrempelige en toegankelijke informatievoorziening voor iedereen die werkt zoekt of een loopbaanvraag heeft. Ook werkgevers kunnen terecht met vragen over onder meer personeel en subsidie.

Met de Binnenbaan is, samen met Zoetermeer en Rijswijk, een nieuwe dienstverleningsovereenkomst vastgesteld voor 2026-2030. Centraal hierin staan verbeteren van de samenwerking en verbreden van mogelijkheden voor werk. Landelijk wordt gewerkt aan een transitie die de sociale werkbedrijven meer toekomstbestendig moet maken.

Het afgelopen jaar is de nieuwe tijdelijke wetswijziging alleenverdienersregeling succesvol geïmplementeerd en uitgevoerd. Deze tijdelijke wetswijziging zal tot 2028 worden uitgevoerd door gemeenten en daarna worden overgenomen door de belastingdienst.

De doelstellingen van de Wet Inburgering (WI 2021) zijn in 2025 onder druk komen te staan door oplopende tekorten in de uitvoering. Hierdoor is in 2025 een wachtlijst ontstaan. Hoewel het Rijk vanaf 2026 extra budget heeft toegezegd, is hier nog geen vervolg aan gegeven. Eind 2025 is de uitvoering van de WI 2021 landelijk geëvalueerd, inclusief de kosten die gemeenten maken voor inburgering. De resultaten zijn begin 2026 beschikbaar gekomen. Mede vanwege deze landelijke ontwikkelingen is er besloten het inburgeringsbeleid in 2026 door te ontwikkelen. (iBabs 4370)

Al deze taken zijn ook uitgevoerd voor de gemeente Voorschoten en Wassenaar, op grond van de bestaande samenwerkingsovereenkomst met deze gemeenten over werk, inkomen en inburgering.

Speerpunten:

- Implementeren van nieuw minimabeleid

In 2025 implementeren we het nieuwe minimabeleid. Centraal hierin staat het stimuleren om inwoners mee te laten doen in de samenleving en werken te laten lonen, waarbij aandacht is voor de menselijke maat. Wij monitoren het gebruik van de regelingen. In tweejaarlijkse gesprekken met de partners wordt het gebruik onder andere ook besproken. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over het minimabeleid via de Armoedemonitor en de Sociaal Domein-monitor.

Toelichting:
Het minimabeleid wordt volgens het plan gefaseerd geïmplementeerd. In 2025 zijn de eerste wijzigingen geïmplementeerd en doorgevoerd. De laatste wijzigingen zullen per 1 januari 2027 zijn doorgevoerd. Het gebruik van de regelingen wordt doorlopend gemonitord. De tweejaarlijkse gesprekken met partners stonden in 2025 in het teken van de doorgevoerde wijzigingen. Daarnaast werd ook input opgehaald over ontwikkelingen die partners zien. Deze tweejaarlijkse gesprekken worden gecontinueerd.
- Versterken van de uitvoering en herziening Participatiewet

Om de dienstverlening te versterken trekken wij lessen uit de evaluatie van de welzijns gesprekken met inwoners. Tegelijkertijd is de verwachting dat het Rijk de herziene Participatiewet en de wet Van school naar duurzaam werk invoert en implementeren we deze wetten. De implementatie hiervan heeft invloed op de dienstverlening van de gemeente.

Toelichting:
Naar aanleiding van de evaluatie Welzijns gesprekken is besloten deze werkwijze structureel te maken. (iBabs 3937)
Voor de voorbereiding en implementatie van de herziene Participatiewet is in 2025 een projectaanpak opgezet. De implementatie gebeurt in fases. Inmiddels zijn n.a.v. de landelijke herziening de lokale Beleidsregels gewijzigd en vastgesteld.
De voorbereiding om uitvoering te geven aan de wet van school naar duurzaam werk hebben plaatsgevonden. Op 1 januari 2026 is de wet "Van school naar duurzaam werk" in werking getreden.
- Uitvoeren van het re-integratie- en participatiebeleid

We voeren het re-integratie- en participatiebeleid uit. Centraal in het beleid staat het begeleiden van inwoners naar werk, mede door de inzet van matchmakers en een leerwerkmakelaar. Consulents begeleiden inwoners die niet kunnen werken naar participatie. In 2025 zetten we hier extra op in met 2 participatieconsulents, een leerwerkmakelaar en een matchmaker (zie iBabs 3442). De gemeenteraad wordt over de voortgang van het beleid geïnformeerd in de Sociaal Domein-monitor.

Toelichting:
In 2025 is extra ingezet op begeleiding van inwoners naar werk door twee extra participatieconsulents, een leerwerkmakelaar en een matchmaker. In 2025 is de inzet hiervan geëvalueerd en is de raad geïnformeerd over de positieve resultaten. (iBabs 4499)
- Inspelen op landelijke en lokale ontwikkelingen schuldhulpverlening

Het geactualiseerde beleidsplan gaat in 2025 van start. Het plan richt zich op het versterken van curatieve schuldhulpverlening, doeltreffende vroegsignalering, het verstevigen van het netwerk van schuldhulporganisaties en preventie afgestemd op trends in de schuldenproblematiek. De gemeenteraad wordt via de Sociaal Domein-monitor geïnformeerd over de monitoring van het beleidsplan.

Toelichting:
In 2025 is het Beleidsplan schuldhulpverlening door de raad vastgesteld. Daarnaast zijn een uitvoeringsplan, een communicatieplan en een monitoringsplan schuldhulpverlening voor de periode 2025-2028 door het college vastgesteld. (iBabs 4474)

Versterkingsprogramma Sterk voor Noord

Sinds begin 2025 werkt het programma met het tweede uitvoeringsplan waarin alle acties van partners en inwoners staan beschreven die zij binnen de 3 programmaliijnen uitvoeren voor de jaren 2025 en 2026.

De afzonderlijke projecten hebben financiering ontvangen en zijn in uitvoering. De projecten worden apart verantwoord. De voortgang op de projecten en programmadoelen worden bijgehouden via het projectenboek.

Op de website www.sterkvoornoord.nl staat een overzicht van het uitvoeringsplan en de projecten die eronder vallen.

Speerpunten:

Er zijn geen speerpunten aanwezig bij dit beleidsterrein.

Betrokken verbonden partijen

GGD Veilig Thuis

Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak.

Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Geeft uitvoering aan beschut werk en aan re-integratietrajecten waarin inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleid worden naar een volgende stap op de arbeidsmarkt.

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.

Er is voldoende passende jeugdhulp beschikbaar in de regio Haaglanden. De declaraties van jeugdhulp zijn rechtmatig. De jeugdhulp is doelmatig en doeltreffend.

Wat heeft het gekost?

Sociaal domein	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	44.078	2.741	46.819	50.740	3.921
Lasten	131.114	4.830	135.944	133.246	2.698
Saldo van lasten en baten	-87.036	-2.090	-89.125	-82.506	6.620

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal Domein is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 6.620.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 3.921.000 voordelig

Inkomensregelingen (€ 1.873.000 voordeel)

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Bij de beschikking van de BUIG die eind 2025 bekend is geworden is het macrobudget naar boven bijgesteld. Daarnaast is een hoger bedrag ontvangen voor de loonkostensubsidie dan de T-2 regeling. Zie ook de raadsbrief met iBabs-nummer 4461.

Dienstverlening aan Voorschoten en Wassenaar (€ 264.000 voordeel)

De opbrengsten van de gemeenten Voorschoten en Wassenaar voor de uitvoering op het gebied van Werk en Inkomen vallen op basis een verlaging van het relatieve aandeel van Leidschendam-Voorburg hoger uit. De werkwijze van het aanpassen van de procentuele verdeling van de kosten over de drie gemeenten wordt vanaf 2026 aangepast (vaste index), zodat er geen sprake meer is van een verschil aan het einde van het jaar.

Noodopvang vluchtelingen (€ 602.000 voordeel)

Binnen de gemeente zijn een aantal noodopvanglocaties voor vluchtelingen die met verschillende regelingen gefinancierd worden. De grootste verschillen betreffen de locatie aan de Overgoo voor de Oekraïense vluchtelingen (€ 914.000 hogere opbrengsten) in verband met capaciteitsuitbreiding en het Azc aan het Stationsplein, waarbij de opbrengst aan toeristenbelasting een latere startdatum had dan was opgenomen in de tweede tussentijdse rapportage (€ 341.000 lagere opbrengsten).

Voorgesteld wordt om het voordeel bij resultaatbestemming van het jaarrekeningsaldo toe te voegen aan de reserve Vluchtelingenopvang. De reserve Vluchtelingenopvang voorziet in een buffer voor toekomstige ontwikkelingen op vluchtelingenopvang die op de gemeente afkomen als gevolg van de voortdurende situatie in Oekraïne en de ontwikkelingen rondom de noodopvang en het asielbeleid in Nederland (spreidingswet) enerzijds en de verlaging van het normbedrag per opvangplek.

Arbeidsparticipatie (€ 171.000 voordeel)

De vergoedingen over voorgaande jaren in het kader van de arbeidsparticipatie waren niet geraamd: € 91.000 voor de matchmakers en € 80.000 voor de ESF (Europees Sociaal Fonds) subsidie.

Toeslagenaffaire (€ 753.000 voordeel)

De opbrengsten van de SPUK voor de Toeslagenaffaire zijn hoger dan geraamd, hier staan tevens hogere lasten tegenover.

Wet Inburgering en Onderwijsroute (€ 233.000 voordeel)

Voor de uitvoeringskosten van de inburgering van statushouders worden twee specifieke uitkeringen ontvangen. De periode van inburgering duurt momenteel drie jaar. De specifieke uitkering mag uitgegeven worden gedurende deze periode. Tegenover dit voordeel staan ook hogere lasten.

Uitkeringen Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) (€ 239.000 nadeel)

De uitgaven aan uitkeringen op grond van het Bbz laten een nadeel zien van € 239.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de uitkeringen die onder de oude specifieke uitkeringen vallen lager zijn uitgevallen dan geraamd. Als gevolg hiervan zijn ook de bijbehorende inkomsten lager. De omvang van deze uitkeringen kan van jaar tot jaar sterk variëren, omdat deze afhankelijk is van het aantal aanvragen en de individuele situaties van zelfstandigen.

Huuropbrengsten IKC (€ 160.000 voordeel)

Tegenover dit voordeel staat een nadeel op de baten van programma 4 Onderwijs. Dit wordt verklaard doordat de begrote huurinkomsten van de Integrale Kind Centra (IKC) op programma 4 staan en de realisatie op dit programma verantwoord wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 104.000 voordelig.

Lasten € 2.698.000 voordelig

Langer Zelfstandig Wonen (€ 2.144.000 voordeel)

In 2025 zijn enkele beschikkingen afgegeven in het kader van Langer Zelfstandig Wonen. In overleg met de accountant zijn deze uitgaven echter nog niet in 2025 verantwoord, omdat de bijbehorende prestatie – de realisatie van collectieve woningaanpassingen in nieuwbouw – nog niet heeft plaatsgevonden.

Doordat de lasten in 2025 lager uitvallen, is ook de onttrekking aan de reserve Langer Zelfstandig Wonen lager dan geraamd. De financiële claim van de afgegeven beschikkingen blijft op de reserve rusten totdat de prestatie daadwerkelijk is geleverd.

Wet Inburgering en Onderwijsroute (€ 218.000 nadeel)

Er zijn meer kosten gemaakt voor de inburgering van statushouders. De periode van inburgering duurt momenteel drie jaar. De specifieke uitkering mag uitgegeven worden gedurende deze periode.

Tegenover dit nadeel staat een hogere verantwoording van de opbrengsten, zie de toelichting bij de specifieke uitkering.

(Nood)opvang vluchtelingen (€ 577.000 voordeel)

De gemeente heeft in 2025 kosten gemaakt rondom het organiseren van de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne, zoals huur-, personeels- en energiekosten, kosten voor beveiliging en leefgeld. De daadwerkelijke lasten zijn lager uitgevallen waardoor er een voordeel op de lasten is ontstaan van € 747.000.

Naast deze locatie zijn er kosten gemaakt voor de voorbereiding van een doorstroomlocatie (€ 80.000) en hogere lasten voor de Amv locatie aan de Overgoo (€ 78.000).

Voorgesteld wordt om het voordeel bij resultaatbestemming van het jaarrekeningsaldo toe te voegen aan de reserve vluchtelingen.

Inkomensregelingen (€ 1.056.000 voordeel)

De verschillen binnen de diverse inkomensregelingen werden veroorzaakt door:

- Uitkeringen Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz (€ 717.000 voordeel, 2% afwijking) (BUIG). In tegenstelling tot landelijke ontwikkelingen was er binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden. Daarnaast was de invulling van het aantal statushouders lager dan verwacht wat ook effect heeft op de uitkeringen.
- Uitkeringen specifieke uitkering Bbz (oude regeling) (€ 151.000 voordeel), zie ook het verschil in de baten.
- Minimabeleid (€ 188.000 voordeel). In 2025 is het nieuwe minimabeleid gefaseerd ingevoerd en nog niet het volledige budget uitgegeven. Daarnaast was onterecht indexatie over alle regelingen uitgevoerd, dit wordt in 2026 weer gecorrigeerd.

De Binnenbaan (€ 331.000 voordeel)

De bijdrage aan de Binnenbaan is lager, onder andere vanwege een versnelde uitstroom van het aantal Wsw-ers. Een gedeelte van deze groep gaat met vervroegd leeftijdspensioen.

Toerekening sociaal domein (€ 802.000 voordeel)

De toegerekende personele kosten binnen dit programma zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit wordt onder meer veroorzaakt door ontvangen UWV-vergoedingen voor zwangerschap en ziekteverzuim die niet waren begroot. Daarnaast zijn de salariskosten lager uitgekomen doordat niet alle formatieplaatsen gedurende het gehele jaar waren ingevuld. Tegelijkertijd zijn op enkele

specifieke werkzaamheden, waaronder de uitvoering van werkzaamheden in het kader van de toeslagenaffaire, meer uren toegerekend dan vooraf was voorzien.

Toeslagenaffaire (€ 710.000 nadeel)

De toerekening van de lasten van aan de SPUK voor de Toeslagenaffaire zijn hoger dan geraamd, omdat een gedeelte van de salariskosten en kosten voor kwijtscheldingen gedeclareerd mocht worden. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting.

Jeugdhulp (€ 2.700.000 nadeel)

In 2025 is sprake van een stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige die jeugdhulp ontvangt en in mindere mate van een toename van het aantal jeugdigen met jeugdhulp. Met name de kosten voor duurdere verblijfsvormen en geïntegreerde en hoogspecialistische GGZ zijn gestegen. Zo hebben kleinere groepen op verblijfslocaties geleid tot hogere kosten per jeugdige. Daarnaast heeft het tekort aan passend zorgaanbod ertoe geleid dat in sommige gevallen relatief dure maatwerkafspraken moesten worden gemaakt.

Een beperkt aantal jeugdigen in verblijf en hoogspecialistische GGZ brengt bovendien zeer hoge kosten met zich mee. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een tekort op het jeugdzorgbudget. De inzet van het Actieplan Jeugd heeft de stijging van de jeugdzorgkosten wel enigszins kunnen beperken.

Tegenover dit tekort staat een voordeel van € 330.000 door de vrijval van een reservering voor zorgkosten uit voorgaande jaren. Er is een positieve ontwikkeling zichtbaar in het tijdig declareren door zorgaanbieders, waardoor het niet aannemelijk is dat deze zorgkosten alsnog zullen worden gedeclareerd.

Vastgoed (€ 123.000 voordeel)

Er zijn in 2025 er minder storingsmeldingen geweest bij de panden behorend bij het programma Sociaal Domein. Ook de kosten voor energie zijn gedaald.

Arbeidsparticipatie (€ 135.000 voordeel)

De kosten voor de re-integratietrajecten zijn lager omdat de kosten voor de trajecten nog lager waren dan geraamd. Dit is een eenmalig voordeel voor 2025.

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA) (€ 187.000 voordeel)

Het voordeel is behaald omdat geplande extra kosten voor het Sociaal Servicepunt zijn niet uitgegeven. Om de specifieke uitkering toch maximaal te benutten zijn er extra preventieve maatregelen ingezet welke vallen onder programma 7 Volksgezondheid en milieu. Op dat programma is daarom een nadeel.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 181.000 voordelig.

Voorgestelde overhevelingen:

- **Alleenverdieners problematiek:** De regeling is geïmplementeerd in 2025, maar in 2026 en 2027 zal de regeling nog uitgevoerd moeten worden. Het is onduidelijk of het rijk hiervoor nog geld beschikbaar zal stellen, vandaar dat voorgesteld wordt de niet gebruikte gelden door te schuiven (€ 76.000).
- **Participatiewet in balans:** De overgebleven incidentele middelen vanuit 2025 zijn nodig om de rest van de nieuwe regelingen te kunnen invoeren voor het komende jaar (€ 90.000).
- **Schuldhelpverlening:** Vanwege het steeds groter wordende aantal mensen met problematische schulden is dit bedrag (€ 76.000) nodig om iedereen van voldoende ondersteuning te voorzien. Daarnaast is er bij de kadernota bespreking 2026-2029 in de gemeenteraad motie 897 aangenomen en zal een deel van deze middelen worden ingezet ten

behoefte van het nieuwe communicatieplan schuldhulpverlening om zo meer mensen met financiële problemen te bereiken.

- Sterk voor Noord: Op de verschillende opgaven binnen zijn een aantal projecten uit het uitvoeringsplan nog niet opgestart en daar is de overheveling voor gewenst. Het betreft bij Jeugd, jongeren en onderwijs is een aantal taalprojecten voor kinderen en hun ouders. Bij financiële zelfredzaamheid extra taal ondersteuning en bij fijn en veilig wonen extra inzet op jongeren en afval. Voorgesteld wordt om het saldo van € 148.000 over te hevelen naar 2026.
- Actieplan Jeugd: In het Actieplan is een BI-analist opgenomen voor de jaren 2025 en 2026. De werving is echter pas eind 2025 gestart; de verwachting is dat begin 2026 iemand aangenomen wordt voor deze werkzaamheden. De inzet is daarom verschoven van 2025 en 2026 naar 2026 en 2027. Daarnaast is de ontwikkeling van de toegang uitgesteld naar 2026. (€ 400.000)

Relevante documenten

[Beleidsplan re-integratie en participatie \(iBabs nr. 3442\)](#)

[Startnotitie doorontwikkeling subsidiesystematiek maatschappelijke functies \(iBabs nr. 3769\)](#)

[Plan van Aanpak GALA 2023-2026 \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Informeren over koers Wmo beleid \(iBabs nr. 3121\)](#)

[Vaststellen visie op de Sociale basis \(iBabs nr. 9898\)](#)

[Dynamisch minimabeleid \(iBabs nr. 3846\)](#)

[Informeren over eindevaluatie welzijns gesprekken \(iBabs nr. 3937\)](#)

[Actieplan Jeugd \(iBabs nr. 3975\)](#)

[Informeren over tussentijdse evaluatie programma Sterk voor Noord \(iBabs nr. 3976\)](#)

[Vaststellen Algemene subsidieverordening maatschappelijke subsidies Leidschendam-Voorburg 2026 \(iBabs nr. 3790\)](#)

[Vaststellen beleidsplan Schuldhulpverlening 2025-2028 \(iBabs nr. 4008\)](#)

7. Volksgezondheid en milieu

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstofheffing) welke in principe kostendekkend zijn. Dit zijn de twee grootste onderdelen van dit programma. Daarnaast worden ook nog uitgaven die rondom milieubeheer, begraafplaatsen en de volksgezondheid (zoals infectieziektebestrijding en gezondheidsbevordering) op dit programma verantwoord.

Wat wilden we bereiken

Het is fijn leven in onze gemeente. De leefbaarheid voor mens en dier staat echter onder druk door klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, verstedelijking, vervuiling van bodem, lucht en water, overlast van geluid, etc. Een goede leefomgeving is voorwaardelijk voor onze gezondheid en welzijn. Het verbeteren van de leefomgeving en werken aan een duurzame toekomst zijn daarom belangrijk in ons beleid.

Het bevorderen van de volksgezondheid is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. De gemeente wil bereiken dat inwoners een gezonde leefstijl hebben, gezondheidsbedreigingen op tijd worden gesignaleerd en infectieziekten voorkomen worden.

De gemeente heeft vastgelegde taken op het gebied van volksgezondheid en milieu. Deze zijn onder meer vastgelegd in de Wet publieke gezondheid en de nieuwe Omgevingswet. Die voeren we uit. Daarnaast geven we als gemeentelijke organisatie zelf, proactief, het goede voorbeeld als het gaat om gezondheid, energiebesparing en duurzaamheid.

Wat hebben we bereikt

Voor een schone en duurzame leefomgeving is een goedwerkend en passend afvalbeleid van groot belang. De aanwezigheid van bijplaatsingen van afval en grofvuil heeft een negatieve invloed op het leefklimaat van inwoners. Daarom stuurt de gemeente samen met Avalex op het verminderen van afvaldumpingen en het versneld opruimen daarvan.

De invoering van spoedeisende bestuursdwang sinds het najaar van 2025 wordt ingezet als preventieve maatregel om het aantal dumpingen te verminderen of te voorkomen. Daarnaast worden repressieve maatregelen toegepast door middel van de 24-uurs maatregel, waarbij Avalex gedumpt afval snel verwijdert.

Parallel hieraan werkt de gemeente toe naar de VANG-norm, waarbij inwoners maximaal 100 kg restafval per persoon per jaar produceren. Tegelijkertijd is het doel dat 75% van het totale afval wordt gescheiden en verwerkt tot nieuwe grondstoffen, zoals compost, plastic granulaat of andere gebruiksartikelen.

Op het gebied van volksgezondheid geven de GGD Haaglanden en de Jeugdgezondheidszorgorganisatie Zuid-Holland West (JGZZHW) uitvoering aan het bevorderen, bewaken en beschermen van de publieke gezondheid, waaronder de wettelijke taken. In dat kader is gezamenlijk gewerkt aan participatief actieonderzoek voor fijnmazig vaccineren in de wijk. In 2025 is gestart met de evaluatie van het convenant tussen de acht gemeenten en de JGZZHW. De uitkomsten hiervan worden in 2026 verwacht.

Bij de realisatie van de woningbouwopgave wordt ingezet op een klimaatadaptieve woonomgeving, die is gerealiseerd of opgenomen in de ontwerpen. Met name bij bouwplannen met een hoge dichtheid op een beperkte kavel kan de kwaliteit van de woonomgeving onder druk komen te staan, wat geen positieve invloed heeft op gezondheid en welzijn.

Positief is dat in de gemeente steeds meer openbare ruimte beschikbaar is voor ontmoeting en beweging. De fysieke kwaliteit van bodem, water en lucht is vastgelegd in de gemeentelijke Omgevingsvisie, waarmee een ambitie voor de lange termijn is bepaald.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner	2024	193 (landelijk 148)	CBS - Statistiek huishoudelijk afval
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	9,9 (landelijk 32,5)	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Toelichting op de indicatoren

33 Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

34 Hernieuwbare elektriciteit

Het percentage hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Volksgezondheid

We blijven in 2025 samen met partners uitvoering geven aan het landelijke 'Gezond en actief leven akkoord' (GALA) in Leidschendam-Voorburg. De ambitie van het akkoord is een gezonde generatie in 2040, met weerbare gezonde inwoners die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving. Een leefomgeving waarin sprake is van een sterke sociale basis en de fysieke en mentale gezondheid wordt bevorderd en behouden. Hierbij gaat er speciale aandacht uit naar inwoners in kwetsbare situaties. Dit doen we in 2025 onder andere door (extra) in te zetten op programma's rondom gezonde levensstijl, het verstevigen van de ketenaanpak voor kinderen en volwassenen naar gezonder gewicht, valpreventie, aanpak overgewicht en de uitbreiding van welzijn op recept naar een breder aanbod. Deze ambitie vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de acties en speerpunten van programma 6, Sociaal Domein.

Vanuit het integraal zorgakkoord (IZA) en gezond en actief leven akkoord (GALA) worden in 2025 met tijdelijke middelen, bestaande projecten uitgebreid.

Milieu

Afvalinzameling

De doelstelling van de gemeente is om, samen met Avalex als onze afvalinzamelaar, het restafval in de gemeente zo spoedig mogelijk onder de VANG-norm van 100 kilogram restafval per persoon per jaar te brengen. Voor het reduceren en beter scheiden van afval zijn in 2023 gesprekken met inwoners gestart om te komen tot een optimalisatie van het afvalbeleid. In 2024 worden hiertoe voorstellen gedaan die in 2025 moeten worden geïmplementeerd. Door het restafval te verminderen, zal minder afval verbrand hoeven te worden. Tegelijkertijd worden door betere afvalscheiding waardevolle grondstoffen bespaard die gebruikt kunnen worden voor nieuwe producten. In 2024 loopt in de gemeente een pilot om de afkeur van grondstofstromen PMD en GFT te verminderen. In de pilot wordt gekeken naar de meest effectieve maatregelen op een bepaalde locatie. De uitkomsten uit deze pilot, die tot eind 2024 loopt, worden meegenomen in de keuze in 2025 welke maatregelen we doorvoeren in de gemeente.

Bodem, Lucht, Geluid en Externe veiligheid

De gemeente beschermt en verbetert de kwaliteit van de leefomgeving. Hierbij stuurt zij op het

verminderen van geluidhinder, bodemverontreiniging, luchtvervuiling en geur en het voorkomen van nieuwe knelpunten. Vergunningverlening en handhaving staan centraal.

Maatregelen zoals stil asfalt voor lucht en geluid liften mee met wegbeheer, duurzaamheid en verkeersveiligheid. Voor geluidssanering van woningen met een zware geluidsbelasting is een landelijke subsidieregeling beschikbaar. De mogelijkheden bij de herinrichting Veursestraatweg worden onderzocht. Een te onderzoeken optie voor de Parkweg (Huygenskwartier) is een snelheidsverlaging naar 30 km per uur. In 2025 zal een voorstel worden opgesteld voor benodigde middelen.

De bodemkwaliteitskaart 2024-2029, het Actieplan Geluid 2024-2029, verbeteringen van de luchtkwaliteit naar aanleiding van een regionale samenwerking op initiatief van de GGD en de milieuzone Damcentrum worden opgenomen in het concept Omgevingsplan. De bestaande data worden in 2025-2026 ontsloten via kaart en geschikt gemaakt voor de landelijke databases.

Riool- en waterbeheer en klimaatbestendigheid

Volgens het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie wordt een stresstest uitgevoerd voor waterveiligheid, droogte, bodemdaling en hittestress. De stresstest wateroverlast is in 2022 uitgevoerd.

Belangrijk voor klimaatadaptatie zijn de rioolvervangingsprojecten zoals Voorburg-Noord. Er wordt regenwater in de bodem vastgehouden en minder naar de rioolwaterzuivering afgevoerd. De Impulsregeling klimaatadaptatie wordt hier besteed. De hittestress wordt bestreden met vergroenen en daaruit volgen mobiliteits- en groenopgaven.

Voor verbetering van de waterkwaliteit zijn we met de Waterschappen in gesprek over maatregelen. Daarbij brengen wij onze bestaande acties in: onder andere natuurlijke oevers, kroosruimten. Maar maken we ook afspraken over een visparel, andere manier van schonen van watergangen, aanpakken extra knelpunten.

Nabij de Oude Bleijk/A4 wordt met de woningbouwcorporaties een natuurvriendelijke oever aangelegd en de sloot verbreed voor de water/klimaatopgave van de nieuwbouw Venestraat/ Nieuwstraat en de waterkwaliteit (KRW-doelen).

De water- en vergroeningsopgave op particuliere percelen wordt gestimuleerd via communicatie. Onder andere door voorlichting en de tegeltaxi gaat weer rijden. Met de woningbouwcorporaties wordt gewerkt aan afkoppelen van daken. De gemeente geeft het goede voorbeeld met verwijderen en vergroenen van eigen verhardingen ruimte (extra steenbreek).

Tevens vindt beheer en onderhoud plaats op basis van het Water- en rioleringsplan (WRP).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Volksgezondheid

We hebben in 2025 actief gewerkt aan het 'Gezond en actief leven akkoord'. Zo zijn er voor ouderen vitaliteitsdagen geweest en is valpreventie aangeboden. De nationale wandeluitdaging heeft in Voorburg en Leidschendam plaatsgevonden. We hebben ingezet op een verbreding van Welzijn op Recept met de module kunst en bewegen op recept. In Leidschendam-Noord is een groep jonge ouders samengekomen in het kader van kansrijke start die werkt met de methodiek van 'Cuddle and Care'. Dit is gericht op de hechting. Voor de sociaal domein activiteiten vanuit GALA/IZA wordt er verwezen naar hoofdstuk 6.

Speerpunten:

- Uitbreiding aanpak Kind naar Gezonder Gewicht
Uitbreiding van de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht naar Voorburg Midden, Voorburg Bovenveen en Leidschendam-zuid.

Toelichting:

Aan het einde van het jaar is de aanpak uitgebreid naar heel Leidschendam-Voorburg. Ook kan er nu verwezen naar de kinderleefstijlcoach binnen de ketenaanpak kind naar gezonder gewicht.

- Mentale gezondheid

Er wordt een vervolg gegeven aan de pilot van het programma Fit & StressLess om zo de mentale gezondheid van jongeren te verbeteren. Het programma Fit & StressLess combineert een individueel traject met een groepsgerichte aanpak zowel op mentaal vlak als fysiek door te bewegen met elkaar.

Toelichting:

Als onderdeel van aanpak op mentale gezondheid hebben afgelopen jaar hebben twee groepen jongvolwassenen het programma Fit en StressLess gevolgd.

Milieu

Afvalinzameling

In 2024 heeft het college maatregelen geïdentificeerd die kunnen bijdragen aan het verminderen van het restafval. In 2025 zijn hiervan vier maatregelen doorgevoerd: het invoeren van betalen voor het ophalen van grofvuil, het verkleinen van de openingen van ondergrondse GFT-containers, het stimuleren van het gebruik van GFT-bakjes en de inzet van de mobiele milieustraat voor de inzameling van kleine apparaten en klein chemisch afval (KCA).

Daarnaast is gestart met het inregelen van de pilot afvalvrije scholen in combinatie met lessen over afval. Avalex heeft in kaart gebracht waar extra GFT-containers nodig zijn. Ook is onderzoek gedaan naar een verlaging van de inzamelfrequentie van restafval. Hieruit is gebleken dat een frequentie van eenmaal per drie weken niet haalbaar is.

Op verzoek van de raad is tevens onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en gevolgen van de invoering van een restafvaltarief in de gemeente. Dit dient als startpunt voor een toekomstige discussie over een eventuele aanpassing van het afvalbeleid.

Bodem, Lucht, Geluid en Externe veiligheid

Bodem en water zijn sturend in de ruimtelijke ordening. Daarom wordt bij ieder ruimtelijk initiatief, gemiddeld circa 75 per jaar, een bodemadvies opgesteld. In 2025 zijn in totaal 114 bodemadviezen uitgebracht. Daarnaast worden jaarlijks meer dan 250 verzoeken om bodemonderzoeksgegevens behandeld. In enkele gevallen is, ten behoeve van een initiatief, bodemverontreiniging verwijderd of veilig afgedekt, zoals bij Herenstraat 42 en de Leidsekade.

De verplichte registratie van warmte-koudeopslagsystemen (WKO's) in de landelijke Basisregistratie Ondergrond is door de Omgevingsdienst Haaglanden op orde gebracht. Ook de ontsluiting van bodemdata uit milieukundige onderzoeken via landelijke databases verloopt conform planning, zoals verantwoord in ENSIA.

Ter verbetering van de luchtkwaliteit is een subsidieregeling ingesteld voor het vervangen van oude brommers door elektrische exemplaren voor inwoners die dit anders niet kunnen bekostigen. Dit draagt bij aan schonere lucht en stimuleert fietsen als vorm van beweging. In dit verband is ook het asfalteren van fietspaden uitgevoerd. Aangezien de luchtkwaliteit grotendeels wordt beïnvloed door regionale factoren, vindt samenwerking plaats binnen het Schone Lucht Akkoord. Bij vergunningverlening wordt voor kwetsbare bestemmingen extra aandacht besteed aan luchtkwaliteit. Verplaatsing van bijvoorbeeld scholen is niet realistisch, omdat vrijwel de gehele stad nabij snelwegen ligt; daarom wordt ingezet op maatregelen aan gebouwen.

Onderzoek naar geluidsreductie op de Veursestraatweg heeft geleid tot de keuze voor een geluidreducerend wegdektype bij de herinrichting. Daarnaast wordt de bebouwde komgrens met circa 650 meter verplaatst, zodat verkeer langzamer rijdt en de geluidsbelasting afneemt. Overige knelpunten uit het Programma Actieplan Geluid zijn voornamelijk niet oplosbaar, omdat maatregelen op die locaties niet mogelijk zijn vanwege verkeersveiligheid, doorstroming of technische beperkingen, zoals het ontbreken van mogelijkheden voor stiller asfalt op kruisingsvlakken.

Speerpunten:

- Verbetering Afval- en Grondstoffscheiding met focus op GFT- en PMD-afval
We verhogen de scheidingsgraad van GFT en PMD uit het restafval met 5% elk tijdens het kalenderjaar 2025. Dit doen we onder andere door uitbreiding van het aantal GFT-containers in de gemeente, specifiek bij de hoogbouw en het opnemen van PMD-verzamelcontainers in de nascheidingsroute.
Daarnaast richt de gemeente zich op een verlaging van de afkeur van GFT- en PMD-ladingen met 5% gedurende hetzelfde kalenderjaar. Dit doen we door het implementeren van maatregelen die vanuit de pilot (uitgevoerd in 2023-2024) succesvol zijn gebleken.

Toelichting:

Om te komen tot een verlaging van de afkeur, hebben Avalex en de gemeente in 2025 verschillende maatregelen genomen die tot doel hebben de vervuiling van het GFT- en PMD-afval te verlagen.

Voor het verlagen van vervuiling van GFT-afval zijn trommelversmallers geplaatst in openingen van ondergrondse GFT-containers. Hierdoor passen (volle) restafvalzakken niet meer in deze ondergrondse containers (volle) restafvalzakken niet meer in de ondergrondse GFT-containers.

Voor het verlagen van vervuiling van ondergrondse PMD-containers, is besloten om deze geheel uit te faseren omdat uit de pilot (2023-2024) bleek dat veel maatregelen niet het gewenste effect hebben. Daardoor bleef er veel afkeur ontstaan waarna is gekozen om alle ondergrondse PMD-containers te verwijderen en hier MIX-containers van te maken waar PMD samen met restafval in weg worden gegooid. De ladingen uit deze MIX-containers worden vervolgens bij de nascheidingsinstallatie verwerkt waardoor zoveel mogelijk PMD uit het restafval wordt verwijderd.

Ondanks de bovengenoemde maatregelen is een daling van 5% van de afkeur van GFT en PMD niet gehaald in 2025.

- Verlagen van het aantal lachgascilinders in het restafval
Voor het verlagen van het risico van lachgascilinders in verbrandingsinstallaties, en de kosten die dit met zich meebrengt, richt de gemeente zich in Avalex verband voor de verlaging van 10% van het aantal lachgascilinders dat in het restafval wordt gevonden. Dit doen we in Avalex-verband via reclamecampagnes.

Toelichting:

Er is nog geen sprake van een significante vermindering van het aantal lachgascilinders in het restafval. In 2026 zal hier extra aandacht aan worden besteed via (gerichte) communicatie.

Ook hebben zowel Avalex als HVC processen ingericht om te zorgen voor een vermindering van het aantal lachgascilinders in het restafval. Zo werkt Avalex met een AI-camera die lachgascilinders die in de inzamelwagen belanden (via de lediging van de ondergrondse containers) herkent waardoor het gemakkelijker is om deze uit het restafval te halen op het overlaadstation.

Aangezien dit een landelijk probleem is, is het college van mening dat een oplossing hiervan ook (deels) landelijk moet worden gezocht.

- Verlagen van bijplaatsingen bij ondergrondse containers
In 2025 zet de gemeente in op een verdere verlaging van het aantal illegale bijplaatsingen in de gemeente met 10%. Dit doen we door extra campagnes, handhaving en duidelijker communiceren over de handhavingmethode (boete) bij overtreding.

Voor alle drie de maatregelen geldt dat de 4-maands rapportages van Avalex inzicht bieden in de mate waarin de gemeente door de loop van het jaar succesvol is op deze drie speerpunten.

Toelichting:

In 2025 is een groei van het aantal bijplaatsingen geconstateerd. Om deze stijging een halt toe te roepen heeft het college in het najaar van 2026 de spoedeisende bestuursdwang ingevoerd. Hierdoor moet het makkelijker worden om mensen die afval (zowel fijn als grofvuil) illegaal dumpen verantwoordelijk te stellen door de kosten voor het opruimen bij ze neer te leggen.

Het is nog te vroeg om te kunnen zeggen of de invoering van spoedeisende bestuursdwang heeft gezorgd voor een kentering van het aantal bijplaatsingen.

- Invoering milieuzone Damcentrum
In 2025 voeren we de milieuzone in het Damcentrum in om vervuילend verkeer te weren en zo de luchtkwaliteit te verbeteren.

Toelichting:

De milieuzone in het Damcentrum is niet ingevoerd. Er heeft inhoudelijk onderzoek plaatsgevonden naar de (on)mogelijkheden voor de invoering van een milieuzone in het Damcentrum.

- Verbetering luchtkwaliteit
Onder coördinatie van de GGD en met de regiogemeenten onderzoeken we mogelijkheden voor verbeteringen van de luchtkwaliteit en maken we hier afspraken voor gezamenlijke maatregelen over.

Toelichting:

Ter verbetering van de luchtkwaliteit is de subsidieregeling ingesteld om brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor te vervangen door elektrische brom- en snorfietsen voor inwoners met een lager inkomen. Van de verminderde uitstoot profiteren vooral fietsers en voetgangers. Het asfalteren van fietspaden is stimuleert daarnaast een actieve, gezondere leefstijl. De luchtkwaliteit wordt voor het overgrote deel bepaald door regionale invloeden en daarom is samenwerking met de regio via het Schone Lucht Akkoord noodzaak. In de vergunningverlening is voor kwetsbare bestemmingen extra aandacht besteed aan de luchtkwaliteit.

Riool- en waterbeheer en klimaatbestendigheid

De stresstest voor wateroverlast in de stad is in 2022 uitgevoerd. In 2025 is voor het eerst een stresstest voor grondwateroverlast uitgevoerd. Hieruit blijkt dat door verdroging de grondwaterstanden verder onder het oppervlaktewaterpeil zakken dan eerder het geval was, waardoor het effect van klimaatverandering op de grondwaterstanden nu zichtbaar is.

De klimaatstresstest voor wateroverlast in het buitengebied is uitgevoerd door de provincie. Daarmee is inzichtelijk gemaakt waar het buitengebied onderloopt bij extreme neerslag, vergelijkbaar met de situatie in Limburg enkele jaren geleden. De stresstesten voor hittestress en waterveiligheid uit 2019 zijn nog actueel en daarom niet opnieuw uitgevoerd.

Naar aanleiding van deze inzichten is het Hoogheemraadschap van Rijnland gestart met de voorbereiding van de dijkversterking Starrevaart en Oostvlietweg in het buitengebied. Op aandringen van de gemeente heeft de provincie het beschermingsniveau van de Polder Klein Starrevaart verhoogd, in lijn met andere polders. Op basis van de stresstesten zijn circa 85 wateradviezen uitgebracht bij ruimtelijke initiatieven, voornamelijk voor woningbouw en verbouw.

Voor de verbetering van de waterkwaliteit is gestart met de voorbereiding van natuurvriendelijke oevers en zones in de Broeksloot, het Mariënpark en de Schadeken. Nabij de Oude Bleijk/A4 is samen met woningbouwcorporaties een natuurvriendelijke oever aangelegd en de sloot verbreed ten behoeve van de water- en klimaatopgave bij de nieuwbouw aan de Venestraat/Nieuwstraat en ter ondersteuning van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water.

De water- en vergroeningsopgave op particuliere percelen is gestimuleerd via communicatie en voorlichting. De inzet van de tegeltaxi is hierbij toegenomen ten opzichte van eerdere jaren. Met woningbouwcorporaties wordt gewerkt aan het afkoppelen van daken; het eerste project nabij de Evertsestraat is afgerond. Met het rioolvervangingsproject Ridder Snouckaertlaan is circa 2 hectare verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering.

Het beheer en onderhoud zijn uitgevoerd conform het Water- en rioleringsplan (WRP). In totaal is circa 2 miljard liter afvalwater ingezameld en getransporteerd naar de eindrioolgemalen van de hoogheemraadschappen en vervolgens verpompt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie Harnaschpolder en, vanuit Stompwijk, naar Leiden-Zuid. De laatste watergangen in gemeentelijk beheer zijn deze winter gebaggerd tot op de vaste bodem. Daarmee is de onderhoudscyclus afgerond en zal deze over enkele jaren opnieuw starten. Door het vergroten van de waterdiepte en het beperken van de nalevering van voedingsstoffen uit de waterbodem, en in combinatie met het jaarlijks schonen van watergangen en het verwijderen van kroos, is een verbetering van de waterkwaliteit zichtbaar.

Speerpunten:

- **Wijkaanpak klimaatbestendig Voorburg-Noord noord**
In Voorburg-Noord worden voorbereidingen getroffen voor het klimaatbestendig maken van de wijk en vervangen van de riolering. Samen met de bewoners wordt gewerkt aan concept buurtvisie. Op het Van Faukenbergeplein wordt een waterplein of een vergelijkbare waterbergingsvoorziening ontworpen. In de straten van het plangebied ontwerpen we infiltratievoorzieningen door te vergroenen. De ondergrondse infiltratie/drainage-riolering werken we verder uit ten behoeve van de aanbesteding.

Toelichting:

In 2025 is de Buurtvisie vastgesteld door de raad. Vervolgens is gestart met de ontwerpfasen. Door te kiezen voor een integrale benadering van de wijkaanpak en parallel het aanpassen van het parkeerregime in Voorburg Noord, is er een langere voorbereidingstijd nodig. Eerst komen tot heldere uitgangspunten om diverse ruimtevragers (groen, fietsparkeren, autoparkeren, toegankelijke trottoirs, enz.) een plek te geven in de schaarse ruimte, vervolgens eerste schetsen uitwerken en daarna het participatieproces opstarten. De integrale benadering vraagt om een ruimere planning. Het investeringsplan zal hierop worden aangepast.

- Rioleringsproject Prinsenhof-Laagbouw
In de laagbouw van Prinsenhof wordt de riolering vervangen en zoveel mogelijk verharding afgekoppeld van de gescheiden riolering en geïnfiltrerd in de bodem. Op een aantal plaatsen worden wadi's aangelegd.

Toelichting:

De integrale wijkaanpak is hier volgens planning verlopen mede omdat de wijk ruimer is opgezet. Daardoor loopt de realisatie door de aannemer ongeveer volgens het schema.

Betrokken verbonden partijen

ODH Milieu

Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieu vergunningverlening, toezicht (op bodem en op zwaardere/ complexere milieu-inrichtingen) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.

Avalex Afval

De gemeente wil toe naar een situatie waarbij inwoners maximaal 100 kg. per persoon/ per jaar aan restafval weggooien. Alle andere grondstoffen worden gescheiden ingezameld zodat ze hergebruikt kunnen worden of omgezet kunnen worden in compost.

Verder heeft de gemeente een gewenst beeldkwaliteit vastgesteld op B (CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023). Avalex speelt een rol bij het bereiken van dit doel.

GGD

Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid

Centrumregeling samenwerking gemalendiensten

De gemeente heeft de zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater. Het NAD-Gemalenbeheer voert onderhoudstaken uit op het gebied van rioolgemalen en persleidingen binnen het beheergebied van Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp.

Het onderhoud aan de gemalen en persleidingen wordt volgens de afspraken in de Dienstverleningsovereenkomst uitgevoerd. Investerings in gemalen en persleidingen worden door de gemeenten afzonderlijk opgepakt.

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	28.262	846	29.108	28.742	-366
Lasten	27.752	1.571	29.323	29.660	-337
Saldo van lasten en baten	510	-725	-214	-918	-703

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 703.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 366.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De baten voor de specifieke uitkering zijn € 155.000 hoger dan geraamd, zie ook de uitgaven.

Riolering

Aan het begin van 2025 is er onttrekking begroot uit de voorziening Riool van € 150.000 als dekking voor een inhaalslag van planmatig onderhoud aan de rioleringen. Aangezien deze kosten niet zijn gemaakt is de onttrekking is ook niet gedaan en geeft een nadeel van € 150.000.

Voor 2023, 2024 en 2025 zijn in het buitengebied een aantal aanslagen riool- en waterzorgheffing opgelegd. Het belastbaar feit in de verordening riool- en waterzorgheffing 2023, 2024 en 2025 miste de juiste juridische grondslag om in het buitengebied te kunnen heffen. Deze aanslagen zijn vernietigd, wat heeft geleid tot een lagere opbrengst van € 150.000 dan begroot.

Afval

In 2025 is er minder afvalstoffenheffing opgehaald dan begroot, omdat er minder nieuwbouwwoningen zijn opgeleverd dan vooraf was voorzien. Dit geeft een nadeel van € 130.000.

Daarnaast is er op basis van de gerealiseerde kostendekkend een onttrekking uit de voorziening gedaan van € 92.000 in het kader van het egalisatie-principe wat hiervoor geldt.

Tot slot zijn er vergoedingen ontvangen voor prullenbakken en UPV-verpakkingen, die niet begroot stonden. Dit levert een voordeel op van € 272.000.

Aanpak Energietransitie

Doordat er aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk is ontvangen worden de gemeentebrede rijksmiddelen voor de aanpak van de energietransitie minder aangesproken. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de komende jaren. (nadeel € 410.000)

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 45.000 nadelig.

Lasten nadeel € 337.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De lasten voor de specifieke uitkering zijn € 393.000 hoger dan geraamd, dit komt omdat er een verschuiving heeft plaatsgevonden met programma 6 Sociaal domein. De kosten voor IZA binnen dit programma hebben met name betrekking op preventieve maatregelen ter bevordering van de mentale gezondheid van jeugdigen. Dit wordt deels gecompenseerd door hogere opbrengsten, zie de toelichting bij de baten.

Riolering

Het nadeel wordt veroorzaakt door een technisch begrotingseffect. Door het later afronden van rioolprojecten uit 2024 zijn de kapitaallasten in 2025 met € 375.000 verlaagd, terwijl de bijbehorende storting in de voorziening Riool niet is begroot. Daarnaast leiden lagere lasten op andere taakvelden tot een extra storting van € 110.000 die op taakveld Riolering wordt verantwoord. Samen resulteert dit in een nadeel van € 485.000.

Basisfinanciering gemeentebrede aanpak Energietransitie

De uitgaven voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn lager uitgevallen dan geraamd. In 2025 is de inzet met name gericht op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelvijk en Leidschendam-Zuid. Voor deze gebieden is aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk ontvangen, waardoor een deel van de kosten hieruit kon worden gedekt. Hierdoor zijn minder uitgaven (€ 410.000 voordeel) gedaan vanuit de gemeentebrede middelen.

Begraafplaatsen

De snoeiopdracht bomen en inboet beplanting op de begraafplaatsen zijn hoger uitgevallen, doordat er meer gesnoeid moest worden dan vooraf verwacht. Dit levert een nadeel op van € 110.000.

Bodemonderzoek Herenstraat

Voor de locatie Herenstraat zijn minder kosten gemaakt voor het bodemonderzoek en de bijbehorende werkzaamheden. Het gaat om een bedrag van € 136.000 ten opzichte van de begroting.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 78.000 voordelig.

Overhevelingen:

Schone Lucht Akkoord (voordeel € 27.000): De Subsidie inruilregeling brom- en snorfietsen is in 2025 opengegaan. Het budget is niet in het eerste jaar van openen van de subsidieregeling opgemaakt door inwoners. De verwachting is dat het budget verspreid over 2025 en 2026 op gaat.

Relevante documenten

[Bodemkwaliteitskaart 2024-2029 \(iBabs nr. 3050\)](#)

[Ontwerp Programma Geluid 2024-2028 \(iBabs nr. 3743\)](#)

[Zienswijze begroting 2025 Avalex \(iBabs nr. 3679\)](#)

[Zienswijze begroting 2025 Omgevingsdienst Haaglanden \(iBabs nr. 3806\)](#)

Begroting en zienswijze NAD (iBabs nr. 2595)

[Zienswijze begroting GGD en Veilig Thuis Haaglanden \(iBabs nr. 3692\)](#)

[Halfjaar rapportages Avalex \(iBabs nr. 3665\)](#)

[Plan van Aanpak GALA 2023-2026 \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Integraal zorgakkoord \(IZA\) \(iBabs nr. 3733\)](#)

[Samenwerkingsovereenkomst project Gezonde Buurten in Leidschendam-Voorburg 2023-2024 \(iBabs nr. 3592\)](#)

8. Bouwen en wonen (VHLOSV)

Alle activiteiten op het gebied volkshuisvesting, ruimte en leefbaarheid (voorheen ruimtelijke ontwikkeling) en stedelijke vernieuwing behoren tot dit programma. Hieronder valt ook de (leges) omgevingsvergunning, bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). In de Omgevingsvisie (strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving) heeft de gemeente, in vervolg op de in 2021 vastgestelde 'bouwstenen', aangegeven hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, voorzieningen, werken en vrije tijd een plek wil geven. Dit is een samenspel van bebouwing, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid, in relatie tot het vestigingsklimaat en de agglomeratiekracht (de kracht van stedelijke gebieden) van de regio.

Wat wilden we bereiken

Leidschendam, Stompwijk en Voorburg vormen een aantrekkelijke gemeente. De kenmerken en kwaliteiten die onze gemeente bijzonder maken willen we koesteren en versterken. Daarbij kijken we goed naar wat onze inwoners belangrijk vinden en spelen we in op maatschappelijke ontwikkelingen die er op ons af komen. Zo zorgen we ervoor dat we ons hoogwaardig verblijfsklimaat versterken, goed verbonden zijn en een plek kunnen bieden voor mensen met verschillende woonwensen. Gezien het huidige, grote en urgente tekort aan woningen is het nodig om extra woningen te bouwen.

Dat doen we onder meer door:

- Inzet op 5 perspectieven vanuit de koersnotitie omgevingsvisie: een hoogwaardig verblijfsklimaat, goed verbonden, een plek van en voor iedereen, economisch vitaal passend bij een woongemeente, duurzaam toekomstbestendig;
- Het maken van een kwaliteitsleidraad voor ontwikkellocaties in de omgevingsvisie;
- Te sturen op het type woningen en de betaalbaarheid;
- Creëren van een hoogwaardig voorzieningenaanbod;
- Het hebben van aandacht voor een evenwichtige opbouw van wijken;
- Waar mogelijk beslechten we belemmeringen voor bestaande bouwprojecten.

Wat hebben we bereikt

In 2025 hebben we onze activiteiten op het gebied van volkshuisvesting, ruimte en leefbaarheid onverminderd voortgezet. Hierbij is op alle 5 perspectieven inzet geleverd (zoals ook te lezen is bij de andere programma's) en heeft participatie door inwoners plaatsgehad. Er zijn nieuwbouwwoningen opgeleverd en bij lopende en nieuwe projecten wordt gestuurd op voldoende gewenste en betaalbare woningen en ruimte voor werken en voorzieningen. Bij verschillende projecten zijn belemmeringen die realisatie in de weg stonden weggenomen.

Eind 2025 is de Omgevingsvisie vastgesteld door het college (raad februari 2026) met hierin opgenomen de kwaliteitsleidraad voor ontwikkellocaties. De Omgevingsvisie gaat de komende jaren de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente sturen.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2024	4,3 (landelijk 8,4)	BAG/ABF
37	Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20 tot 65 jaar)	%	2025	80,9 (landelijk 70,7)	CBS

38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2025	1.007 (landelijk 957)	COELO
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2025	1.085 (landelijk 1.050)	COELO

Toelichting op de indicatoren

36 Nieuw gebouwde woningen

Het aantal nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

37 Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20 tot 65 jaar)

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 30 tot 65 jaar.

38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Overige indicatoren

Wat gingen we ervoor doen?

Ruimtelijk beleid

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De Omgevingswet bundelt alle wetten voor de fysieke leefomgeving. Met de mogelijkheden die de wet biedt, kan de gemeente de leefomgeving op een integrale wijze ontwikkelen. De omgevingsvisie, programma's, het omgevingsplan, het digitale stelsel Omgevingswet (DSO) en integrale afweging als onderdeel van de omgevingsvergunning, vormen belangrijke instrumenten om een mooie, schone, gezonde, toegankelijke en veilige leefomgeving te creëren. Vanaf 2024 werkt de gemeente met de wettelijk minimaal verplichte invulling van de instrumenten. Tegelijkertijd gaat het vormgeven, aanpassen en verbeteren van de instrumenten door. In het projectenboek wordt over de voortgang gerapporteerd.

De omgevingsvisie is een verplicht instrument in de nieuwe Omgevingswet. De omgevingsvisie geeft richting aan het handelen van de gemeente en houvast aan mensen, organisaties en bedrijven die iets willen doen in Leidschendam-Voorburg. De omgevingsvisie is ook het kader waarbinnen Leidschendam-Voorburg het omgevingsplan opstelt. Dit omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen. De visie is het document met de ambities en richtingen; in het omgevingsplan worden deze vertaald in concrete regels.

Na de vaststelling van de Koersnotitie (2024) zal de gemeente de Omgevingsvisie opstellen. De omgevingsvisie beschrijft het toekomstbeeld van Leidschendam-Voorburg 2050. Het is het centrale beleidsdocument dat richting geeft aan de leefomgeving. Met de leefomgeving wordt alles bedoeld dat nodig is om te kunnen leven, wonen, werken, leren, bewegen en recreëren. Dit is een samenspel van bebouwing, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid, in relatie tot het vestigingsklimaat en de agglomeratiekracht (de kracht van stedelijke gebieden) van de regio. Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie worden inwoners, ondernemers, bedrijven, organisaties en het onderwijs betrokken om actief mee te denken. Uitgangspunt is: inspiratie, lokaal engagement, maatwerk, periodiek contact en transparantie. Gebiedsgerichte ambities en strategische keuzes worden vervolgens nader onderzocht waarbij aandachtspunten inzichtelijk worden gemaakt. Op basis

hiervan kunnen de definitieve gebiedsgerichte strategische keuzes en sturingsprincipes worden opgesteld. Het beoogde resultaat: een weloverwogen inspirerend toekomstbeeld voor 2050.

Grondexploitatie

We bewaken de financiële voortgang van onze projecten met een grondexploitatie. Deze actualiseren we twee keer per jaar en daarover te rapporteren aan de gemeenteraad in het Meerjaren Perspectief Grondexploitatie (MPG). Er wordt in algemene zin en voor een aantal locaties specifiek onderzocht of de sturing op de ontwikkeling steviger kan worden vormgegeven vanuit een eigendomspositie van de grond. Dit kan leiden tot het openen van nieuwe grondexploitatie. Paragraaf 3.7 van de begroting (Grondbeleid) gaat nader in op ons grondbeleid en op lopende en nieuwe grondexploitatie.

Wonen

We voegen zoveel mogelijk betaalbare woningen toe aan de woningvoorraad. De komende jaren komen er tussen de 4.000-5.000 woningen bij. Al 140.000 m² leegstaande kantoorgebouwen (CBS, Billiton en Total) hebben plaats gemaakt voor 650 woningen. Die lijn zetten we door met de Van Ruysdaellaan en Overgoo. We richten ons op de realisatie van een meer betaalbaar, divers en duurzaam woningaanbod en leggen daarbij de nadruk op het sociaal en middensegment (zowel huur als koop). Hierbij streven we naar 30% sociaal en 20% middel dure woningbouw. We werken aan een aanbod dat anticipeert op de verwachte woonzorgvraag van de (toekomstige) inwoners van Leidschendam-Voorburg.

We zetten in op doorstroming uit de betaalbare woningbouw, meer ruimte voor creatieve en flexibele oplossingen en het tegengaan van woningspeculatie en huisjesmelkers. De verordening sociale en middeldure woningbouw is hierbij leidend.

De gemeente kijkt actief naar kansen om ruimte te maken voor nieuwe woningen, bijvoorbeeld door gecombineerde bestemmingen van wonen en maatschappelijk vastgoed en het zogeheten 'optoppen' van bestaande woongebouwen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Ruimtelijk beleid

De Omgevingsvisie is eind 2025 door het college vastgesteld (raad februari 2026). Hiermee is een belangrijke stap gezet in de verdere implementatie van de omgevingswet en de ambitie van een weloverwogen inspirerend toekomstbeeld voor 2050 waargemaakt.

Bij de totstandkoming van de visie zijn inwoners, organisaties en andere belanghebbenden actief betrokken. De omgevingsvisie gaat richting geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente en in het omgevingsplan, omgevingsprogramma's en projecten uitgewerkt worden in concrete regels en acties. Aan het omgevingsplan is verder gewerkt.

In 2025 is een gebiedsvisie opgesteld voor de Veurse Achterweg; het gebied waar zich nu SBO De Vliethorst, de gemeentewerf (buitendienst Stadsbeheer), de kantoren van Fugro en het Total tankstation bevinden. De gebiedsvisie schetst de kaders waarbinnen het gebied gefaseerd en in goede samenhang tot ontwikkeling kan worden gebracht tot een gemengd gebied. Wonen, onderwijs (nieuwbouw school) en de gemeentewerf (nieuwbouw) krijgen hierin een plek, met aandacht voor de versterking van de gemeentelijke hoofdgroenstructuur.

Speerpunten:

- Omgevingsvisie en programma's
Na het vaststellen van de Koersnotitie wordt de omgevingsvisie opgesteld. Voor Stompwijk start daarnaast een programma (visie) in combinatie met een omgevingseffectrapportage (O.E.R) zodat mogelijke gebiedskeuzes waaronder ontwikkellocaties in de kern Stompwijk meer op basis van data worden onderbouwd. Binnen dit programma zullen de moties 'Buitengebied Stompwijk' (522) en 'Toekomst van het buitengebied' (760) nader worden uitgewerkt.

Toelichting:

De Omgevingsvisie is door het college ter vaststelling aan de raad aangeboden. Voor de hele gemeente is een omgevingseffectrapportage (O.E.R) van de effecten van de visie op de leefomgeving opgesteld. Deze O.E.R. heeft op punten tot bijstelling van de visie geleid en zal het vertrekpunt vormen voor de toekomstige monitoring van de gestelde doelen.

Voor de woningbouw in Stompwijk is op basis van een vitaliteitsonderzoek een gebiedsprogramma opgesteld, om vervolgens te worden besproken met de inwoners van Stompwijk. In een eerdere participatieavond was door de aanwezigen gevraagd een alternatieve ontwikkelrichting nader te onderzoeken. Hierdoor is enige vertraging opgetreden ten opzichte van de oorspronkelijke planning. In het gebiedsprogramma is gekozen voor verdichten in de kern en de randen van het dorp. Op basis van de reacties uit het dorp zal de onderbouwing aangescherpt worden waarna het stuk voor besluitvorming wordt aangeboden aan het college.

In de omgevingsvisie is zo ver als mogelijk invulling gegeven aan genoemde moties. In de visie is een omgevingsprogramma Buitengebied aangekondigd waarin zaken desgewenst in de volgende collegeperiode verder uitgewerkt kunnen worden.

- **Omgevingsplan; transitieplan**

We werken in 2025 verder aan het Omgevingsplan op grond van het transitieplan. Het streven is in enkele jaren het Omgevingsplan in de basis gereed te hebben. Het transitieplan bevat de uitgangspunten om het Omgevingsplan goed te kunnen opstellen en inrichten. Hierin staan o.a. een nieuwe set regels en de manier hoe we oude regels vanuit onder andere bestemmingsplannen en verordeningen goed kunnen omzetten. Het streven is het transitieplan in het 1e kwartaal van 2025 aan te bieden voor besluitvorming.

Toelichting:

Het college heeft het transitieplan vastgesteld op 15 juli 2025. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd per raadsbrief op 15 juli 2025. Het transitieplan betreft de visie op de uitvoerende en voorbereidende taken bij het wijzigen van het omgevingsplan in de transitieperiode. Vervolgens is in 2025 gewerkt aan het Omgevingsplan op grond van het transitieplan.

Grondexploitaties

De projecten met een grondexploitatie zijn in 2025 geactualiseerd. Over de actualisatie en de financiële voortgang van deze projecten is gerapporteerd in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) van 2025. Op 15 april 2025 heeft de raad besloten om het proces van het MPG zodanig aan te passen dat de frequentie van de actualisatie van het MPG naar één keer per jaar gaat.

Het onderzoeken van ontwikkellocaties heeft in 2025 nog niet geleid tot het openen van nieuwe grondexploitaties. De paragraaf Grondbeleid gaat nader in op ons grondbeleid en op de lopende grondexploitaties.

Speerpunten:

Er zijn geen speerpunten aanwezig bij dit beleidsterrein.

Wonen

In 2025 is voortgang geboekt op meerdere onderdelen van het woonbeleid in Leidschendam-Voorburg. Op grond van de Verordening sociale en middeldure woningbouw Leidschendam-Voorburg geldt dat minimaal tweederde van de woningen in nieuwe woningbouwprojecten in het betaalbare segment moet vallen, waarvan ten minste 30% sociale huur. Hiermee wordt ingezet op het vergroten van de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen in de gemeente.

Het ontwerp van het Volkshuisvestingsprogramma Leidschendam-Voorburg 2026–2030 is vastgesteld en ter inzage gelegd. In de voorbereiding is samengewerkt met inwoners en maatschappelijke partners, waaronder woningcorporaties en huurdersorganisaties. Er zijn twee participatiebijeenkomsten georganiseerd: één voor inwoners en één voor professionals en stakeholders. De opbrengsten hiervan zijn verwerkt in het ontwerp.

Daarnaast is opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een woonzorganalyse. De resultaten hiervan vormen de basis voor het op te stellen Uitvoeringsprogramma Wonen, Zorg en Welzijn, waarin de opgaven op het gebied van wonen, ondersteuning en passende zorg integraal worden uitgewerkt.

Via bemiddeling van de seniorenmakelaar zijn in 2025 in totaal 32 verhuizingen gerealiseerd. Hiermee wordt bijgedragen aan doorstroming op de woningmarkt en aan het ondersteunen van inwoners bij het vinden van een passende woning.

Speerpunten:

- Oplevering van verschillende woningbouwprojecten
Dit zijn o.a. de volgende projecten:
  - o Deellocatie Damsigt, in totaal 295 huurwoningen (15% sociaal, 15% middelduur, 70% vrije sector). Het eerste deel wordt in 2025 opgeleverd.
  - o Deellocatie Triadome, in totaal 123 woningen, waarvan 37 sociale huurwoningen. Het eerste deel wordt in 2025 opgeleverd.
  - o Nieuwstraat-Venestraat, oplevering van 90 sociale huurwoningen.
  - o Nieuwbouw Stompwijk: bouw van 27 woningen aan de Dr. van Noortstraat en oplevering van 18 woningen aan de Van Santhorstraat.

Toelichting:

In 2025 is tweederde van de deellocatie Damsigt opgeleverd en inmiddels volledig verhuurd. Voor het resterende deel is de verhuur gestart. De oplevering hiervan staat gepland in het eerste kwartaal van 2026.

De deellocatie Triadome is nog niet opgeleverd. De eerdere vermelding dat een deel in 2025 zou worden opgeleverd, berust op een omissie. Het volledige project wordt in 2026 opgeleverd.

De 90 woningen aan de Nieuwstraat-Venestraat zijn opgeleverd.

Woningbouw Stompwijk

Er zijn in Stompwijk drie bouwplannen in ontwikkeling. Voor deze drie locaties is nog geen bouwplanning bekend.

- Van Santhorststraat 1-3: op deze gemeentelijke locatie wordt de bouw van 18 huurwoningen voor starters voorbereid. De omgevingsvergunning is aangevraagd. Het bouwplan wordt ontwikkeld door Vidomes.
- Dr. Van Noortstraat 94-98/120-122: ter plaatse worden verouderde bedrijfsopstallen gesloopt voor de bouw van 27 woningen (waarvan 8 sociale huurwoningen). De te doorlopen planologische procedure kan (afhankelijk van de inbreng van de ontwikkelende partij) in 2026 worden afgerond.
- Zustersdijk: op deze gemeentelijke locatie worden 9 ouderenwoningen gerealiseerd. De ontwikkelende partij werkt in 2026 aan de nadere uitwerking van het bouwplan.

- Anterieure Overeenkomst met Stichting Woonoord Duivenvoorde
Toevoegen van appartementen gericht op senioren met zorg nabij.

Toelichting:

De Stichting Woonoord Duivenvoorde heeft in december 2025 kenbaar gemaakt de plannen voor de toevoeging van ouderenwoningen (inclusief zorgfuncties) te staken. De Stichting heeft ervoor gekozen om te investeren in de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Hiermee is het project beëindigd en is daarom niet gekomen tot het aangaan van een Anterieuere Overeenkomst.

- **Kansrijke locaties voor het optoppen van gebouwen**
Er zijn 5 kansrijke locaties geïdentificeerd voor het optoppen van gebouwen. De woningcorporaties werken aan plannen voor deze locaties.

Toelichting:

Met de woningcorporaties is in 2025 intensief samengewerkt aan de voorbereidingen voor het optoppen.

De woningcorporaties hebben voor vijf locaties initiatieven uitgewerkt.

Betrokken verbonden partijen

VOF LC Gex

Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.

Wat heeft het gekost?

Bouwen en wonen (VHLOSV)	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	40.813	-24.181	16.632	13.742	-2.889
Lasten	43.716	-19.674	24.042	20.322	3.719
Saldo van lasten en baten	-2.903	-4.507	-7.410	-6.580	830

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHLOSV) ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 830.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 2.889.000

Ruimtelijk beleid (€ 139.000 voordeel)

Voor het gebiedsplanproces is er in 2025 een bureau geselecteerd en is het traject opgestart. De gebiedsvisie en het gebiedsplan worden in 2026 opgesteld. Het opstellen van de uitvraag heeft langer geduurd, onder andere vanwege afstemming met partners wat de complexiteit van het traject onderstreept.

Kostenverhaal (€ 923.000 voordeel)

De opbrengsten uit kostenverhaal zijn hoger dan begroot (€ 923.000). Dit heeft met name te maken met het realiseren van werkzaamheden en doorbelasten op basis van de anterieure overeenkomst of intentieovereenkomst om de kosten te kunnen verhalen op de projectontwikkelaars. Er staan hier ook gerealiseerde hogere lasten tegenover.

Kostenverhaal Damsigt (€ 309.000 nadeel)

Voor kostenverhaal waren de werkzaamheden en inzet gepland en de inkomsten geraamd. Door temporisering van de werkzaamheden zijn deze baten niet gerealiseerd in 2025 .

Grondexploitatie (€ 2.759.000 nadeel)

Er zijn drie gemeentelijke grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoel Polder (KPP) en De Star. Deze worden door middel van het Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) minimaal 1 maal per jaar geactualiseerd. Dan wordt berekend wat aan het eind van de periode (bij oplevering van het ontwikkelde gebied) het resultaat is. Deze uitkomst kan leiden tot een mutatie in de verliesvoorziening. De grootste afwijking heeft voornamelijk te maken met vertragingen in de marktontwikkelingen van Vlietvoorde waardoor investeringen in bouw- en woonrijp maken worden vertraagd.

Spuk aanpak armoedebeleid (€ 124.000 nadeel)

De afwijking wordt veroorzaakt doordat de voor 2025 voorziene inzet van de SPUK-middelen energiearmoede voor een project met woningbouwcorporaties nog niet tot uitvoering is gekomen. Hierdoor zijn de begrote middelen in 2025 niet gerealiseerd.

SPUK Proeftuin aardgasvrije woningen (€ 700.000 nadeel)

Binnen programma PAW was in 2025 een bijdrage aan project NeVe voorzien om de aansluiting op het beoogde warmtenet mogelijk te maken. Deze bijdrage kon procedureel niet in 2025 afgehandeld worden en schuift naar 2026.

Stimuleringsregeling Energie transitie (€ 112.000 nadeel)

De afwijking wordt veroorzaakt door een terugvordering van een eerder door de gemeente te hoog uitbetaalde subsidie binnen de regeling isolatie en groen dak. Door een systeemfout is destijds een te hoog bedrag uitgekeerd. Het teveel betaalde bedrag is in 2025 teruggevorderd.

Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie (€ 132.000 nadeel)

Voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. In 2024 is extra planfinanciering toegekend voor de Heuvel/Amstelwijk en in 2025 voor Leidschendam-Zuid. In 2025 is daarom de focus met name op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid gelegd en niet op de gemeentebrede wijkaanpakken

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 185.000

Lasten voordeel € 3.719.000

Gebiedsvisie Veurse Achterweg (€ 323.000 voordeel)

De werkelijk gemaakte kosten zijn ruim binnen de begroting gebleven. Voor de inhuur van externe capaciteit was minder geld nodig dan verwacht. Daarnaast zijn de kosten veel lager geworden doordat er geen interne uren zijn doorbelast.

Gebiedsvisie en -plan Leidschendammerhout (€ 123.000 voordeel)

Voor het gebiedsplanproces is er in 2025 een bureau geselecteerd en is het traject opgestart. De gebiedsvisie en het gebiedsplan worden in 2026 opgesteld. Het opstellen van de uitvraag heeft langer geduurd, onder andere vanwege afstemming met partners wat de complexiteit van het traject onderstreept.

Kostenverhaal (€ 599.000 nadeel)

De inzet op de verschillende kostenverhaal projecten heeft geleid tot hogere kosten dan begroot (€ 599.000). Dit heeft met name te maken met het realiseren van werkzaamheden en doorbelasten op

basis van de anterieure overeenkomst of intentieovereenkomst om de kosten te kunnen verhalen op de projectontwikkelaars. Er staan hier ook gerealiseerde hogere baten tegenover.

Kostenverhaal Damsigt (€ 259.000 voordeel)

Voor kostenverhaal waren de werkzaamheden en inzet gepland en de inkomsten geraamd. Door temporisering van de werkzaamheden zijn er minder kosten gemaakt.

Grondexploitatie (€ 1.939.000 voordeel)

De grootste afwijking heeft voornamelijk te maken met vertragingen in de marktontwikkelingen van Vlietvoorde waardoor investeringen in bouw- en woonrijp maken worden vertraagd. Daarnaast is de aanvulling van de verliesvoorziening Vlietvoorde met € 815.000 verwerkt. Zie verder de toelichting bij de baten.

Handhaving bouw – Vergunningen (€ 201.000 voordeel)

Het aantal meldingen in het kader van de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap is beperkt is gebleven, waardoor minder inzet nodig was. Daarnaast is binnen het budget rekening gehouden met kosten voor handhavingsmaatregelen, zoals de toepassing van bestuursdwang. In de praktijk heeft dit in 2025 nauwelijks plaatsgevonden. Voor zover bestuursdwang wel is toegepast, zijn de kosten grotendeels verhaald.

SPUK aanpak energiearmoede (€ 124.000 voordeel)

De afwijking wordt veroorzaakt doordat de voor 2025 voorziene inzet van de SPUK-middelen energiearmoede voor een project met woningbouwcorporaties nog niet tot uitvoering is gekomen.

SPUK proeftuin aardgasvrije woningen (€ 700.000 voordeel)

Binnen het programma PAW was in 2025 een bijdrage aan het project NeVe voorzien om de aansluiting op het beoogde warmtenet mogelijk te maken. De formele afhandeling van deze bijdrage heeft echter niet meer in 2025 plaatsgevonden, waardoor de kosten in 2026 verantwoord moeten worden.

Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie (€ 132.000 voordeel)

Voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. In 2025 lag de focus met name op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid, waarvoor aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk is ontvangen.

Leges / Belastingen Verg – Omgevingswet (€ 185.000 voordeel)

Er zijn minder salarislasten toegerekend aan de taakvelden.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 230.000.

Overhevelingen:

- Herbestemming Huize Swaensteyn (€ 35.000 voordeel): De in 2025 niet uitgevoerde werkzaamheden zullen in 2026 worden uitgevoerd. Indien er een Didam procedure moet worden doorlopen zal er mogelijk aanvullend budget aangevraagd gaan worden.
- Vastgoedmanagement (€ 66.500 voordeel): Een aantal activiteiten zoals het (laten) uitvoeren van NEN 2580 metingen bij objecten waar nu onduidelijkheid bestaat over het bruto / verhuurbaar oppervlak (indien nodig in combinatie met tekenwerk) zijn niet uitgevoerd. Deze werkzaamheden schuiven door naar 2026.

Relevante documenten

[Ondertekenen Regionale Realisatieagenda Wonen Haaglanden \(iBabs nr. 3185\)](#)

[Koersnotitie Omgevingsvisie \(iBabs nr. 3859\)](#)

Overige onderdelen

In dit gedeelte van de begroting staan de onderdelen die verplicht, apart op iedere gemeentelijke begroting opgenomen dienen te worden. Het betreft de onderdelen Algemene Dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien.

Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij besteedbare middelen die de gemeente gebruikt om de lasten van alle programma's te dekken, in tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen die aan een specifiek doel gebonden zijn. Ze zijn opgenomen in het 'overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien' en beslaan ongeveer 65% van de totale baten van de gemeente. De belangrijkste bronnen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds, OZB-inkomsten, Treasury, dividendinkomsten en overige belastingen.

Overhead

Het Overzicht Overhead bevat lasten en baten van de gemeentelijke overhead, zoals vereist door het Besluit Begroting en Verantwoording. Overhead betreft kosten voor sturing en ondersteuning van het primaire proces, zoals financiën, HR, en ICT en management.

De geactualiseerde BBV-notitie Overhead laat ruimte toe om kosten van leidinggevenden en ICT te verschuiven naar het primaire proces als ze toerekenbaar zijn aan specifieke beleidsterreinen. De kostentoerekening in de begroting 2025 is ondanks de ruimte die er nu is om meer kosten toe te rekenen aan specifieke beleidsterreinen niet aangepast. De begroting van Leidschendam-Voorburg is hiermee vergelijkbaar met die van vorige jaren. Wel neemt de vergelijkbaarheid tussen gemeenten af door deze nieuwe notitie.

Vennootschapsbelasting

Overheden vallen onder de vennootschapsbelastingplicht. Over de winst die met ondernemingsactiviteiten, zoals winst die uit reclame-inkomsten en grondexploitaties zijn behaald, moet vennootschapsbelasting betaald worden.

De gemeente Leidschendam-Voorburg verwacht op basis van de huidige cijfers en inzichten dat alleen voor de opbrengsten uit reclame (abri's, lichtmastenreclame en A0-borden) de gemeente vennootschapsbelastingplichtig is.

Onvoorzien

Wettelijk is voorgeschreven dat de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven bevat. Er zijn geen voorschriften voor de omvang hiervan. De raming voor 2025 bedraagt € 100.000. Dit is het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen, dat onder voorwaarden (onvoorzien, onvermijdbaar, onuitstelbaar) kan worden ingezet. Het is niet bedoeld om omvangrijke risico's binnen de begroting te dekken. Een overzicht en toelichting van de risico's is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat wilden we bereiken

We zijn er gezamenlijk verantwoordelijk voor dat het gemeentelijke huishoudboekje op orde is, waarbij we de lasten voor onze inwoners en ondernemers zo laag mogelijk willen houden. Dit vraagt om een sluitende begroting en een positief meerjarenperspectief. Financiën zijn geen doel op zich, maar alleen met een gezonde financiële basis kunnen we onze gezamenlijke ambities waarmaken, de voorzieningen in onze mooie gemeente in stand houden en mensen de ruimte geven. Want daar gaat het om.

Leidschendam-Voorburg is een financieel gezonde gemeente. De begroting sluit meerjarig en het toezicht vanuit de provincie is licht. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat er ook in de komende periode ontwikkelingen kunnen zijn die vragen om investeringen die we nu nog niet kunnen voorzien. Gelukkig geeft de reservepositie een buffer voor dit soort situaties, maar deze buffer is natuurlijk niet onbeperkt. Een zorgvuldig financieel beleid is daarom geboden.

Dat doen we onder meer door:

- Het voeren van een behoedzaam financieel beleid en realistisch te begroten conform het

voorzichtigheidsbeginsel (reële, solide uitgangspunten);

- De inwonerslasten (met uitzondering van indexering) niet te verhogen, zodat deze onder het regionaal gemiddelde blijven;

De paragraaf bedrijfsvoering in een gemeentelijke begroting moet inzicht bieden in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. Hierin zit natuurlijk een raakvlak met de kosten in dit onderdeel overhead. We kiezen ervoor om de ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvoering te verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering. Hierover wordt in de jaarrekening ook verantwoording afgelegd.

Over de beslissingen ter verbetering van de ondersteuning van de primaire processen, waarvoor in 2025 belangrijke speerpunten te benoemen zijn, wordt wel in dit onderdeel gerapporteerd.

Wat hebben we bereikt

De gemeente heeft in 2025 een sluitende begroting gepresenteerd voor de jaren 2027, 2028 en 2029, waarmee de financiële stabiliteit is geborgd en wordt voldaan aan het provinciale toezicht. Ondanks de financiële uitdaging veroorzaakt door de bezuinigingen is het gelukt om via de kadernota middelen vrij te maken voor belangrijke thema's en ontwikkelingen zoals het bomenplan en NIS2/BIO (zie verder: Kadernota 2026-2029).

De inwonerslasten zijn alleen aangepast voor de inflatie en de afspraken vanuit het Water en Rioleringsplan. De lasten zijn daarmee onder het regionaal gemiddelde gebleven. Tegelijkertijd bleef de reservepositie op een gezond niveau, waardoor de gemeente voldoende weerbaar is tegen toekomstige onzekerheden en onvoorziene investeringsopgaven.

Indicatoren

Verplichte indicatoren

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
4	Externe inhuur	Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	2024	20,63	Eigen gegevens
5	Overhead	% van totale lasten	2024	15,3	Eigen gegevens
35	Gemiddelde WOZ waarde woningen	1.000 euro	2025	443 (landelijk 398)	CBS - Statistiek waarde onroerende zaken

Toelichting op de indicatoren

4 Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

5 Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

35 Gemiddelde WOZ waarde woningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Overige indicatoren

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen het beleidsterrein algemene dekkingsmiddelen zorgt de gemeente voor een stabiele en toereikende financiering van haar taken. Door het zorgvuldig beheren van algemene uitkeringen, lokale heffingen, dividendopbrengsten en reserves wordt een sluitende begroting en een gezonde financiële positie voor nu en de toekomst geborgd.

Speerpunten:

- Transparant en behoedzaam financieel beleid
  - We blijven samenwerken met de VNG en andere gemeenten om te lobbyen voor een kleiner tekort in het gemeentefonds en voor een evenwicht tussen taken en middelen.
  - We maken de financiën inzichtelijker in onze Planning & Control producten, in samenwerking met de raad dan wel de Duisenberg-werkgroep. Maar ook door alternatieven te zoeken om over de gemeentefinanciën te communiceren (bijvoorbeeld via de budgetbrieven en rubrieken in de lokale media)
  - We communiceren duidelijk aan de inwoners hoe de gemeente het belastinggeld besteedt.
  - Wanneer het meerjarig evenwicht onder druk komt door huidig of nieuw beleid, zoeken we het eerst in het prioriteren van onze doelen en activiteiten in alle portefeuilles. We zoeken de mogelijkheden daarnaast niet alleen in onze inkomsten en uitgaven, maar ook in externe financieringsbronnen.

Toelichting:

In 2025 is actief uitvoering gegeven aan een transparant en behoedzaam financieel beleid. De gemeente heeft zich, samen met de VNG, de M50-gemeenten en andere partners, ingezet voor een betere balans tussen taken en middelen en voor het verkleinen van het tekort in het gemeentefonds. Daarbij is ook nadrukkelijk gelobbyd voor versoepeling van de regels voor de inzet van de algemene reserve als structureel dekkingsmiddel, om gemeenten meer financiële flexibiliteit te geven bij structurele opgaven.

De financiële transparantie is in samenwerking met een afvaardiging van de gemeenteraad (de Duisenberg-werkgroep) verder uitgewerkt in de begroting 2026-2029. Daarnaast is de communicatie richting inwoners versterkt, onder andere via budgetbrieven en toegankelijke toelichtingen over de besteding van belastingmiddelen. Via een flyer, een pagina in de Gemeenterubriek en een filmpje is antwoord gegeven op veelgestelde praktische vragen en is uitgelegd gegeven over waarom inwoners belasting betalen en waar de gemeente dit geld aan uitgeeft.

Wanneer het meerjarig financieel evenwicht onder druk stond, is in 2025 eerst gestuurd op prioritering van doelen en activiteiten binnen alle portefeuilles. Tegelijkertijd zijn externe financieringsbronnen, zoals subsidies en bijdragen van derden, actief benut om ambities te blijven realiseren zonder onnodige lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers.

In de Kadernota 2025 en de daaropvolgende begrotingskeuzes zijn bewust afwegingen gemaakt tussen ambities en beschikbare middelen. Door doelen en activiteiten integraal te prioriteren zijn scherpe keuzes gemaakt, waardoor het financiële evenwicht in de begroting 2026-2029 gerealiseerd kon worden.

Overhead

In 2025 heeft de gemeente gezorgd voor een betrouwbare interne organisatie die de continuïteit en kwaliteit van de primaire processen ondersteunt. Door consistente inzet van bedrijfsvoering, informatievoorziening en interne ondersteuning zijn werkprocessen goed georganiseerd en blijft de dienstverlening aan inwoners en organisaties op niveau.

Speerpunten:

- Verbeteren ondersteuning (primaire) processen
  - In 2025 versterken we het vermogen van de griffie om de gemeenteraad goed en betrouwbaar te ondersteunen door meer inzet van bodes en communicatie, en het beheer van de ICT te verbeteren.
  - Een definitief ontwerp voor de nieuwe huisvesting van raad en griffie wordt opgesteld zodat het project eind 2025 gereed is voor aanbesteding.
  - In Q1 2025 wordt de raad geïnformeerd over passende alternatieven voor de bestemming van Huize Swaensteyn.

Toelichting:

- In 2025 is gewerkt met een dienstverleningsovereenkomst tussen de griffie en de ambtelijke organisatie voor communicatie, facilitaire zaken en ICT. Deze is positief geëvalueerd en heeft gezorgd voor duidelijke afspraken, betere continuïteit en het behalen van de communicatiedoelstellingen, waaronder een nieuwe website voor de gemeenteraad. In 2026 volgt het definitieve ontwerp, de aanvraag voor de omgevingsvergunning en de aanbesteding voor bouwkundig aannemer.
- Op 4 november 2025 heeft de raad ingestemd met het voorlopig ontwerp voor de huisvesting van Raad en Griffie en het college opdracht gegeven dit verder uit te werken tot een definitief ontwerp. De raad heeft voor de realisatie een investeringskrediet van € 10,2 miljoen (vastgesteld (zie ibabs 4415). In 2026 volgt het definitieve ontwerp en start de aanbesteding.
- De raad is op 26 maart 2025 geïnformeerd over passende alternatieven voor de bestemming van Huize Swaensteyn (zie ibabs 3929).

Betrokken verbonden partijen

BNG Bank N.V.

De bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.

Stedin N.V.

Stedin maakt het met haar netwerken mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties.

Wat heeft het gekost?

Overige onderdelen	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	188.443	6.631	195.074	197.019	1.945
Lasten	42.177	-562	41.615	40.596	1.020
Saldo van lasten en baten	146.266	7.192	153.459	156.423	2.965

Bedragen x € 1.000

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Overige onderdelen is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 2.965.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten voordeel € 1.945.000

Algemene uitkering gemeentefonds

De afwijking tussen de begrote en gerealiseerde inkomsten uit het gemeentefonds wordt veroorzaakt doordat de decembercirculaire nog niet is verwerkt in de begroting, waardoor de meest recente bijstellingen van het gemeentefonds niet zijn meegenomen. Dit heeft geleid tot een verschil tussen de geraamde en feitelijke inkomsten van € 1.698.000 voordelig. Voor een uitgebreide toelichting zie raadsbrief met ibabs-nummer 4138. Daarnaast zijn de inkomsten uit voorgaande jaren hoger uitgevallen dan vooraf was geraamd. Deze nacalculaties en bijstellingen hebben een opwaarts effect gehad op de uiteindelijke ontvangsten. Tot slot is in 2025 sprake geweest van een gewijzigde raming van de maatstaven, in het bijzonder de OZB-waarde van woningen en het aantal huishoudens met een laag inkomen. Deze aangepaste uitgangspunten hebben invloed gehad op de omvang van de uitkering uit het gemeentefonds.

Rentebaten schatkistbankieren

De gemeente is verplicht om overtollige middelen op een speciale bankrekening van het Rijk te bewaren. Dit noemen we ook wel Schatkistbankieren. Doordat er meer middelen bij de schatkist van het Rijk stonden geparkeerd dan waar eerder rekening mee was gehouden, is de realisatie van de kortlopende rente hoger uitgevallen (€ 130.000 voordelig).

BTW suppletie

Er is een voordeel van €111.000 ontstaan door een suppletie voor de BTW. Het betreft een eenmalig effect dat voortkomt uit de correctie op eerdere BTW-aangiften. Aan de lastenkant is ook sprake van een BTW naheffing die hiermee deels gecompenseerd wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 6.000 voordelig.

Lasten voordeel € 1.020.000

Voorziening dubieuze debiteuren

Op basis van de analyse van het debiteuren bestand van eind 2025 is een aanvulling van de voorziening noodzakelijk (nadeel € 218.000). Het doel van de voorziening is om het effect van oninbare debiteuren op te kunnen vangen.

Onvoorzien

De post onvoorzien is in 2025 niet aangesproken (voordeel € 100.000).

BTW naheffing

Er is een naheffing van de Belastingdienst met betrekking tot het BTW-compensatiefonds (BCF) over het jaar 2020 opgelegd. Deze naheffing is in 2025 opgelegd naar aanleiding van een controle/herbeoordeling van de BCF-claim over dat jaar en zorgt voor een nadeel van € 347.000. Het betreft een aanpassing van de BTW op het exploiteren van begraafplaatsen, vastgoed en sportparken. Deze BTW is kostprijsverhogend maar was gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds (BCF).

ICT systemen

Het positieve resultaat op het systeembeheerbudget (€ 394.000 voordelig) is het gevolg van effectievere afspraken met leveranciers. Daarnaast is er een incidenteel voordeel doordat de eerder

geraamde betalingsverplichting ten aanzien van een geschil met een ICT-leverancier grotendeels kan vrijvallen.

Overheadkosten

De overheadkosten laten per saldo een voordeel zien van € 108.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt met name verklaard door lagere personeelskosten, doordat gedurende het jaar een aantal vacatures tijdelijk niet was ingevuld en een hogere toerekening van overheadkosten aan investeringen en projecten doordat hier meer uren op zijn verantwoord. Tegenover dit voordeel staan enkele incidentele extra uitgaven. Er is aanvullende inzet gepleegd in verband met de implementatie en inrichting van het nieuwe financiële systeem en er zijn extra lasten ontstaan door het toegenomen gebruik van de RVU-regeling.

Daarnaast is er ook een storting gedaan in de voorziening voor spaarverlof. Deze voorziening is gevormd om toekomstige verplichtingen voortvloeiend uit gespaarde verlofrechten van medewerkers financieel af te dekken.

ICT – Informatiebeveiliging NIS2/BIO

Het project NIS2/BIO is in 2025 opgestart. De werving en invulling van medewerkers heeft langer geduurd dan gepland en in de opstartfase zijn minder inhuurkosten gemaakt. Er is hierdoor sprake van een voordeel van € 274.000.

Werkomgeving

Op het geheel van kantoorkosten is een voordeel gerealiseerd van € 126.000. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten door het minder inzetten van schoonmaakdiensten en de energiekosten vallen gunstiger uit door een lager verbruik en gunstigere tarieven.

Voorgestelde overhevelingen:

- Technische implementatie NIS2/BIO: Voor het project technische implementatie NIS2/BIO (looptijd juni 2025 – november 2026) is een meerjarig budget beschikbaar. Door een wisseling in de projectleiding en de omvang van de technische implementatie zijn enkele geplande deelprojecten in 2025 niet afgerond en verschoven naar 2026. Dit betreft werkzaamheden op het gebied van IAM, netwerksegmentatie, logging, PKI-installatie en de uitbreiding van SOC/SIEM. Een deel (€ 67.500) van het resterende budget wordt overgeheveld naar 2026 voor de afronding van deze reeds geplande activiteiten.
- Organisatieontwikkeling: De voorbereiding op de organisatiewijziging heeft in 2025 plaatsgevonden. Een deel van de geplande uitvoeringsactiviteiten is verschoven zijn naar 2026. De resterende middelen uit 2025 (€ 296.000) zijn noodzakelijk om de implementatiefase te kunnen uitvoeren. Het gaat daarbij om kosten voor projectleiding, tijdelijke extra capaciteit binnen de bedrijfsvoeringsdisciplines (Financiën, HR, Juridische Zaken en ICT) en benodigde systeem- en procesaanpassingen.
- Personeels- en Salarissysteem: De geplande activiteiten voor de implementatie van een nieuw personeelssysteem zijn in 2025 niet uitgevoerd. In de loop van 2025 is besloten tot een volledige nieuwe aanbesteding, omdat het huidige systeem functioneel niet meer voldoet en om te blijven voldoen aan rechtmatigheidseisen. Als gevolg hiervan zijn de voorbereidings- en implementatieactiviteiten doorgeschoven naar 2026 waarvoor € 50.000 benodigd is.
- WOO-implementatie: De voorgenomen activiteiten voor de aanschaf en implementatie van een eigen WOO-publicatieplatform zijn in 2025 niet tot uitvoering gekomen. In de uitwerking is gebleken dat de technische implementatie en de benodigde koppelingen complexer zijn dan vooraf ingeschat. Dit heeft geleid tot vertraging in de voorbereiding en verdere uitwerking. Als gevolg hiervan heeft de feitelijke realisatie van de koppelingen en de implementatie in 2025 nog niet plaatsgevonden. Het bedrag van € 75.000 is daarmee niet tot besteding gekomen en blijft beschikbaar voor uitvoering in een volgend jaar.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 94.000 voordelig.

Relevante documenten

- [Wet financiering decentrale overheden](#)
- [Financiële Verordening Leidschendam-Voorburg](#)
- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Treasurystatuut Leidschendam-Voorburg](#)
- [Controleverordening 2023 van de gemeente Leidschendam-Voorburg' \(Controleverordening 2023\). | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Verordening Afvalstoffenheffing 2024](#)
- [Legesverordening 2024 Omgevingswet](#)
- [Verordening Lijkbezorgingsrechten 2024](#)
- [Verordening Marktgeld 2024](#)
- [Verordening OZB 2024](#)
- [Verordening Riool- en Waterzorgheffing 2024](#)
- [Verordening Toeristenbelasting 2024](#)
- [Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen](#)

3 Paragrafen

Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf geeft informatie over het beleid en de ontwikkeling van de tarieven van de lokale heffingen en over het kwijtscheldingsbeleid. Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de kostendekkendheid van de belangrijkste gemeentelijke heffingen: de afvalstoffenheffing, de riool- en waterzorgheffing, de lijkbezorgingsrechten, de marktgelden en de leges.

Beleidsuitgangspunten

De uitgangspunten van het beleid voor de heffing van gemeentelijke belastingen en tarieven zijn vastgelegd in de Paragraaf Lokale heffingen.

De uitgangspunten zijn:

- Lastendruk per belastingtarief onder het gemiddelde tarief van andere gemeenten in de regio Haaglanden met uitzondering van de toeristenbelasting;
- Streven naar kostendekkende heffingen en leges.

Het uitgangspunt voor de heffing van gemeentelijke belastingen en tarieven is een indexatie van 3,7% op basis van de informatie uit de Centraal Economische Plan (MEV 2024) zoals opgenomen in de kadernota 2025. Daarnaast geldt dat de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, marktgelden, begraafrechten en leges maximaal 100% mag zijn conform de Gemeentewet.

Tarief van de overheadkosten

Bij het berekenen van de tarieven voor 2025 wordt een bedrag van € 57 per uur (2024: € 58) gehanteerd voor overheadkosten volgens het rekenmodel overhead op basis van vast gedrag per FTE.

Gemeentelijk belastinggebied

De gemeentelijke belastingen omvatten in 2025 de onroerendezaakbelastingen, reclamebelasting en toeristenbelasting.

De tarieven van de onroerendezaakbelastingen en de toeristenbelasting zijn ten opzichte van 2024 geïndexeerd met de CEP-indexatie van 3,7%.

Gemeentelijke heffingen

De gemeentelijke heffingen betreffen de afvalstoffenheffing, de riool- en waterzorgheffing, de begraafrechten, de marktgelden en de leges. Dit zijn inkomsten voor door de gemeente geleverde diensten en producten.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn vastgesteld in de raad van 13 november 2024, middels het "Tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2025" (ibabs 3882).

Belastingsoort	Realisatie 2024	Begroting na wijz. 2025	Realisatie 2025
Afvalstoffenheffing	14.017	15.398	15.268
Onroerende zaakbelasting	17.134	18.354	18.380
Rioolheffing	8.420	9.451	9.300

Leges (inclusief bouwleges)	4.825	6.083	5.891
Lijkbezorgingsrechten	892	940	945
Reclamebelasting	153	179	161
Toeristenbelasting	878	649	388
Marktgeden	60	63	68
Totaal	46.378	51.117	50.400

Bedragen x € 1.000

Toelichting

De relevante financiële afwijkingen worden toegelicht:

Afvalstoffenheffing

In 2025 is er minder afvalstoffenheffing opgehaald dan begroot, omdat er minder nieuwbouwwoningen zijn opgeleverd dan vooraf was voorzien (€130.000 nadelig).

Rioolheffing

Voor 2023, 2024 en 2025 zijn in het buitengebied een aantal aanslagen riool- en waterzorgheffing opgelegd. Het belastbaar feit in de verordening riool- en waterzorgheffing 2023, 2024 en 2025 miste de juiste juridische grondslag om in het buitengebied te kunnen heffen. Deze aanslagen zijn vernietigd, wat heeft geleid tot een lagere opbrengst dan begroot (€151.000 nadelig).

Leges

Parkeerontheffingen: De opbrengsten uit parkeerontheffingen blijven achter bij de begroting. In de verslagperiode is de vraag naar ontheffingen lager geweest dan eerder verwacht. Hierdoor zijn minder ontheffingen afgegeven en vallen de bijbehorende baten lager uit (€ 124.000 nadelig).

Identiteitskaarten: De baten uit identiteitskaarten blijven achter bij de raming. Het aantal aanvragen is lager dan verwacht, met name in de eerste helft van het jaar. Dit sluit aan bij landelijke schommelingen in de vraag. De lagere instroom van aanvragen leidt rechtstreeks tot lagere legesopbrengsten (€ 75.000 nadelig).

Toeristenbelasting

De opbrengsten uit de toeristenbelasting zijn in 2025 lager dan begroot. Dit komt doordat een deel van een van de grootste hotels binnen de gemeente is verhuurd aan de COA. Over dit deel kan geen toeristenbelasting worden geheven. Hierdoor vallen de totale opbrengsten uit de toeristenbelasting lager uit. Hier staat een vergoeding vanuit de COA tegenover, die in programma 6 is verantwoord (€ 260.000 nadelig).

Overzicht van de kostendekkendheid van de opbrengsten leges

Onderstaand zijn de overzichten van de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgeden en leges weergegeven.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Omschrijving	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Kosten taakveld T73 Afval	11.063	11.648	11.651	11.654

Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	485	342	536	524
Kosten taakveld T63 Inkomensregelingen	697	785	785	802
Inkomsten taakveld T73 Afval	-684	0	0	-272
Inkomsten Garantieprovisie HVC	-151	-175	-175	-140
Netto kosten taakveld	11.410	12.600	12.797	12.568
Toe te rekenen kosten:				
Overhead	405	393	391	391
BTW	2.278	2.404	2.404	2.405
Totale kosten	14.093	15.397	15.592	15.364
Opbrengst heffingen	14.018	15.472	15.398	15.268
Kostendekkendheid	99,5%	100,5%	98,8%	99,4%
Storting in de voorziening Afval	0	75	75	0
Onttrekking aan de voorziening Afval	75	0	0	96
Dekkingspercentage na mutatie voorziening	100,0%	100,0%	98,3%	100,0%

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid afvalstoffenheffing

De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden bekostigd vanuit de opbrengsten van de gemeentelijke afvalstoffenheffing.

Bij de bepaling van de hoogte van de afvalstoffenheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T73 Afval (bijdrage gemeenschappelijke regeling Avalex en kwijtschelding) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T73 Afval (Nedvang vergoeding verpakkingsmaterialen) worden voor 100% meegenomen.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T73 Afval en aan Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de directe kosten wordt meegenomen in de afvalstoffenheffing.

Kostendekkendheid rioolheffing

Omschrijving	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Kosten taakveld T72 Riolering	5.195	5.691	5.506	5.141
Kosten taakveld T63 inkomensregelingen	524	590	588	569
Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	412	559	559	481
Inkomsten taakveld T72 Riolering, excl. Heffingen	-130	-18	-86	-11

Kosten taakveld T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	483	358	424	334
Netto kosten taakveld	6.484	7.180	6.991	6.514
Toe te rekenen kosten:				
Overhead	905	980	874	874
BTW	1.037	1.092	1.059	969
Totale kosten	8.426	9.252	8.924	8.357
Opbrengst heffingen	8.422	9.347	9.451	9.300
Kostendekkendheid	100,0%	101,0%	105,9%	111,3%
Storting in de voorziening Riolering	0	95	95	944
Onttrekking aan de voorziening Riolering	5	0	0	5
Dekkingspercentage na mutatie voorziening	100,0%	100,0%	104,8%	100,0%

Bedragen x € 1.000

Toelichting Kostendekkendheid rioolheffing

Bij de bepaling van de hoogte van de rioolheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- Eerste aanleg van riolering wordt gedekt vanuit de betreffende grondexploitatie.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T72 Riolering worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (onderdelen Doorstromen watergangen (baggeren & duikers) wordt voor 75% meegenomen in het tarief en Onderhoud beschoeiingen / oeverbeschoeiingen / watergangen / sloten) wordt voor 50% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven op Taakveld T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (onderdeel Grondwaterstanden) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T72 Riolering en Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de kostenelementen worden meegenomen in de rioolheffing.

Kostendekkendheid leges

Omschrijving	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Kosten legesverordening	4.206	5.054	5.054	4.324
Netto kosten taakveld	4.206	5.054	5.054	4.324
Toe te rekenen kosten:				
Overhead, incl. (omslag)rente	1.599	1.856	1.856	1.393
Totale kosten	5.805	6.910	6.910	5.717
Opbrengst heffingen	4.825	6.411	6.411	5.886

Dekkingspercentage	83,1%	92,8%	92,8%	103,0%
---------------------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Bedragen x € 1.000

Toelichting Kostendekkendheid leges

Bij de bepaling van de hoogte van de legestarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld 02, 063, 12, 21, 22 en 83 worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Voor de toe te rekenen directe ambtelijke uren is gebruik gemaakt van de personeelsbegroting van de desbetreffende afdeling(en). Daarnaast is gebruik gemaakt van de ureninschatting op basis van het aantal aanvragen en de gemiddelde behandeltijd per aanvraag.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren wordt een overheadopslag meegenomen.
- Voor een aantal producten zoals paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen gelden maximale tarieven die door het rijk worden vastgesteld.

Leges uit de legestabel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit geldt echter op totaalniveau over alle leges. Het kan dus voorkomen dat individuele hoofdstukken uit de tabel, of titels meer dan 100% kostendekkend zijn. Het totaal van de tabel is nooit meer dan 100% kostendekkend.

In het overzicht kostendekkendheid leges 2025 zijn alleen de hoofdstukken weergegeven waar een realisatie heeft plaatsgevonden.

Precariobelasting

Het heffen van Precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven is per 1-1-2022 niet meer mogelijk.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Toelichting Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Omschrijving	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Kosten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	1.008	1.111	1.209	1.168
Inkomsten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	-176	-164	-164	-73
Netto kosten taakveld	832	947	1.045	1.095
Toe te rekenen kosten:				
Overhead	347	317	317	317
Totale kosten	1.179	1.264	1.362	1.412
Opbrengst heffingen	909	952	952	955
Dekkingspercentage	77,1%	75,3%	69,9%	67,6%

Bedragen x € 1.000

De kosten voor begraafplaatsen en crematoria worden bekostigd vanuit de opbrengsten van de gemeentelijke begraafstarieven.

Bij de bepaling van de hoogte van de begraaftarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T75 (onttrekking uit de voorziening afkoopsommen grafonderhoud) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De BTW op de directe kosten (excl. kapitaallasten) wordt meegenomen in de begraaftarieven.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria wordt een overheadopslag meegenomen.

Overzicht Kostendekkendheid leges per hoofdstuk

Titel	Hoofdstuk	Netto kosten (taakveld)	Overhead incl. omslagrente	Totale kosten	Opbrengst heffingen	Dekking
T1-1	Burgerlijke stand	137.661	110.624	248.285	166.809	67,18%
T1-2	Reisdocumenten	1.033.724	347.924	1.381.648	1.195.114	86,50%
T1-3	Rijbewijzen	191.398	113.073	304.471	276.357	90,77%
T1-4	Verstrekkings BRP	63.054	37.557	100.611	101.828	101,21%
T1-7	Verkeer en vervoer	215.338	166.995	382.333	334.678	87,54%
T1-8	Diversen	71.073	62.113	133.186	102.420	76,90%
	Subtotaal titel 1	1.712.248	838.286	2.550.534	2.177.206	85,36%
T2-2	Initiatiefase / Haalbaarheidsfase	14.133	10.416	24.549	24.770	100,90%
T2-3	Anvraag omgevingsvergunning	1.931.930	0	1.931.930	0	0,00%
T2-4	Bouwactiviteit	502.568	411.880	914.448	3.353.373	366,71%
T2-5	Omgevingsplanactiviteit bestaande uit een bouwactiviteit	54.994	39.816	94.810	94.508	99,68%
T2-7	Omgevingsplanactiviteit met betrekking tot een gemeentelijk, provinciaal en/of rijksmonument en/of een rijksmonumentenactiviteit	2.108	1.680	3.788	3.826	101,00%
T2-20	Omgevingsplanactiviteit voor het kappen / vellen van een houtopstand	5.125	4.200	9.325	9.390	100,70%
T2-28	Buiten behandeling stellen van een aanvraag/activiteit	137	112	249	250	100,40%
T2-31	Externe advieskosten	31.261	25.620	56.881	109.324	192,20%
	Subtotaal titel 2	2.542.256	493.724	3.035.980	3.595.441	118,43%
T3-1	Horeca	7.729	6.557	14.286	0	0,00%
T3-2	Organiseren evenementen of markten	3.475	2.996	6.471	0	0,00%

T3-4	Seksinrichting en escortbedrijven	688	583	1.271	0	0,00%
T3-5	Huisvestingswet 2014	2.537	1.960	4.497	6.850	152,32%
T3-7	Overige	55.189	48.398	103.587	106.463	102,78%
	Subtotaal titel 3	69.618	60.494	130.112	113.313	87,09%
	Totaal	4.324.122	1.392.504	5.716.626	5.885.960	102,96%*

Bedragen x
€ 1.000

*percentage kan nog veranderen na verwerking correcties (Reisdocumenten)

Kwijtscheldingsbeleid gemeentelijke belastingen en heffingen

Voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing kunnen inwoners een beroep doen op de gemeentelijke kwijtscheldingsregeling. De kosten van kwijtschelding vormen onderdeel van de kostendekkendheid van deze tarieven.

<http://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR706288>

In 2025 is respectievelijk voor de afvalstoffenheffing voor een bedrag van € 797.000 kwijtschelding verleend (begroot € 785.000) en voor de riool- en waterzorgheffing voor een bedrag van € 477.000 kwijtschelding verleend (begroot € 458.000).

Gemeentelijke woonlasten

De woonlasten zijn een graadmeter voor de mate van stijging of daling van de gemeentelijke lasten. De berekening van de woonlasten is gebaseerd op de onroerende-zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing. Voor een goede vergelijking is in de onderstaande tabel een overzicht over meerdere jaren gemaakt.

Woonlasten	Eenpersoonshuishouders			Meerpersoonshuishouders		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
a. Onroerende zaakbelasting*	274,85	298,26	321,38	274,85	298,26	321,38
b. Afvalstoffenheffing	318,00	342,12	374,04	384,72	413,88	452,40
c. Rioolheffing	216,36	233,64	244,92	216,36	233,64	244,92
Totale woonlasten	809,21	874,02	940,34	875,93	945,78	1.018,70

Bedragen x € 1

* Betreffen de tarieven OZB voor eigenaren.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen maakt jaarlijks een 'Atlas van de lokale lasten'. Dit is een landelijk overzicht van de lokale lasten per gemeente. In de woonlasten zijn de rioolheffing, afvalstoffenheffing en de OZB meegenomen. Bij de OZB is door COELO uitgegaan van een gemiddelde landelijke WOZ-waarde. Deze wijkt af van de waarde die de gemeente gebruikt in de gemeentelijke woonlasten tabel (zie hierboven). Hierdoor zijn de gemeentelijke woonlasten in de tabellen niet aan elkaar gelijk.

Gemeentelijke woonlasten 2025	Eenpersoons- huishouden	Meerpersoons- huishouden	Ranglijst COELO
Den Haag	€867,00	€960,00	86
Lansingerland	€984,00	€1.014,00	154
Zoetermeer	€995,00	€1.050,00	190
Pijnacker-Nootdorp	€939,00	€1.050,00	191
Westland	€957,00	€1.081,00	222
Leidschendam-Voorburg	€1.007,00	€1.085,00	225
Rijswijk	€941,00	€1.159,00	273
Delft	€1.036,00	€1.192,00	289
Zoeterwoude	€1.195,00	€1.214,00	301
Midden-Delfland	€1.126,00	€1.225,00	304
Voorschoten	€1.441,00	€1.539,00	340
Wassenaar	€1.589,00	€1.842,00	345

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen van zowel de begroting als van de jaarrekening, wordt inzicht gegeven in de omvang, de dekking en de beheersing van de risico's waarmee de gemeente kan worden geconfronteerd. Dit geeft aan hoe robuust de financiële positie is en gaat in op de vraag hoe financiële risico's opgevangen kunnen worden. Voor het beoordelen van deze robuustheid is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's die de gemeente loopt en de aanwezige weerstandscapaciteit voor de dekking van deze risico's.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die zich onverwachts kunnen voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. De samenstelling van de weerstandscapaciteit over 2025 staat in onderstaande tabel.

Weerstandscapaciteit	Soort	31-12-2025	31-12-2024
Algemene reserve met bufferfunctie	Incidenteel	11.418	11.418
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	Incidenteel	61.995	50.367
Onvoorzien	Structureel	100	55
Totaal		73.514	61.841

Bedragen x € 1.000

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 7 maart 2017 (iBabs nummer 1754284) besloten de reserve met bufferfunctie te normeren op een bandbreedte van 1,0 tot 1,4 maal de hoogte van het berekende financiële risicoprofiel.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de ongedekte financiële risico's en de financiële weerstandscapaciteit om deze risico's op te kunnen opvangen. Om een waardeoordeel over het weerstandsvermogen te kunnen geven, is het noodzakelijk dat het wordt afgezet tegen een norm. Een algemeen gehanteerde norm bij gemeenten is een waarderings tabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de Universiteit van Utrecht:

Ratio waardering weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In de onderstaande tabel wordt in de vorm van een ratio het weerstandsvermogen berekend.

Ratio	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
-------	-------------------	----------------	-------------------

1. Risicoprofiel	9.938	9.870	8.817
2. Weerstandscapaciteit	61.841	70.614	73.514
3. Ratio (verhouding tussen 1 en 2)	6,2	7,2	8,3
4. Ruimte (verschil tussen 1 en 2)	51.903	60.744	64.697

Bedragen x € 1.000

Uit voorgaande tabel blijkt dat het weerstandsvermogen gemeten aan de algemene norm van de NAR, uitstekend is. De geraamde totale weerstandscapaciteit voor 2025 is 8,3 maal zo groot als het risicoprofiel. Dit betekent dat de gemeente op basis van de risicoanalyse die gemaakt is, uitstekend in staat is om onverwachte ontwikkelingen op te vangen.

Risicobeheersing

Binnen de organisatie worden risico's van processen regelmatig geïnventariseerd en daar waar noodzakelijk beheersmaatregelen getroffen. Ook voor wat betreft projectbeheersing wordt met risicoanalyses gewerkt en worden de belangrijkste risico's beperkt door het nemen van adequate maatregelen.

Risico-inventarisatie en -kwantificering

In onderstaande tabel zijn de risico's op 31 december 2025 gekwantificeerd, waarbij door een inschatting van de kans dat de gebeurtenis zou kunnen optreden, het risicoprofiel ontstaat.

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in procent)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
Gemeentefonds				
Uitkeringen Gemeentefonds	3.940	70	1.970	1.379
Grondexploitaties				
Grondexploitatie	2.760		2.760	2.760
Open-einde regelingen				
Wmo	1.860	70	930	651
Jeugdhulp	3.000	70	1.500	1.050
Bijstandsuitkeringen (BUIG)	3.200	30	1.600	480
Specifieke uitkeringen (niet BUIG)	1.000	30	500	150
Overige				
Archeologie	300	30	150	45
Risico cyberaanvallen	9.900	30	4.950	1.485
Bodemsaneringen	1.500	10	750	75
Dividend	2.414	30	1.207	362
Bouwleges	1.000	70	500	350
Rente	600	10	300	30
Stikstofproblematiek		PM		
Ontwikkelingen in de arbeidsmarkt				
Onderwijshuisvesting	1.500	PM	750	

Bedragen x € 1.000

Hieronder wordt nader op de risico's ingegaan.

Gemeentefonds

Uitkeringen Gemeentefonds

De gemeente loopt het risico dat de inkomsten uit het Gemeentefonds lager uitvallen door aanpassingen op Rijksniveau. De inkomsten kunnen tegenvallen door:

1. Ontwikkeling van het accres gemeentefonds
2. Onvoldoende prijscompensatie voor loon- en prijsstijging
3. Een lagere onderbesteding of overbesteding van het btw-compensatiefonds met als gevolg een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Beheersmaatregelen:

De beheersmaatregelen beperken zich tot het voortdurend volgen van de ontwikkelingen van het Gemeentefonds en het actualiseren van de ramingen aan de laatste ontwikkelingen en maatstaven. Daarnaast neemt de gemeente deel aan de overleggen die de VNG organiseert met betrekking tot de ontwikkelingen rondom het gemeentefonds, met name gericht op het ravijn. De wethouder Financiën is tevens Pijlervoorzitter Financiën van de M50 en neemt mede vanuit die positie deel aan het netwerk van bestuurders die hierover contact onderhouden.

Toelichting:

Gezien de macro-economische ontwikkelingen en de vorming van de nieuwe coalitie, lijkt de kans dat het Rijk de komende jaren moet bezuinigen, reëel. Mondiale ontwikkelingen en de voortdurende oorlog in Oekraïne hebben impact op de Nederlandse economie.

Het gemeentefonds omvat voor Leidschendam-Voorburg ongeveer € 167 miljoen per jaar. Ondanks de voorzichtige raming van de groei (accres), blijft de kans reëel dat de groei toch lager uitvalt. Een lagere groei van 1% betekent op termijn een lagere uitkering gemeentefonds van circa € 1,67 miljoen. Gezien de grote economische onzekerheden schatten we de kans hoog in.

Op basis van de aanzienlijke prijsstijgingen, nemen de gemeentelijke lasten toe. Via de algemene uitkering ontvangen gemeenten jaarlijks compensatie voor loon- en prijsstijging. Het risico bestaat echter dat deze compensatie bij hoge inflatiecijfers niet voldoende is om alle effecten op te vangen. Dit kan doordat de compensatie te laag is, maar er kan ook sprake zijn van een tijdelijk tekort doordat compensatie later plaatsvindt dan het prijseffect in de gemeentelijke lasten. Op basis van de inmiddels stabiliserende/dalende inflatie, wordt uitgegaan van een risico van maximaal 1% van de uitkering gemeentefonds, wat neerkomt op € 1,67 miljoen, waarbij de kans hoog wordt ingeschat.

Tot nog toe was er in alle jaren sprake van een onderbesteding van het btw-compensatiefonds. De niet-bestede middelen werden dan achteraf verdeeld over de gemeenten via de algemene uitkering. In de begroting is daarom een inschatting gemaakt van de inkomsten die de gemeente ontvangt uit onderbesteding. De afgelopen jaren is er landelijk door de gemeenten een steeds groter beroep gedaan op het btw-compensatiefonds. Het risico bestaat dat er niet langer sprake zal zijn van een onderbesteding en de gemeente de geraamde inkomsten van € 600.000 per jaar (deels) niet zal ontvangen. Dit risico wordt gemiddeld ingeschat.

Grondexploitaties

Grondexploitatie

Er is een risico dat het bepaalde type woningen niet aansluiten op de vraag van de markt wat leidt tot vertragingen en dat het programma niet voldoet aan het beeldkwaliteitsplan.

Beheersmaatregelen:

Het risico wordt gemitigeerd door adequaat marktonderzoek, goede gebiedspromotie en aandacht voor de woonomgeving. Daarnaast vindt er heldere communicatie plaats over kwaliteit in relatie tot budgetten.

Toelichting:

Het risicoprofiel is berekend door middel van de Risk Mapping-methode. Het risicoprofiel is bepaald met een waarschijnlijkheid van 80%. Dat wil zeggen dat op basis van de uitgevoerde risicoanalyse, een risicobuffer ter grootte van het berekende risicoprofiel met een waarschijnlijkheid van 80% toereikend is om de financiële risico's van de grondexploitatie op te vangen. Het risicoprofiel voor Vlietvoorde komt uit op € 0,89 miljoen, het risicoprofiel voor KPP bedraagt € 1,36 miljoen en het risicoprofiel voor De Star bedraagt € 0,5 miljoen. Vertrouwelijke informatie over de risico's worden toegelicht in het MPG.

Open-einde regelingen

Wmo

De Wmo is een open einde-regeling en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget niet toereikend is.

Beheersmaatregelen:

Bij het toekennen van voorzieningen wordt nadrukkelijk gekeken naar wat de inwoners nog zelf kunnen. Door dit maatwerk worden kosten beperkt. De vraag naar zorg uit de Wmo wordt verder voortdurend gemonitord en de budgetten worden periodiek bijgesteld aan de hand van actuele prognoses.

Toelichting:

De omvang van het risico op overschrijding van het Wmo-budget wordt geschat op 10% van het Wmo-budget (Begeleiding, Dagbesteding, Beschermd Wonen, Huishoudelijke ondersteuning, Hulpmiddelen, Collectief vervoer en Woonvoorzieningen). De kans op het ontstaan van tekorten op de Wmo-budgetten wordt op hoog ingeschat.

Jeugdhulp

Jaarlijks wordt de begroting van de jeugdzorguitgaven geactualiseerd aan de laatste trendmatige ontwikkeling. Het risico bestaat dat deze ontwikkeling van de jeugdzorguitgaven te laag is ingeschat.

Beheersmaatregelen:

Regionaal en lokaal zijn beheersmaatregelen getroffen om de groei van de jeugdzorg uitgaven te reduceren. Daarnaast wordt op lokaal niveau de zorgvraag kritisch beoordeeld en vindt meer sturing op de aanbieders plaats. Met het Actieplan Jeugd wordt zowel geprobeerd de zorg toegankelijk te houden voor degenen die dit het hardst nodig hebben, alsook de totale kosten te beperken.

Toelichting:

De jeugdzorg uitgaven zijn sinds de decentralisatie in 2015 jaarlijks fors gestegen. De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en in mindere mate veroorzaakt door een stijging van het aantal jeugdigen in zorg. Het effect van het Actieplan Jeugd is nog onzeker.

De maximale omvang van het risico wordt geschat op 10% van de begrote jeugdzorg uitgaven van € 30 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt hoog geschat, namelijk op 70%.

Bijstandsuitkeringen (BUIG)

In 2022 heeft het Rijk het macrobudget van de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) naar beneden bijgesteld. Sinds dat moment heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg een negatief verschil tussen de verstrekte uitkeringen en de ontvangst van het Rijk (tekort BUIG). De parameters zijn in 2024 voor de gemeente gunstig aangepast, maar er is nog steeds sprake van een structureel tekort.

Het Rijk houdt rekening met een lager aantal uitkeringsgerechtigden dan de gemeente in werkelijk heeft. Het tekort is in de begroting meegenomen, maar het risico is dat door prijsstijgingen of volumecorrecties dit verschil groter wordt.

Beheersmaatregelen:

Het Rijk bepaalt jaarlijks het macrobudget van de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) en stelt dit twee keer per jaar bij.

In 2025 is er sprake van een overschot op de BUIG. Mede dankzij sterke inzet op re-integratie was de uitstroom hoger dan het landelijke niveau. Vanaf 2026 is de verwachting dat er weer sprake is van een tekort, deze hangt sterk samen met de mate waarin de taakstelling van de statushouders (spreidingswet) ingevuld gaat worden

Toelichting:

De verdeling van het macro BUIG-budget vindt plaats op basis van uitgangspunten die het Rijk bepaalt. De loonkostensubsidie (LKS) is een los onderdeel en wordt bepaald op basis van de uitgaven van het voorgaande jaar. Hiermee probeert het Rijk gemeenten te stimuleren gebruik te maken van dit instrument. Voor het overige deel zijn gemeenten eigen risico-drager. Het Rijk vraagt aan gemeenten wel een gedetailleerde jaarlijkse verantwoording (SiSa), waarmee gecontroleerd wordt of de gebruikte uitgangspunten nog valide zijn. Indien er in drie jaren opeenvolgend sprake is van een tekort, kunnen gemeenten in aanmerking komen voor de vangnetregeling. De gemeente Leidschendam-Voorburg kwam in 2024 in aanmerking voor de vangnetregeling 2021-2023.

Specifieke uitkeringen (niet BUIG)

Bij een specifieke uitkering bestaat het risico dat de definitief toegekende subsidie lager uitpakt dan de voorlopige subsidie en/of dat de werkelijke gemaakte kosten de begrote lasten overschrijden vanwege het open-eindekarakter van de regeling.

Beheersmaatregelen:

De ontwikkelingen op de diverse regelingen wordt vanuit beleid en de periodieke budgetbewaking in het kader van de P&C-cyclus voortdurend gemonitord. Indien nodig wordt via de tussentijdse rapportages de gemeenteraad verzocht de begroting aan te passen.

Toelichting:

De gemeente ontvangt voor de uitvoering van een aantal specifieke taken, specifieke uitkeringen van de Rijksoverheid of mede-overheden. Sommige van deze specifieke uitkeringen kennen een min of meer structureel karakter, zoals:

- Onderwijsachterstandenbeleid;
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ).

Daarnaast zijn er de afgelopen jaren veel nieuwe taken bij gemeenten belegd welke worden gefinancierd door middel van specifieke uitkeringen met elk hun eigen regels over verantwoording. Het rijk heeft inmiddels ook een aantal specifieke uitkeringen met 10% gekort.

Overige Archeologie

Binnen de gemeente zijn er terreinen met mogelijk archeologische waarden die bij vooronderzoek niet altijd worden herkend. Hierdoor bestaat het risico op onverwachte archeologische vondsten tijdens werkzaamheden. De gemeente draait in zulke gevallen op voor de kosten, die kunnen oplopen tot € 300.000. Ondanks vooronderzoek blijft er altijd een restrisico van circa 25%.

Beheersmaatregelen:

Om de risico's te beperken zet de gemeente in op het toezien op de uitvoering van archeologische onderzoeken. Hierdoor kan de gemeente tijdens de onderzoeken bijsturen. De beoordeling door het bevoegd gezag is het belangrijkste sturingselement van de gemeente. Tevens maakt de gemeente in bepaalde gevallen als dubbele controle van onderzoeken gebruik van een second opinion. Door bij ontwikkelingen op reeds vrijgegeven terreinen vanuit de gemeente actief in te zetten op een archeologisch onderzoek, kan de gemeente de kosten voor een archeologisch onderzoek beheersen.

Toelichting:

Archeologisch onderzoek gaat uit van een steekproef met een zekerheid op de uitkomst van 70-75%. Dit laat een risico over van 25%. Bij toevalsvondsten wordt mogelijk niet alles gemeld. Ook worden archeologische resten mogelijk niet herkend, waardoor deze informatie niet bij de gemeente terechtkomt.

Uitgaande van grote terreinen geldt een risico voor een archeologische opgraving, inclusief vooronderzoek en uitwerking van € 300.000. Indien er uitzonderlijke vondsten worden aangetroffen, kan dit bedrag hoger uitvallen, de kans hierop is echter zeer klein.

Risico cyberaanvallen

Er is in toenemende mate een risico van cyberaanvallen die kunnen leiden tot een hack. Tussen 2019 en 2024 zijn meerdere gemeenten het slachtoffer geweest van een hackaanval, waarvan de meest bekende in het landelijk nieuws zijn gekomen, zoals: Hof van Twente, Lochem, Buren, Neder-Betuwe en Den Haag. Het dreigingsbeeld van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) onderschrijft de toename door het verhogen van de dreiging van "mogelijk" naar "waarschijnlijk" vanwege het aanhoudend conflict in Oekraïne (en de steun van Nederland aan Oekraïne), het professioneler worden van cybercriminelen en de toenemende hoeveelheid en afhankelijkheid van software en systemen.

Beheersmaatregelen:

In 2025 is er intensief ingezet om de bescherming van organisatie, personeel, systemen en applicaties te verhogen. Met de komst van de Cyberbeveiligingswet in 2026 zal de gemeente aan nog hogere standaarden moeten voldoen, zoals compliancy aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2. Hierdoor wordt in 2026, en verder, nog intensiever ingezet om niet alleen organisatie, personeel, systemen en applicaties te beschermen tegen mogelijke (cyber)dreigingen maar ook de organisatie te laten voldoen aan de nieuwe wetgeving.

Toelichting:

De kans is opgelopen van 1 op 5 naar 2 op 5 dat organisaties worden geraakt. Dit volgt uit het "Dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten 2025-2026", gepubliceerd door de Informatiebeveiligingsdienst voor Gemeenten (IBD). Tussen 2023 en 2024 zijn ruim 150 gemeentelijke organisatie (44% van de gemeenten) één of meerdere keren betrokken geweest bij een informatiebeveiligingsincident in de leveranciersketen.

Het dreigingsbeeld informatiebeveiliging 2023-2024 van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) van de VNG stelt dat de dreiging aanzienlijk toeneemt en dat de gevolgen groter en destructiever zijn. In het dreigingsbeeld van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) uit 2023 is de dreiging voor gemeenten vanwege het aanhoudend conflict in Oekraïne, het professioneler worden van cybercriminelen en de forse toename van kritische kwetsbaarheden in software en systemen, verhoogd van "mogelijk" naar "waarschijnlijk". Hiernaast kiezen cybercriminelen partij in het Oekraïne-conflict en is de kans toegenomen dat criminele organisaties die eerst enkel op winst uit waren, nu om ideologische of geopolitieke belangen aanvallen gaan uitvoeren op landen die Oekraïne steunen. Voor 2026 zijn er nog geen dreigingsbeelden gepubliceerd, echter zal de dreiging voor de komende jaren onverminderd zijn. De maximale omvang van het risico is gebaseerd op voorbeelden die zich bij andere gemeenten hebben voorgedaan.

Bodemsaneringen

Er zijn verschillende locaties binnen de gemeente waarvan bekend is dat de bodem verontreinigd is, maar waarvan nog niet duidelijk is of, en zo ja, wanneer de bodemverontreiniging gesaneerd moet worden. Ook speelt hierbij een rol of de kosten verhaald kunnen worden op de veroorzaker of (voormalige) eigenaar van de vervuilde locatie. Het beheer alsmede de risico's van de nazorglocatie aan de Nieuwstraat, ligt sinds 2022 bij de provincie en niet meer bij de gemeente. Onverwachte zaken in de bodem, zoals begin 2022 het dumpen van drugsafval in het recreatiegebied Vlietland waarbij de bodem werd verontreinigd, komen vooralsnog maar sporadisch voor. Recent heeft de GGD, op advies van het RIVM, advies gegeven over hoe om te gaan met verhoogde gehalten aan lood in grond om gezondheidsrisico voor kleine kinderen te voorkomen.

Beheersmaatregelen:

Om eventuele risico's te beperken worden door de gemeente bodemonderzoeken uitgevoerd bij aankoop van gronden. Eventuele financiële effecten worden meegenomen in de bepaling van de grondprijs. Om risico's en onzekerheden inzake de ondergrond (bodem) te verkleinen, worden de komende jaren diverse kaarten gemaakt om voor iedereen (intern en extern) inzichtelijk te maken wat de risico's inzake de bodem zijn. Niet alleen bodemverontreiniging is van belang maar ook Warmte Koude Opslag (WKO), geothermische omstandigheden, draagkracht van de bodem, bodemdaling/verzakkingen, archeologie, enzovoort. De gemeente is bronhouder voor het correct aanleveren van geologische grondboringen, grondwatermeetnet en WKO-installaties aan Basis Registratie Ondergrond (BRO). Jaarlijks legt de gemeente via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) verantwoording af aan het rijk.

Toelichting:

De verschillende financiële risico's over bodemsanering, evenals de nieuw ontdekte VOCL-verontreiniging en de onzekerheid over PFAS, staalslakken en zogenaamde zorgwekkende stoffen, bedragen, na beoordeling, € 1,5 miljoen.

Dividend

Jaarlijks ontvangen de aandeelhouders van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Stedin over de gemaakte winst een dividenduitkering. De resultaten van de BNG en Stedin zijn onderhevig aan exogene factoren. Dit kan ertoe leiden dat resultaten en de daarmee samenhangende dividenduitkeringen tegenvallen.

Beheersmaatregelen:

Gedurende de Planning & Control-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend gemonitord en zal de begroting indien nodig worden bijgesteld. Daarnaast worden de raden van de betreffende gemeenten actief betrokken bij de discussie rondom investeringen in het netwerk om de energietransitie mogelijk te maken.

Toelichting:

De kans bestaat dat in enig jaar het dividend tegenvalt door tegenvallende resultaten van de betreffende onderneming. De maximale omvang van het risico van de BNG en Stedin is gelijk aan het verwachte dividend van € 2.414.000 in 2025.

Bouwleges

De inkomsten van de bouwleges worden jaarlijks geraamd op basis van de bouwaanvragen die dan bekend zijn en worden verwacht. Aanvragen worden in de praktijk regelmatig uitgesteld of gaan soms niet door. Ook worden nieuwe aanvragen ingediend waarmee geen rekening is gehouden. Dit maakt de inkomsten voor de bouwleges onvoorspelbaar, waardoor een fasering bij grote bouwaanvragen een significant effect heeft op de begroting.

Beheersmaatregelen:

Periodiek wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten bouwaanvragen (projecten). In de tussentijdse rapportages worden mutaties naar aanleiding van deze analyses verwerkt.

Toelichting:

De maximale omvang van het risico is gebaseerd op het begrootte bedrag aan legesinkomsten in 2025. Bouwaanvragen kunnen mogelijk uitgesteld worden of niet doorgaan. Vooraf is dit lastig planbaar. De maximale omvang van het risico in 2025 wordt op € 1.000.000 geschat.

Rente

Het renterisico betreft het risico dat de gemeente loopt bij onvoorzien hoge rentestijgingen bij (nieuw) aan te trekken geldleningen.

Beheersmaatregelen:

Op de schatkistrekening staan de overtollige liquide middelen gestald. Bij het aantrekken van toekomstige leningen wordt meer gebruik gemaakt van lineaire leningen. Bij lineaire leningen worden aflossingen namelijk meer gespreid over de tijd en neemt ook het renterisico bij herfinanciering af.

Toelichting:

In 2025 zijn er geen nieuwe leningen aangetrokken. Mogelijk is dat medio 2026 wel noodzakelijk. Na een periode van rentedalingen, mede ingegeven door de recente renteverlagingen van de ECB, is er de afgelopen jaar plots sprake van stijgende rentetarieven. Er is afvlakking, maar er is onzekerheid over hoe de rente zich verder zal ontwikkelen. Indien de huidige leningenportefeuille geherfinancierd moet worden tegen een rente die 1% hoger uitvalt, dan is het effect circa € 600.000. De kans dat de markrente op korte termijn verder fors zal stijgen is onwaarschijnlijk, maar ook, gezien de omstandigheden, lastig in te schatten en niet onwaarschijnlijk.

Stikstofproblematiek

De neerslag van een overmaat aan stikstof in beschermde, kwetsbare natuurgebieden heeft een ingrijpend negatief effect op de biodiversiteit. De soortenrijkdom, en daarmee de kwaliteit van de natuur in deze gebieden, neemt af naarmate er meer stikstof in de grond neerslaat.

Tot 2019 vormde het 'Programma Aanpak Stikstof' (PAS) de basis om toestemming te kunnen verlenen voor bouwplannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen, die een bijdrage (kunnen) leveren aan de neerslag van stikstof in de beschermde Natura 2000-gebieden. Het PAS liep vooruit op de verwachte positieve effecten van toekomstige maatregelen om de nadelige gevolgen van het neerslaan van stikstof in natuurgebieden te verminderen. Op die manier zorgde het PAS voor ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. In mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State echter een streep door de toepassing van het PAS gezet. De Afdeling oordeelde dat onvoldoende zeker is dat toekomstige maatregelen de verwachte gunstige effecten zullen kunnen waarmaken. Het PAS als onderbouwing voor het verlenen van toestemming voor bouw- en andere activiteiten die voor een toename van de neerslag van stikstof in natuurgebieden kunnen zorgen, is daardoor weggefallen.

Beheersmaatregelen:

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen rond dit risico nauwlettend gemonitord. Waar nodig worden maatregelen genomen om het risico te beperken of zoveel als mogelijk uit te sluiten.

Toelichting:

De eerder gesignaleerde trend, dat de ruimte voor nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving steeds verder wordt ingeperkt zolang er geen meer structurele oplossingen worden gevonden om de stikstofdepositie op kwetsbare natuurgebieden te beperken, zet zich nog steeds door.

Het medio 2025 gevallen kabinet Schoof heeft geen maatregelen kunnen implementeren die hebben geleid tot een aanpak, waarbij zowel het economisch belang van de sectoren die in hoofdzaak verantwoordelijk zijn voor de uitstoot van stikstof als het belang van de (woning)bouwproductie en het belang van behoud van biodiversiteit bij elkaar werden gebracht. Het in februari 2026 aangetreden nieuwe kabinet Jetten zet in op het uitwerken van een programmatisch pakket om alsnog de verschillende aspecten van de stikstofproblematiek dichter bij een oplossing te brengen. Of en in hoeverre een dergelijk pakket voldoende (aantoonbaar) effectief zal zijn én op voldoende politiek draagvlak kan rekenen, en er dus weer ruimte zal ontstaan voor bouw- en overige plannen, zal de komende tijd moeten blijken.

Vooraf voor de relatief omvangrijke ruimtelijke projecten, zoals bijvoorbeeld De Star of de Veurse Achterweg, blijft daarom onverminderd het dringende advies om tijdig een AERIUS-berekening van de gebruiks- én bouwfase te laten uitvoeren en daarbij ook de mogelijkheden voor emissiereductie in beide fasen te verkennen. Alleen zo kunnen de mogelijke risico's actief en tijdig gemonitord worden en kan er waar nodig bijgestuurd worden op programma, fasering en andere emissie gerelateerde factoren.

De maximale omvang van dit risico is nog steeds moeilijk te kwantificeren. Daarnaast is, vooral bij kleinere projecten, de kans relatief klein dat dit risico zich voordoet. De ervaring tot en met begin 2026 leert dat in Leidschendam-Voorburg de effecten van de stikstofproblematiek bij de ruimtelijke planvorming beperkt zijn gebleven.

Ontwikkelingen in de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is nog altijd krap en zal op korte termijn niet veranderen. We hebben hierdoor te maken met het langer zoeken naar de juiste match of dat de juiste match niet meer te vinden is. Dit betekent dat we als organisatie flexibeler moeten schakelen op de inhoud van een vacature met bijvoorbeeld jobcarving of de inzet AI, of mensen, al dan niet intern, opleiden totdat ze de juiste skills hebben. Ook de doorlooptijd en behandeltijd van een vacature vragen om een andere benadering.

Beheersmaatregelen:

Extra inspanningen zijn ingezet om het imago van Leidschendam-Voorburg als werkgever te verbeteren en meer geschikte kandidaten te motiveren om bij Leidschendam-Voorburg te solliciteren. Extra aandacht gaat ook uit naar het beter intern managen van talent en bieden van ontwikkelkansen aan medewerkers om hen langer te behouden.

Toelichting:

Het aantrekken en behouden van geschikte kandidaten kan zorgen voor hogere incidentele extra kosten, zoals inzet assessments, opleidingskosten en aanbrengbonus.

Onderwijshuisvesting

Scholen voorzien in adequate huisvesting is een wettelijke taak van de gemeente. Onderwijsprojecten zijn de afgelopen jaren steeds complexer geworden; dit zijn langlopende projecten waarbij de nodige risico's de kop op kunnen steken die kunnen leiden tot vertraging van het proces. Afhankelijk van de fase waarin de vertraging optreedt, kan deze een kostenverhogend effect hebben.

Bovendien is gebleken dat de benodigde tijdelijke onderwijshuisvesting om de bouw mogelijk te maken, erg duur is.

Beheersmaatregelen:

Om de risico's zoveel mogelijk te beheersen worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Opstellen uitvoerbaar Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- Investeringsoverzicht en planning opstellen en actueel houden
- Bijeenbrengen van budgetten en subsidiegelden
- Makken van afspraken met de schoolbesturen over de invulling van het bouwheerschap
- Huisvestingsopgave definiëren door het opstellen van een businesscase (ruimtelijk en financieel)
- Jaarlijks indexeren opgenomen bedragen uit het IHP
- Het waar mogelijk combineren van tijdelijke onderwijshuisvesting zodat de hoge eenmalige lasten (plaatsing en afstoten) verminderd wordt

Toelichting:

In 2025 is nieuw gecombineerd IHP voor zowel het primair- al voortgezet onderwijs vastgesteld door de raad.

Het IHP heeft een scope van 16 jaar, waarbij voor de eerste vier jaar een uitvoeringsplan wordt gemaakt en een doorkijk wordt geschetst voor de volgende 12 jaar.

Kengetallen

De financiële kengetallen zijn als volgt:

Kengetal	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Netto schuldquote	19,9%	31,3%	12,7%
Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	13,7%	25,3%	6,6%
Solvabiliteitsratio	61,7%	58,5%	61,8%
Structurele exploitatieruimte	4,3%	0,5%	2,2%
Grondexploitatie	14,7%	6,8%	6,3%
Belastingcapaciteit	100,0%	102,3%	102,6%

Toelichting kengetallen

1. *Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen*
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan over de terugbetaling wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend. Des te lager deze schuldquote is des te meer eigen middelen de gemeente ter beschikking heeft. Bij een waarde onder de 100% is de quote goed te noemen. De VNG kwalificeert een hoogte van 100% als code oranje en spreekt vanaf 130% van code rood.
2. *De solvabiliteitsratio*
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves en het begrotingssaldo. Des te hoger deze ratio is des te meer middelen de gemeente ter beschikking heeft om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt volgens de VNG een percentage van 20%; bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. De gemeenteraad heeft echter een ondergrens van 30% vastgesteld.
3. *Structurele exploitatieruimte*
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht in de exploitatie wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Bij een waarde hoger dan 0% is er structurele exploitatieruimte.
4. *Grondexploitatie*
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.
5. *Belastingcapaciteit*
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Een waarde van 100% geeft aan dat de gemeente qua woonlasten op het landelijk gemiddelde zit. Een belastingcapaciteit van 102,6% betekent dat de gemeente onder het landelijk gemiddelde zit.

Beoordeling onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De uitkomsten van de kengetallen geven aan dat de financiële positie van de gemeente goed is. De kengetallen voldoen aan de VNG-normen. De rente en aflossingen zijn gedekt in de begroting, de solvabiliteit is ruim voldoende en de financiële weerbaarheid is goed. De gemeente is goed in staat om

aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De belastingcapaciteit kan indien nodig voor dekking zorgen van extra lasten die voortvloeien uit eventuele tegenvallers.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente heeft op haar grondgebied een groot aantal kapitaalgoederen zoals wegen, riolering en water, groen, gebouwen, openbare verlichting en speelvoorzieningen. Investeren in en onderhouden van deze kapitaalgoederen is belangrijk, omdat ze een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van de programma's van de begroting. Een aantal van de taken, waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, is verplicht. Zo heeft de gemeente een wettelijke plicht rondom riolering en onderhoud van wegen. Ook leggen de kapitaalgoederen een aanzienlijk beslag op het investeringsplan.

In februari 2025 is het investeringsplan geactualiseerd en in de raad van juli 2025 vastgesteld. In 2025 zijn de geactualiseerde beheerplannen Gebouwen en Sportparken en de Vastgoednota 2025-2030 door de raad vastgesteld. Conform het uitvoeringskader bij de Vastgoednota 2025-2030 wordt de informatie met betrekking tot gemeentelijk vastgoed op orde gebracht en wordt er vormgegeven aan de interne vastgoedorganisatie. Daarna wordt de gemeentelijke vastgoedportefeuille zichtbaar gemaakt in de gemeentelijke begroting en jaarrekening met een paragraaf over de financiële verantwoording rond vastgoed.

De paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen bevat het beleid ten aanzien van het planmatig onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen in de openbare ruimte (wegen, riolering & water, groen en overige), de gemeentelijke gebouwen en de sportparken. De paragraaf sluit af met de tabel financiële lasten onderhoud van de kapitaalgoederen.

De basis van het beleid is onder andere vastgelegd in de [nota kapitaalgoederen](#), [beheerkwaliteitsplan \(bkp\)](#), [beheerplan wegen](#), [beheerplan civiele kunstwerken en oevers](#), [Water- en rioleringsplan \(WRP\)](#), de wijkgroenbeheerplannen, [Groenactieplan \(GAP\)](#), [beheerplan Sportparken](#), [beheerplan Gebouwen](#) (via de Kadernota) en [Vastgoednota 2025-2030](#).

Wegen

Beleid en beheer

De beleidskaders voor het beheer van wegen is opgenomen in het Beheerplan Wegen en het Beheerkwaliteitsplan. Het Beheerplan Wegen is in 2024 geactualiseerd ([raadsbesluit 3872](#)) en vastgesteld door de raad in januari 2025. Met deze kaders en met behulp van de tweejaarlijkse weginspecties van het totale areaal wordt het uitvoeringsprogramma wegen opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma wordt om de twee jaar bijgesteld en er wordt jaarlijks, bij de voorbereiding van de werken, afgestemd met de lopende projecten zoals bijvoorbeeld het UPR of de werken van de diverse nutsbedrijven. Met het Beheerplan Wegen en het Beheerkwaliteitsplan wordt zorggedragen dat de wegen overeenkomstig de vastgestelde ambities wordt onderhouden. Ook is gekeken naar het verbeteren van de groeiplaatsen van bomen en het afkoppelen van de waterafvoer vanaf het wegdek zodat regenwater niet meer afgevoerd wordt naar de riolering, maar naar oppervlaktewater of dat deze vertraagd wordt afgevoerd via het maaiveld in de ondergrond.

Kwaliteit

Het streefdoel is om het gehele areaal wegen op het door de raad gewenste ambitieniveau te houden. Bij het actualiseren van het Beheerplan Wegen in 2024 was gebleken dat er helaas sprake is van achterstallig onderhoud. Om die reden is er een extra voorziening achterstallig onderhoud om in 5 jaar de achterstand weg te werken.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Voor 2025 was onder andere groot onderhoud (gedeeltelijk of in zijn geheel) gepland op de Noordsingel, het Oosteinde, de Parkweg, kern Stompwijk, de Veursestraatweg, de Boslaan, de Aart van der Leeuwkade, de Laan van Middenburg, de Douwes Dekkerstraat en de Genestetstraat.

Naast klein onderhoud is groot onderhoud aan wegen met elementverharding in 2025 uitgevoerd op onder andere de volgende locaties:

- Damcentrum
- Overburgkade - Soomerlustplein
- Voorburg Noord
- Aart van der Leeuwkade - Goeverneurkade
- Boslaan
- Distelweide - Klaverweide
- Graaf Willem de Rijkelaan
- Gravin Juliana van Stolberglaan
- Monseigneur van Steelaan
- Rietvinklaan
- Rozenboomlaan
- Zeeheldenwijk
- Jacobus van Loostraat e.o.
- Kersengarde
- Tulpentuin
- Laan van Middenburg
- Oosteinde

Naast klein onderhoud is groot onderhoud aan wegen met asfaltverharding in 2025 uitgevoerd op onder andere op de volgende locaties:

- Kostverlorenweg
- Burgemeester Kolfshotenlaan
- Veurselaan
- Noordsingel

De projecten worden, daar waar mogelijk, integraal voorbereid.

De volgende locaties die in 2025 zijn uitgevoerd hebben betrekking op achterstallig onderhoud wegen: Noordsingel (asfalt), Kersengarde, Tulpentuin, Van Lodesteijnstraat, Koningin Wilhelminalaan Vbg, Laan van Middenburg, Rozentuin, Oosteinde, De haar en Kastelenring.

Kerncijfers

Soort	Eenheid	Hoeveelheid jaarstukken 2024	Hoeveelheid begroot 2025	Hoeveelheid jaarstukken 2025
Wegen elementverharding	100 m2	22.732	22.761	22.679
Wegen asfaltverharding	100 m2	7.037	7.083	7.099
Civiele kunstwerken	stuks	299	299	300

Riolering en Water Kaders en doelen

In het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2022-2027 is het beleid, de doelstellingen, het beleidskader en het uitvoeringsprogramma opgenomen voor het riool- en waterbeheer (UPR). De werkzaamheden zijn gericht op beleidsontwikkeling, beleidsrealisatie, financiering en beheer en onderhoud van alle

openbare rioleringen, putten, kolken, goten, infiltratievoorzieningen, watergangen en duikers voor zover in beheer bij de gemeente, drainageleidingen en riool-, doorspoel- polder-, tunnel- en rioolgemalen en het drukrioolstelsel.

Kwaliteit

De kwaliteit wordt gemonitord aan de hand van de volgende 5 kernprestatie-indicatoren uit het WRP.

1. Tevreden gebruikers
2. Realisatie volgens plan
3. Toestand van de infrastructuur is op orde
4. Toelaatbaar omgevingseffect
5. Goed gebruik van de watersystemen

Het streven is dat alle indicatoren op groen staan.

Beheer riolering

De jaarlijkse werkzaamheden en projecten die in 2025 zijn uitgevoerd of gestart zijn qua uitvoering, zijn:

- De renovatie van zes gemalen is uitgevoerd. De voorbereiding van de renovatie voor 10 andere rioolgemalen zijn in 2025 gestart en verwachte uitvoering is in 2026.
- In 2025 zijn 61 drukrioleringspompputten rondom Stompwijk gerenoveerd. Hiermee is circa 30% van het te renoveren areaal van het meerjarenrenovatieplan gerenoveerd. Dit project loopt door tot in 2027.
- Reinigen circa 22.000 kolken en goten.
- Paddentrappen geplaatst in 151 kolken als onderdeel van het pilot-project 'Red de pad uit de put'.
- Bui van de eeuw: in samenwerking met Wooninvest is bij een aantal appartementencomplexen rondom de Van Slingelandtstraat het hemelwater afgekoppeld. Op de Jonkheer Carel Sternplein is in het kader van het Groenactieplan (GAP) een wadi aangelegd.
- Voor UPR Essensteijn is een nieuw rioolontwerp gemaakt waarmee rekening is gehouden met de te verwachten toekomstige zettingen. Dit met het oog om de levensduur van het nieuwe stelsel extra te verlengen.

In integrale projecten volgens het UitvoeringsPlan Rioolvervanging (UPR) wordt een klimaat-robust stelsel aangelegd van goten, riolen, wadi's en drainage, oppervlaktewater en waterbergingsvoorzieningen. Regenpijpen aan de straatzijde van particuliere daken worden afgekoppeld van de afvalwaterriolering. In het straatprofiel wordt rekening gehouden met een ruimte-reservering voor de energietransitie. Bovengronds wordt waar mogelijk vergroend en een klimaat-adaptieve biodiverse inrichting gerealiseerd.

Onderstaand de lopende projecten:

- Prinsenhof-laag (uitvoering is in 2e helft 2024 gestart en loopt door tot en met 1e helft 2026)
- Ridder Snouckaertlaan (gestart 1e helft 2024 en uitvoering t/m 1e kwartaal 2026)
- Prins Bernardlaan (Voorburg) /Zuidzijde / De Vliegerlaan. Vanwege scope uitbreiding is uitvoering uitgesteld (start uitvoering 2025 en loopt door tot en met 1e halfjaar 2026)
- Zaagmolenstraat en Parnashofweg (voorbereiding gestart in 2024, start uitvoering 2e kwartaal 2026 en afronding verwacht in 2026)
- Voorburg-Noord Noord (voorbereiding in 2024 gestart, verwachte start uitvoering 2027/2028)
- Essesteijn (voorbereiding gestart in 2025)

De UPR-projecten zijn opgenomen in het projectenboek. De planning van de UPR-projecten wordt geactualiseerd en opgenomen in het Investeringsplan 2026-2030. De huidige planning is niet meer gelijk aan de planning uit het WRP 2022-2027. Meerdere projecten hebben sinds het opstellen van het WRP vertraging opgelopen, waardoor deze later worden afgerond.

Beheer water

In het eerste halfjaar is in diverse parken kroos geruimd om de belevingswaarde van het water goed te houden. In het najaar zijn de watergangen geschoond om overdadige plantengroei te verwijderen. Gedurende het jaar wordt drijfvuil verwijderd om de waterbeleving te vergroten.

Alle beschoeiingen hebben we in de winter 2024/2025 laten inspecteren als onderdeel van de 5-jarige inspectiecyclus. Er is een nieuw raamcontract beschoeiingen aanbesteed voor de periode 2025-2028. Jaarlijks worden in de winterperiode een aantal beschoeiingen vervangen en daar waar mogelijk omgebouwd naar een natuurvriendelijke oever.

Er is een meerjaren baggerplanning opgesteld. In de winterperiode 2024/2025 zijn een deel van de watergangen van de gemeente op diepte gebracht door deze te baggeren tot de vaste bodem en daarmee de waterkwaliteit en de doorstroming te verbeteren.

Kerncijfers

Soort	Eenheid	Hoeveelheid jaarstukken 2024	Hoeveelheid begroting 2025	Hoeveelheid jaarstukken 2025
Watergangen	100 m2	27.800	27.800	27.800
Riool gemengd stelsel	1 km	155,9	157	159,1
Riool gescheiden stelsel afvalwater	1 km	54,5	49	44,1
Riool gescheiden stelsel hemelwater	1 km	90,1	87	91,6
Rioolgemalen (2-pomps)	1 stuks	48	62	45
Drukrioleringsgemalen (1-pomps)	1 stuks	308	278	279
Bergbezinkbassins	1 stuks	4		4
Overige gemalen (drainage en HWA)	1 stuks	10		19
Voedingskasten drukriolering	1 stuks	40		40
Persleidingen	1 km	44,7		44,5

Afgelopen jaren is het areaal op orde gebracht met een betere toekenningen van de functies in het rioolsysteem. Hierdoor wijken de aantallen op verschillende rapportagemomenten in bovenstaande tabel af voor de categorieën rioolgemalen, drukrioleringsgemalen en riool gescheiden stelsel afvalwater.

Groen

Kaders en doelen

De beleidskaders voor het groen wordt gevormd door het groenstructuurplan, het GroenActieplan, het beeldkwaliteitsplan, de bomennota en de diverse wijkgroenbeheerplannen.

Het voornaamste doel van de wijkgroenbeheerplannen is het onderzoeken waar de kwaliteit van het groen niet meer aan onze beleids- en beheereisen of aan de wensen van de bewoners voldoet.

Conform de wijkatlas hebben we 13 wijken in de gemeente. Hiervoor zijn wijkgroenbeheerplannen opgesteld. Vanaf 2024 worden naast de voorgesteld renovatiemaatregelen uit de bovengenoemde wijkgroenbeheerplannen ook de voorgestelde renovatiemaatregelen uit het GroenActiePlan (GAP) uitgevoerd.

Kwaliteit

De kwaliteit van het onderhoud van het groen is voor de winkelcentra op A-niveau, voor de woonwijken op B-niveau en voor het buitengebied op C-niveau.

Beheer

Naast het dagelijks onderhouden zoals snoeien en maaien, zijn vanuit de wijkgroenbeheerplannen en naast het GroenActiePlan (GAP) in 2025 de volgende groenrenovaties uitgevoerd:

- De Heuvel; gevelbeplanting Velthuysenlaan/Duyvendijklaan deel 2 tegelstrook en nieuwe beplanting
- Park Veursehout: vervanging 42 sierperen Talinglaan/Zanglijsterlaan
- Koolmeeslaan plantvakken met bomen renoveren en middenvak
- Kwitstaartlaan boomvervanging
- Veurse Achterweg 65: aanbrengen extensieve heesterbeplanting
- Park Vreugd en Rust: aanleg bloemperken
- Ravensteinkade: ontharding en plantpaatsverbetering
- Zijdesingel/Kastelenring: aanbrengen extra knotwilgen en hakhoutbosjes
- Rodelaan: ingang park Sijtwende ontharding
- Nicolaas Beetslaan: laatste deel vervanging bomen
- Doktor Perquinstraat: boomvervanging en ontharding
- Veursestraatweg 99: plantvakrenovatie en extra boom
- Jonkheer Carel Sternplein: aandeel aanleg Wadi's

GAP projecten

- Jonkerheer Carel Sternplein: verharding vervangen door groen en aanleg Wadi's
- Herman Gorterstraat: extra bomen en gazon omzetten naar plantvak
- Heuvels Zwartepad: sierperen vervangen en versteende heuvels vervangen door verhoogde bakken.
- Stationsplein: in overleg met herontwikkeling Stationsplein zijn er 8 bloembakken geplaatst.
- Pliniusshof: boomspiegels vergroten in overleg met bewoners en 2 extra bomen geplaatst in de berm/kant bij het water.
- Raadhuispark: toevoegen struiken voor structuurvariatie, aanplant extra bomen en gefaseerd maaibeleid.
- Fonteynenburglaan voor wijkgebouw Agora: ontharding rondom bloembakken.

Kerncijfers

Soort	Eenheid	Hoeveelheid jaarstukken 2024	Hoeveelheid begroting 2025	Hoeveelheid jaarrekening 2025
Bomen	1 stuks	38.400	38.070	38.850
Gras	100 m2	16.500	16.500	23.100
Beplanting	100 m2	10.250	10.250	9.210

In de hoeveel gras is de toename van de Nieuwe Driemanspolder vanaf 2021 opgenomen. Door omvorming van beplanting naar gras is de hoeveelheid beplanting afgenomen.

Gebouwen

Kaders en doelen

Het kapitaalgoed gebouwen wordt onderhouden op basis van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid.

Het onderhoud is vastgelegd in de MeerJaren OnderhoudsPrognose (MJOP). De MJOP is de leidraad voor de uitvoering van het groot onderhoud van de gebouwen. Per locatie en per onderdeel wordt

bekeken of groot onderhoud noodzakelijk is. Indien de technische levensduur voldoende is dan wordt het groot onderhoud vooruitgeschoven in tijd. Daarnaast is er sprake van een kortere technische levensduur dan voorzien. Deze werkzaamheden worden dan in de MJOP naar voren geschoven. De MJOP moet 5-jaarlijks worden geactualiseerd. De controle/actualisatie van de MJOP gebeurt in 2 delen. Het ene deel bevat de installaties van het vastgoed en het andere deel het bouwkundig onderhoud van het vastgoed. De MJOP is behalve de prognose ook de financiële onderbouwing voor de begroting.

Kwaliteit

De kwaliteit voor het (onderhoud) vastgoed wordt vastgesteld door conditiemetingen. De conditiemetingen van de gemeentelijke gebouwen zijn gebaseerd op het in Nederland algemeen erkende normenstelsel de NEN 2767. De meting van de staat van onderhoud conform de NEN 2767 kent een scoreverloop van 1 (zeer goed [splinternieuw]) tot 6 (zeer slecht [krot]).

Een conditiescore van 3 is – naar de maatstaf van de meeste vastgoedportefeuillehouders en gebruikers – voldoende.

Het onderhoudsbeleid voor de gemeentelijk panden is als volgt ingericht:

- Voor de gebouwen voor de huisvesting van de eigen organisatie met een publieke functie en schoolgebouwen wordt conditie 2 aangehouden. Dit houdt in een goede onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.
- Voor de verhuurde panden en de sportgebouwen wordt conditie 2-3 aangehouden. Dat houdt in een goede tot redelijke onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.

Beheer

Daar waar het technische noodzakelijk was is het onderhoud uitgevoerd volgens de MJOP. Waar de technische noodzaak ontbrak is de vervanging doorgeschoven in de tijd.

Duurzaamheid is een belangrijk onderwerp bij het uit te voeren onderhoud. Om de verduurzaming in kaart te brengen worden adviezen gemaakt door een externe partij. Deze adviezen worden verwerkt in de MJOP zodat de duurzaamheidsmaatregelen op het natuurlijke moment (technische noodzaak) in MJOP zijn opgenomen. De kosten van duurzame vervanging zijn hoger dan de conventionele vervanging. Als het verschil in kosten klein is dan kan dit volgens de MJOP (kosten worden betaald uit de voorzieningen) worden uitgevoerd. Zijn de kostenverschillen groot dan zal er intern gezocht worden naar beschikbare budgetten. Als er intern geen of onvoldoende budget beschikbaar is dan moet er een krediet worden aangevraagd waarbij het gereserveerde bedrag vanuit de voorzieningen vrijvalt naar de algemene middelen en het krediet ingezet wordt voor de duurzame vervanging.

De MJOP is in 2025 geactualiseerd.

Groot onderhoud en verduurzaming 2025

Op de Tuinenlaan 6 is groot onderhoud en verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd. Deze locatie is nu gasloos. Bij de begraafplaats Rodelaan 64 zijn de groot onderhoud werkzaamheden gestart, uitbreiding van de familiekamer en verduurzaming van de aula. Deze werkzaamheden worden afgerond in het eerste kwartaal van 2026. Na afronding van de werkzaamheden is deze locatie ook gasloos.

Daarnaast is het gebouw De Horre 1 volledig voorzien van nieuwe beglazing.

Kerncijfers

Soort	Eenheid	Hoeveelheid jaarstukken 2024	Hoeveelheid begroot 2025	Hoeveelheid jaarstukken 2025
Gemeentelijke gebouwen	1 stuks	76	82	76

Sportparken

Kaders en doelen

De gemeente draagt zorg voor goed bespeelbare en gebruiksvriendelijke buitensportaccommodaties. Om dit uit te kunnen voeren is het Beheerplan sportparken opgesteld. Het beheerplan Sportparken is in 2024 geactualiseerd en het college heeft het beheerplan 2024-2028 vastgesteld. Het beheerplan bestaat uit het Dagelijks Onderhoud Plan (DOP) en het Meerjaren Investerings Prognose (MIP). Het beheerplan is ook de financiële onderbouwing voor de begroting.

Kwaliteit

Op het gebied van sportparken en de bijhorende inrichtingselementen worden de volgende kwaliteitsniveaus onderscheiden in goed, voldoende, matig, onvoldoende en slecht. De gemeente hanteert als streefwaarde voor de te leveren kwaliteit op de sportparken minimaal een voldoende.

Beheer

Het onderhoud is uitgevoerd volgens het Beheerplan sportparken Gemeente Leidschendam-Voorburg 2024-2028.

Kerncijfers

Soort	Eenheid	Hoeveelheid jaarstukken 2024	Hoeveelheid begroting 2025	Hoeveelheid jaarstukken 2025
Sportparken	1 stuks	6	6	6

Tabel: Financieel overzicht

Onderhoudsbudgetten	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting na wijz. 2025	Realisatie 2025
0.3 Beheer overige gebouw en gronden	330	220	484	566
Totaal Bestuur en ondersteuning	330	220	484	566
2.1 verkeer en vervoer	9.116	4.135	4.731	4.269
2.2 Parkeren (parkeergarages)	48	67	100	86
Totaal mobiliteit en bereikbaarheid	9.164	4.202	4.831	4.355
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2	8	8	0
Totaal Economie	2	8	8	0
4.2 Onderwijshuisvesting	17	6	6	-20
Totaal Onderwijs	17	6	6	-20
5.2 Sportaccommodaties	2.003	737	813	766
5.3 Cultuurpres., productie & participatie (gebouwen)	51	54	38	35
5.4 Musea (gebouwen)	88	35	39	42
5.6 Media (gebouwen)	17	19	22	14
5.7 Openbaar groen	3.588	3.440	4.162	4.397
Totaal Sport, cultuur en recreatie	5.747	4.285	5.074	5.254
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	354	226	245	302
Totaal Sociaal domein	354	226	245	302
7.2 Rioleringen	1.324	1.558	1.551	2.011

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	303	264	278	494
Totaal Volksgezondheid en milieu	1.627	1.822	1.829	2.505
0.4 Overhead (ambtelijke huisvesting)	860	792	914	1.154
Totaal Overhead	860	792	914	1.154
Totaal programma's	18.101	11.561	13.391	14.116

Bedragen x € 1.000

Tabel: Beheerplannen

Beheerplannen	Bestuurlijk vastgesteld d.d.	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Opmerking
Beheerkwaliteitsplan (Bkp)	2017	2017 - 2022	Ja	Dit beheerplan wordt vervangen door ibor
Integraal beheerplan openbare ruimte (ibor)			Ja	Vaststelling volgt in 1e kwartaal 2026
Wegen	2025	2025 - 2029	Ja	
Beschoeiingen, duikers en kunstwerken	2024	2023 - 2027	Ja	
Watergangen & Riolering (WRP)	2021	2022 - 2027	Ja	
Wijkgroenbeheerplannen	2013 t/m 2024	2014 - 2033	Ja	
Speelvoorzieningen	2016	2016 - 2025	Ja	Vaststelling beheerplan in 2026
Openbare verlichting	2021	2021 - 2025	Ja	Vaststelling beheerplan in 2026
Verkeersregelinstallaties	2016	2016 - 2025	Ja	Opstellen beheerplan in 2026
Gebouwen	2025	2024 - 2028	Ja	
Sportparken	2025	vanaf 2025	Ja	

Financiering

Algemeen

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het financieringsbeleid en de uitvoering ervan in 2025. De Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de basis voor de financiering en de treasurytaken. In het Treasurystatuut gemeente Leidschendam-Voorburg 2020 zijn nadere regels voor de financieringsfunctie opgenomen. Als leidraad hiervoor is gebruik gemaakt van de Handreiking Treasury van het ministerie van BZK.

In deze paragraaf wordt ingegaan op:

1. Treasurybeleid
2. Risico-inventarisatie en -kwantificering
3. Financieringspositie
4. Rentelasten en toegerekende rente
5. Opnemen van kortlopende geldleningen
6. Uitzetten van overtollige geldmiddelen.

Treasurybeleid

Het gemeentelijk treasurybeleid is gebaseerd op de [wet Fido](#) en het [Treasurystatuut Gemeente Leidschendam-Voorburg 2020](#).

Het liquiditeitenbeheer van de gemeente (beheer van betalingen en ontvangsten) is gebaseerd op een prognose voor een periode van twaalf maanden. Met het dagelijks monitoren van de liquiditeitspositie en informatie uit de organisatie wordt de liquiditeitsprognose regelmatig geactualiseerd. Een treasurycommissie onder leiding van de portefeuillehouder financiën neemt besluiten over de mutaties op de leningenportefeuille.

Risico-inventarisatie en -kwantificering

De risico's voor de gemeente zijn:

1. Renterisico op de vlottende schuld
2. Renterisico op de vaste schuld
3. Kredietrisico verstrekte geldleningen

Ad. 1. Renterisico op de vlottende schuld

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is in de Wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat de gemeenten hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortgeld (looptijd < 1 jaar) mogen financieren. De norm is in de wet gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten. Voor het jaar 2025 bedraagt de kasgeldlimiet € 25,8 miljoen. Er zijn in 2025 geen kasgeldleningen aangetrokken omdat binnen de kasgeldlimiet gebleven kon worden. In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de kasgeldlimiet weergegeven.

Kasgeldlimiet	2024	2025
Begrotingstotaal	294	303
Vastgesteld percentage berekening kasgeldlimiet	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet	25,0	25,8

Bedragen x € 1.000

Als er tijdelijk behoefte is aan extra liquiditeiten, dan kan er tot de kasgeldlimiet worden gefinancierd met kort geld (leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar).

In 2025 zijn er geen middelen aangetrokken.

Liquiditeitspositie 2025 (per ultimo)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
1. In procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
2. In bedrag	25.755	25.755	25.755	25.755
Omvang vlottende korte schuld				
3. Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
4. Schuld in rekening courant	0	0	0	0
5. Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
6. Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
Totaal vlottende korte schuld	0	0	0	0
Omvang vlottende middelen				
7. Contante gelden in kas	0	0	0	0
8. Tegoeden in rekening courant	23.528	30.957	42.442	39.401
9. Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	23.528	30.957	42.442	39.401
Toets kasgeldlimiet				
10. Totaal netto vlottende schuld	-23.528	-30.957	-42.442	-39.401
11. Toegestane kasgeldlimiet	25.755	25.755	25.755	25.755
Ruimte (+) / overschrijding (-)	49.283	56.712	68.197	65.156

Bedragen x € 1.000

Ad. 2. Renterisico op de vaste schuld

Voor de financieringspositie is de renterisiconorm van belang. Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld. Dit percentage is wettelijk bepaald op 20% en betekent voor onze gemeente een renterisiconorm van € 60,6 miljoen.

Renterisico 2025 - 2028	2025	2026	2027	2028
1. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
2. Aflossingen *)	4.995	5.049	5.104	5.160
3. Renterisico (1+2)	4.995	5.049	5.104	5.160
4. Renterisiconorm	60.600	60.600	60.600	60.600
5a. Ruimte onder risiconorm (4>3)	55.605	55.551	55.496	55.440
5b. Overschrijding renterisiconorm (3>4)	0	0	0	0
Berekening renterisiconorm				

4a. Begrotingstotaal van 2024	303.000			
4b. Percentage ministeriële regeling	20%			
Renterisiconorm (4a x 4b)	60.600			

Bedragen x € 1.000

*) In deze tabel is niet opgenomen de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum.

*) In deze tabel is niet opgenomen de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum.

Toelichting op de tabel:

De gemeente loopt geen risico op renteherzieningen op de vaste schulden. De huidige opgenomen leningen bieden de geldverstrekkers geen mogelijkheid om tussentijdse renteaanpassingen door te voeren.

De aflossingen genoemd in de tabel zijn de aflossingen zoals opgenomen in het aflossingsschema van de langlopende geldleningen. Niet opgenomen is de aflossing op de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum. Hier loopt de gemeente geen renterisico.

Uit de tabel blijkt dat de gemeente een beperkt renterisico loopt in het kader van de langlopende financiering en ruim binnen de wettelijke risiconorm blijft.

Ad. 3. Kredietrisico verstrekte geldleningen

Het kredietrisico op verstrekte geldleningen wordt omschreven als de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. In onderstaande tabel is een overzicht per risicogroep opgenomen.

Risicogroep	Hypothecaire zekerheid	1-1-2025	31-12-2025
1. Hypotheken aan personeel	ja	4	0
2. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland	gedeeltelijk	331	271
Totaal		331	271

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. De gemeente verstrekt geen nieuwe hypotheek meer aan personeel.
2. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente geldleningen uit in de sector volkshuisvesting. Er is een klein risico dat de verstrekte geldleningen niet worden terugbetaald. Daarnaast is een bedrag bij het SVN beschikbaar in de vorm van een rekening-courant met de gemeente tot een bedrag van € 4,4 miljoen.

Gezien de hoogte en de samenstelling van de portefeuille verstrekte geldleningen loopt de gemeente een zeer beperkt kredietrisico.

Financieringspositie

Voor de bepaling van de financieringspositie zijn de financieringsbehoefte (geïnvesteed vermogen in de huidige en nieuwe vaste activa) en de financieringsmiddelen (opgenomen langlopende leningen,

reserves en voorzieningen) van belang. Het verloop van de financieringspositie in 2024 is opgenomen in de onderstaande tabel.

Financieringspositie	31-12-2024	31-12-2025
<u>Financieringsbehoefte</u>		
Investeringen	243.499	254.961
Financiële vaste activa	19.110	19.046
Grondexploitaties	42.205	19.257
Totaal financieringsbehoefte (1)	304.814	293.264
<u>Financieringsmiddelen</u>		
Reserves	211.694	222.524
Voorzieningen	20.163	22.430
Waarborgsommen	31	31
Opgenomen langlopende leningen	62.495	57.180
Totaal financieringsmiddelen (2)	294.383	302.165
Financieringstekort (2-1)	-10.430	8.901

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling portefeuille langlopende leningen

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de portefeuille aan langlopende leningen weergegeven.

Portefeuille langlopende geldleningen	2024	2025
1. Beginstand per 1 januari	64.336	62.495
2. Nieuwe geldleningen	0	0
3. Reguliere aflossingen	4.129	5.315
4. vervroegde aflossingen	0	0
5. Eindstand per 31 december	62.495	57.180

Bedragen x € 1.000

Rentelasten en toegerekende rente

Renteschema	Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Rentelasten (kort en lang)	2.492	958	990
Rentebaten (kort en lang)	0	-800	-668
Rente grondexploitatie	-479	-547	-585
Rente eigen financieringsmiddelen	1.520	2.447	2.447
Totaal rente	3.533	2.057	2.184
Toegerekende rente (met omslagrente)	-3.344	-2.680	-2.678

Renteresultaat (toegerekende rente - totale rente)	189	-622	-494
---	------------	-------------	-------------

Bedragen x € 1.000

Aan investeringen, grondexploitaties en activa wordt de rente met behulp van het rente-omslagpercentage toegerekend. Het renteomslagpercentage voor 2025 is berekend op 1,2%, met een realisatie van 1,0% blijft dit binnen de marge van afwijking van maximaal 0,5%.

Over de eigen financieringsmiddelen mag maximaal het gemiddeld rentepercentage op aangetrokken geldleningen (kort- en lang vreemd vermogen) worden berekend. In 2025 is het gemiddelde percentage op aangetrokken korte en lange geldleningen 1,6%.

Opnemen van kortlopende geldleningen

Wanneer de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden (tot drie kwartalen achtereen) trekt de gemeente voor de structurele overschrijding langlopende geldleningen aan. In 2025 is dit niet aan de orde geweest.

Uitzetten van overtollige geldmiddelen

De gemeente heeft soms (tijdelijk) overtollige middelen die "uitgezet" moeten worden middels schatkistbankieren. De gemeente beschikt nog (beperkt) over overtollige liquide middelen.

Bedrijfsvoering

Algemeen

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. Onder bedrijfsvoering worden verstaan de ondersteunende processen die het mogelijk maken de programma's te verwezenlijken.

Organisatieontwikkeling

In 2025 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van een wendbare, sensitieve en resultaatgerichte organisatie – gebaseerd op de organisatievisie uit 2024. Vanuit deze visie stonden de vier ontwikkelsporen – Verbonden en Betrokken, Strategisch Vermogen, Sturen en Samenhang en Leren en Ontwikkelen – aan het begin van het jaar nog centraal in de uitvoering. In de loop van 2025 is bewust gekozen om deze programmatische structuur los te laten.

In de eerste helft van 2025 werd duidelijk dat de organisatieinrichting, waaronder de manier waarop sturingslijnen, rollen, teams en besluitroutes in samenhang zijn vormgegeven, een belangrijk knelpunt vormt in het realiseren van de ambitie om een wendbare, sensitieve en resultaatgerichte organisatie te worden. Dit inzicht leidde ertoe om onderscheid te maken tussen ontwikkelopdrachten die direct in de lijn konden worden belegd en opdrachten die nauw samenhangen met de organisatieinrichting en daarom integraal moesten worden opgepakt.

Gedurende het jaar zijn verschillende ontwikkelopdrachten uit de vier sporen ondergebracht in de lijn. Dit betrof onder meer:

- het realiseren van een integraal klantbeeld door koppelingen tussen het zaakstelsel en andere systemen, het doorontwikkelen van functionaliteiten en het centraliseren van informatievoorziening richting inwoners;
- de uitvoering en evaluatie van zes experimenten binnen het programma participatie, als basis voor verdere verankering in 2026, waaronder aandacht voor het uitdaagrecht;
- het opstarten van een management development traject gericht op systemisch leiderschap, dat in 2026 wordt vervolgd in samenhang met de nieuwe organisatieinrichting;
- organisatie-brede toepassing van strategische personeelsplanning;
- het opstellen van een visie op strategisch leren en ontwikkelen, waarvan de uitwerking in 2026 volgt.

De opdrachten die nauw samenhangen met de organisatieinrichting – waaronder de sturingsfilosofie, gebiedsgericht werken, het versterken van het strategisch vermogen, de doorontwikkeling van project- en programmatisch werken en portfoliomanagement – zijn in samenhang verder gebracht. Deze thema's zijn gebundeld in een integraal inrichtings- en implementatieplan dat eind 2025 is voorbereid en in 2026 verder wordt uitgewerkt.

Eind 2025 werd zichtbaar dat de kaders voor de beoogde organisatieinrichting binnen het inrichtings- en implementatieplan nog onvoldoende expliciet waren besproken met het college. Voor de organisatie was dit aanleiding om stil te staan bij het vervolg van het plan en te bepalen welke stappen nodig zijn om te komen tot een gedragen en uitvoerbare organisatieinrichting. Deze bezinning vormt een belangrijk fundament voor de verdere uitwerking in 2026.

Leidschendam-Voorburg in Control

De gemeente wil 'in control' zijn om effectief en efficiënt te kunnen functioneren en haar verantwoordelijkheden naar burgers en andere belanghebbenden na te komen. Dit betekent dat de gemeente grip heeft op haar processen, financiën en risico's.

'In control' zijn is dan ook geen eindstaat, maar een continu proces van monitoren, evalueren en bijsturen. Het stelt de gemeente in staat om adequaat te reageren op veranderingen en uitdagingen, en om de beschikbare middelen optimaal in te zetten voor het dienen van de gemeenschap.

In de begroting 2025 is een aantal concrete acties afgesproken. De volgende resultaten zijn behaald:

Methode Duisenberg

Het initiatief van de raad in 2023 om de P&C-producten te behandelen volgens de Duisenberg-methode heeft geleid tot het verzoek aan het college om de informatievoorziening in deze producten te verbeteren (zie: [Motie Eerste opbrengsten Duisenberg-methode in praktijk brengen ID 806](#)). In de begroting 2025 zijn de programma's Veiligheid en Economie, mede op basis van de feedback van de raad, verder aangescherpt. In de begroting 2026 is deze werkwijze doorgetrokken naar alle programma's. Alle beleidsterreinen bevatten inmiddels één of meerdere doelstellingen met bijbehorende activiteiten en indicatoren, inclusief streefwaarden. Dit draagt bij aan meer meetbare, transparante en heldere resultaten. Volgens de raad hebben deze aanpassingen geleid tot een verbetering van de informatievoorziening.

In de tussentijdse rapportages en jaarrekening 2026 wordt voor het eerst verantwoording afgelegd volgens de Duisenberg-methode. Deze werkwijze wordt in de komende begroting ook voortgezet.

Artikel 213a-onderzoeken

Eind 2023 zijn in de Raad voor de periode 2023-2024 drie artikel 213a-onderzoeken aangekondigd. Het onderzoek naar Privacy is in 2024 afgerond. Het onderzoek naar Sturing IT-portfolio is in 2024 gestart, maar ondanks een aankondiging in het jaarverslag van vorig jaar in 2025 niet afgerond. Inmiddels is in 2025 wel een nieuwe methodiek voor IT-portfoliomanagement in gebruik genomen, waardoor nader onderzoek niet opportuun meer wordt geacht. Het 3^e onderzoek – de effectiviteit van de regionale samenwerking in het sociaal domein – is door gebrek aan capaciteit in 2024 en 2025 niet gestart. Voor 2025 zijn geen andere artikel 213a-onderzoeken vastgesteld en uitgevoerd.

Voor 2026 en verder zal een nieuw onderzoeksplan in de Raad moeten worden vastgesteld.

Methode Duisenberg

Het initiatief van de raad in 2023 om de P&C-producten te behandelen volgens de Duisenberg-methode heeft geleid tot het verzoek aan het college om de informatievoorziening in deze producten te verbeteren (zie: [Motie Eerste opbrengsten Duisenberg-methode in praktijk brengen ID 806](#)). In de begroting 2025 zijn de programma's Veiligheid en Economie, mede op basis van de feedback van de raad, verder aangescherpt. In de begroting 2026 is deze werkwijze doorgetrokken naar alle programma's. Alle beleidsterreinen bevatten inmiddels een of meerdere doelstellingen met bijbehorende activiteiten en indicatoren, inclusief streefwaarden. Dit draagt bij aan meer meetbare, transparante en heldere resultaten. Volgens de raad hebben deze aanpassingen geleid tot een verbetering van de informatievoorziening.

In de tussentijdse rapportages en jaarrekening 2026 wordt voor het eerst verantwoording afgelegd volgens de Duisenberg-methode. Deze werkwijze wordt in de komende begroting ook voortgezet.

Rechtmatigheid

Vanaf verslagjaar 2023 moet het college volgens de gewijzigde Gemeentewet en het BBV in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording opnemen. De rechtmatigheidsverantwoording gaat over alle aspecten van financiële rechtmatigheid die geen invloed hebben op de getrouwheid van de jaarrekening. De formele verklaring staat in de jaarrekening, maar de toelichting hoort in de paragraaf Bedrijfsvoering, omdat die over interne beheersing, risicomanagement en controlesystemen gaat. In de paragraaf bedrijfsvoering verklaart het college alle niet-acceptabele afwijking en de (voorgenomen)

herstelmaatregelen. Zo krijgt de raad niet alleen een oordeel, maar ook de achtergrondinformatie om zijn controlerende taak goed uit te voeren.

Toelichting begrotingscriterium

Het totaal van de geconstateerde onrechtmatigheden op het begrotingscriterium – zowel de programma's als de kredieten - is € 1.285.000.

De onrechtmatigheden groter dan 5% van de verantwoordingsgrens betreffen:

- Programma Bestuur en ondersteuning: € 412.000

Vastgoed: De kosten vallen hoger uit dan begroot doordat er het afgelopen jaar meer storingen zijn geweest. Met name op de locatie Prinsenhof 4 hebben zich meerdere storingen en klimaat gerelateerde problemen voorgedaan. Daarnaast heeft een juridisch geschil met betrekking tot de locatie Van Alphenstraat 63 tot extra kosten geleid (€ 416.000 nadeel).

- Programma Volksgezondheid en milieu: € 519.000

IZA (Integraal Zorg Akkoord): € 393.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (lasten): De lasten voor de specifieke uitkering op programma 7 zijn € 393.000 hoger dan geraamd, dit komt omdat er een verschuiving heeft plaatsgevonden met programma 6 Sociaal domein. De kosten voor IZA binnen dit programma hebben met name betrekking op preventieve maatregelen ter bevordering van de mentale gezondheid van jeugdigen. Dit wordt deels gecompenseerd door hogere opbrengsten. Zie de toelichting op de baten.

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (baten): De baten voor de specifieke uitkering op programma 7 zijn € 155.000 hoger dan geraamd. Zie de toelichting op de lasten. Het voordeel behaald op programma 6 bedraagt € 187.000 voordelig, omdat geplande extra kosten voor het Sociaal Servicepunt zijn niet uitgegeven. Om de specifieke uitkering toch maximaal te benutten zijn er extra preventieve maatregelen ingezet welke vallen onder programma 7 Volksgezondheid en milieu. Op dat programma is daarom een nadeel.

Riolering: € 485.000

Bij het berekenen van de rioolheffing en de mutatie van de voorziening Riool bij de Begroting 2025 was de verwachting dat er meer rioolprojecten in 2024 zouden zijn afgerond, waarvoor de kapitaallasten in 2025 gaan starten. In de jaarrekening 2024 bleek dat er diverse projecten nog niet waren afgerond en dat dit een verlaging van de kapitaallasten in 2025 veroorzaakt van €375.000. Deze verlaging van de kapitaallasten heeft als effect dat er minder lasten op Riool zijn en er dus een storting in de voorziening Riool gedaan moet worden voor ditzelfde bedrag. Dit deel van de storting is niet begroot.

Daarnaast zijn er lasten op andere taakvelden die lager zijn dan verwacht, namelijk op taakveld Openbaar groen. Hier zit een voordeel op de lasten van € 110.000. Deze lasten tellen mee in de berekening van de mutatie met de voorziening riool. Als de lasten hier lager zijn, moet dit gestort worden in de voorziening riool maar dit gebeurt op een ander taakveld, namelijk taakveld Riolerling. Dit geeft op dit taakveld een extra nadeel van € 110.000.

De effecten van dergelijke overschrijdingen worden pas laat in het jaar volledig zichtbaar. Dan is er onvoldoende tijd om dit voor te leggen aan de raad. Overschrijdingen zullen voortaan bij de 2^e Turap worden geïnventariseerd, zodat die nog tijdig aan de raad voorgelegd kunnen worden.

Toelichting Misbruik & oneigenlijk gebruik criterium (M&O)

Het misbruik van gemeentelijke regelingen wordt door zorgvuldige processen en controles op de naleving van deze processen tegengegaan. Waar misbruik is vastgesteld wordt opgetreden. Uit de interne controles zijn geen significante tekortkomingen geconstateerd op de zorgvuldigheid van de doorgelopen processen.

Omdat het Misbruik- en oneigenlijk gebruik beleid (M&O-beleid) verouderd was is op 8 juli 2025 een nieuw M&O-beleid, waar zowel de effectiviteit als de werkbaarheid beter met elkaar in balans staan, vastgesteld.

In 2025 is een begin gemaakt met de uitvoering van een frauderisicoanalyse op het gebied van de Participatiewet.

In 2026 zullen de uitkomsten van deze en andere frauderisicoanalyses op een aantal processen worden besproken met de commissie Rekening & Audit.

Toelichting voorwaardencriterium

Het totaal van de geconstateerde onrechtmatigheden op het voorwaardencriterium is € 481.000.

De grootste onrechtmatigheden betreffen:

- Europees aanbesteden Central Point/Dustin € 238.000

De uitgaven aan crediteur Dustin zijn in 2024 als onrechtmatig aangemerkt. In 2025 is een aanbestedingstraject gestart, dat in het derde kwartaal van 2025 heeft geleid tot het afsluiten van een nieuw contract. Als gevolg hiervan zijn de uitgaven aan Dustin in 2025 deels nog onrechtmatig. Het betreft een bedrag van afgerond € 238.000.

In 2025 is het contract voor het leveren van het type IT-apparatuur dat op dit contract wordt geleverd, rechtmatig aanbesteed. Dit maakt onderdeel uit van een grotere actie waarbij het contractmanagement van IT-contracten wordt verbeterd.

- Europees aanbesteden Aebi Schmidt € 168.000

De gladheidsbestrijding wordt reeds tien jaar uitgevoerd door Aebi Schmidt in opdracht van de gemeente. Uit analyse is gebleken dat de uitgaven in 2025, ter hoogte van afgerond €168.000, de contractwaarde overschrijden. Hierdoor zijn deze uitgaven als onrechtmatig aangemerkt.

Voor de periode van 1 november 2025 tot en met 31 oktober 2026 is een adviesbrief (position paper) opgesteld. Hierin wordt onderbouwd waarom het noodzakelijk is om af te wijken van het geldende inkoopbeleid. Deze afwijking is vereist om de continuïteit van de gladheidsbestrijding te waarborgen en tegelijkertijd de rechtmatigheid van de uitgaven in de komende periode te herstellen. Met dit voorstel borgt de afdeling dat de uitgaven in de genoemde periode op rechtmatige wijze plaatsvinden.

Integriteitsbevordering

In de begroting 2025 is, naar aanleiding van de integriteitsenquête 2024, opgenomen dat wordt gewerkt aan het vergroten van kennis van en vertrouwen in meldprocedures en de afhandeling daarvan, het actualiseren van de gedragscode en het versterken van de voorbeeldrol van het management.

Ten aanzien van de bekendheid van meldprocedures en het vertrouwen in de werking en afhandeling daarvan is in 2025 via interne communicatie aandacht besteed aan het meldpunt, de rol van vertrouwenspersonen en de beschikbare meldroutes. Daarnaast is in 2025 gestart met de actualisatie van het integriteitsbeleid, waaronder het opstellen van een nieuw meldprotocol en de gedragscode. De actualisatie van het integriteitsbeleid is in 2025 niet afgerond. De beoogde verbetering van kennis van en vertrouwen in meldprocedures en de afhandeling daarvan wordt gemonitord via de integriteitsenquête die in 2026 opnieuw wordt uitgevoerd.

In het kader van het versterken van de voorbeeldrol van het management is in 2025 een managementsessie georganiseerd, met vervolgspraken voor verdere uitwerking. Tevens is een digitale teamtraining ontwikkeld, gericht op het versterken van de voorbeeldrol van het management in gesprek met hun teams.

Eind 2025 is gestart met de invulling van een onafhankelijke functionaris belast met integriteitsbeleid en -coördinatie. De verdere actualisatie en vaststelling van het integriteitsbeleid, waaronder het meldprotocol en de gedragscode, worden in 2026 voortgezet. Met de invulling van deze onafhankelijke integriteitsfunctionaris per eind 2025 is hiervoor een structurele organisatorische basis gelegd.

Daarnaast ligt in 2026 de focus op verdere verbetering van de communicatie over meldprocedures, het uitrollen van de digitale teamtraining en het versterken en structureel borgen van integriteitsbewustzijn, monitoring en rapportage binnen de organisatie.

Informatievoorziening en gegevensbescherming

Informatievoorziening en automatisering

In 2025 heeft de gemeente verdere stappen gezet in het versterken van de informatievoorziening en de strategische aansturing daarvan. De doorontwikkeling van de afdeling Informatiemanagement, ICT-servicemanagement en Onderzoek (IISO) heeft geleid tot meer centrale regie en betere samenhang tussen beleid, uitvoering en ICT. Kernprocessen zijn vastgesteld en het strategisch informatiebeleid is geactualiseerd.

Daarnaast zijn de governance-structuur en de PDCA-cyclus verder ingericht. Information Security Officers zijn structureel gepositioneerd en college, directie en management worden gericht getraind. Bevindingen uit de organisatiebrede inventarisatie van 2024 zijn vertaald naar concrete verbeteracties. De rapportage van de Functionaris Gegevensbescherming is verschoven naar het najaar om aanbevelingen tijdig te kunnen verwerken.

De opgave is meerjarig van aard. Verdere versterking van proces- en risicomanagement en het uitvoeren van gedetailleerde risicoanalyses vragen om een organisatiebrede inspanning. Financieel zijn geen grote afwijkingen ontstaan; enkele activiteiten zijn doorgeschoven naar 2026 vanwege landelijke vertraging en beperkte uitvoeringscapaciteit.

Informatiebeveiliging

In 2025 zijn verdere stappen gezet in het versterken van gegevensbescherming en informatiebeveiliging, in lijn met de aangescherpte eisen uit de NIS2-richtlijn en de BIO2-norm. Door het opnieuw uitstellen van de Cyberbeveiligingswet konden enkele formele verplichtingen nog niet worden uitgevoerd, maar de voorbereiding op de verzwaarde eisen is voortgezet. De raad heeft ingestemd met het project NIS2/BIO en het ENSIA-verbeterplan is uitgevoerd.

De in 2025 behaalde resultaten vormen een noodzakelijke basis voor verdere versterking van de digitale weerbaarheid, maar nog geen volledige invulling van alle wettelijke en normatieve eisen. Verdere implementatie van maatregelen en borging in processen blijft daarom een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren.

ENSIA

In 2025 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg verantwoording afgelegd over informatiebeveiliging en digitale dienstverlening via ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA is het landelijk verantwoordingsstelsel waarmee gemeenten jaarlijks inzicht geven in de mate waarin zij voldoen aan wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging en specifieke registraties en voorzieningen, zoals DigiD en Suwinet.

Uit de verantwoording over 2025 blijkt dat de gemeente grotendeels voldoet aan de geldende normen. Eventuele verbeterpunten zijn in beeld gebracht en worden opgepakt binnen de reguliere

verbetercyclus. Hiermee blijft de gemeente werken aan een betrouwbare en veilige uitvoering van haar digitale dienstverlening

Maatschappelijk verantwoord ondernemen Duurzaam en sociaal inkopen

Het college heeft zich gecommitted aan het manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (zie ibabs 3017). Het doel van dit manifest is de inkoopkracht van de gemeente in te zetten om maatschappelijke doelen te realiseren. Deze ambitie is vertaald in het gemeentelijk Inkoop- en Contractmanagementbeleid 2024–2027 en het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

In 2025 zijn verdere stappen gezet om MVOI binnen de organisatie te versterken. De gemeente heeft vanuit het programma duurzaamheid een inkoper MVOI aangesteld, die in november 2025 is gestart. De inzet van deze functie is gericht op het structureel versterken van duurzaam en sociaal inkopen binnen inkooptrajecten. Omdat de functie pas laat in het jaar is ingevuld, zullen de eerste concrete inhoudelijke uitwerkingen in aanbestedingen en de bijbehorende resultaten vooral in 2026 zichtbaar worden.

Tegelijkertijd is in 2025 geconstateerd dat de huidige inrichting van de inkoopfunctie binnen de organisatie niet optimaal is. Het uitvoerende inkoopteam kampt met zowel kwantitatieve als kwalitatieve capaciteitstekorten. Hierdoor is het op dit moment lastig om systematisch op output en resultaten van duurzaam en sociaal inkopen te sturen. Het verder professionaliseren van de inkoopfunctie is daarom een noodzakelijke voorwaarde geworden binnen het programma duurzaamheid om de ambities op het gebied van MVOI succesvol te realiseren.

Om deze reden is in 2025 de bestuurlijke opdracht voor het project duurzaam inkopen MVOI aangescherpt en is een projectplan opgesteld. Dit projectplan zal uiterlijk na het eerste kwartaal van 2026 worden vastgesteld. Daarmee wordt een steviger basis gelegd om in 2026 gericht uitvoering te geven aan MVOI en nadrukkelijker op concrete resultaten te kunnen sturen.

Gegevens gemeentelijk personeelsbeleid

In de onderstaande tabel worden enkele gegevens over het gemeentelijk personeelsbestand weergegeven en vervolgens toegelicht.

Formatie en bezetting	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
Formatie (aantal plekken fte's)	701	718	741
Bezetting (aantal bezette fte's)	670	722	721
Bezetting (aantal personen)	733	787	783
Voltijd/ deeltijd	60% / 40%	61% / 39%	60% / 40%
Ziekteverzuim (excl. Zwangerschap)	5,40%	5,90%	5,50%
Meldingsfrequentie	0,94	0,88	0,89
% inhuur	23%	22%	17%
Opleidingskosten	1,65% van de loonsom	1,63% van de loonsom	1,57% van de loonsom
- Begroot	€1.048.000	€1.061.529	€1.096.183
- Besteed	€947.000	€1.084.000	€1.272.310
Aantal vacatures	151	142	135

Budget en realisatie	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
Salarisbudget*	63.553	68.549	70.470
Kosten bezetting	54.445	61.279	65.576
Kosten inhuur regulier	9.356	8.607	5.517
Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	17,18%	14,05%	8,41%
Resultaat**	-248	-1.337	-624

Bedragen x € 1.000

*incl. inhuur

**Resultaat voor doorbelasting van kosten aan projecten en programma's. Voor dit tekort is dus dekking aanwezig elders in de begroting.

Totaaloverzicht inhuur	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
Inhuur regulier	9.356	8.607	5.517
Inhuur projectmatig	7.641	8.744	7.946
Totaal inhuur	16.997	17.351	13.463

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht ziekteverzuim	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025
Ziekteverzuim in % (excl. zwangerschap)	5,4	6	5,5
Totaal ziekteverzuim	5,4	6	5,5

Toelichting groei formatie en bezetting

In 2025 is de formatie ten opzichte van 2024 gestegen met 23 FTE. De bezetting is in dezelfde periode afgenomen met 1 FTE. Het aantal daadwerkelijke medewerkers is gedaald met 4 medewerker. Aan het eind van 2025 was er sprake van een onderbezetting van 20 FTE. De groei van de formatie in 2025 is voornamelijk het gevolg van extra toegekende formatie voor Stadsbeheer, IISO en het KCC.

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage is gedaald van 5,9% in 2024 naar 5,5% in 2025 en ligt daarmee onder het streefcijfer van 5,8%. De meldingsfrequentie bedraagt 0,89 en is daarmee nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2024. Dit ligt eveneens onder het streefcijfer van 0,9.

De gemiddelde verzuimduur is afgenomen doordat medewerkers gemiddeld korter ziek waren. Met name in de leeftijdscategorieën 35–44 jaar en 60+ is het verzuim gedaald. Tegelijkertijd is het aantal medewerkers met langdurig verzuim (≥ 42 dagen) toegenomen met 31 medewerkers.

In 46% van de verzuimgevallen was sprake van een psychische oorzaak. Binnen deze categorie is het aandeel werk gerelateerd verzuim toegenomen. Positief is dat de signalen van werkdruk en werkstress onder langdurig zieke medewerkers zijn afgenomen.

Hoewel het totale verzuimpercentage in 2025 licht is gedaald, vraagt de toename van langdurig verzuim aandacht. Dit kan wijzen op een toenemend risico op structureel verzuim dat in het totale verzuimpercentage nog onvoldoende zichtbaar is. Het groeiende aandeel werkgerelateerd psychisch verzuim vormt daarbij een aandachtspunt.

Binnen de organisatie wordt intensief samengewerkt tussen leidinggevenden, bedrijfsarts, HR en bedrijfsmaatschappelijk werk om verzuim zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken. Medewerkers worden waar mogelijk preventief begeleid en er zijn diverse interventiemogelijkheden beschikbaar.

Inhuur

Het percentage externe inhuur omvat alle kosten die zijn gemaakt voor externe inzet ten opzichte van de totale gemeentelijke personeelskosten. Externe inhuur wordt ingezet voor zowel reguliere werkzaamheden als tijdelijke projecten of tijdelijke piekbelasting.

In een krappe arbeidsmarkt en in perioden van verhoogde werkdruk biedt externe inhuur de mogelijkheid om de benodigde flexibiliteit en wendbaarheid in de organisatie te behouden. Hiermee kan op korte termijn aanvullende capaciteit worden ingezet wanneer het niet direct mogelijk is om vacatures structureel in te vullen.

Het percentage externe inhuur bedroeg 23% in 2022 en 2023, daalde naar 22% in 2024 en is in 2025 verder gedaald naar 17%. In de CAO Gemeenten 2024–2025 zijn afspraken gemaakt om de groei van externe inhuur te beperken. Om hier beter op te kunnen sturen is in 2024 inhuurbeleid ontwikkeld, dat in 2025 is geïmplementeerd en geëvalueerd. In 2026 wordt dit beleid voortgezet en verder bewaakt.

Opleidingskosten

Waar tot en met 2023 de gerealiseerde opleidingskosten vaak onder het begrote budget bleven, is in 2024 voor het eerst meer besteed dan begroot (2%). In 2025 heeft deze ontwikkeling zich voortgezet en is sprake van een overschrijding van circa 16% ten opzichte van het budget.

Het opleidingsbudget is onderverdeeld in een budget voor afdelingen, een budget voor wettelijk verplichte scholing en een budget voor organisatie brede thema's. De overschrijding in 2025 heeft met name betrekking op uitgaven op afdelingsniveau en op wettelijk verplichte opleidingen.

Door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt worden vaker minder ervaren medewerkers aangetrokken. Hierdoor neemt het belang van vakinhoudelijke scholing en ontwikkeling toe. Daarnaast wordt, mede met het oog op het behouden van medewerkers in een krappe arbeidsmarkt, bewuster ingezet op teamontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling.

Aantal vacatures

Het aantal vacatures is de afgelopen jaren licht gedaald. Het merendeel van de vacatures kan worden vervuld. In algemene zin blijft er echter sprake van een krappe arbeidsmarkt, met name binnen de vakgebieden IISO, financiën en het ruimtelijk domein. Voor deze moeilijk vervulbare functies worden gerichte maatwerkstrategieën ingezet.

Vertragingen door organisatorische omstandigheden

In raadsbrief 3948 "Beantwoording Motie 'Grip op knelpunten ambtelijke organisatie'" is toegezegd om in de P&C producten samengevat te rapporteren welke eventuele vertragingen van afgesproken werkzaamheden toe te rekenen zijn aan personele en/of organisatorische omstandigheden en welke maatregelen zijn of worden getroffen. Dit hoofdstuk voorziet hierin:

Onderdeel jaarrekening	Onderwerp	Vertraging	Gevolg	Maatregel
Bestuur en ondersteuning	Zaaksysteem	De implementatie van het zaaksysteem kende een langere doorlooptijd dan vooraf ingeschat, mede door de complexiteit van de benodigde koppelingen.	Niet alle koppelingen en procesaansluitingen konden in 2025 worden gerealiseerd; de afronding vindt plaats in 2026	De resterende werkzaamheden worden in 2026 afgerond, met inzet van aanvullende (externe) capaciteit.
Mobiliteit en bereikbaarheid	Deelmobiliteit	De verdere uitwerking van deelmobiliteit vergde meer tijd dan voorzien, mede door afstemming met betrokken partijen.	De uitvoering van deelmobiliteit is door prioritering binnen de beschikbare capaciteit doorgeschoven naar 2026.	
Mobiliteit en bereikbaarheid	Aanlegplaatsen De Vliet	De voorbereiding en uitwerking van de aanlegplaatsen langs De Vliet vergde meer tijd dan voorzien, mede door benodigde afstemming en onderzoeken.	De realisatie van de aanlegplaatsen langs De Vliet is door prioritering binnen de beschikbare capaciteit doorgeschoven naar 2026	
Mobiliteit en bereikbaarheid	Mobiliteit	De uitwerking van mobiliteit volgens de Kracht van Huygens is complex. Het kende een langere doorlooptijd dan vooraf ingeschat en er is geprioriteerd ivm capaciteit op andere mobiliteitsopgaven.	De planning is verschoven, waardoor de verdere uitwerking in 2026 plaatsvindt	
Mobiliteit	Onderzoeken Verkeersplan	Diverse onderzoeken op het gebied van mobiliteit zijn niet uitgevoerd in verband met capaciteitstekort.	De uitvoering verschillende onderzoeken, zoals verkeerstellingen, onderzoeken naar de toegankelijkheid van halte Voorburg 't Loo en de omgeving van de Mall zijn uitgesteld naar 2026. Daarnaast wordt er voor halte Voorburg 't Loo een ontwikkelbeeld opgeste	
Sport, cultuur en recreatie	Groen-blauw projecten	In 2025 heeft de selectieuitvraag voor een ontwerp bureau en afstemming met betrokkenen vertraging opgeleverd. Hierdoor kon de ontwerpstudie pas later van start gaan.	Niet alle projecten konden in 2025 worden gerealiseerd; de uitvoering vindt plaats in 2026	
Sport, cultuur en recreatie	Stadbakens	Het opknappen van de 12 in slechte staat verkerende stadbakens is door capaciteitsgebrek niet volledig in 2025 uitgevoerd.	Het opknappen van de stadbakens vindt plaats in 2026.	

Sociaal Domein	Primair Onderwijs	De benodigde afstemming tussen de betrokken partijen rondom de ondersteuning van de drie PO-scholen in Noord vergde meer tijd dan voorzien.	De uitvoering van de aanpak voor de drie PO-scholen in Noord is doorgeschoven naar 2026.	In 2026 wordt samen met de betrokken partijen een plan van aanpak opgesteld en in uitvoering gebracht
Bouwen en wonen	Vastgoedonderhoud	Het laten uitvoeren van NEN 2580 metingen heeft in 2026 niet plaatsgevonden door capaciteitsgebrek.	De metingen worden alsnog in 2026 uitgevoerd.	

Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen met wie de gemeente een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur bezet of stemrecht heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente. De werkzaamheden van de verbonden partijen moeten een publiek belang dienen. De raad of het college zetten verbonden partijen in als middel om gemeentelijk beleid te realiseren.

Beleidskader

De Gemeente Leidschendam-Voorburg werkt op vele terreinen samen met externe partijen. Binnen deze samenwerkingsverbanden zijn verbonden partijen een bijzondere groep die extra aandacht verdient vanwege de aanzienlijke bestuurlijke, strategische en financiële belangen voor de gemeente.

De verbonden partijen waar de gemeente mee samenwerkt zijn:

Naam	Inzet bij programma('s)	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
<i>Gemeenschappelijke regelingen</i>				
Avaalex	Volksgezondheid en milieu	10.976	10.976	10.987
GGD Veilig Thuis Haaglanden	Sociaal domein, Volksgezondheid en milieu	1.845	1.864	1.889
Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)	Verkeer en vervoer, Economie	240	240	240
Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)	Volksgezondheid en milieu	1.183	1.254	1.234
Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)	Veiligheid	7.399	7.399	7.290
Centrumregeling samenwerking gemalen diensten (NAD)	Volksgezondheid en milieu	604	604	562
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)	Sociaal domein	481	329	316
Rekenkamer WVOLV	Bestuur	99	99	99
<i>Vennootschappen / coöperaties</i>				
NV Bank Nederlandse Gemeente (BNG)	Overige onderdelen (financieel beleid)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Stedin Holding NV	Overige onderdelen (financieel beleid)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dunea NV	Sport, cultuur en recreatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
VOF Leidschendam Centrum	Bouwen en wonen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Werkbedrijf de Binnenbaan BV	Sociaal domein	3.611	3.891	3.626

Bedragen x € 1.000

Gemeenschappelijke regelingen

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
Doelstelling	In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 21 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Vanuit 2 kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat.
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, in de bestuurscommissie Vervoersautoriteit door de portefeuillehouder verkeer en vervoer, in de bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat door de portefeuillehouder economie, in zowel de adviescommissie vervoersautoriteit en als de adviescommissie economisch vestigingsklimaat door twee raadsleden.
Belang in verbonden partij	3,23%
Overige deelnemers	Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Voorne aan Zee en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ontwikkelingen	<p>In 2025 heeft de MRDH samen met de 21 gemeenten een Visie Economisch Vestigingsklimaat (VEV) en een Mobiliteitsvisie (MOVI) opgesteld. In VEV wordt het belang van de Mall of The Netherlands onderstreept. De bovenregionale voorzieningenlocatie functioneert als belangrijke trekker en biedt brede werkgelegenheid en ontwikkelingskansen voor de regio. Bij de verdere uitwerking van de MOVI, heeft de MRDH aangegeven, kan de Mall een plaats krijgen in de op te zetten corridor aanpak. In de loop van 2026 stelt de MRDH samen met de 21 gemeenten één gezamenlijk Uitvoeringsprogramma op bij de VEV en MOVI.</p> <p>Een andere belangrijke ontwikkeling is een onderzoek op het vlak van Publieke Mobiliteit. Hierbij wordt verkend op welke manier Openbaar Vervoer en Doelgroepen Vervoer in de toekomst beter op elkaar kunnen worden afgestemd, dan wel kunnen worden gecombineerd.</p>
Gemeentelijke bijdrage	€ 240.215

Spiegeling afwegingskader

Vernieuwen economie

Het stimuleren van werkgelegenheid en het versterken van de aantrekkingskracht vereist economische en technologische vernieuwing. Daarvoor is intensieve samenwerking nodig tussen overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Zo vernieuwen we de economie.

Verbeteren bereikbaarheid

Bij een vitale economie moet het economisch hart wel blijven kloppen. Bewoners, bezoekers en zakelijk verkeer moet zich gemakkelijk kunnen verplaatsen. En dat vereist investeringen in openbaar vervoer, fietspaden, autowegen en in innovatieve mobiliteitsdiensten.

Vervoersregio (Vervoersautoriteit) MRDH

Op 11 november 2014 hebben alle gemeenten ingestemd met de Gemeenschappelijke Regeling MRDH. Na akkoord door de Eerste Kamer met de opheffing van de stadsregio's (17 december 2014), is de MRDH op 19 december 2014 officieel van start gegaan. Het Rijk gaf de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) de status van vervoerregio en daarmee ook wettelijke taken rond verkeer en vervoer. De MRDH is bovendien directe ontvanger van de rijksmiddelen voor regionaal verkeer en vervoer. Om die reden is de MRDH opdrachtgever van het regionale en stedelijke openbaar vervoer in de 21 gemeenten. De MRDH gaat over het toekennen van regionale OV-concessies en het doen van investeringen in de infrastructuur. Gezamenlijk bepalen de 21 gemeenten welke investeringen in bereikbaarheid nodig zijn. In de stedelijke gebieden zetten we vooral in op hoogwaardige OV- en betere fietsverbindingen. En in de minder dichtbevolkte gebieden liggen de oplossingen vooral bij het gebruik van de fiets, de auto én het maatwerkvervoer.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 31.048.050
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 33.389.157
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 1.054.909.811
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 1.039.232.364
Resultaat over 2025	€ 454.819

Risico's

Risico's

Risico's programma Economisch Vestigingsklimaat

De risico's die samenhangen met de taken voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat kan de MRDH alleen met eigen weerstandscapaciteit afdekken. In een uitgevoerde financiële risicoanalyse (2015) is het risico bepaald van het eventueel wegvallen van een

deel van de inwonersbijdragen. Dit risico is met de vaststelling van zogenaamde uittreed regels komen te vervallen. Op 12 juli 2019 stelde het

algemeen bestuur de 'Algemene regels voor uittreding uit de Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014' vast.

Daarin staat opgenomen dat bij uittreding een uittreed som wordt bepaald.

Risico's programma's Exploitatie- en Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer

De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer binnen de projecten, waarbij financiële risico's worden geïdentificeerd, wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen

aangesproken. De taken voor verkeer en vervoer worden in hoge mate (>99%) gefinancierd met rijksmiddelen. Omdat we deze middelen, voor zover ze nog

niet zijn besteed, beschouwen als vreemd vermogen, kun je van deze middelen geen risicoreserve opbouwen.

Financiering OV-bedrijven

De MRDH financiert de investeringen in railvoertuigen en -infrastructuur van de regionale

OV-bedrijven. Dat brengt risico's met zich mee die in een in 2016 uitgevoerd extern onderzoek nader zijn geduid. Daaruit blijkt dat je een

reserve moet vormen om de risico's, die van directe invloed zijn op de economische waarde van het te financieren materieel, naar behoren af

te dekken.

Ook financiert de MRDH op grond van de verordening Bussenleningen investeringen in bussen. De belangrijkste overweging voor het instellen

van deze verordening is het faciliteren van adequate en goedkopere financieringsmogelijkheden voor concessie houdende vervoerbedrijven

voor de gewenste transitie naar zero emissie-busvervoer.

De ondergrens voor de opbouw van de risicoreserve financieringen bedraagt vanaf 1 januari 2024 (MRDH-begroting 2025) € 10 miljoen berekend op basis van de maandelijks te betalen

concessievergoedingen. Uitgaande van een worst case-scenario (faillissement) wordt de

kans dat maximaal één maand aan concessievergoeding als verloren moet worden beschouwd, als hoog (90%) ingeschat. De ondergrens van

de op te bouwen risicoreserve wordt daarmee bepaald op € 36 miljoen.

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

Naam	Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Doelstelling	Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieu vergunningverlening, toezicht (op bodem en bedrijven met milieubelastende activiteiten voor zover de provincie niet het bevoegd gezag is) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.
Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is ook vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	2%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer en provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	<p>In 2025 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan in de samenwerking met de Omgevingsdienst Haaglanden.</p> <p>Met de invoering van de Omgevingswet zijn aanvullende taken, waaronder het lozen van afvalwater op de riolering, bij de gemeente belegd en uitgevoerd door de ODH. Daarnaast zijn in 2025 afspraken gemaakt over de overdracht van adviestaken op het gebied van geluid aan de ODH, met ingang van het eerste kwartaal van 2026.</p> <p>De ODH heeft in 2025 een koersplan opgesteld gericht op de doorontwikkeling van uitvoeringsorganisatie naar strategische adviesorganisatie. De implementatie hiervan is in gang gezet, onder andere door het opstarten van een adviesteam en het versterken van de adviesfunctie. De financiering van deze ontwikkeling is nog niet bij alle deelnemende gemeenten afgerond en wordt betrokken bij de begroting 2026.</p> <p>De robuustheid van de ODH, mede in relatie tot de landelijke ontwikkelingen binnen het VTH-stelsel, wordt naar verwachting in 2026 bereikt. Het weerstandsvermogen van de ODH is ultimo 2025 ruim voldoende.</p> <p>Daarnaast zijn in 2025 diverse toezicht- en handhavingstaken uitgevoerd en afgerond, waaronder de controle op de Energielabel C-verplichting voor kantoorpanden. Deze taak wordt structureel voortgezet. Tevens is gestart met toezicht op bedrijven in het kader van de Wet Personenmobiliteit.</p>
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.234.000

Spiegeling afwegingskader De expertise op een aantal vakgebieden kan beter en efficiënter door de ODH worden ingevuld, dan door de eigen organisatie. Het beschermen van de leefomgeving is een kerntaak van de overheid en daardoor is vergunningverlening en handhaving niet uit te besteden aan de markt. Het delen van de kosten van de ODH over de 9 gemeenten en de provincie is efficiënter en effectiever dan dit apart doen. Met de invoering van de Omgevingswet zijn vergunningverlening en handhaving tussen gemeente en ODH in 1 vergunning gecombineerd en moeilijk uit elkaar te houden. Intensieve samenwerking is vereist en wordt momenteel vormgegeven tussen gemeente en ODH. Gezien de jaarlijkse omzet en zwaarte van de taken is een eigen rechtspersoon voor de ODH op zijn plaats. Bevoegdheden kunnen alleen aan een overheidsorganisatie die een eigen rechtspersoon is worden overgedragen. Zonder risicodragende deelname is er geen zeggenschap. De GR is door de provincie verplicht gesteld op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 2.654.231
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 1.880.883
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 9.757.176
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 11.116.892
Resultaat over 2025	€ -464.824

Risico's De gemeente en de Omgevingsdienst Haaglanden hebben geen directe invloed op het aantal vergunningsaanvragen en handavingsverzoeken. Hierdoor bestaat onzekerheid over de omvang van de bijbehorende uitvoeringskosten, die vooraf slechts beperkt te ramen zijn.

Beheersing en uitkomst 2025

Het financiële risico wordt beperkt doordat de ODH beschikt over voldoende reserves om eventuele schommelingen op te vangen. In 2025 heeft dit risico zich niet voorgedaan in financiële zin. De raming bleek toereikend en het resultaat is positief.

Avallex

Naam	Avallex
Doelstelling	Door een regionale organisatie van de afvalinzameling wil de gemeente schaalvoordelen behalen. De afvalinzameling is gericht op het inzamelen van grondstoffen. Dit betekent dat inwoners afval zoveel mogelijk gescheiden aanbieden.
Bestuurlijk belang	In het enkelvoudig bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie is de gemeente vertegenwoordigd door één wethouder.
Belang in verbonden partij	22,8%
Overige deelnemers	Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar.
Vestigingsplaats	Rijswijk

Ontwikkelingen

Avalex heeft een nieuw koersdocument opgesteld voor de periode tot 2030. Avalex positioneert zich als een adviseur en ondersteuner voor de gemeenten binnen hun eigen afval- en circulair beleid. Op initiatief van Avalex is tijdens het VNG-congres in juni 2022 een motie aangenomen over de rol van gemeenten, en meer specifiek de NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten), bij de totstandkoming van (nieuwe) UPV's. Deze motie is per acclamatie aangenomen. Gevolg is nu dat er vanuit de branche gewerkt wordt aan een model 2.0 voor UPV's.

Gemeentelijke bijdrage €10.987.339

Spiegeling afwegingskader N.v.t.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025 € 6.253.000

Eigen vermogen 31-12-2025 € 5.746.000

Vreemd vermogen 1-1-2025 € 36.952.000

Vreemd vermogen 31-12-2025 € 38.800.000

Resultaat over 2025 € 2.061.000

Risico's

1. Het risico dat uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) leidt tot veel suboptimale verwerkingsstromen door veel verschillende stromen met lage volumes. En risico dat alleen de minder waardevolle stromen nog achterblijven voor de gemeenten waarbij de vergoeding voor inzameling niet kostendekkend is;
2. Het risico dat er onvoldoende erkenning is m.b.t. de duurzaamheidsdoelstellingen en de investeringen en beleidsontwikkelingen die dat vraagt vanuit de gemeenten;
3. Het risico op beperkte kennisborging en kennisontwikkeling: er zijn veel kwetsbare functies binnen Avalex waar maar één persoon de functie uitvoert;
4. Het risico dat deelnemende gemeenten steeds meer maatwerk wensen waardoor de kosten stijgen en efficiëntie verloren gaat;
5. Het risico dat er onvoldoende mensen beschikbaar zijn met de juiste competenties, doordat Avalex niet als een aantrekkelijke werkgever wordt gezien in een tijd van krapte op de arbeidsmarkt;
6. Het risico van onvoorzien hoge prijsstijgingen van materialen, personeelskosten en diensten. En gebrek aan beschikbaarheid van materialen, personeel en diensten;
7. Het risico op uitval van systemen door verouderde hardware en software en ontoereikende verbindingen op locaties.

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
Doelstelling	De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweezorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.
Belang in verbonden partij	7,03%

Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	De VRH heeft te maken met verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op zowel de brand- en omgevingsveiligheid als de operationele capaciteit in de regio Haaglanden. De complexiteit en impact van incidenten waarmee de brandweer te maken krijgt, nemen steeds verder toe, terwijl tegelijkertijd de beschikbare capaciteit – operationeel en beheersmatig – onder druk staat. Daarnaast ligt er ook voor de VRH een opgave in het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid. De komende beleidsperiode (2026-2030) is erop gericht om in te spelen op deze ontwikkelingen.

De balans tussen uit te voeren taken en gemeentelijke bijdrage is een belangrijk aandachtspunt. Ook zal in 2026 de evaluatie van het huidige financieel verdeelmodel verder worden uitgewerkt. Op basis van het inzicht in meerjarenperspectief zal het bestuur van de VRH, in overleg met gemeenten, beleidskeuzes maken voor de begroting 2028.

ICT

De VRH investeert in automatisering en betrouwbare en toekomstbestendige informatievoorziening. Dit gebeurt ook interregionaal, onder andere door samen met de Veiligheidsregio Hollands Midden het VIK (Veiligheidsregio Informatieknooppunt) op te zetten. Daarnaast heeft de VRH in samenwerking met externe partners informatieveiligheid op verschillende manieren versterkt. Op het gebied van privacy en gegevensbescherming (AVG) heeft de VRH vooruitgang geboekt door aanbevelingen uit externe audits op te volgen.

Duurzaamheid

De VRH heeft inzicht in haar CO₂-uitstoot en mogelijkheden tot reductie hiervan. De maatregelen uit de CO₂ prestatieladder brengen al concrete verduurzamingsmaatregelen met zich mee: zo koopt de VRH groene energie van eigen bodem, is een campagne opgestart om gebruik van HVO100 diesel te stimuleren voor de voertuigen waar dat voor mogelijk is, en is in 2025 een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar de verduurzamingsmogelijkheden van de kazernes.

Gemeentelijke bijdrage	€ 7.289.946
Spiegeling afwegingskader	2027

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 6.256.000
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 9.275.000
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 126.974.000
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 132.502.000
Resultaat over 2025	€ 1.848.000

Risico's

Incidenteel:

Loopbaanbeleid

Per 1 januari 2006 is de FLO afgeschaft en vervangen door verplicht loopbaanbeleid voor personeel in bezwarende functies. Essentie van het loopbaanbeleid is dat medewerkers twintig jaar werkzaam zijn in een bezwarende functie en daarna overstappen naar een andere functie. Om dit mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in passende opleidingen en projecten.

Rechtspositie ambtenaren

De Wnra regelt dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde status krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. In dit kader komen bijvoorbeeld arbeidsovereenkomsten in de plaats van de huidige eenzijdige aanstellingen en zullen er cao's moeten worden afgesloten in plaats van eenzijdig vastgestelde rechtspositieregelingen. Dit heeft invloed op de rechtspositie van brandweervrijwilligers en wordt op dit moment uitgezocht.

Structureel:

Niet verzekerbare risico's

Verzekeraars zijn steeds minder bereid om bepaalde risico's te verzekeren. Zo zijn verzekeraars bijvoorbeeld gestopt met het aanbieden van de verzekering ter dekking van de predispositie voor brandweervrijwilligers. Predispositie is het risico dat een medewerker onder diensttijd letsel

oploopt of overlijdt, zonder dat aangetoond kan worden dat dit veroorzaakt wordt door een dienstongeval. Landelijk heeft de brandweer een waarborgfonds opgericht om deze risico's af te dekken. Daarnaast heeft de veiligheidsregio een financiële buffer om eventuele claims die hieruit volgen financieel op te vangen.

Brandweervrijwilligers

De VRH hecht er aan de brandweezorg in Haaglanden te blijven verzorgen door een beroepsbezetting in combinatie met vrije-instroomvrijwilligers. De beschikbaarheid van de vrijwilligers in de dag-situatie wordt een steeds grotere uitdaging. Om de paraatheid te kunnen blijven garanderen wordt het verloop van de vrijwilligers permanent gemonitord en daar waar mogelijk beïnvloed. Naast wervingscampagnes wordt ook het bedrijfsleven actief benaderd. Zij kunnen medewerkers stimuleren toe te treden tot de brandweer om zodoende de beschikbaarheid te vergroten.

WA verzekering

De dienstverlening van de VRH is vastgelegd in procedures. Zo zijn kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening geborgd. Mocht de kwaliteit van de dienstverlening onverhoopt tekortschieten, dan is dit risico deels afgedekt via een WA-verzekering.

Cyberdreiging

Organisaties binnen verschillende overheidslagen zijn slachtoffer geworden of hebben last ondervonden van een cyberaanval. De kans op een cyberaanval op de VRH wordt als reëel ingeschat. De VRH beperkt dit risico door het nemen van technische en organisatorische maatregelen, onder andere middels afspraken met medewerkers, leveranciers en ketenpartners.

Werkgeversrisico

Voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid van medewerkers, het werkgeversrisico WGA (Wet Gedeeltelijke Arbeidsongeschiktheid), is

de VRH eigen risicodrager. Dit is financieel voordeliger dan het volledig te verzekeren.

PTSS

De Veiligheidsregio besteed aandacht aan PTSS en mentale fitheid. Totdat in 2026 een landelijke regeling hierover van kracht is.

FLO

In 2019 is de FLO definitief akkoord bevonden. Wijzigingen in (fiscale) regels, maar ook de individuele keuzes van medewerkers (eerder of later uittreden, spaartegoed verdelen over of aan het einde van de FLO-periode) hebben direct effect op de uitgaven.

Ten aanzien van de financiële taakstelling van 6,2% kan deels worden bijgedragen, maar volledige invulling is niet haalbaar.

GGD en VT Haaglanden

Naam	GGD en VT Haaglanden
Doelstelling	Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).
Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	7% GGD / 5% VT
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag

Ontwikkelingen

GGD

Het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling GGD-VT, specifiek GGD Haaglanden bevordert, bewaakt en beschermt de publieke gezondheid. De GGD ziet bestaanszekerheid als belangrijke voorwaarde voor het verder kunnen verkleinen van gezondheidsverschillen. Deze volksgezondheidsopgave staat in de regio Haaglanden volop in de aandacht. De GGD Haaglanden Visie 2030 en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) werkt de GGD Haaglanden aan deze opgave. De GGD Haaglanden maakt een vertaling van deze ontwikkelingen naar de situatie in Haaglanden en levert een bijdrage aan deze uitdagingen. De GGD Haaglanden zal bijdragen aan de ontwikkelingen in vervolg op AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord) bijvoorbeeld door het verder vormgeven van de regionale preventie-infrastructuur, het versterken van de kennisfunctie en het ontwikkelen van passende monitoring en evaluatie. Daarnaast versterkt de GGD Haaglanden de uitvoering van infectieziektebestrijding en adviseert de GGD over een gezonde leefomgeving.

Veilig Thuis

Voor het onderdeel Veilig Thuis Haaglanden is het terugdringen van de wachtlijst een prioriteit voor het bestuur. Afgelopen jaren zijn hier goede stappen in gezet en deze werkwijze wordt verder doorgezet. De personele bezetting is steeds beter op orde, maar dit blijft een belangrijk aandachtspunt gezien de krapte op de arbeidsmarkt en het belang van goed personeel voor de uitvoering van het belangrijke werk dat verricht wordt. In 2025 is door Veilig Thuis Haaglanden verder ingezet op het verlagen van de werkdruk ten behoeve van een extra inzet op het terugdringen van de wachtlijst en het uitvoeren van de wettelijke taken binnen de daarvoor afgesproken termijnen. Daarnaast blijft Veilig Thuis Haaglanden inzetten op kwaliteitsverbetering en op de samenwerking met de lokale teams. Het bestuur ziet de samenwerking in de keten van de aanpak van huiselijk geweld als een belangrijke factor die kan leiden tot een afname van het aantal meldingen bij Veilig Thuis. In 2026 wordt een stap gezet in de ontwikkeling van "Regiovisie Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming", deze landelijke ontwikkeling kan gevolgen hebben voor de werkzaamheden van de Veilig Thuis organisaties. Hier houden we vinger aan de pols. Tenslotte zet de GR (Gemeenschappelijke Regeling) nog verder in op de expertiseontwikkeling over femicide. Vrouwen worden in Nederland disproportioneel vaker gedood door hun (ex-)partner of een familielid dan mannen. In de regio Haaglanden is dat niet anders. Als onderdeel van het speerpunt deskundigheidsbevordering gendergerelateerd geweld, wordt landelijk ingezet op het vroegtijdig herkennen van de rode vlaggen van intieme terreur en femicide.

Gemeentelijke bijdrage

€ 1.889.239

Spiegeling afwegingskader

Op 27 juni 2024 is de gewijzigde regeling van de GR GGD-VT Haaglanden door het Algemeen Bestuur vastgesteld conform de nieuwe Wet Gemeenschappelijke regelingen.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025 € 1.838.000

Eigen vermogen 31-12-2025 € 3.043.000

Vreemd vermogen 1-1-2025 nihil

Vreemd vermogen 31-12-2025 nihil

Resultaat over 2025	€ 125.000
Risico's	De gemeenschappelijke regeling GGD & Veilig Thuis beschikt zelf over een zeer beperkte weerstandscapaciteit waardoor risico's door de deelnemende gemeenten moeten worden opgevangen. In de risicoparagraaf van de gemeenschappelijke regeling (GR) is een inschatting gemaakt van de financiële risico's. De verwachting is dat het totale risico maximaal € 1 miljoen bedraagt (aandeel LV is circa € 55.000). Zie ook de paragraaf weerstandsvermogen.

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
Doelstelling	Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.
Bestuurlijk belang	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling omgezet van een GR openbaar lichaam naar een GR bedrijfsvoeringsorganisatie met een ongeleed bestuur. In 2019 is de gemeenschappelijke regeling gewijzigd, waarmee de taken en verantwoordelijkheden beter zijn beschreven. Het bestuur bestaat uit drie leden. Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Voorschoten, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer zijn samen vertegenwoordigd met één lid. Besluitvorming vindt plaats met een gewogen stemverhouding, gebaseerd op inwonertal per gemeente.
Belang in verbonden partij	7%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Ontwikkelingen	Met ingang van 1 januari 2024 verandert de samenwerking in Haaglanden op het gebied van jeugdhulp als gevolg van: 1. Het uittreden van de gemeente Voorschoten uit regio Haaglanden; Voorschoten sluit zich aan bij de regio Holland Rijnland omdat Voorschoten overwegend op de Leidse regio is geïntereerd. Voor het uittreden uit de GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden worden afspraken gemaakt. 2. Het toekomstperspectief Haagse jeugd- en gezinshulp: de gemeente Den Haag wil vanaf 1 januari 2024 de jeugd- en gezinshulp op een andere manier organiseren en is daarvoor een aanbesteding gestart.
Gemeentelijke bijdrage	€ 315.695

Spiegeling afwegingskader

De Gemeenschappelijke regeling SJBH trad op 1 januari 2020 in werking. Partijen zijn deze regeling voor onbepaalde tijd aangegaan.

Er is sprake van een publiek belang: het college is verantwoordelijk voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod van jeugdhulp op grond van de jeugdwet. Hiervoor is het nodig om overeenkomsten aan te gaan met aanbieders van jeugdhulp. Op grond van artikel 2.8 van de Jeugdwet moeten colleges samenwerken indien dat voor een doelmatige en doeltreffende uitvoering van de wet nodig is. Voor de taken die zijn ondergebracht in de GR SbjH is dat het geval voor in ieder geval de hoog specialistische jeugdhulp. Het Rijk is voorbereidingen aan het treffen om deze samenwerking verplicht te stellen in een gemeenschappelijke regeling. Met de GR SbjH wordt al aan deze verplichting voldaan.

Het is daardoor ook niet mogelijk om een derde partij de taken uit te laten voeren.

Vanwege de verantwoordelijkheid van de gemeenten is een actieve betrokkenheid noodzakelijk en een rechtspersoonlijkheid in de vorm van een bedrijfsvoering organisatie.

Begin 2023 is de gemeenteraad ook geïnformeerd over de evaluatie van de GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden door middel van raadsbrief 3156 proces uitvoeringsplan regiovisie jeugdhulp en evaluatie Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025 € 84.000

Eigen vermogen 31-12-2025 € 122.000

Vreemd vermogen 1-1-2025 € 1.338.000

Vreemd vermogen 31-12-2025 € 2.120.000

Resultaat over 2025 € 37.000

Risico's

In de risicoparagraaf in de begroting 2024 van de gemeenschappelijke regeling zijn de risico's opgenomen. Ook is er een inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is daarbij bepaald op € 681.000. Het aandeel van Leidschendam-Voorburg hierin is 7%, € 47.700.

De impact van het uittreden van de gemeente Voorschoten uit de jeugdhulpregio is zeer beperkt omdat het aandeel van de jeugdhulp die in Voorschoten wordt ingezet ten opzichte van de regio ongeveer 1,7 % is.

De plannen van Den Haag hebben vanwege het grote volume een veel grotere impact. Regionaal is een impactanalyse gemaakt waarbij de risico's in beeld zijn gebracht en waarbij ook beheersmaatregelen zijn opgesteld.

Een externe partij voert nog een review uit op de impactanalyse en de beheersmaatregelen. Om de risico's te beperken wordt gewerkt aan een convenant tussen gemeenten en aanbieders van jeugdhulp zodat eventuele negatieve effecten zo goed mogelijk worden ondervangen. Den Haag heeft onlangs de voorlopige gunning gepubliceerd. Na de definitieve gunning kunnen de beheersmaatregelen en het convenant verder worden uitgewerkt.

Centrumregeling samenwerking gemalendiensten

Naam

Centrumregeling samenwerking gemalendiensten

Doelstelling	De Centrumregeling samenwerking gemalendiensten (NAD) is in 2019 opgericht. Het is een samenwerking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp. Het doel van deze samenwerking is de personele kwetsbaarheid bij het operationeel gemalenbeheer te verminderen met één gezamenlijke beheer- en onderhoudsdienst voor gemalen die goed uitgerust zijn om aan de huidige en toekomstige problematiek rondom de gemalen het hoofd te bieden.
Bestuurlijk belang	Niet van toepassing
Belang in verbonden partij	33,33%
Overige deelnemers	Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Ontwikkelingen	De al in 2019 voelbare spanning op de arbeidsmarkt is groter geworden. De bedrijfszekerheid van de gemalen voldoet aan de eisen.
Gemeentelijke bijdrage	€ 562.000
Spiegeling afwegingskader	n.v.t.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 0
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 0
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 0
Resultaat over 2025	€ 0
Risico's	De financiële risico's zijn gelijk met uitvoering door de ambtelijke organisatie van LV. De personele risico's met betrekking tot beschikbaarheid en kennis van personele zijn beduidend lager, maar niet afwezig.

Rekenkamer WVOLV

Naam	Rekenkamer WVOLV
Doelstelling	Sinds 2005 is het voor elke gemeente verplicht een rekenkamer te hebben ingericht, alleen of gezamenlijk met andere gemeenten. De Rekenkamer is een onafhankelijk orgaan die de gemeenteraden ondersteunt bij hun kaderstellende en controlerende taken. Zij onderzoekt in hoeverre de gemeenten doelmatig, doeltreffend en rechtmatig hebben gehandeld. Onder meer door te bekijken of bepaalde gemeentelijke doelen worden bereikt en tegen welke kosten. De Rekenkamer heeft tot doel: de kaderstellende en controlerende taken van de gemeenteraden versterken; zichtbaar maken aan burgers, ondernemers en organisaties hoe de doelen van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg bereikt worden.
Bestuurlijk belang	De gemeente is niet bestuurlijk vertegenwoordigd in de rekenkamer. Wel is de raad betrokken omdat de raad twee leden kan aanwijzen voor de Klankbordgroep van de rekenkamer. De Klankbordgroep heeft een adviserende stem.
Belang in verbonden partij	€ 100.000 (bij benadering)
Overige deelnemers	Leidschendam-Voorburg, Oegstgeest, Voorschoten, Wassenaar

Vestigingsplaats	Voorschoten
Ontwikkelingen	De rekenkamer voert jaarlijks twee keer overleg met de gemeenteraad. Daarbij bespreekt men de ontwikkelingen bij de rekenkamer en de stand van zaken rond de onderzoeken. Daarnaast leveren de vier gemeenteraden twee raadsleden voor de klankbordgroep. De klankbordgroep adviseert de rekenkamer maar houdt ook vinger aan de pols.
Gemeentelijke bijdrage	€ 99.351
Spiegeling afwegingskader	Sinds 2005 is het voor elke gemeente verplicht een rekenkamer te hebben ingericht, alleen of gezamenlijk met andere gemeenten. De rekenkamer is een gemeenschappelijk orgaan, dat is een specifieke samenwerkingsvorm dat geen rechtspersoonlijkheid heeft. Het oprichten van een gemeenschappelijk orgaan is een goede optie als sprake is van een specifieke taak zoals de rekenkamerfunctie. Het bestuur bestaat uit een voorzitter en vijf leden die zijn aangewezen door de deelnemende raden.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 149.247
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 126.732
Vreemd vermogen 1-1-2025	N.v.t.
Vreemd vermogen 31-12-2025	N.v.t.
Resultaat over 2025	-€ 22.526
Risico's	Omdat een gemeenschappelijk orgaan geen eigen rechtspersoonlijkheid heeft blijven de deelnemende gemeenten volledig verantwoordelijk voor de financiële verplichtingen en eventuele schulden. Dat risico is beperkt doordat er veelvuldig contact is tussen de raden en de rekenkamer.

Vennootschappen en coöperaties

VOF Leidschendam-Centrum

Naam	VOF Leidschendam-Centrum
Doelstelling	Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.
Bestuurlijk belang	De gemeente is door een wethouder vertegenwoordigd in de VOF.
Belang in verbonden partij	50%
Overige deelnemers	Schouten & De Jong Projectontwikkeling (SdJ) en Bouwfonds Property Development (BPD).
Vestigingsplaats	Leidschendam
Ontwikkelingen	De verwachting is dat in 2024 de laatste bouwkavels (Rijnlandstraat-noord en Damlaanlocatie) kunnen worden uitgegeven. Dan resteert alleen nog de herinrichting 3e fase Schoorlaan in aansluiting op de oplevering van de Leytsche hof. Het voornemen is de grondexploitatie na de uitgifte van de laatste kavels af te sluiten en de Vof te liquideren. Over de afronding herinrichting Schoorlaan fase 3 zullen dan afspraken tussen partijen gemaakt moeten worden.
Gemeentelijke bijdrage	N.v.t.
Spiegeling afwegingskader	N.v.t.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025 € 398.389

Eigen vermogen 31-12-2025 0

Vreemd vermogen 1-1-2025 0

Vreemd vermogen 31-12-2025 0

Resultaat over 2025 € 398.389

Risico's Op basis van de afspraken zijn er weinig tot geen risico's in deze grondexploitatie. Het risico van (de hoogte van) de rente is niet voor de VOF, aangezien deze verplichting is overgenomen door SdJ. Ook de opbrengsten vormen geen risico meer voor de grondexploitatie, omdat de hoogte hiervan en de planning vastgelegd zijn. Dan resteert alleen het risico op de hoogte van de (restant) civieltechnische kosten die nog gemaakt moeten worden, maar hiervoor is in de grondexploitatie reservering voor onvoorziene kosten beschikbaar en zijn er nog reserveringen beschikbaar als gevolg van niet (volledig) benutte uitvoeringsbudgetten.

Dunea N.V.

Naam	Dunea N.V.
Doelstelling	Dunea N.V. Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland levert betrouwbaar drinkwater en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Dunea N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder. Statutair is vastgelegd dat Dunea geen dividend uitkeert.
Belang in verbonden partij	5,69%
Overige deelnemers	Den Haag, Hillegom, Katwijk, Lansingerland, Leiden, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijnwoude, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar, Zoetermeer en Zuidplas.
Vestigingsplaats	Zoetermeer

Ontwikkelingen

De huidige bronnen van Dunea, de Lek en de Maas staan onder druk. Dat komt door een combinatie van klimaatverandering en bevolkingsgroei. Dunea streeft naar een duurzame drinkwatervoorziening in 2040. Om naar deze visie toe te groeien en de drinkwatervoorziening in het leveringsgebied klaar te maken voor de toekomst, gaat Dunea op korte termijn het huidige systeem optimaliseren om op korte termijn aan de stijgende vraag te voldoen. Daarnaast intensificeert Dunea de samenwerking met partners voor schone bronnen en robuuste watersystemen en zet Dunea in op beïnvloeding van de vraag en voorkomen van verspilling. Op lange termijn (na 2030) moet er een duurzaam systeem komen dat blijvend veerkracht en leveringszekerheid biedt (invulling van de multi-bronnenstrategie). Dat is een drinkwatervoorziening die beschikt over meerdere, onderling onafhankelijke bronnen van goede kwaliteit. Dunea is zich bewust van de versnelde bevolkingsgroei, PFAS problematiek en de daarmee gaande investeringen. Dit wordt op dit moment in kaart gebracht.

Voor het financieren van met name de investeringen die worden beschreven in de 3 scenario's van de multi-bronnen strategie is een hoge investering benodigd. Er wordt steeds voldaan aan de minimale solvabiliteitseis van de banken van 30%.

Daarnaast kan Dunea met aquathermie uit drinkwater een rol te pakken in de energietransitie. Daarvoor heeft Dunea een dochtervennootschap opgericht zodat Dunea in een later stadium kan beschikken over een vergunde warmtedochter die een rol kan spelen bij projecten op het gebied van aquathermie binnen het leveringsgebied van Dunea. De Drinkwaterwet stelt eisen aan de activiteiten van drinkwaterbedrijven, onder meer gericht op financiën en transparantie. Om de niet drinkwateractiviteiten, zowel vanuit het oogpunt van aansprakelijkheid als vanuit transparantie, gescheiden te houden van de (wettelijke) drinkwateractiviteiten is het gebruikelijk om voor dergelijke activiteiten een aparte dochteronderneming in te richten.

Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2027

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 258.451.000
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 265.051.000
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 386.928.000
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 396.250.000
Resultaat over 2025	€ 6.600.000

Risico's

De risico's zijn vooralsnog beperkt. De gemeenten zijn aandeelhouder van Dunea en bezitten in totaal 4 miljoen aandelen (verdeeld over de gemeenten op basis van inwoneraantal). Met een aandelenbezit van afgerond 6% en een nominale waarde van € 5,- per aandeel is onze deelname in de NV beperkt tot een bedrag van ca. € 1,2 mln. De solvabiliteit op dit moment ruim voldoende, waarmee Dunea een financieel gezond bedrijf is. De risico's voor Dunea kunnen in de toekomst mede door klimaatsverandering, extra investeringen en extra zuivering in verband met bijvoorbeeld PFAS toenemen.

Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.	
Naam	Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.
Doelstelling	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Werkbedrijf de Binnenbaan. Daarnaast voert het Werkbedrijf de Binnenbaan re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt door middel van een afgevaardigde wethouder vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA).
Belang in verbonden partij	1%
Overige deelnemers	Zoetermeer (98%), Rijswijk (1%) en Leidschendam-Voorburg (1%).
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Ontwikkelingen	In 2025 zet de gemeente stevig in op de doorontwikkeling van onze samenwerking met De Binnenbaan. De gemeente beschouwt De Binnenbaan niet alleen als een leverancier, maar vooral als een waardevolle kennispartner met erkende expertise in de regio.
Gemeentelijke bijdrage	€ 3.626.000
Spiegeling afwegingskader	Per 1 januari 2021 is het nieuwe Werkbedrijf gestart. Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een inkooprelatie met dit werkbedrijf. De huidige afspraken zijn vastgelegd in verschillende dienstverleningsovereenkomsten. Deze kennen een looptijd van 5 jaar, vanaf 1 januari 2026 gaat het nieuwe termijn van de DVO van start.

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 100.000
Eigen vermogen 31-12-2025	n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2025	n.n.b.
Resultaat over 2025	n.n.b.
Risico's	De gemeente loopt geen financieel risico op het Werkbedrijf de Binnenbaan B.V. Het risico op een negatief exploitatieresultaat ligt in het geheel bij de grootaandeelhouder gemeente Zoetermeer.

BNG Bank N.V.

BNG Bank N.V.	
Naam	BNG Bank N.V.
Doelstelling	BNG Bank N.V. (voorheen Bank Nederlandse Gemeenten) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op de BNG Bank. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.
Belang in verbonden partij	0,36%
Overige deelnemers	Gemeenten, provincies en waterschappen.
Vestigingsplaats	Den Haag

Ontwikkelingen Het belangrijkste instrument blijft het verstrekken van financiering tegen lage prijzen aan de kernklanten. Die lage prijzen vereisen een uitstekend risicoprofiel (de huidige ratings zijn AAA), zodat er financiering kan worden aangetrokken tegen scherpe tarieven. Om het risicoprofiel en daarmee de lage prijzen ook de komende jaren te behouden, is het noodzakelijk dat BNG Bank het volume beheerst van leningen die beslag leggen op het risicokapitaal van de bank (tot maximaal 10% van de leningenportefeuille).

Gemeentelijke bijdrage € 0
Spiegeling afwegingskader 2025

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025 € 4.300.000.000
Eigen vermogen 31-12-2025 € 4.600.000.000
Vreemd vermogen 1-1-2025 € 145.000.000.000
Vreemd vermogen 31-12-2025 € 144.000.000.000
Resultaat over 2025 € 300.000.000

Risico's Ratingbureaus Fitch, Moody's en S&P waarderen BNG Bank op het hoogste ratingniveau. Daarmee behoort BNG Bank tot de veiligste banken ter wereld. De risico's zijn voor de aandeelhouder beperkt. Voor de bank zelf zijn de volgende risico's te noemen: Komst van nieuwe spelers in financiële omgeving, Kosten als gevolg van wet- en regelgeving die de bank of klanten raakt, Overheidsvisie op nutsbanken en Desintermediatie. De bank speelt hier actief op in.

Stedin Holding N.V.

Naam	Stedin Holding N.V.
Doelstelling	Stedin maakt het mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties. Om te wonen, werken en leven in het meest stedelijke gebied van Nederland: Zuid-Holland, inclusief de Rotterdamse haven, en Utrecht.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Stedin Groep N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.
Belang in verbonden partij	3,44% van het aandelenkapitaal
Overige deelnemers	Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp zijn de grootste aandeelhouders. De andere aandeelhouders (ook gemeenten) hebben belangen van kleiner dan 1%.
Vestigingsplaats	Rotterdam

Ontwikkelingen

Stedin speelt een belangrijke rol in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om te schakelen van gas naar elektriciteit. Daarnaast is er veel extra capaciteit nodig om het opladen van elektrische voertuigen mogelijk te maken en het terugleveren van stroom uit zonnepanelen te verwerken. Dit vergt zeer grote investeringen waarvoor Stedin op termijn nog niet de benodigde middelen beschikbaar heeft. Stedin is samen met de aandeelhouders, met het traject 'lange termijn financiering 3', aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. Dit is het vervolg op het succesvol afgesloten traject lange termijn financiering 2. Ook nieuwe partijen worden hierbij betrokken. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden waar nodig betrokken bij het traject.

Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2025

Financiële informatie

Eigen vermogen 1-1-2025	€ 3.221.000
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 3.370.000
Vreemd vermogen 1-1-2025	€ 5.063.000
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 5.704.000
Resultaat over 2025	€ 158.000.000

Risico's

Stedin staat de komende jaren voor grote investeringen in het netwerk om de energietransitie mogelijk te maken. Het netwerk staat onder druk. Dit kan tot afschakelen leiden. Stedin is op dit moment aan het inventariseren hoe het (nieuwe) aandeelhouders kan betrekken bij een kapitaalinjectie om nieuwe investeringen in het netwerk mogelijk te maken. Het risico is dat niet op korte termijn tot resultaten leidt en de doelen van energietransitie niet tijdig worden behaald.

Grondbeleid

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het grondbeleid van de gemeente in juridische, strategische en financiële zin. De lopende grondexploitaties worden toegelicht.

Beleidsmatige verankering

De gemeente beschikt over een Nota Grondbeleid. In essentie gaat de Nota Grondbeleid in op de gemeentelijke rol bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De gemeente voert situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente de invulling van haar grondbeleid per situatie toesnijdt; maatwerk toepast.

De gemeente heeft in onder andere haar omgevingsvisie en diverse gebiedsvisies haar ruimtelijke ambities vastgelegd. Deze ambities worden voor een groot deel ingevuld door initiatieven vanuit de markt. In deze situatie is doorgaans sprake van een private grondexploitatie en past de gemeente kostenverhaal toe voor de gemeentelijke inzet.

Voor het overige deel is stimulering of een actievare gemeentelijke inzet nodig. Deze rol kan variëren van het verstrekken van een financiële bijdrage aan een ontwikkeling tot het voeren van volledig actief grondbeleid. Bij volledig actief grondbeleid verwerft de gemeente gronden, en geeft zij bouwkvavels uit. Financieel verantwoordt zij dit via een gemeentelijke grondexploitatie, welke door de raad wordt geopend. De gemeentelijke grondexploitatie herzien we jaarlijks en de raad stelt deze vast. De raad heeft in 2016 de huidige geldende versie van de Nota Grondbeleid vastgesteld. In 2026 actualiseren we de Nota Grondbeleid en sluiten we deze aan op de visie voor ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de Omgevingswet.

Naast de Nota Grondbeleid kent de gemeente ook een Nota Grondprijnsbeleid. Hierin staat een beschrijving van het beleid met betrekking tot grondprijnsbepaling in geval van verkoop van gemeentegrond. De huidige geldende Nota Grondprijnsbeleid is in 2022 door de raad vastgesteld. Jaarlijks wordt er een grondprijnsbrief vastgesteld. De meest actuele grondprijnsbrief is van 2026.

Grondexploitatie: resultaten, risico's en voorziening lopende grondexploitaties

Er zijn drie (gemeentelijke) grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoelpolder (KPP) en De Star. Daarnaast participeert de gemeente via een VOF in een publiek-private grondexploitatie voor het project Leidschendam Centrum; zie hiervoor de paragraaf Verbonden Partijen.

De gemeente actualiseert grondexploitaties één keer per jaar. Deze zijn opgenomen in een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).

Verliesvoorziening van de grondexploitatie

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor het verwachte verlies van een grondexploitatie een verliesvoorziening moet worden getroffen. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft deze voorziening op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening toereikend om het verwachte tekort op de einddatum af te dekken.

Voor de grondexploitaties Vlietvoorde en Klein Plaspoelpolder is een verliesvoorziening getroffen.

Boekwaarden

In de onderstaande tabel is het verloop van de boekwaarden weergegeven. De boekwaarde bestaat uit alle uitgaven en ontvangsten in de grondexploitaties. De eindstanden in de tabel zijn een prognose voor de uitgaven en ontvangsten (volgens de 1e herziening van het MPG 2026).

Grondexploitatie	Stand eind 2025	Stand eind 2026	Stand eind 2027	Stand eind 2028	Stand eind 2029	Stand eind 2030
Vlietvoorde	18.820	18.097	15.263	8.221	0	0
Leidschendam centrum	1.217	0	0	0	0	0
Klein Plaspoelpolder	6.051	3.623	3.460	-3.409	-2.057	-1.956
De Star	1.856	2.882	1.049	1.392	-646	0
Totaal	27.945	24.602	19.772	6.204	-2.703	-1.956

Bedragen x € 1.000

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De commissie BBV stelt regels op voor de inrichting van de gemeentelijke financiën en de verslaglegging hierover. De gemeentelijke grondexploitaties voldoen aan de regelgeving van het BBV.

Vaststelling risicoprofiel

De risico's bij ruimtelijke projecten kunnen substantieel zijn. Het is daarom van groot belang deze te beheersen. Daarom inventariseren we bij de grondexploitaties minimaal 2 maal per jaar de positieve en negatieve risico's. Vervolgens berekenen we per grondexploitatie het risicoprofiel door middel van scenariostudies. Verderop in deze paragraaf is de hoogte van het risicoprofiel per grondexploitatie weergegeven.

Toelichting resultaten grondexploitaties

In deze paragraaf is per lopende grondexploitatie een korte toelichting gegeven. De grondexploitaties van de gemeente zijn uitgebreider toegelicht in het MPG.

Financieel resultaat grondexploitaties, geconsolideerd overzicht

In onderstaande tabel staan per (actieve) grondexploitatie:

- De werkelijke boekwaarde per 1 januari 2025 en per 31 december 2025;
- De gerealiseerde inkomsten en uitgaven in 2025;
- De nog te realiseren inkomsten en uitgaven en het saldo van de nog te realiseren prijsstijgingen en rente (op grond van de 1e herziening 2026);
- Het resultaat op eindwaarde per datum van afsluiting.

	Vlietvoorde	Damcentrum	De Star	Klein Plaspoelpolder	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2025	42.835 N	1.558 N	1.003 N	4.681 N	50.078 N
Gerealiseerde inkomsten in 2025	28.697 V	341 V	12 V	255 V	29.305 V
Gerealiseerde uitgaven in 2025	4.682 N		865 N	1.625 N	7.172 N
Boekwaarde per 31-12-2025	18.820 N	1.217 N	1.856 N	6.051 N	27.945 N
Nog te realiseren inkomsten (excl. prijsstijgingen en rente)	24.405 V	1.217 V	8.290 V	10.176 V	44.088 V
Nog te realiseren uitgaven (excl. prijsstijgingen en rente)	13.189 N		5.468 N	2.577 N	21.234 N
Saldo te realiseren prijsstijging en rente	617 N		320 N	408 V	529 N

Resultaat op eindwaarde per datum afsluiting	8.221 N	0 -	646 V	1.951 V	5.620 N
---	----------------	------------	--------------	----------------	----------------

Bedragen x € 1.000

1. Vlietvoorde

Algemeen

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft samen met de provincie Zuid-Holland, het Rijk en buurgemeente Voorschoten de ambitie om het karakteristieke landschap tussen beide gemeenten te behouden en te versterken. Dit gebied noemt men de 'Duivenvoordecorridor'. De grondexploitatie, behorende bij de ontwikkeling van dit gebied, heeft de naam 'Vlietvoorde' gekregen.

Ontwikkelingen

Voor de plandelen Vlietvoorde Noord (Bos), Oost (Kreek) en Zuid (Plas) zijn de verkoopprocedures afgerond. De grond voor de bouw van de woningen in Bos en Plas is in 2025 geleverd aan ontwikkelaar BPD. Ook voor Vlietvoorde West (Eve) is de verkoopprocedure afgerond. De grond is in 2025 geleverd aan Blauwhoed.

De gemeente heeft met Veurse Horsten een overeenkomst gesloten voor de deelgebieden Schakelstuk/GAMMA en Noorthey (gedeeltelijk). De nieuwbouw is gestart. Over het resterende deel van Noorthey bereidt de gemeente de verkoop voor.

Resultaat Grondexploitatie (1e herziening 2026)

Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de 1e herziening 2026 circa € 8,22 miljoen nadelig op eindwaarde (per 31-12-2028). Een verliesvoorziening is getroffen van € 8,22 miljoen.

Het resultaat van de grondexploitatie blijft altijd sterk afhankelijk van de marktsituatie. De kosten(stijgingen) en opbrengsten betreffen prognoses die niet met zekerheid zijn vast te stellen. Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd om het risicoprofiel te bepalen. Het risicoprofiel is bepaald door middel van scenarioanalyses en berekend op circa € 0,89 miljoen.

2. Leidschendam-Centrum

Algemeen

Voor het project Leidschendam-centrum is een VOF opgericht, waarin de gemeente een aandeel van 50% heeft (zie ook paragraaf 'verbonden partijen').

De Ontwikkelingscombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit Schouten & De Jong Projectontwikkeling B.V. en BPD Ontwikkeling B.V. (hierna SJB) heeft eveneens een aandeel van 50%. In financiële zin heeft de gemeentelijke deelname tot gevolg dat de gemeente voor 50% deelt in het exploitatieresultaat van de VOF.

Op basis van aanvullende afspraken uit 2013 en 2016 is afgesproken dat de rentelasten voor rekening komen van SJB. Er resteert nog 1 gronduitgifte voor het bouwplan Rijnlandstraat-noord, die naar verwachting in mei 2026 zal plaatsvinden. Zowel de opbrengsten als de hoogte van de rente vormen hiermee geen risico meer voor de grondexploitatie van de VOF. Wel is er nog een (beperkt) risico op de hoogte van de (restant) kosten voor civieltechnische werkzaamheden.

Financiële afwikkeling tussen gemeente en VOF

In opdracht van de VOF heeft de gemeente gronden verworven in het gebied of had de gemeente gronden reeds in bezit. Daarnaast draagt de VOF in opdracht van de gemeente zorg voor het bouwen en woonrijp maken van deze gronden. De boekwaarden van deze gronden, inclusief de bijkomende

kosten, staan daarom op de balans van de gemeente. Hier tegenover staat een schuld van de gemeente aan de VOF in de vorm van een door de VOF aan de gemeente verstrekte renteloze geldlening.

De gemeente verkoopt in delen de gronden aan de VOF. De opbrengsten uit deze verkopen worden gebruikt om de lening af te lossen. Aan het einde van het project is de lening geheel afgelost met de verkoopopbrengsten. Op dit moment sluit de grondexploitatie van de VOF met een voordeel. Zoals aangegeven moet er nog 1 grondlevering plaatsvinden; Rijnlandstraat-Noord. Hierna kan de VOF opgeheven worden. Uitgangspunt is liquidatie per 1 juli 2026.

3. Klein Plaspoelpolder

Algemeen

Klein Plaspoelpolder (KPP) verandert de komende jaren van een gebied met grote kantoren en bedrijven naar een groene, duurzame omgeving waar bewoners prettig kunnen wonen en werken. Een groene, aaneengesloten openbare ruimte vormt de basis van de gebiedsontwikkeling.

In dit parkachtige gebied liggen 5 bouwlocaties waar de komende jaren woningen worden gebouwd:

- Deellocatie 1A/B (Voorburgs Kwartier) (gerealiseerd)
- Deellocatie 2 (Total tankstation)
- Deellocatie 3A/B (Damsigt en voormalige gemeentewerf)
- Deellocatie 4 (Voormalig Mebin)
- Triadome locatie

De uitgangspunten voor de herontwikkeling zijn samen met de bewoners opgesteld en vastgelegd in de ontwikkelvisie en de spelregelkaarten.

De deellocaties 2, 3B en 4 zijn eigendom van de gemeente. Hier speelt grondverkoop. Naast grondverkoop is er sprake van kostenverhaal op de locaties waar facilitair grondbeleid van toepassing is; deellocaties 1A/B, 3A en Triadome.

Ontwikkelingen

Deellocatie 2:

Hier komt een gezondheidscentrum met daarboven circa 40 sociale huurappartementen. De afspraken die de gemeente met de ontwikkelende partij heeft gemaakt over onder andere de verkoop van de grond zijn vastgelegd in een koopovereenkomst.

Deellocatie 3a:

De bouw van 295 huurappartementen vordert gestaag. De belangstelling voor de woningen is groot. Verwachting is dat in mei 2026 alle woningen zijn verhuurd. De gemeente maakt het gebied rondom de nieuwe woningen woonrijp. De Johan David Zocherstraat krijgt een nieuwe inrichting, daarna wordt de wadi aangelegd en het groen geplant.

Deellocatie 3b:

Met het vaststellen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is besloten dat er in KPP een dependance van De Zonnewijzer komt. De dependance wordt onderdeel van een complex met woningen. De spelregelkaart voor deellocatie 3b wordt hierop aangepast. Daarna wordt een partij gezocht die de school en woningen op deze locatie gaat realiseren.

Deellocatie 4:

De tender is afgerond, binnenkort verwachten we met de winnende partij een koopovereenkomst te sluiten.

Triadome locatie:

Bij gebouw Trias van project Triadome is meer dan gemiddelde bodembeweging vastgesteld. De bouw van de overige woningen, waaronder ook de 37 sociale huurwoningen, gaat door volgens planning.

Grondexploitatie (1e herziening 2026)

Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de 1e herziening 2026 circa € 467.000 nadelig op eindwaarde (per 31-12-2030). Een verliesvoorziening is getroffen van € 467.000.

Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd ter bepaling van het risicoprofiel. Het risicoprofiel is berekend op circa € 1,3 miljoen.

De grondexploitatie zonder het kostenverhaal (alleen grondverkoop) geeft een resultaat van € 2 miljoen op de einddatum (31 december 2030).

4. De Star Algemeen

Dit project betreft de ontwikkeling van de locatie De Star te Leidschendam. Het bouwplan gaat uit van 108 sociale huurwoningen en 65 vrije sector koopwoningen.

Ontwikkelingen

Er is overeenstemming met zowel Vidomes als WDevelop over onder meer het bouwplan, en de overdracht van gronden. Deze afspraken zijn vastgelegd in koopovereenkomsten. De tennisclub is gesloopt en de voorbelasting is aangebracht. De voorbelasting moet ruim een jaar blijven liggen. Deze tijd benutten we door de vergunningprocedures te doorlopen. Start bouw is voorzien in 2027.

Grondexploitatie (1e herziening 2026)

De grondexploitatie geeft een voordeel aan op de einddatum (31 december 2029) van circa € 646.000.

Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd ter bepaling van het risicoprofiel. Het risicoprofiel is berekend op circa € 510.000.

Winstneming

De commissie BBV heeft in 2016 regels aangegeven voor tussentijdse winstneming. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat.

Als binnen de grondexploitatie opbrengsten worden gerealiseerd moet per jaar gekeken worden of er een (tussentijdse) winstneming van toepassing is. Voor Klein Plaspoelpolder en De Star wordt tussentijdse winstneming in 2028 verwacht. De huidige resultaten van de grondexploitaties in het MPG geven op dit moment geen aanleiding voor tussentijdse winstneming.

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de invoering van de vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheden ingevoerd. De gemeente moet beoordelen of zij met de uitoefening van haar activiteit(en) in fiscale zin een onderneming drijft. De activiteiten vanuit het grondbeleid en de grondexploitaties kunnen hiervoor in aanmerking komen. Om dit te bepalen wordt conform de Handreiking Vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf uit 2015 van de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lagere Overheden (SVLO) een Quicksan opgesteld. In de Quicksan wordt het totale MPG bekeken. Hoewel de resultaten op eindwaarde van de grondexploitaties nadelig zijn komt uit de Quicksan een positief resultaat voor het MPG. Dit zou een fiscale ondernemingsactiviteit kunnen betekenen. In de Quicksan wordt echter de rente geëlimineerd. Deze heeft grote invloed op het resultaat van de

grondexploitaties. Als volgens de handreiking een Post Quicksan wordt uitgevoerd blijkt dat er geen sprake is van een fiscale ondernemingsactiviteit en dus ook geen belastingplicht.

Nieuwe grondexploitaties

In de nabije toekomst worden binnen de gemeente ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Voor zover deze betrekking hebben op de (her)ontwikkeling van bij de gemeente in bezit zijnde gronden zal per situatie, op basis van de BBV-regels en een te formuleren ontwikkelstrategie, bepaald worden of er een grondexploitatie geopend wordt.

Warme gronden

De categorie 'Warme gronden' betreft grond, bestemd voor concrete gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente. Op dit moment zijn er geen gronden opgenomen in deze categorie.

Duurzaamheid

Algemeen

Wat wilden we bereiken

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit 6 thema's:

- participatie, samenleving en educatie
- energie
- klimaatadaptatie, vergroening en biodiversiteit
- circulariteit
- lucht en waterkwaliteit
- duurzame gemeentelijke organisatie.

De plannen voor 2025 waren:

- Uitvoeren van de Lokale Energiestrategie en de Transitievisie Warmte
- Met de regio werken aan een toekomstschets voor het verwarmen van de gebouwde omgeving en een bronnenstrategie. Dit als input op de nieuwe lokale warmtestrategie.
- Uitvoering geven aan het Groenactieplan, zodat we beter bestand zijn tegen klimaatverandering en we de biodiversiteit herstellen.
- In 2025 wordt groen, natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit in de omgevingsvisie verankerd.
- De nieuwe klimaatstresstest en risicodialoog zullen gereed zijn.
- Bij onze rioolvervangingsprojecten en herbestravingsactiviteiten zetten we direct in op vergroening en klimaatadaptatie.
- We optimaliseren ons afvalbeleid met als ons doel het halen van de VANG norm.
- In 2025 geven we uitvoering aan ons nieuwe circulariteitsbeleid. Ook binnen de gemeentelijke organisatie wordt circulariteit steeds meer ingebed in onze bedrijfsvoering en verminderen van de CO2-uitstoot.
- We gaan werken met een duurzaam afwegingskader, zodat duurzaamheid een integraal onderdeel van besluitvorming wordt.

Wat hebben we bereikt

Activiteiten	Acties
Uitvoeren Lokale Energiestrategie en Transitievisie Warmte	De lokale subsidieregelingen isolatie zijn aangepast en in 2025 zijn aanzienlijk meer isolatiesubsidies verstrekt. Er zijn collectieve inkoopacties gehouden. VvE cafe's zijn goed bezocht. Binnen de wijkaanpak de Heuvel/Amstelijk zijn de eerste isolatiesubsidies door VvE's aangevraagd.
Toekomstschets verwarmen gebouwde omgeving en bronnenstrategie	In 2025 is de regionale dialoog over de toekomstschets verwarmen opgestart en wegens de netcongestieproblematiek verbreed tot warmte en elektriciteit. Parallel daaraan is gestart met de evaluatie van het bestaande beleid en een technische analyse van onze gemeente om de huidige Transitievisie Warmte te actualiseren naar een nieuw warmteprogramma en een integraal Energieprogramma.
Uitvoering Groenactieplan	De gemeente heeft in 2025 verder ingezet op het behouden en versterken van haar groene karakter. In 2025 zijn negen locaties in de openbare ruimte vergroend, met aandacht voor wijken met wateroverlast en hittestress. Tevens is verder ingezet op ecologisch beheer, zijn maatregelen voor

	icoonsoorten zoals mussentorens en paddentrappen uitgevoerd en is gestart met de analyse voor versterking van de gehele groenstructuur.
Groen , natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit	Om biodiversiteit te versterken en hittestress tegen te gaan, is in 2025 een inventarisatie van mogelijke vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen voor de integrale herinrichting van de buitenruimte in Voorburg Noord-noord gestart.
Opstellen nieuwe klimaatstresstest en risicodialoog	In 2025 is voor het eerst een stresstest voor grondwateroverlast uitgevoerd. De klimaatstresstest voor wateroverlast in het buitengebied is uitgevoerd door de provincie. De stresstesten voor hittestress en waterveiligheid uit 2019 zijn nog actueel en daarom niet opnieuw uitgevoerd.
Vergroening en klimaatadaptatie bij rioolprojecten	Op verschillende plekken wordt met de rioolwerkzaamheden ingezet op vergroening en verbetering van de openbare ruimte. Dat gebeurt met participatie. De integrale benadering van de wijkaanpak Voorburg Noord is in voorbereiding. langere De integrale klimaatadaptieve wijkaanpak Prinsenhof Laag is in uitvoering loopt volgens planning.
Optimaliseren afvalbeleid	In 2025 zijn verschillende maatregelen om de hoeveelheid restafval te verminderen doorgevoerd.
Uitvoeren circulariteitsbeleid/verminderen CO2 uitstoot bedrijfsvoering	In 2025 is een ontwerp actieplan Circulariteit 2025-2026 opgesteld die begin 2026 zal worden vastgesteld.
Opstellen duurzaam afwegingskader	Op basis van de nulmeting circulariteit is vastgesteld dat een duurzaam afwegingskader vooral in de bouwsector grote impact kan hebben op het gebied van CO2-reductie en circulariteit.

Wat wilden we daarvoor doen?

In het uitvoeringsprogramma staat per thema beschreven wat we concreet gaan doen om onze doelstellingen te bereiken. De rijksmiddelen maken het mogelijk om extra capaciteit in te zetten voor de energietransitie. Voor het behalen van onze doelen voor de energietransitie richten we ons op energiebesparing, opwek en aardgasvrije wijken. In 2025 werken we aan de energietransitie door onder andere projecten uit de nationale isolatieaanpak, het ondersteunen van VvE's, het verstrekken van subsidies isolatie en groendak en het verzorgen van inkoopacties voor bewoners. We ondersteunen onderwijsinstellingen met het verduurzamen van gebouwen en bouwen de projecten van het Lokaal Klimaatakkoord verder uit. In 2025 zijn we in 2 wijken aan de slag met het aardgasvrij maken van de wijk. In de transitiewijk De Heuvel/Amstelwijk voeren we het wijkuitvoeringsplan uit en in Leidschendam Zuid zijn we samen met betrokkenen bezig met het opstellen van het wijkuitvoeringsplan. De extra rijksmiddelen voor de Heuvel-Amstelwijk worden ingezet voor de benodigde capaciteit voor de transitie in deze wijk. In 2025 herijken we onze Warmtestrategie. Eind 2025 starten we met de voorbereidingen van de 3e transitiewijk: Essesteijn. Het langjarige onderzoek van studenten van de Haagse Hogeschool over de participatie in de Heuvel/Amstelwijk wordt in 2025 afgerond. Waar mogelijk gebruiken we de inzichten ook voor de werkwijze in de overige transitiewijken.

Naast bovengenoemde activiteiten wordt ook opvolging gegeven aan de aan de raad gedane toezeggingen en de motie windenergie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Activiteiten	Acties
Toekomstschets verwarmen gebouwde omgeving en bronnenstrategie/Herijking warmtestrategie	Regionale gesprekken zijn opgestart. Voor het ondersteunen in de energietransitie en het opstellen van een nieuw Warmteprogramma is in 2025 een Europese aanbesteding gevoerd. Eind 2025 is gestart met een technische analyse voor het Warmteprogramma waarbij informatie over isolatie van de woningvoorraad, ondergrondse ruimte voor warmteoplossingen en kostenvergelijkingen van warmteoplossingen geactualiseerd worden.
Uitvoering Groenactieplan	In 2025 zijn negen locaties in de openbare ruimte vergroend, met aandacht voor wijken met wateroverlast en hittestress. Hierbij is gewerkt met inheemse beplanting en zijn maatregelen getroffen voor iconsoorten, zoals het plaatsen van mussentorens en paddentrappen en het realiseren van een oeverwaluwand. Ook zijn twee basisscholen gestart met de ontwikkeling van een groenblauw schoolplein, een schoolplein dat wordt omgevormd tot een groene en watervriendelijke omgeving die bijdraagt aan spelen, leren en klimaatadaptatie. Vergroening en klimaatadaptatie zijn meegenomen in rioolvervangingen en herinrichtingsprojecten. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor nieuwe buurtvisies en ontwerpen en zijn projecten zoals de Loozone en Leidschendammerhout verder uitgewerkt.
Groen , natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit	In 2025 is de voorbereiding voor een inventarisatie in Voorburg Noord-noord gestart. Er is een ontwerp bureau geselecteerd dat de vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen in 2026 verder uitwerkt op basis van de vastgestelde buurtvisie en met participatie van inwoners en ondernemers. Het ontwerp wordt opgeleverd in 2026.
Opstellen nieuwe klimaatstresstest en risicodialoog	De stresstest voor wateroverlast in de stad is in 2022 uitgevoerd. In 2025 is voor het eerst een stresstest voor grondwateroverlast uitgevoerd. Hieruit blijkt dat door verdroging de grondwaterstanden verder onder het oppervlaktewaterpeil zakken dan eerder het geval was, waardoor het effect van klimaatverandering op de grondwaterstanden nu zichtbaar is. De klimaatstresstest voor wateroverlast in het buitengebied is uitgevoerd door de provincie. Daarmee is inzichtelijk gemaakt waar het buitengebied onderloopt bij extreme neerslag, vergelijkbaar met de situatie in Limburg enkele jaren geleden. De stresstesten voor hittestress en waterveiligheid uit 2019 zijn nog actueel en daarom niet opnieuw uitgevoerd. Naar aanleiding van deze inzichten is het Hoogheemraadschap van Rijnland gestart met de voorbereiding van de dijkversterking Starrevaart en Oostvlietweg in het buitengebied. Op aandringen van de gemeente heeft de provincie het beschermingsniveau van de Polder Klein Starrevaart verhoogd, in lijn met andere polders. Op basis van de stresstesten zijn circa 85 wateradviezen uitgebracht bij ruimtelijke initiatieven, voornamelijk voor

	woningbouw en verbouw.
Vergroening en klimaatadaptatie bij rioolprojecten	<p>Wijkaanpak klimaatbestendig Voorburg-Noord noord</p> <p>In Voorburg-Noord worden voorbereidingen getroffen voor het klimaatbestendig maken van de wijk en vervangen van de riolering. Samen met de bewoners wordt gewerkt aan concept buurtvisie. Op het Van Faukenbergeplein wordt een waterplein of een vergelijkbare waterbergingsvoorziening ontworpen. In de straten van het plangebied ontwerpen we infiltratievoorzieningen door te vergroenen. De ondergrondse infiltratie/drainage-riolering werken we verder uit ten behoeve van de aanbesteding. De integrale benadering van de wijkaanpak en extra dimensies leidt tot een langere voorbereidingstijd.</p> <p>Rioleringsproject Prinsenhof-Laagbouw</p> <p>In de laagbouw van Prinsenhof wordt de riolering vervangen en zoveel mogelijk verharding afgekoppeld van de gescheiden riolering en geïnfiltreerd in de bodem. Op een aantal plaatsen worden wadi's aangelegd. De integrale wijkaanpak is hier volgens planning verlopen mede omdat de wijk ruimer is opgezet. Daardoor loopt de realisatie door de aannemer ongeveer volgens het schema.</p>
Optimaliseren afvalbeleid	<p>In 2024 heeft het college maatregelen geïdentificeerd die kunnen bijdragen aan het verminderen van het restafval. In 2025 zijn hiervan vier maatregelen doorgevoerd: het invoeren van betalen voor het ophalen van grofvuil, het verkleinen van de openingen van ondergrondse GFT-containers, het stimuleren van het gebruik van GFT-bakjes en de inzet van de mobiele milieustraat voor de inzameling van kleine apparaten en klein chemisch afval (KCA). Daarnaast is gestart met het inregelen van de pilot afvalvrije scholen in combinatie met lessen over afval. Avalex heeft in kaart gebracht waar extra GFT-containers nodig zijn. Ook is onderzoek gedaan naar een verlaging van de inzamelfrequentie van restafval. Hieruit is gebleken dat een frequentie van eenmaal per drie weken niet haalbaar is. Op verzoek van de raad is tevens onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en gevolgen van de invoering van een restafvaltarief in de gemeente. Dit dient als startpunt voor een toekomstige discussie over een eventuele aanpassing van het afvalbeleid.</p>
Uitvoeren circulariteitsbeleid/verminderen CO2 uitstoot bedrijfsvoering	<p>In 2024 is onderzocht wat de meest relevante circulaire thema's voor de gemeente en de gemeentelijke organisatie zijn. Dit onderzoek is afgerond en had betrekking op de navolgende 5 gebieden: bouw, openbare ruimte, inkoop, afval en bedrijvigheid. De resultaten van het circulariteit onderzoek laten zien dat er het meeste CO₂ impact te behalen valt op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biobased bouwen voor gemeentelijk vastgoed, woningcorporaties en particulier vastgoed;

	<ul style="list-style-type: none"> • Duurzame inkoop van cateraars en; • Recyclaat (hergebruikt materiaal) & hergebruik van reeds aanwezige materialen in de openbare ruimte. <p>Op basis van de planning wordt het actieplan Circulariteit 2025-2026 in Q1 van 2026 vastgesteld door het college. Dit plan voorziet in concrete acties om de CO₂ uitstoot in de gemeente te verminderen.</p> <p>In de tweede helft van 2025 is verdere vooruitgang geboekt in de verduurzaming van de interne organisatie. De CO₂-uitstoot over 2025 wordt volgens de methodiek van de CO₂-Prestatieladder in kaart gebracht, als basis voor nieuwe reductiemaatregelen en structurele monitoring. Parallel hieraan is gewerkt aan het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2026, waarbij duurzaamheid actief is ingebracht bij kansrijke aanbestedingen zoals die van de catering. Hierbij zijn concrete duurzame eisen aangeleverd om CO₂-reductie, circulariteit en ketenverantwoordelijkheid te borgen. Daarnaast is ingezet op bewustwording en interne verankering. In gesprekken met afdelingshoofden zijn concrete kansen verkend om duurzaamheidsdoelen structureel te verankeren in afdelingsprocessen. Binnen facilitaire processen zijn tastbare stappen gezet, zoals het verminderen van plastic afval bij de lunch en het verder verduurzamen van geschenken.</p>
Opstellen duurzaam afwegingskader	In 2025 zijn gesprekken gevoerd met collega's van Stadsbeheer (SB) om te onderzoeken waar en op welke manier een afwegingskader het beste kan worden toegepast, zonder dat het te generiek wordt. Daarnaast is gesproken met collega's die zelf al afwegingskaders hebben ontwikkeld, om te verkennen hoe dit het beste kan worden opgezet. Ook is op basis van de nulmeting circulariteit onderzocht in welke sector een afwegingskader de meeste impact kan hebben.
Inzet op energiebesparing, opwek en aardgasvrije wijken	Medio 2025 is de duurzaamheidsmonitor aan de raad aangeboden. Deze monitor geeft aan dat op het gebied van energiebesparing en opwek van zonnestroom de doelstellingen voor 2030 goed in zicht zijn.
Het ondersteunen van VvE's	In 2025 zijn meerdere VvE-café's spreekuren en workshops georganiseerd. De belangstelling voor de cafés neemt toe. Om nog meer VvE's te motiveren om deel te nemen aan de VvE cafés en workshops wordt geëxperimenteerd met andere dagen, tijdstippen en locaties.
Het verstrekken van subsidies isolatie en groendak	In 2025 zijn de gemeentelijke subsidieregelingen voor isolatie en groendak herzien en uitgebreid met doe-het-zelf isolatiesubsidie. Ook zijn de regelingen aangepast om biobased isoleren net zo aantrekkelijk te maken als traditioneel isoleren. De subsidieregelingen zijn goed gebruikt. In 2025 zijn in totaal 1.097 isolatie en groendaksubsidies verstrekt en daarnaast nog 183 Doe-het-zelf subsidies.
Het verzorgen van inkoopacties voor bewoners	In 2025 is 1 collectieve inkoopactie voor zonnepanelen en warmtepompen georganiseerd.
Het ondersteunen	In 2025 is voor het Veurs Lyceum een maatwerkadvies

onderwijsinstellingen met het verduurzamen van gebouwen	opgesteld. Het advies onderzoekt de verduurzamingsmogelijkheden en geeft inzicht in de mogelijke energie- en kostenbesparingen. Daarnaast is bekeken welke aanpassingen nodig zijn voor aansluiting op een warmtenet.
De uitbouw van de projecten van het Lokaal Klimaatakkoord (LKA).	In 2025 hebben 21 partijen uit de gemeente (bewonerinitiatieven, organisaties, bedrijven en gemeente) het LKA ondertekend en zich gecommitteerd aan: <ul style="list-style-type: none"> - een energieneutraal, circulair, biodivers en groen Leidschendam-Voorburg - samen meer projecten opstarten die verduurzaming versnellen - iedereen krijgt de kans om mee te doen. <p>Een van de daaruit voortvloeiende projecten is een gezamenlijk onderzoek naar mogelijkheden van energiedelen door de MOTN in samenwerking met HMC Antoniushove.</p>
In de Heuvel/Amstelwijk voeren we het wijkuitvoeringsplan uit en in Leidschendam Zuid is het wijkuitvoeringsplan opgesteld.	Voor de Heuvel/Amstelwijk is het wijkuitvoeringsplan vastgesteld en in Leidschendam-zuid is een uitgangspuntennotitie vastgesteld. In beide wijken zijn informatiebijeenkomsten gehouden. In de H/A is verder gewerkt aan onderzoeken rondom een warmtenet en het begeleiden van de VvE's om verduurzamingsstappen te zetten hetgeen heeft geresulteerd in de eerste subsidieaanvragen voor isolatie. In Ldam-zuid zijn representatieve voorbeeldwoningen onderzocht om de inwoners een beeld te geven van de isolatiemogelijkheden.
Start voorbereiding van de 3e transitiewijk: Essesteijn	De start van deze wijk is vooralsnog uitgesteld, enerzijds omdat de beschikbare capaciteit is ingezet op de H/A-wijk en L'dam-zuid, anderzijds omdat Essesteijn mogelijk een all-electric wijk wordt en netcongestie is afgekondigd. Er is een pas op de plaats gemaakt om dit nader te bekijken in relatie tot het nieuwe warmteprogramma. Isolatiesubsidies en informatie is voor alle wijken in de gemeente voor handen en kan onverminderd worden voortgezet.
Afronden onderzoek van studenten van de Haagse Hogeschool	In 2025 is het onderzoek afgerond met de ontwikkeling van een tool om het effect van energietransitiebeleid in een wijk te simuleren.

Wat heeft het gekost?

Project	Begroting na wijz . 2025	Realisatie 2025	Vershil
Stimuleringsregelingen Energietransitie	1.000	913	87
Gemeentebrede aanpak Energietransitie (best.res. D&ET)	115	33	82
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	10	10	0
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	51	0	51
Totaal Bestemmingsreserve D&ET	1.176	956	220
Overige uitgaven duurzaamheid - Algemeen	57	72	-15

Vergroening	348	465	-116
Gemeentebrede aanpak Energietransitie (expl. progr. duurz)	209	131	78
klimaatbeleid: gemeentelijke gebouwen en voorzieningen	12	12	0
Totaal Exploitatie programma duurzaamheid	627	681	-54
Nationaal Isolatieprogramma	497	535	-38
Totaal Nationaal Isolatieprogramma Spuk 3	497	535	-38
SPUK proeftuin aardgasvrije woningen	700	0	700
Totaal Rijksbijdrage PAW	700	0	700
Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie	543	411	132
Basisfinanciering Gemeentebrede aanpak Energietransitie	1.923	1.507	416
Planfinanciering Heuvel-Amstelwijk	388	405	-17
Toerekening wijkaanpakken Energietransitie	-1	0	-1
Totaal Rijksmiddelen CDOKE	2.854	2.323	531
SPUK aanpak energiearmoede	210	86	124
Totaal Rijkssubsidie SPUK NIP 2022 Spuk 4	210	86	124
Totaal Duurzaamheid en Energietransitie	6.065	4.582	1.483

Bedragen x € 1.000

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de begroting en de realisatie voor het programma Duurzaamheid.

De stimuleringsregelingen Energietransitie vanuit de bestemmingsreserve Duurzaamheid zijn het afgelopen jaar goed benut. De geraamde bedragen zijn voor de jaren 2024-2026 extra ruim gezet om de isolatieopgave niet te vertragen door krapte in het stimuleringsbudget. Het verstrekte subsidies en rentekorting van het Warmtefonds was ruim € 300.000 hoger dan in voorgaande jaren waarmee duidelijk is dat de isolatieopgave op volle gang is. Het aantal Vve's dat isolatiesubsidie aanvraagt neemt ook toe.

Vanuit zowel de bestemmingsreserve Duurzaamheid als vanuit de exploitatie is minder besteed aan de gemeentebrede aanpak Energietransitie. In 2025 is met name focus gelegd op de wijkgerichte aanpakken in de Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid, met name omdat voor die twee gebieden ook extra planfinanciering vanuit het Rijk is binnengehaald.

De kosten voor vergroening zijn hoger uitgevallen dan begroot, doordat er een subsidie verstrekt is aan twee scholen voor het vergroenen van de schoolpleinen. Hier staat een ontvangen bijdrage van Jantje Beton tegenover. Daarnaast zijn enkele kosten op dit budget verantwoord die betrekking hebben op werkzaamheden uit een eerder jaar.

Bij de Spuk proeftuin aardgasvrije woningen is de in 2025 beoogde bijdrage vanuit de PAW gelden aan project NeVe in de Heuvel iets vertraagd. Deze is begin 2026 toegekend aan WoonInvest nadat alle vereiste subsidiestukken zijn ingediend.

Voor de gemeentebrede aanpak en wijkaanpakken Energietransitie zijn de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. In 2025 lag de focus met name op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid, waarvoor aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk is ontvangen.

Met het besluit over Versnellingsmaatregelen Duurzaamheid in Q1 2026 door de gemeenteraad is hier reeds op ingespeeld en is een nieuwe verdeling van de CDOKE middelen afgesproken.

Bij de specifieke uitkering aanpak energiearmoede was een onderbesteding omdat een project samen met de woningbouwcorporaties later werd opgestart dan initieel gedacht.

Wet open overheid

Algemeen

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de transparantie van de overheid te vergroten en de toegankelijkheid van publieke informatie te verbeteren. Voor gemeenten betekent dit dat zij verplicht zijn bepaalde categorieën documenten actief openbaar te maken en zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens en archivering.

In 2025 is de in 2025 ingekochte applicatie ter ondersteuning van de actieve openbaarmaking binnen de kaders van de Woo verder ingericht, geconfigureerd en getest. Hiermee is de basis gelegd voor structurele toepassing van de Woo-verplichtingen. De inrichting is in de loop van het jaar afgerond, waardoor het systeem per 1 januari 2026 beschikbaar is voor het publiceren van de verplichte Woo-categorieën.

De Rijksoverheid heeft in 2025 de invoering van de tweede tranche van de Woo opnieuw uitgesteld. Hierdoor heeft de gemeente zich in 2025 gericht op het blijven publiceren van de reeds verplichte vier categorieën in de Woo-index, zoals sinds 2024 van kracht is. Daarnaast zijn in 2025 verdere organisatorische stappen gezet om de uitvoering van de Woo te versterken. Zo zijn nieuwe Woo-coördinatoren opgeleid en is een start gemaakt met de inhoudelijke en procesmatige voorbereiding van de categorieën die naar verwachting onderdeel zullen worden van de tweede tranche.

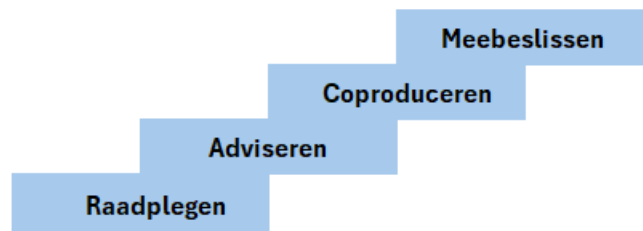
	2023	2024	2025
Aantal WOO verzoeken	75	90	93

Participatie

Algemeen

De bestuurlijke ambities voor inwonerparticipatie zijn onder meer opgenomen in de [Participatieverordening 2023](#) van Leidschendam-Voorburg, met de volgende kernpunten:

- Inwonerparticipatie is van belang bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid, projecten en/of programma's. Onder inwoners worden ook verstaan bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.
- De gemeente wil ook gebruik kunnen maken van de ervaringskennis en inzichten van inwoners of experts bij de ontwikkeling van beleid of projecten.
- De gemeente kiest zo veel mogelijk voor inwonersparticipatie, tenzij de omstandigheden van het geval een legitieme onderbouwing geven om geen inwonersparticipatie toe te passen.
- De gemeente wil duidelijkheid bieden aan de samenleving over het niveau van participatie. De volgende niveaus worden onderscheiden: raadplegen, adviseren, coproduceren of meebeslissen, of een combinatie hiervan.

Onder raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen verstaan we het volgende voor het Experimenteerprogramma inwonerparticipatie 2024-2027:

- **Raadplegen** - Bij raadplegen verzamelt de gemeente ideeën, meningen en voorkeuren van belanghebbenden bij een project/traject. Vervolgens besluit de gemeente hoe het traject verder vorm krijgt. Het kan dus zijn dat de gemeente anders besluit dan de voorkeur van de betrokkenen die geraadpleegd zijn. De rol van de gemeente op dit niveau is beslissend.
- **Adviseren** - Belanghebbende(n) adviseert op een vraagstuk in de gemeente. De gemeente bepaalt de kaders. Als er van het advies wordt afgeweken, wordt dit goed gemotiveerd. De rol van de gemeente op dit niveau is beslissend.
- **Coproduceren** - De gemeente werkt samen met de belanghebbenden aan een plan ontwikkelt of aan een aanpak. Vooraf kunnen kaders zijn gesteld. Omdat er sprake is van coproductie, gaat de gemeente mee met de uitkomst van het plan of traject, mits dit aan de vooraf gestelde kaders voldoet. De rol van de gemeente op dit niveau is samenwerkend.
- **Meebeslissen** - Bij meebeslissen laat de gemeente de keuze van een oplossing over aan de belanghebbenden. Ook bij meebeslissen kunnen kaders vastgesteld zijn waarbinnen de beslissing genomen moet worden. De rol van de gemeente op dit niveau is faciliterend.

Om de ontwikkeling van inwonerparticipatie te bevorderen, experimenteert de gemeente periodiek met nieuwe vormen van inwonerparticipatie', zo staat in de Participatieverordening 2023. Het college stelt tweejaarlijks een experimenteerprogramma vast met drie elementen:

- een keuze van de te beproeven nieuwe vormen van participatie,
- de uitvoeringscondities in de sfeer van middelen, capaciteit en bekwaamheid, en
- de toetsingscriteria voor de evaluatie na het experiment.

Experimenteerprogramma inwonerparticipatie 2024-2027

Periodiek wordt er een experimenteerprogramma vastgesteld. De projecten die deel uitmaken van het concept- experimenteerprogramma inwonerparticipatie 2024-2027 zijn:

- The Mall – parkeerregulering
- Sterk voor Noord – Tuinkamer
- Jongerenparticipatie – Jongerenforum
- Voorburg Noord-noord
- Wijkveiligheidsscans Gebiedsgerichte aanpak
- Initiatieven uit de samenleving

Voor het Experimenteerprogramma is een tussenevaluatie uitgevoerd en voor de Participatieverordening een eerste evaluatie na de inwerkingtreding daarvan. De projecten onder het Experimenteerprogramma lopen nog, de rapportage over de eindevaluatie, volgens het ACTIEkader, volgt in 2027.

The Mall – parkeerregulering

Het participatietraject via het houden van een “Participatieve Waarde Evaluatie” (PWE) met 5.000 inwoners is uitgevoerd. De evaluatie van dit project loopt.

Sterk voor Noord – Tuinkamer

Sterk voor Noord wil activiteiten voor de wijk die door inwoners zélf worden georganiseerd via een “Tuinkamer” faciliteren. Deze activiteiten zijn opgestart en evaluatie is opgestart volgens de evaluatiemethode.

Jongerenparticipatie

Als vervolg op de bijeenkomsten van “Jong in LV” worden jongeren met projectdagen via scholen betrokken om mee te denken wat er bij hen voor maatschappelijke vraagstukken leven. De uitkomsten van de projectdagen met jongeren worden gebruikt om te kijken hoe jongerenparticipatie verder vorm kan krijgen bij de gemeente. Zo is het onderzoek opgestart naar het mogelijk opzetten van een structuur als een Jongerenadviesraad.

Voorburg Noord-noord

Het gebied Voorburg Noord-noord ligt tussen de Laan van Nieuw Oost Indië, Van Alphenstraat en de Koningin Wilhelminalaan. In het gebied moet de riolering worden vervangen en dit is opgenomen in het uitvoeringsprogramma rioleringsprojecten (UPR) van Stadsbeheer. Voor dit gebied is na een Dromenboek in 2025 een Buurtvisie gemaakt. waar bewoners en ondernemers vanaf het begin zijn betrokken. Dat is gebeurd via diverse verschillende informatie- en inloopbijeenkomsten, enquêtes, straatgesprekken en -experimenten. De verdere uitwerking naar ontwerp is opgestart.

Wijkveiligheidsscans Gebiedsgerichte aanpak

Een ‘living lab’ door de wijkveiligheidsscans in de wijken in co-productie met inwoners en anderen te gaan uitwerken en uit te voeren, en daarmee na te gaan of deze coproductie tot andere/betere resultaten leidt. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd en gesprekken zijn op gang gebracht waarbij verdere uitwerking plaatsvindt met de buurtbewoners.

Initiatieven uit de samenleving

Inwoners, maatschappelijke organisaties etc. willen graag zelf invulling geven aan hun leefomgeving. De gemeente staat hiervoor open mits dit past binnen bepaalde “spelregels”. In het kader van het Experimenteerprogramma kijken we naar:

- de toepassing van het instrument “uitdaagrecht”, dat is opgenomen in de participatieverordening

- andere (kleine) initiatieven in de openbare ruimte

De processen en toegankelijkheid voor inwoners zijn geëvalueerd en vanuit de opgedane ervaringen is gestart met het toepassen van verbeterde toegankelijkheid en stroomlijnen van processen.

4 Jaarrekening

4.1 Waarderingsgrondslagen

Verslaggevingsvoorschriften

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en bijlagen. De jaarstukken zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Vaste activa

De afschrijvingsmethodiek voor materiële vaste activa gebaseerd is op de annuïteitenmethode. Op 3 februari 2026 is de financiële Verordening 2025 ex artikel 212 van de Gemeentewet vastgesteld. Hierin zijn de spelregels rond investeringen vastgelegd. Met betrekking tot de afschrijvingstermijnen worden maximale afschrijvingstermijn vermeld. Tevens wordt bij riolering en sportvelden de componentenbenadering toegepast. Activa kleiner dan € 100.000 worden niet geactiveerd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden geactiveerd. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden als deze betrekking hebben op een toekomstige te openen grondexploitatie ingebracht zodra de desbetreffende grondexploitatie is geopend. Voor 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

In het BBV wordt onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut en activa met maatschappelijk nut. Alle investeringen worden gedurende de levensduur annuïtair afgeschreven.

Activa met economisch nut dragen bij aan de mogelijkheid middelen te verwerven of zijn verhandelbaar. Onder deze categorie vallen onder andere gebouwen, vervoermiddelen, inventaris en apparatuur. Het activeren van deze bezittingen is verplicht. Dat moet eenduidig te gebeuren en op de activa moet op consistente wijze afgeschreven te worden.

Naast de activa met economisch nut worden ook de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing wordt geheven, afzonderlijk opgenomen (conform artikel 35, 1b BBV). Dit zijn investeringen in het riool en afvalverwijdering.

Activa met maatschappelijk nut hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte. Investeringen in bruggen, wegen, water et cetera vallen in deze categorie. Deze hebben dus geen economisch nut en zijn niet verhandelbaar. Deze investeringen moeten ook geactiveerd worden.

Volgens de Notitie materiële vaste activa 2020 (Commissie BBV) worden alle materiële vaste activa gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De activa worden vanaf het eerstvolgende jaar na het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is.

De voorgeschreven maximale afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

Materiële vaste activa		Maximale afschrijvingstermijn
Materiële vaste activa met economische nut		
a	Nieuwbouw gebouwen (permanent) en woonruimten	50 jaar
b	Renovatie, restauratie en aankoop gebouwen en woonruimten	25 jaar
c	Technische installaties in bedrijfsgebouwen (elektrische voorzieningen, verwarming, liften, machines) en overige voorzieningen binnenkant gebouwen (bijvoorbeeld scheidingswanden, vloerbedekking, sanitair), voorzieningen buitenkant gebouwen (bijvoorbeeld dakbedekking, zonwering, buitenberging)	25 jaar
d	Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinen, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en (nood)gebouwen	15 jaar
e	Keukeninventaris, zware transportmiddelen, aanhangwagens, personenauto's, lichte motorvoertuigen, automatiseringsapparatuur	10 jaar
f	Hard- en software	5 jaar
g	Gronden en terreinen	n.v.t.
h	Aanleg sportvelden (componentenbenadering)	
	Natuurgrasveld	30 jaar
	Kunstgrasveld onderbouw	30 jaar
	Kunstgrasveld tussenlaag	20 jaar
	Kunstgrasveld top laag	10 jaar
	We-travelveld onderlaag	30 jaar
	We-travelveld top laag	20 jaar
Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
i	Aanleg begraafplaatsen	60 jaar
j	Aanleg riolering (componentenbenadering)	60 jaar
	Mechanische en elektrische componenten riolering	15 jaar
	Pompen en gemalen	15 jaar
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut		
k	Tunnels, viaducten en bruggen	40 jaar
l	Openbare verlichting	40 jaar
m	Wegen, fietspaden, voetpaden, pleinen en rotondes	30 jaar
n	Parken en groenvoorzieningen	30 jaar
o	Waterkering en watergangen (duikers, steigers en beschoeiingen)	25 jaar
p	Technische installaties (waaronder verkeersregelinstantaties)	15 jaar
q	Speelvoorzieningen en straatmeubilair	20 jaar

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Van een deelneming is volgens artikel 1, lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

De grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winstbepaling op grondexploitaties is gebaseerd op de methode van 'percentage of completion' (POC-methode), zoals voorgeschreven in de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV. De gevormde voorzieningen voor verlieslatende complexen worden in mindering op de boekwaarde gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid zijn voorzieningen gevormd en op de vorderingen in mindering gebracht. De voorziening wordt gedeeltelijk statisch en gedeeltelijk dynamisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Voorziening dubieuze debiteuren

De waarderingsgrondslag van de voorziening dubieuze debiteuren Sociale zaken is gebaseerd op de ouderdom van de vorderingen en de aard en het betaalgedrag op deze openstaande vorderingen. Op basis van deze waarderingsgrondslag wordt de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken jaarlijks geactualiseerd.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen en overlopende posten zijn tegen nominale waarde opgenomen. De overlopende posten hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies, met uitzondering van de voorziening wethouderspansioenen die gewaardeerd is tegen contante waarde. De voorzieningen voor verwachte verliezen op grondexploitaties worden gevormd per grondexploitatie tegen eindwaarde, dit is het verlies zoals dat verwacht wordt op het moment dat de grondexploitatie wordt afgesloten. Alle onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van het jaarverslag is het beleid nader uiteengezet. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren en voor verwachte verliezen op grondexploitaties zijn in mindering gebracht op de waarden van de respectievelijke balansposten debiteuren en voorraden.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van 1 jaar of langer.

Flottende schuld en overlopende passiva

In de balans worden onder de overlopende passiva afzonderlijk opgenomen: de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten telling, het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Grondslagen resultaatbepaling

Deze grondslagen zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening bekend zijn, worden in het betreffende verslagjaar verwerkt. Daarbij geldt dat verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn en winsten worden ve

Rente

In 2025 zijn de totale rentelasten via een rentepercentage van 1,20 verdeeld (omgeslagen). Het omslagpercentage van 1,20 is gelijk aan het voor 2025 begrote percentage. Voor de langlopende geldleningen wordt rekening gehouden met transitorische rente aan het einde van het verslagjaar.

Afrondingsverschillen

De bedragen in de jaarrekening worden veelal gepresenteerd op bedragen die zijn afgerond op duizendtallen. Er kan hierdoor sprake zijn van kleine afrondingsverschillen.

Eigen bijdrage op grond van Wmo (CAK)

Een aanvrager van een voorziening op grond van de Wmo, zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen, is een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De, om privacy-redenen beperkte, informatie van het CAK is ontoereikend om als gemeente op persoonsniveau de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK te kiezen, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

4.2 Overzicht van baten en lasten

Programma	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Voor- / nadeel
Lasten					
Bestuur en ondersteuning	19.283	-7.218	12.065	13.746	-1.681
Veiligheid	12.271	362	12.632	11.862	770
Mobiliteit en bereikbaarheid	15.562	1.366	16.928	15.686	1.242
Economie	1.576	575	2.151	2.189	-38
Onderwijs	10.693	-729	9.965	8.628	1.336

Sport, cultuur en recreatie	22.440	1.193	23.633	23.250	383
Sociaal domein	131.114	4.830	135.944	133.246	2.698
Volksgezondheid en milieu	27.752	1.571	29.323	29.660	-337
Bouwen en wonen (VHLOSV)	43.716	-19.674	24.042	20.322	3.719
Totaal Lasten programma's	284.407	-17.725	266.682	258.589	8.093
Baten					
Bestuur en ondersteuning	4.305	285	4.590	4.044	-546
Veiligheid	100	32	132	122	-10
Mobiliteit en bereikbaarheid	881	711	1.592	2.002	410
Economie	852	671	1.522	1.389	-134
Onderwijs	2.326	287	2.614	2.426	-188
Sport, cultuur en recreatie	3.531	113	3.644	3.792	148
Sociaal domein	44.078	2.741	46.819	50.740	3.921
Volksgezondheid en milieu	28.262	846	29.108	28.742	-366
Bouwen en wonen (VHLOSV)	40.813	-24.181	16.632	13.742	-2.889
Totaal Baten programma's	125.148	-18.496	106.652	106.999	346
Saldo van lasten en baten programma's	-159.259	-771	-160.030	-151.591	8.439
Lasten Overige onderdelen					
Overhead	40.549	236	40.785	39.673	1.111
Vennootschapsbelasting	50	0	50	82	-32
Onvoorzien	100	0	100	0	100
Algemene dekkingsmiddelen	1.479	-798	681	840	-159
Totaal Lasten Overige onderdelen	42.177	-562	41.615	40.596	1.020
Baten Overige onderdelen					
Overhead	9	106	115	362	247
Algemene dekkingsmiddelen	188.435	6.524	194.959	196.658	1.698
Totaal Baten Overige onderdelen	188.443	6.631	195.074	197.019	1.945
Saldo van lasten en baten Overige onderdelen	146.266	7.192	153.459	156.423	2.965
Totaal voor resultaatbestemming	-12.993	6.421	-6.571	4.833	11.404
Verrekening met de reserves					
Storting in reserves	0	13.845	13.845	13.623	222
Onttrekking aan reserves	11.967	6.553	18.520	15.599	-2.921

Saldo mutaties reserves	11.967	-7.292	4.675	1.976	-2.699
Resultaat na bestemming	-1.026	-870	-1.896	6.809	8.705

Saldo van incidentele baten en lasten	2.874	3.868	6.742	19.867	-13.125
Structureel resultaat na bestemming	-1.741	-2.723	-4.464	-7.062	23.653

Bedragen x € 1.000

4.3 Financiële resultaten per programma

In onderstaande overzichten worden per programma de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan € 100.000 op de lasten en baten en reserve-mutaties toegelicht.

Afwijking programma Bestuur en ondersteuning

Bestuur en ondersteuning	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	4.305	285	4.590	4.044	-546
Lasten	19.283	-7.218	12.065	13.746	-1.681
Saldo van baten en lasten	-14.978	7.503	-7.474	-9.702	-2.228
Reserves					
Onttrekkingen	11.967	6.553	18.520	15.599	-2.921
Toevoegingen	0	13.845	13.845	13.623	222
Saldo mutaties reserves	11.967	-7.292	4.675	1.976	-2.699
Saldo na mutaties reserves	-3.011	212	-2.799	-7.726	-4.927

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Bestuur en Ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 2.228.000 nadelig. Daarnaast is het saldo op de mutaties reserves is € 2.699.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 546.000

Verkoop Herenstraat 42

De begrote opbrengst uit de verkoop van Herenstraat 42 is in 2025 nog niet gerealiseerd (€ 285.000 nadeel). Het pand wordt in delen verkocht en de verkoop is nog niet volledig afgerond. De bijbehorende opbrengsten worden daarom in 2026 verwacht.

Leges Parkeerontheffingen

De gerealiseerde opbrengsten uit parkeerontheffingen blijven achter bij de begroting. De vraag naar ontheffingen viel lager uit dan geraamd, resulterend in minder afgegeven ontheffingen en lagere baten. Vooral in Voorburg-West heeft het aangescherpte parkeerregime (verruimde venstertijden, samenvoeging schijfzones, uitsterfconstructie en buurtmaxima) niet geleid tot de verwachte stijging. Bewoners losten zelf hun parkeerbehoefte op (buiten de zone of op eigen terrein). De prognoses waren te optimistisch en voor 2026 worden de ramingen bijgesteld (€ 125.000 nadeel).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 136.000 nadelig.

Lasten nadeel € 1.681.000

Voorziening ingegane en toekomstige pensioenen wethouders

Er heeft een hogere storting in de voorziening inzake ingegane pensioen (€513.000) en toekomstige pensioenen (€756.000) voor wethouders plaatsgevonden. Dit hangt samen met de landelijke voorgenomen overgang van de Appa-pensioenen naar het ABP per beoogd 1 januari 2028. In verband met deze overgang dienen de reeds opgebouwde pensioenverplichtingen collectief te worden overgedragen aan het ABP. Hiervoor moet sprake zijn van een toereikende financiering van de opgebouwde aanspraken. Om hier tijdig op voorbereid te zijn, is in 2025 een aanvullende dotatie aan de voorziening verwerkt (€1.269.000 nadeel).

Leges Paspoorten, Identiteitskaarten en Rijbewijzen

De kosten voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn lager uitgevallen dan begroot. Dit komt doordat in 2025 minder paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen zijn aangevraagd en verstrekt dan bij het opstellen van de begroting was voorzien, waardoor ook de bijbehorende kosten lager zijn uitgevallen (€ 226.000 voordeel).

Vastgoed

De kosten vallen hoger uit dan begroot doordat er het afgelopen jaar meer storingsen zijn geweest. Met name op de locatie Prinsenhof 4 hebben zich meerdere storingsen en klimaatgerelateerde problemen voorgedaan. Daarnaast heeft een juridisch geschil met betrekking tot de locatie Van Alphenstraat 63 tot extra kosten geleid (€ 416.000 nadeel).

Sloopkosten Herenstraat 42

De kosten voor het project Herenstraat 42 vallen in 2025 hoger uit dan begroot. Dit komt doordat werkzaamheden waarvoor in 2024 al een bijdrage van € 130.000 is ontvangen, pas in 2025 zijn uitgevoerd en daarmee ook in dit jaar tot kosten hebben geleid. Daarnaast zijn extra instandhoudingskosten gemaakt vanwege de monumentale staat van twee gebouwen en zijn de kosten voor werkzaamheden aan de voorzijde van Herenstraat 40/42 hoger uitgevallen dan geraamd (€ 70.000). Over de totale looptijd van het project blijven de kosten binnen de beschikbare projectbegroting (€ 200.000 nadeel).

Verkiezingen

De kosten voor verkiezingen vallen hoger uit dan begroot doordat in 2025 onverwacht Tweede Kamerverkiezingen zijn gehouden. Deze verkiezing was bij het opstellen van de begroting nog niet voorzien (€ 102.000 nadeel)

Voorgestelde overhevelingen:

- Dienstverlening - zaakstelsel (€ 87.000 voordeel): De koppelingen met backofficesystemen en de procesaansluitingen in het zaakstelsel stonden oorspronkelijk gepland voor realisatie in 2025. Door capaciteitsbeperkingen en de complexiteit van de benodigde koppelingen zijn deze werkzaamheden in 2025 nog niet volledig afgerond. De resterende werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Dienstverlening - Innovatie (€ 38.500 voordeel): Het conceptontwerp van het nieuwe Servicecentrum is in 2025 gerealiseerd. De oplevering van het definitief ontwerp is echter vertraagd door aangescherpte veiligheidseisen en aanvullende functionele wensen. Hierdoor is het definitief ontwerp, dat oorspronkelijk in 2025 zou worden opgeleverd, doorgeschoven naar 2026. Het over te hevelen budget is nodig voor de afronding van het definitief ontwerp in het eerste kwartaal van 2026 en voor de inzet van externe expertise.
- Nieuwe huisvesting gemeenteraad (€ 27.000 voordeel): In 2026 wordt het definitief ontwerp afgerond, een aannemer gecontracteerd en in bouwteam verband een technisch ontwerp uitgewerkt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 72.000 nadelig.

Reserves

Onttrekkingen (nadeel € 2.921.000)

Voor de bestemmingsreserves Langer Zelfstandig Wonen (€ 2.000.000 nadeel), Duurzaamheid & Energietransitie (€ 345.000 nadeel) en Mobiliteit (€ 480.000 nadeel) zijn de bestedingen lager uitgevallen, waardoor er een lagere onttrekking plaatsgevonden dan begroot. Overige verschillen zitten verspreid over de reserves (€ 96.000 nadeel).

Stortingen (voordeel € 222.000)

De stortingen vallen per saldo lager uit dan begroot. Dit komt doordat de inkomsten voor de compensatie van misgelopen toeristenbelasting lager zijn uitgevallen dan geraamd (€ 240.000 voordeel). Daartegenover staat een hogere storting als gevolg van een niet begrote bijdrage aan de reserve vervening sociale woningbouw (€ 126.000 nadeel). Tot slot is er minder gestort in de reserve mobiliteit (€ 80.000 voordeel).

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 28.000 voordelig.

Relevante documenten

- [Experimenteerprogramma participatie \(iBabs nr. 3767\)](#)
- [Participatieverordening Leidschendam-Voorburg 2023 | Lokale wet- en regelgeving](#)

Veiligheid	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	100	32	132	122	-10
Lasten	12.271	362	12.632	11.862	770
Saldo van lasten en baten	-12.171	-330	-12.500	-11.740	761

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 761.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 10.000

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 10.000 nadelig.

Lasten voordeel € 770.000

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) - Bijdrage

De gemeentelijke bijdrage aan de VRH valt lager uit doordat bij de eindafrekening de post onvoorzien grotendeels niet is aangewend. Daarnaast zijn de kosten voor het functioneel leeftijdontslag (FLO) op basis van nacalculatie lager uitgevallen (€ 109.000 voordeel).

Toerekening intern - Openbare orde en veiligheid

De personele lasten zijn lager uitgevallen doordat een aantal vacatures lastig te vervullen waren. Er zijn hierdoor minder salariskosten toegerekend aan het programma Veiligheid (€ 234.000 voordeel).

Rampenbestrijding

De uitgaven voor rampenbestrijding zijn lager dan begroot door lagere kosten voor opleidingen, piketvergoedingen en middelen. Minder trainingen zijn gevolgd doordat niet alle crisisfuncties volledig waren ingevuld. Ook zijn minder piketdiensten uitgevoerd door onderbezetting en een latere opstart. Tot slot zijn de kosten voor middelen lager doordat de aanschaf van tablets nog niet volledig is afgerond en eerst een testfase is doorlopen (€ 125.000 voordeel).

Integraal veiligheidsbeleid

De onderschijding wordt verklaard door lagere kosten voor participatiebijeenkomsten rondom wijkveiligheid en de implementatie van het Bibob-systeem (Noctua) is doorgeschoven vanwege prioritering van andere vertrouwelijke informatiesystemen. Daarnaast zijn binnen het project Dealbreakers niet alle geplande activiteiten uitgevoerd en is sprake van diverse kleinere meevallers binnen de regieposten (€ 107.000 voordeel).

Toezicht veiligheid

De onderschijding wordt veroorzaakt doordat de implementatie van handhaving op vergunningparkeren is uitgesteld. Het vergunningensysteem en het scanvoertuig nog niet zijn ingezet (voordeel € 45.000). Daarnaast zijn pilots op het gebied van afvalhandhaving later of minder intensief uitgevoerd, waardoor circa € 45.000 niet is besteed (in totaal € 92.000 voordeel).

Voorgestelde overhevelingen:

Reddingsbrigade

Voor 2025 was een budget gereserveerd voor onderzoek en ondersteuning in het voortraject van het project Reddingsbrigade. Vanwege de lange aanlooperperiode bij het aannemen van een projectmanagementbureau, zijn werkzaamheden doorgeschoven naar 2026 waarvoor het resterende budget van € 94.000 voor benodigd is.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 9.000 voordelig.

Relevante documenten

[Nota Veiligheid 2023-2026 \(iBabs nr. 2958\)](#)

[VTH beleidsplan \(iBabs nr. 3705\)](#)

[Begroting VRH 2025 \(iBabs nr. 3776\)](#)

Mobiliteit en bereikbaarheid	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	881	711	1.592	2.002	410
Lasten	15.562	1.366	16.928	15.686	1.242
Saldo van lasten en baten	-14.682	-655	-15.336	-13.684	1.652

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Mobiliteit en bereikbaarheid is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 1.652.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten voordeel € 410.000

CID Binckhorst

Voor het project CID Binckhorst zijn extra kosten gemaakt waar een bijdrage van € 190.000 tegenover staat. De lasten hiervan zijn ook hoger dan begroot.

Kabels en leidingen

Aan het einde van het jaar zijn er intensievere controles uitgevoerd, die ertoe hebben geleid dat er meer kosten in rekening zijn gebracht bij de nutsbedrijven. Dit levert een voordeel van € 290.000 op.

Verlengen bushaltes

Door onjuiste tekeningen van de externe opdrachtnemer moest dit onderdeel van het proces opnieuw worden doorlopen, waardoor vertraging is ontstaan. De vergunningaanvraag is inmiddels ingediend, maar de uitvoering van de halte-aanpassingen is doorgeschoven naar 2026. Hierdoor vinden in 2025 geen uitgaven plaats en wordt tevens geen vergoeding ontvangen. Dit resulteert in een nadeel van € 300.000 op de baten met hier tegenover een even groot voordeel op de lasten.

Parkeergarage Damplein

Voor parkeergarage Damplein was er in 2024 een te hoge VVE-bijdrage van € 140.000 betaald. Door de wisseling van de VVE-beheerder is dit terugbetaald.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 90.000 voordelig.

Lasten voordeel € 1.242.000

Verlengen bushaltes

Het project is vertraagd, wat een voordeel van € 300.000 oplevert. Zie hiervoor de uitleg bij de baten.

Actieplan Verkeersveiligheid

Door het gebrek aan capaciteit is er vertraging in de planning van het Actieplan Verkeersveiligheid ontstaan. Dit levert een voordeel van € 240.000 op. Hier tegenover staat een even groot nadeel doordat er een lagere onttrekking is gedaan aan de Reserve Mobiliteit (zie programma 0).

Parkeergarages

De bijdrage voor 2025 is door de vaststelling VVE-begroting hoger uitgevallen. Daarnaast is er schade geweest aan de parkeergarage door bezoekers. Dit levert een nadeel op van € 100.000.

Kleinschalige verkeersmaatregelen

De werkzaamheden aan de verkeersregelinstanties in Voorburg aan de Koningin Wilhelminalaan en Laan van Sevenstar (bezwaar) worden uitgevoerd in 2026. De reden hiervoor is dat de voorbereiding en planning meer tijd vergen dan vooraf voorzien, onder andere door benodigde afstemming. Daarnaast is er bezwaar ingediend tegen de werkzaamheden aan de Laan van Sevenstar. Dit levert een voordeel van € 170.000 op.

Verkeersregelininstallaties

De verkeersregelininstallatie aan de Dokter van der Stamstraat/Oude Trambaan is niet in 2025 verwijderd, omdat eerst de nieuwbouw afgerond moet worden. De verwachte duur van deze werkzaamheden bedraagt ongeveer twee jaar, waardoor de verwijdering op een later moment zal plaatsvinden. Dit levert een voordeel van € 145.000 op.

Randstadrailhalte Leidschendam-Voorburg

De besluitvorming over realisatie van de maatregelen om dit OV-knooppunt te verbeteren heeft vertraging opgelopen. Ook al omdat er pas sinds januari bekend is wat de bijdrage is vanuit het mitigerende maatregelenpakket MIRT voor dit knooppunt. Er is mede op basis van dit gegeven een stapsgewijze benadering voorgesteld om dit knooppunt te verbeteren. Dit levert een voordeel van € 140.000 op.

CID Binckhorst

Bij het project CID Binckhorst zijn de inhuurkosten hoger uitgevallen dan verwacht, dit geeft een nadeel van € 190.000. Hier staat een extra bijdrage die een deel van deze kosten compenseert tegenover.

Voorgestelde overhevelingen:

- Deelmobiliteit (€ 149.000 voordeel): Begin 2026 is de samenwerkingsovereenkomst publiek regionaal deelfietssysteem ondertekend. Hierdoor kunnen de werkzaamheden die oorspronkelijk voor 2025 waren gepland nu daadwerkelijk van start gaan.
- Aanlegplaatsen de Vliet (€ 30.000 voordeel) In 2025 is vanwege andere prioriteiten en beperkte capaciteit geen volledige uitvoering gegeven aan het project verduurzamen van aanlegplaatsen in de Vliet. De resterende werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Verkeersplan - de Mall (€ 28.000 voordeel) Onderhandelingen over de Samenwerkingsovereenkomst voor de gebiedsaanpak rondom de Mall zijn later opgestart en lopen door in 2026.
- Huygenstunnel (€ 67.000 voordeel): Door deelname aan de werktrajecten over het gebied A12 – spoorzone wordt invulling gegeven aan de ambitie om gesprekken op gang te brengen met relevante partijen om te komen tot een gezamenlijk initiatief voor een tunnel van de Utrechtsebaan tot Huygenstunnel. Na succesvolle afronding van het eerste werktraject eind 2024 is in 2025 een tweede werktraject gestart. Dit loopt door in 2026. De gemeente is voor planning en voortgang afhankelijk van andere partijen.
- Innovatieve vormen duurzame bereikbaarheid (€ 30.000 voordeel): In de motie "Mobiliteit volgens de Kracht van Huygens" is een bedrag beschikbaar gesteld. Vanwege de complexiteit is in 2025 niet gestart met de uitvoering van de Motie. Wel heeft het college ervoor gekozen zich vooral te richten op heeft gebied van en rondom de Mall, de N14 en Leidschendam Centrum. De werkzaamheden worden in 2026 uitgevoerd.
- Verkeersplan - onderzoek (€ 181.000 voordeel): In 2025 stond een breed scala aan onderzoeken en kleine acties op het gebied van mobiliteit gepland. Door capaciteitsgebrek en verschuiving van prioriteiten is dit vertraagd, deze acties worden nu uitgevoerd in 2026.
- Metropolitane fietsroute (€ 70.5000 voordeel) Vanwege vertraging in de regionale besluitvorming over de regionale fietsroute Den Haag – Pijnacker is dit budget in 2025 deels gebruikt voor onderzoek, maar nog niet voor de verdere uitwerking van de plannen, deze volgen in 2026.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 19.000 nadelig.

Relevante documenten

[Bouwsteen Mobiliteit en bereikbaarheid \(iBabs nr. 2219\)](#)

[Stappenplan Leidschendam Centrum \(iBabs nr. 3823\)](#)

[Koersnotitie Omgevingsvisie 2025 \(iBabs nr. 3859\)](#)

Economie	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	852	671	1.522	1.389	-134
Lasten	1.576	575	2.151	2.189	-38
Saldo van lasten en baten	-724	95	-629	-801	-172

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 172.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 134.000 nadelig

Toeristenbelasting

De opbrengsten uit de toeristenbelasting zijn € 260.000 lager dan begroot. Dit komt doordat een deel van een van de grootste hotels binnen de gemeente is verhuurd aan de COA. Over dit deel kan geen toeristenbelasting worden geheven. Hier staat een vergoeding vanuit de COA tegenover, die in programma 6 is verantwoord.

Molendriegang

In 2025 is er een eenmalige onderhoudsbijdrage van € 100.000 van de Provincie Zuid-Holland ontvangen voor de Stompwijkseweg Molendriegang welke niet was begroot (voordeel € 100.000).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 26.000 voordelig.

Lasten € 38.000 nadelig

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 38.000 nadelig.

Relevante documenten

[Begroting & zienswijze MRDH \(iBabs 3383\)](#)

[Bouwsteen economie en bedrijvigheid \(iBabs 2221\)](#)

[Maatregelen ter verhoging van de leefbaarheid van Damcentrum \(iBabs 1841\)](#)

[Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat \(iBabs 2295\)](#)

Onderwijs	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
-----------	---------------------------	----------------------------	-----------------------------	-----------------	---------------

Baten	2.326	287	2.614	2.426	-188
Lasten	10.693	-729	9.965	8.628	1.336
Saldo van lasten en baten	-8.367	1.016	-7.351	-6.203	1.148

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 1.148.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 188.000 nadelig

Onderwijshuisvesting (€ 106.000 nadeel)

Tegenover dit nadeel staat een voordeel op de baten van programma 6 Sociaal domein. Dit wordt verklaard doordat de begrote huurinkomsten van de Integrale Kind Centra (IKC) op dit programma staan en de realisatie op programma 6 verantwoord wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 82.000 nadelig.

Lasten € 1.336.000 voordelig

Onderwijsbeleid (€ 751.000 voordeel)

De specifieke uitkering voor het OAB is niet volledig uitgegeven in 2025, maar dit kan worden uitgegeven in 2026 (€ 496.000). Er zijn in 2025 bedragen retour ontvangen over voorgaande jaren omdat het aantal peuters bij nieuwe locaties soms lager blijken te zijn dan de eerder afgegeven beschikking.

Door onderbezetting is niet het volledige budget uitgegeven voor het Lokaal Onderwijs Beleid (€ 80.000 voordeel). Er is een verschuiving van de uitgaven met het programma 5 (Cultuur) met de subsidie laaggeletterdheid uit de subsidieregeling Zelfredzame en (digi)taalvaardige inwoners (€ 92.000 voordeel).

Voor het Nationaal Programma Onderwijs waren nog kosten geraamd, maar in 2025 waren er geen kosten meer als gevolg van onderwijsachterstanden als gevolg van Covid (€ 30.000 voordeel), tegenover dit voordeel staat hetzelfde bedrag aan nadeel onder de baten. Daarnaast waren de kosten voor leerlingenvervoer lager dan geraamd (€ 71.000 voordeel)

Onderwijshuisvesting (€ 591.000 voordeel)

De lasten voor de bestaande scholen zijn € 249.000 lager dan geraamd. Dit komt onder andere door het vervallen van een huurovereenkomst en hogere klokuren.

Een aantal onderzoeken welke gepland waren in het Jaarprogramma worden uitgevoerd in 2026 (€ 137.000 voordeel). De vertraging zorgt er voor dat de meerjarenplanning opgeschoven is. De onderzoeken hadden betrekking op de dislocatie in het Klein Plaspoel Polder (KPP), de Montessori school en het IHP. Tot slot zijn de kosten voor de tijdelijke onderwijshuisvesting voor de Oude Bleijk lager dan in eerste instantie was aangevraagd (€ 205.000 voordeel).

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 6.000 nadelig.

Relevante documenten

[Lokale Educatieve Agenda \(LEA\) \(iBabs nr. 3230\)](#)

[Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs \(IHP\) \(iBabs nr. 900\)](#)

[Monitor Sociaal domein \(iBabs nr. 3819\)](#)

Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	3.531	113	3.644	3.792	148
Lasten	22.440	1.193	23.633	23.250	383
Saldo van lasten en baten	-18.910	-1.079	-19.989	-19.458	531

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 531.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 148.000 voordelig

Verkoop snippergroen

Ondanks de afronding van het project snippergroen, zijn er aan het einde van het jaar op verzoek van inwoners nog een aantal verkopen gedaan die niet waren begroot. Dit levert een voordeel op van € 170.000.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 22.000 nadelig.

Lasten € 383.000 voordelig

Sportparken

Er is minder onderhoud nodig geweest aan de sportparken dan vooraf verwacht. Daarnaast zijn de energiekosten lager uitgevallen. Dit levert een voordeel van € 165.000 op.

Baggerwerkzaamheden

Er is minder baggerwerk uitgevoerd dan verwacht. Dit levert een voordeel op van € 110.000, die gestort wordt in de voorziening Riool.

Voorgestelde overhevelingen:

- Groen-blauwe projecten (voordeel € 88.000): In 2025 heeft de selectie-uitvraag voor een ontwerp bureau en afstemming met betrokkenen vertraging opgeleverd. Hierdoor kon de ontwerpstudie pas later van start gaan.
- Stadsbakens (voordeel € 80.000) Het gaat om de revitalisatie van 12 van de 15 stadsbakens in Leidschendam-Voorburg, vanwege hun slechte onderhoudsstaat. Een deel van deze werkzaamheden is in 2025 uitgevoerd. De resterende werkzaamheden zijn vertraagd en worden daarom doorgeschoven naar 2026.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overig, diverse kleine afwijkingen verdeeld over het programma is € 60.000 nadelig.

Relevante documenten

[Integraal zorgakkoord \(IZA\) \(iBabs nr. 3733\)](#)

[Gezond en actief leven akkoord \(GALA\) \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Aangaan samenwerkingsovereenkomst project Gezonde Buurten in Leidschendam-Voorburg 2023-2024 \(iBabs nr. 3592\)](#)

[Cultuurvisie \(iBabs nr. 3597\)](#)

[Groenactieplan 2024-2026 \(iBabs nr. 3443\)](#)

[Samenwerkingsovereenkomst Landschapstafel Duin, Horst en Weiden \(iBabs nr. 4005\)](#)

[Lokaal Sportakkoord \(iBabs nr. 1373\)](#)

Sociaal domein	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	44.078	2.741	46.819	50.740	3.921
Lasten	131.114	4.830	135.944	133.246	2.698
Saldo van lasten en baten	-87.036	-2.090	-89.125	-82.506	6.620

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal Domein is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 6.620.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten € 3.921.000 voordelig

Inkomensregelingen (€ 1.873.000 voordeel)

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Bij de beschikking van de BUIG die eind 2025 bekend is geworden is het macrobudget naar boven bijgesteld. Daarnaast is een hoger bedrag ontvangen voor de loonkostensubsidie dan de T-2 regeling. Zie ook de raadsbrief met iBabs-nummer 4461.

Dienstverlening aan Voorschoten en Wassenaar (€ 264.000 voordeel)

De opbrengsten van de gemeenten Voorschoten en Wassenaar voor de uitvoering op het gebied van Werk en Inkomen vallen op basis een verlaging van het relatieve aandeel van Leidschendam-Voorburg hoger uit. De werkwijze van het aanpassen van de procentuele verdeling van de kosten over de drie gemeenten wordt vanaf 2026 aangepast (vaste index), zodat er geen sprake meer is van een verschil aan het einde van het jaar.

Noodopvang vluchtelingen (€ 602.000 voordeel)

Binnen de gemeente zijn een aantal noodopvanglocaties voor vluchtelingen die met verschillende regelingen gefinancierd worden. De grootste verschillen betreffen de locatie aan de Overgoo voor de Oekraïense vluchtelingen (€ 914.000 hogere opbrengsten) in verband met capaciteitsuitbreiding en het Azc aan het Stationsplein, waarbij de opbrengst aan toeristenbelasting een latere startdatum had dan was opgenomen in de tweede tussentijdse rapportage (€ 341.000 lagere opbrengsten).

Voorgesteld wordt om het voordeel bij resultaatbestemming van het jaarrekeningsaldo toe te voegen aan de reserve Vluchtelingenopvang. De reserve Vluchtelingenopvang voorziet in een buffer voor toekomstige ontwikkelingen op vluchtelingenopvang die op de gemeente afkomen als gevolg van de voortdurende situatie in Oekraïne en de ontwikkelingen rondom de noodopvang en het asielbeleid in Nederland (spreidingswet) enerzijds en de verlaging van het normbedrag per opvangplek.

Arbeidsparticipatie (€ 171.000 voordeel)

De vergoedingen over voorgaande jaren in het kader van de arbeidsparticipatie waren niet geraamd: € 91.000 voor de matchmakers en € 80.000 voor de ESF (Europees Sociaal Fonds) subsidie.

Toeslagenaffaire (€ 753.000 voordeel)

De opbrengsten van de SPUK voor de Toeslagenaffaire zijn hoger dan geraamd, hier staan tevens hogere lasten tegenover.

Wet Inburgering en Onderwijsroute (€ 233.000 voordeel)

Voor de uitvoeringskosten van de inburgering van statushouders worden twee specifieke uitkeringen ontvangen. De periode van inburgering duurt momenteel drie jaar. De specifieke uitkering mag uitgegeven worden gedurende deze periode. Tegenover dit voordeel staan ook hogere lasten.

Uitkeringen Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) (€ 239.000 nadeel)

De uitgaven aan uitkeringen op grond van het Bbz laten een nadeel zien van € 239.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de uitkeringen die onder de oude specifieke uitkeringen vallen lager zijn uitgevallen dan geraamd. Als gevolg hiervan zijn ook de bijbehorende inkomsten lager. De omvang van deze uitkeringen kan van jaar tot jaar sterk variëren, omdat deze afhankelijk is van het aantal aanvragen en de individuele situaties van zelfstandigen.

Huuropbrengsten IKC (€ 160.000 voordeel)

Tegenover dit voordeel staat een nadeel op de baten van programma 4 Onderwijs. Dit wordt verklaard doordat de begrote huurinkomsten van de Integrale Kind Centra (IKC) op programma 4 staan en de realisatie op dit programma verantwoord wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 104.000 voordelig.

Lasten € 2.698.000 voordelig

Langer Zelfstandig Wonen (€ 2.144.000 voordeel)

In 2025 zijn enkele beschikkingen afgegeven in het kader van Langer Zelfstandig Wonen. In overleg met de accountant zijn deze uitgaven echter nog niet in 2025 verantwoord, omdat de bijbehorende prestatie – de realisatie van collectieve woningaanpassingen in nieuwbouw – nog niet heeft plaatsgevonden.

Doordat de lasten in 2025 lager uitvallen, is ook de onttrekking aan de reserve Langer Zelfstandig Wonen lager dan geraamd. De financiële claim van de afgegeven beschikkingen blijft op de reserve rusten totdat de prestatie daadwerkelijk is geleverd.

Wet Inburgering en Onderwijsroute (€ 218.000 nadeel)

Er zijn meer kosten gemaakt voor de inburgering van statushouders. De periode van inburgering duurt momenteel drie jaar. De specifieke uitkering mag uitgegeven worden gedurende deze periode. Tegenover dit nadeel staat een hogere verantwoording van de opbrengsten, zie de toelichting bij de specifieke uitkering.

(Nood)opvang vluchtelingen (€ 577.000 voordeel)

De gemeente heeft in 2025 kosten gemaakt rondom het organiseren van de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne, zoals huur-, personeels- en energiekosten, kosten voor beveiliging en leefgeld. De daadwerkelijke lasten zijn lager uitgevallen waardoor er een voordeel op de lasten is ontstaan van € 747.000.

Naast deze locatie zijn er kosten gemaakt voor de voorbereiding van een doorstroomlocatie (€ 80.000) en hogere lasten voor de Amv locatie aan de Overgoo (€ 78.000).

Voorgesteld wordt om het voordeel bij resultaatbestemming van het jaarrekeningsaldo toe te voegen aan de reserve vluchtelingen.

Inkomensregelingen (€ 1.056.000 voordeel)

De verschillen binnen de diverse inkomensregelingen werden veroorzaakt door:

- Uitkeringen Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz (€ 717.000 voordeel, 2% afwijking) (BUIG). In tegenstelling tot landelijke ontwikkelingen was er binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden. Daarnaast was de invulling van het aantal statushouders lager dan verwacht wat ook effect heeft op de uitkeringen.
- Uitkeringen specifieke uitkering Bbz (oude regeling) (€ 151.000 voordeel), zie ook het verschil in de baten.
- Minimabeleid (€ 188.000 voordeel). In 2025 is het nieuwe minimabeleid gefaseerd ingevoerd en nog niet het volledige budget uitgegeven. Daarnaast was onterecht indexatie over alle regelingen uitgevoerd, dit wordt in 2026 weer gecorrigeerd.

De Binnenbaan (€ 331.000 voordeel)

De bijdrage aan de Binnenbaan is lager, onder andere vanwege een versnelde uitstroom van het aantal Wsw-ers. Een gedeelte van deze groep gaat met vervroegd leeftijdspensioen.

Toerekening sociaal domein (€ 802.000 voordeel)

De toegerekende personele kosten binnen dit programma zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit wordt onder meer veroorzaakt door ontvangen UWV-vergoedingen voor zwangerschap en ziekteverzuim die niet waren begroot. Daarnaast zijn de salariskosten lager uitgekomen doordat niet alle formatieplaatsen gedurende het gehele jaar waren ingevuld. Tegelijkertijd zijn op enkele specifieke werkzaamheden, waaronder de uitvoering van werkzaamheden in het kader van de toeslagenaffaire, meer uren toegerekend dan vooraf was voorzien.

Toeslagenaffaire (€ 710.000 nadeel)

De toerekening van de lasten van aan de SPUK voor de Toeslagenaffaire zijn hoger dan geraamd, omdat een gedeelte van de salariskosten en kosten voor kwijtscheldingen gedeclareerd mocht worden. Hier was geen rekening mee gehouden in de begroting.

Jeugdhulp (€ 2.700.000 nadeel)

In 2025 is sprake van een stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige die jeugdhulp ontvangt en in mindere mate van een toename van het aantal jeugdigen met jeugdhulp. Met name de kosten voor duurdere verblijfsvormen en geïntegreerde en hoogspecialistische GGZ zijn gestegen. Zo hebben kleinere groepen op verblijfslocaties geleid tot hogere kosten per jeugdige. Daarnaast heeft het tekort aan passend zorgaanbod ertoe geleid dat in sommige gevallen relatief dure maatwerkafspraken moesten worden gemaakt.

Een beperkt aantal jeugdigen in verblijf en hoogspecialistische GGZ brengt bovendien zeer hoge kosten met zich mee. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een tekort op het jeugdzorgbudget. De inzet van het Actieplan Jeugd heeft de stijging van de jeugdzorgkosten wel enigszins kunnen beperken.

Tegenover dit tekort staat een voordeel van € 330.000 door de vrijval van een reservering voor zorgkosten uit voorgaande jaren. Er is een positieve ontwikkeling zichtbaar in het tijdig declareren

door zorgaanbieders, waardoor het niet aannemelijk is dat deze zorgkosten alsnog zullen worden gedeclareerd.

Vastgoed (€ 123.000 voordeel)

Er zijn in 2025 er minder storingsmeldingen geweest bij de panden behorend bij het programma Sociaal Domein. Ook de kosten voor energie zijn gedaald.

Arbeidsparticipatie (€ 135.000 voordeel)

De kosten voor de re-integratietrajecten zijn lager omdat de kosten voor de trajecten nog lager waren dan geraamd. Dit is een eenmalig voordeel voor 2025.

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA) (€ 187.000 voordeel)

Het voordeel is behaald omdat geplande extra kosten voor het Sociaal Servicepunt zijn niet uitgegeven. Om de specifieke uitkering toch maximaal te benutten zijn er extra preventieve maatregelen ingezet welke vallen onder programma 7 Volksgezondheid en milieu. Op dat programma is daarom een nadeel.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 181.000 voordelig.

Voorgestelde overhevelingen:

- **Alleenverdieners problematiek:** De regeling is geïmplementeerd in 2025, maar in 2026 en 2027 zal de regeling nog uitgevoerd moeten worden. Het is onduidelijk of het rijk hiervoor nog geld beschikbaar zal stellen, vandaar dat voorgesteld wordt de niet gebruikte gelden door te schuiven (€ 76.000).
- **Participatiewet in balans:** De overgebleven incidentele middelen vanuit 2025 zijn nodig om de rest van de nieuwe regelingen te kunnen invoeren voor het komende jaar (€ 90.000).
- **Schuldhelpverlening:** Vanwege het steeds groter wordende aantal mensen met problematische schulden is dit bedrag (€ 76.000) nodig om iedereen van voldoende ondersteuning te voorzien. Daarnaast is er bij de kadernota bespreking 2026-2029 in de gemeenteraad motie 897 aangenomen en zal een deel van deze middelen worden ingezet ten behoeve van het nieuwe communicatieplan schuldhelpverlening om zo meer mensen met financiële problemen te bereiken.
- **Sterk voor Noord:** Op de verschillende opgaven binnen zijn een aantal projecten uit het uitvoeringsplan nog niet opgestart en daar is de overheveling voor gewenst. Het betreft bij Jeugd, jongeren en onderwijs is een aantal taalprojecten voor kinderen en hun ouders. Bij financiële zelfredzaamheid extra taal ondersteuning en bij fijn en veilig wonen extra inzet op jongeren en afval. Voorgesteld wordt om het saldo van € 148.000 over te hevelen naar 2026.
- **Actieplan Jeugd:** In het Actieplan is een BI-analist opgenomen voor de jaren 2025 en 2026. De werving is echter pas eind 2025 gestart; de verwachting is dat begin 2026 iemand aangenomen wordt voor deze werkzaamheden. De inzet is daarom verschoven van 2025 en 2026 naar 2026 en 2027. Daarnaast is de ontwikkeling van de toegang uitgesteld naar 2026. (€ 400.000)

Relevante documenten

[Beleidsplan re-integratie en participatie \(iBabs nr. 3442\)](#)

[Startnotitie doorontwikkeling subsidiesystematiek maatschappelijke functies \(iBabs nr. 3769\)](#)

[Plan van Aanpak GALA 2023-2026 \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Informeren over koers Wmo beleid \(iBabs nr. 3121\)](#)

[Vaststellen visie op de Sociale basis \(iBabs nr. 9898\)](#)

[Dynamisch minimabeleid \(iBabs nr. 3846\)](#)

[Informeren over eindevaluatie welzijns gesprekken \(iBabs nr. 3937\)](#)

[Actieplan Jeugd \(iBabs nr. 3975\)](#)

[Informereren over tussentijdse evaluatie programma Sterk voor Noord \(iBabs nr. 3976\)](#)

[Vaststellen Algemene subsidieverordening maatschappelijke subsidies Leidschendam-Voorburg 2026 \(iBabs nr. 3790\)](#)

[Vaststellen beleidsplan Schuldhulpverlening 2025-2028 \(iBabs nr. 4008\)](#)

Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	28.262	846	29.108	28.742	-366
Lasten	27.752	1.571	29.323	29.660	-337
Saldo van lasten en baten	510	-725	-214	-918	-703

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 703.000 nadelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 366.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De baten voor de specifieke uitkering zijn € 155.000 hoger dan geraamd, zie ook de uitgaven.

Riolering

Aan het begin van 2025 is er onttrekking begroot uit de voorziening Riool van € 150.000 als dekking voor een inhaalslag van planmatig onderhoud aan de rioleringen. Aangezien deze kosten niet zijn gemaakt is de onttrekking is ook niet gedaan en geeft een nadeel van € 150.000.

Voor 2023, 2024 en 2025 zijn in het buitengebied een aantal aanslagen riool- en waterzorgheffing opgelegd. Het belastbaar feit in de verordening riool- en waterzorgheffing 2023, 2024 en 2025 miste de juiste juridische grondslag om in het buitengebied te kunnen heffen. Deze aanslagen zijn vernietigd, wat heeft geleid tot een lagere opbrengst van € 150.000 dan begroot.

Afval

In 2025 is er minder afvalstoffenheffing opgehaald dan begroot, omdat er minder nieuwbouwwoningen zijn opgeleverd dan vooraf was voorzien. Dit geeft een nadeel van € 130.000.

Daarnaast is er op basis van de gerealiseerde kostendekkend een onttrekking uit de voorziening gedaan van € 92.000 in het kader van het egalisatie-principe wat hiervoor geldt.

Tot slot zijn er vergoedingen ontvangen voor prullenbakken en UPV-verpakkingen, die niet begroot stonden. Dit levert een voordeel op van € 272.000.

Aanpak Energietransitie

Doordat er aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk is ontvangen worden de gemeentebrede rijksmiddelen voor de aanpak van de energietransitie minder aangesproken. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de komende jaren. (nadeel € 410.000)

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 45.000 nadelig.

Lasten nadeel € 337.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De lasten voor de specifieke uitkering zijn € 393.000 hoger dan geraamd, dit komt omdat er een verschuiving heeft plaatsgevonden met programma 6 Sociaal domein. De kosten voor IZA binnen dit programma hebben met name betrekking op preventieve maatregelen ter bevordering van de mentale gezondheid van jeugdigen. Dit wordt deels gecompenseerd door hogere opbrengsten, zie de toelichting bij de baten.

Riolering

Het nadeel wordt veroorzaakt door een technisch begrotingseffect. Door het later afronden van rioolprojecten uit 2024 zijn de kapitaallasten in 2025 met € 375.000 verlaagd, terwijl de bijbehorende storting in de voorziening Riool niet is begroot. Daarnaast leiden lagere lasten op andere taakvelden tot een extra storting van € 110.000 die op taakveld Riolering wordt verantwoord. Samen resulteert dit in een nadeel van € 485.000.

Basisfinanciering gemeentebrede aanpak Energietransitie

De uitgaven voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn lager uitgevallen dan geraamd. In 2025 is de inzet met name gericht op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelvijk en Leidschendam-Zuid. Voor deze gebieden is aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk ontvangen, waardoor een deel van de kosten hieruit kon worden gedekt. Hierdoor zijn minder uitgaven (€ 410.000 voordeel) gedaan vanuit de gemeentebrede middelen.

Begraafplaatsen

De snoeiopdracht bomen en inboet beplanting op de begraafplaatsen zijn hoger uitgevallen, doordat er meer gesnoeid moest worden dan vooraf verwacht. Dit levert een nadeel op van € 110.000.

Bodemonderzoek Herenstraat

Voor de locatie Herenstraat zijn minder kosten gemaakt voor het bodemonderzoek en de bijbehorende werkzaamheden. Het gaat om een bedrag van € 136.000 ten opzichte van de begroting.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 78.000 voordelig.

Overhevelingen:

Schone Lucht Akkoord (voordeel € 27.000): De Subsidie inruilregeling brom- en snorfietsen is in 2025 opengegaan. Het budget is niet in het eerste jaar van openen van de subsidieregeling opgemaakt door inwoners. De verwachting is dat het budget verspreid over 2025 en 2026 op gaat.

Relevante documenten

[Bodemkwaliteitskaart 2024-2029 \(iBabs nr. 3050\)](#)

[Ontwerp Programma Geluid 2024-2028 \(iBabs nr. 3743\)](#)

[Zienswijze begroting 2025 Avalex \(iBabs nr. 3679\)](#)

[Zienswijze begroting 2025 Omgevingsdienst Haaglanden \(iBabs nr. 3806\)](#)

Begroting en zienswijze NAD (iBabs nr. 2595)

[Zienswijze begroting GGD en Veilig Thuis Haaglanden \(iBabs nr. 3692\)](#)

[Halfjaar rapportages Avalex \(iBabs nr. 3665\)](#)

[Plan van Aanpak GALA 2023-2026 \(iBabs nr. 3482\)](#)

[Integraal zorgakkoord \(IZA\) \(iBabs nr. 3733\)](#)

[Samenwerkingsovereenkomst project Gezonde Buurten in Leidschendam-Voorburg 2023-2024 \(iBabs nr. 3592\)](#)

Bouwen en wonen (VHLOSV)	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Baten	40.813	-24.181	16.632	13.742	-2.889
Lasten	43.716	-19.674	24.042	20.322	3.719
Saldo van lasten en baten	-2.903	-4.507	-7.410	-6.580	830

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHLOSV) ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 830.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten nadeel € 2.889.000

Ruimtelijk beleid (€ 139.000 voordeel)

Voor het gebiedsplanproces is er in 2025 een bureau geselecteerd en is het traject opgestart. De gebiedsvisie en het gebiedsplan worden in 2026 opgesteld. Het opstellen van de uitvraag heeft langer geduurd, onder andere vanwege afstemming met partners wat de complexiteit van het traject onderstreept.

Kostenverhaal (€ 923.000 voordeel)

De opbrengsten uit kostenverhaal zijn hoger dan begroot (€ 923.000). Dit heeft met name te maken met het realiseren van werkzaamheden en doorbelasten op basis van de anterieure overeenkomst of intentieovereenkomst om de kosten te kunnen verhalen op de projectontwikkelaars. Er staan hier ook gerealiseerde hogere lasten tegenover.

Kostenverhaal Damsigt (€ 309.000 nadeel)

Voor kostenverhaal waren de werkzaamheden en inzet gepland en de inkomsten geraamd. Door temporisering van de werkzaamheden zijn deze baten niet gerealiseerd in 2025.

Grondexploitatie (€ 2.759.000 nadeel)

Er zijn drie gemeentelijke grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoel Polder (KPP) en De Star. Deze worden door middel van het Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) minimaal 1 maal per jaar geactualiseerd. Dan wordt berekend wat aan het eind van de periode (bij oplevering van het ontwikkelde gebied) het resultaat is. Deze uitkomst kan leiden tot een mutatie in de verliesvoorziening. De grootste afwijking heeft voornamelijk te maken met vertragingen in de marktontwikkelingen van Vlietvoorde waardoor investeringen in bouw- en woonrijp maken worden vertraagd.

Spuk aanpak armoedebeleid (€ 124.000 nadeel)

De afwijking wordt veroorzaakt doordat de voor 2025 voorziene inzet van de SPUK-middelen energiearmoede voor een project met woningbouwcorporaties nog niet tot uitvoering is gekomen. Hierdoor zijn de begrote middelen in 2025 niet gerealiseerd.

SPUK Proeftuin aardgasvrije woningen (€ 700.000 nadeel)

Binnen programma PAW was in 2025 een bijdrage aan project NeVe voorzien om de aansluiting op het beoogde warmtenet mogelijk te maken. Deze bijdrage kon procedureel niet in 2025 afgehandeld worden en schuift naar 2026.

Stimuleringsregeling Energie transitie (€ 112.000 nadeel)

De afwijking wordt veroorzaakt door een terugvordering van een eerder door de gemeente te hoog uitbetaalde subsidie binnen de regeling isolatie en groen dak. Door een systeemfout is destijds een te hoog bedrag uitgekeerd. Het teveel betaalde bedrag is in 2025 teruggevorderd.

Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie (€ 132.000 nadeel)

Voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. In 2024 is extra planfinanciering toegekend voor de Heuvel/Amstelwijk en in 2025 voor Leidschendam-Zuid. In 2025 is daarom de focus met name op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid gelegd en niet op de gemeentebrede wijkaanpakken

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 185.000

Lasten voordeel € 3.719.000

Gebiedsvisie Veurse Achterweg (€ 323.000 voordeel)

De werkelijk gemaakte kosten zijn ruim binnen de begroting gebleven. Voor de inhuur van externe capaciteit was minder geld nodig dan verwacht. Daarnaast zijn de kosten veel lager geworden doordat er geen interne uren zijn doorbelast.

Gebiedsvisie en -plan Leidschendammerhout (€ 123.000 voordeel)

Voor het gebiedsplanproces is er in 2025 een bureau geselecteerd en is het traject opgestart. De gebiedsvisie en het gebiedsplan worden in 2026 opgesteld. Het opstellen van de uitvraag heeft langer geduurd, onder andere vanwege afstemming met partners wat de complexiteit van het traject onderstreept.

Kostenverhaal (€ 599.000 nadeel)

De inzet op de verschillende kostenverhaal projecten heeft geleid tot hogere kosten dan begroot (€ 599.000). Dit heeft met name te maken met het realiseren van werkzaamheden en doorbelasten op basis van de anterieure overeenkomst of intentieovereenkomst om de kosten te kunnen verhalen op de projectontwikkelaars. Er staan hier ook gerealiseerde hogere baten tegenover.

Kostenverhaal Damsigt (€ 259.000 voordeel)

Voor kostenverhaal waren de werkzaamheden en inzet gepland en de inkomsten geraamd. Door temporisering van de werkzaamheden zijn er minder kosten gemaakt.

Grondexploitatie (€ 1.939.000 voordeel)

De grootste afwijking heeft voornamelijk te maken met vertragingen in de marktontwikkelingen van Vlietvoorde waardoor investeringen in bouw- en woonrijp maken worden vertraagd. Daarnaast is de aanvulling van de verliesvoorziening Vlietvoorde met € 815.000 verwerkt. Zie verder de toelichting bij de baten.

Handhaving bouw – Vergunningen (€ 201.000 voordeel)

Het aantal meldingen in het kader van de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap is beperkt is gebleven, waardoor minder inzet nodig was. Daarnaast is binnen het budget rekening gehouden met kosten voor handhavingsmaatregelen, zoals de toepassing van bestuursdwang. In de praktijk heeft dit in 2025 nauwelijks plaatsgevonden. Voor zover bestuursdwang wel is toegepast, zijn de kosten grotendeels verhaald.

SPUK aanpak energiearmoede (€ 124.000 voordeel)

De afwijking wordt veroorzaakt doordat de voor 2025 voorziene inzet van de SPUK-middelen energiearmoede voor een project met woningbouwcorporaties nog niet tot uitvoering is gekomen.

SPUK proeftuin aardgasvrije woningen (€ 700.000 voordeel)

Binnen het programma PAW was in 2025 een bijdrage aan het project NeVe voorzien om de aansluiting op het beoogde warmtenet mogelijk te maken. De formele afhandeling van deze bijdrage heeft echter niet meer in 2025 plaatsgevonden, waardoor de kosten in 2026 verantwoord moeten worden.

Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie (€ 132.000 voordeel)

Voor de gemeentebrede aanpak Energietransitie zijn de uitgaven lager uitgevallen dan geraamd. In 2025 lag de focus met name op de wijkgerichte aanpak in De Heuvel/Amstelwijk en Leidschendam-Zuid, waarvoor aanvullende planfinanciering vanuit het Rijk is ontvangen.

Leges / Belastingen Verg – Omgevingswet (€ 185.000 voordeel)

Er zijn minder salarislasten toegerekend aan de taakvelden.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 230.000.

Overhevelingen:

- **Herbestemming Huize Swaensteyn (€ 35.000 voordeel):** De in 2025 niet uitgevoerde werkzaamheden zullen in 2026 worden uitgevoerd. Indien er een Didam procedure moet worden doorlopen zal er mogelijk aanvullend budget aangevraagd gaan worden.
- **Vastgoedmanagement (€ 66.500 voordeel):** Een aantal activiteiten zoals het (laten) uitvoeren van NEN 2580 metingen bij objecten waar nu onduidelijkheid bestaat over het bruto / verhuurbaar oppervlak (indien nodig in combinatie met tekenwerk) zijn niet uitgevoerd. Deze werkzaamheden schuiven door naar 2026.

Relevante documenten

[Ondertekenen Regionale Realisatieagenda Wonen Haaglanden \(iBabs nr. 3185\)](#)

[Koersnotitie Omgevingsvisie \(iBabs nr. 3859\)](#)

Overige onderdelen	Primitieve begroting 2025	Begrotingswijzigingen 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025	Verschil 2025
Baten	188.443	6.631	195.074	197.019	1.945
Lasten	42.177	-562	41.615	40.596	1.020
Saldo van lasten en baten	146.266	7.192	153.459	156.423	2.965

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Financiële toelichting op de afwijkingen

Het saldo van baten en lasten van het programma Overige onderdelen is ten opzichte van de begroting 2025 in totaal € 2.965.000 voordelig. Hieronder wordt ingegaan op de onder- en overschrijdingen.

Baten voordeel € 1.945.000

Algemene uitkering gemeentefonds

De afwijking tussen de begrote en gerealiseerde inkomsten uit het gemeentefonds wordt veroorzaakt doordat de decembercirculaire nog niet is verwerkt in de begroting, waardoor de meest recente bijstellingen van het gemeentefonds niet zijn meegenomen. Dit heeft geleid tot een verschil tussen de geraamde en feitelijke inkomsten van € 1.698.000 voordelig. Voor een uitgebreide toelichting zie raadsbrief met ibabs-nummer 4138. Daarnaast zijn de inkomsten uit voorgaande jaren hoger uitgevallen dan vooraf was geraamd. Deze nacalculaties en bijstellingen hebben een opwaarts effect gehad op de uiteindelijke ontvangsten. Tot slot is in 2025 sprake geweest van een gewijzigde raming van de maatstaven, in het bijzonder de OZB-waarde van woningen en het aantal huishoudens met een laag inkomen. Deze aangepaste uitgangspunten hebben invloed gehad op de omvang van de uitkering uit het gemeentefonds.

Rentebaten schatkistbankieren

De gemeente is verplicht om overtollige middelen op een speciale bankrekening van het Rijk te bewaren. Dit noemen we ook wel Schatkistbankieren. Doordat er meer middelen bij de schatkist van het Rijk stonden geparkeerd dan waar eerder rekening mee was gehouden, is de realisatie van de kortlopende rente hoger uitgevallen (€ 130.000 voordelig).

BTW suppletie

Er is een voordeel van €111.000 ontstaan door een suppletie voor de BTW. Het betreft een eenmalig effect dat voortkomt uit de correctie op eerdere BTW-aangiften. Aan de lastenkant is ook sprake van een BTW naheffing die hiermee deels gecompenseerd wordt.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 6.000 voordelig.

Lasten voordeel € 1.020.000

Voorziening dubieuze debiteuren

Op basis van de analyse van het debiteuren bestand van eind 2025 is een aanvulling van de voorziening noodzakelijk (nadeel € 218.000). Het doel van de voorziening is om het effect van oninbare debiteuren op te kunnen vangen.

Onvoorzien

De post onvoorzien is in 2025 niet aangesproken (voordeel € 100.000).

BTW naheffing

Er is een naheffing van de Belastingdienst met betrekking tot het BTW-compensatiefonds (BCF) over het jaar 2020 opgelegd. Deze naheffing is in 2025 opgelegd naar aanleiding van een controle/herbeoordeling van de BCF-claim over dat jaar en zorgt voor een nadeel van € 347.000. Het betreft een aanpassing van de BTW op het exploiteren van begraafplaatsen, vastgoed en sportparken. Deze BTW is kostprijsverhogend maar was gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds (BCF).

ICT systemen

Het positieve resultaat op het systeembeheerbudget (€ 394.000 voordelig) is het gevolg van effectievere afspraken met leveranciers. Daarnaast is er een incidenteel voordeel doordat de eerder geraamde betalingsverplichting ten aanzien van een geschil met een ICT-leverancier grotendeels kan vrijvallen.

Overheadkosten

De overheadkosten laten per saldo een voordeel zien van € 108.000 ten opzichte van de begroting. Dit wordt met name verklaard door lagere personeelskosten, doordat gedurende het jaar een aantal vacatures tijdelijk niet was ingevuld en een hogere toerekening van overheadkosten aan investeringen

en projecten doordat hier meer uren op zijn verantwoord. Tegenover dit voordeel staan enkele incidentele extra uitgaven. Er is aanvullende inzet gepleegd in verband met de implementatie en inrichting van het nieuwe financiële systeem en er zijn extra lasten ontstaan door het toegenomen gebruik van de RVU-regeling.

Daarnaast is er ook een storting gedaan in de voorziening voor spaarverlof. Deze voorziening is gevormd om toekomstige verplichtingen voortvloeiend uit gespaarde verlofrechten van medewerkers financieel af te dekken.

ICT – Informatiebeveiliging NIS2/BIO

Het project NIS2/BIO is in 2025 opgestart. De werving en invulling van medewerkers heeft langer geduurd dan gepland en in de opstartfase zijn minder inhuurkosten gemaakt. Er is hierdoor sprake van een voordeel van € 274.000.

Werkomgeving

Op het geheel van kantoorkosten is een voordeel gerealiseerd van € 126.000. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten door het minder inzetten van schoonmaakdiensten en de energiekosten vallen gunstiger uit door een lager verbruik en gunstigere tarieven.

Voorgestelde overhevelingen:

- Technische implementatie NIS2/BIO: Voor het project technische implementatie NIS2/BIO (looptijd juni 2025 – november 2026) is een meerjarig budget beschikbaar. Door een wisseling in de projectleiding en de omvang van de technische implementatie zijn enkele geplande deelprojecten in 2025 niet afgerond en verschoven naar 2026. Dit betreft werkzaamheden op het gebied van IAM, netwerksegmentatie, logging, PKI-installatie en de uitbreiding van SOC/SIEM. Een deel (€ 67.500) van het resterende budget wordt overgeheveld naar 2026 voor de afronding van deze reeds geplande activiteiten.
- Organisatieontwikkeling: De voorbereiding op de organisatiewijziging heeft in 2025 plaatsgevonden. Een deel van de geplande uitvoeringsactiviteiten is verschoven zijn naar 2026. De resterende middelen uit 2025 (€ 296.000) zijn noodzakelijk om de implementatiefase te kunnen uitvoeren. Het gaat daarbij om kosten voor projectleiding, tijdelijke extra capaciteit binnen de bedrijfsvoeringsdisciplines (Financiën, HR, Juridische Zaken en ICT) en benodigde systeem- en procesaanpassingen.
- Personeels- en Salarissysteem: De geplande activiteiten voor de implementatie van een nieuw personeelssysteem zijn in 2025 niet uitgevoerd. In de loop van 2025 is besloten tot een volledige nieuwe aanbesteding, omdat het huidige systeem functioneel niet meer voldoet en om te blijven voldoen aan rechtmatigheidseisen. Als gevolg hiervan zijn de voorbereidings- en implementatieactiviteiten doorgeschoven naar 2026 waarvoor € 50.000 benodigd is.
- WOO-implementatie: De voorgenomen activiteiten voor de aanschaf en implementatie van een eigen WOO-publicatieplatform zijn in 2025 niet tot uitvoering gekomen. In de uitwerking is gebleken dat de technische implementatie en de benodigde koppelingen complexer zijn dan vooraf ingeschat. Dit heeft geleid tot vertraging in de voorbereiding en verdere uitwerking. Als gevolg hiervan heeft de feitelijke realisatie van de koppelingen en de implementatie in 2025 nog niet plaatsgevonden. Het bedrag van € 75.000 is daarmee niet tot besteding gekomen en blijft beschikbaar voor uitvoering in een volgend jaar.

Overige afwijkingen

Het totaal van de overige kleine afwijkingen is € 94.000 voordelig.

Relevante documenten

- [Wet financiering decentrale overheden](#)

- [Financiële Verordening Leidschendam-Voorburg](#)
- [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#)
- [Treasurystatuut Leidschendam-Voorburg](#)
- [Controleverordening 2023 van de gemeente Leidschendam-Voorburg' \(Controleverordening 2023\). | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Verordening Afvalstoffenheffing 2024](#)
- [Legesverordening 2024 Omgevingswet](#)
- [Verordening Lijkbezorgingsrechten 2024](#)
- [Verordening Marktgeld 2024](#)
- [Verordening OZB 2024](#)
- [Verordening Riool- en Waterzorgheffing 2024](#)
- [Verordening Toeristenbelasting 2024](#)
- [Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen](#)

4.4 Balans met toelichting

Balans (Activa)

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	1.044	627
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	298	298
Totaal immateriële vaste activa	1.342	925
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	166.044	164.816
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	66.746	59.955
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	20.828	17.803
Totaal materiële vaste activa	253.619	242.574
Financiële vaste activa		
a. Kapitaalverstrekingen aan:		
- deelnemingen	18.775	18.775
b. Overige langlopende leningen u/g	0	4
c. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar en langer	271	331
Totaal financiële vaste activa	19.046	19.110
Totaal vaste activa	274.007	262.609
Vlottende activa		
Voorraden:		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.257	42.205
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Vorderingen op openbare lichamen	18.161	16.177
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	35.862	20.715
c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	5.263	4.640
d. Overige vorderingen	7.986	8.246
Totaal uitzettingen	67.271	49.777
Liquide middelen	1	3
Overlopende activa:		
a. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
- Het Rijk	278	500
- Overige Nederlandse overheidslichamen	198	175
b. Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	10.272	12.263
Totaal overlopende activa	10.748	12.939
Totaal vlottende activa	97.276	104.923
Totaal activa	371.283	367.532

Bedragen x € 1.000

Balans (Passiva)

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
Vaste passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserves	73.414	61.786
Bestemmingsreserves	149.110	149.908
Gerealiseerd resultaat	6.809	12.805
Totaal eigen vermogen	229.332	224.500
Voorzieningen		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.682	11.674
- Voorzieningen ter equalisatie van kosten	5.898	3.861
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangings- investeringen, waarbij een heffing wordt geheven	0	0
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	5.850	4.628
Totaal voorzieningen	22.430	20.163
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:		
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	55.949	60.944
- Waarborgsommen	31	31
- Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1.231	1.551
Totaal vaste schulden	57.211	62.526
Totaal vaste passiva	308.973	307.189
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Overige kasgeldleningen		
b. Banksaldi	2.510	3.670
c. Overige schulden	22.351	18.330
Totaal netto-vlottende schulden	24.861	22.001
Overlopende passiva:		
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.872	12.512
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	19.666	19.288
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.946	3.050
c. Overige vooruit ontvangen bedragen, en de nog te betalen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	4.965	3.493
Totaal overlopende passiva	37.449	38.343
Totaal vlottende passiva	62.310	60.344
Totaal passiva	371.283	367.532

Bedragen x € 1.000

Toelichting op balansposten

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn uitgaven waar geen gemeentelijke bezittingen tegenover staan. Dit zijn de activa die niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa vallen. Het BBV kent een limitatieve lijst van immateriële vaste activa, te weten: de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio; kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief; bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Investerings in immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	627	475	0	58	0	1.044
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	298	0	0	0	0	298
Totaal	925	475	0	58	0	1.342

Bedragen x € 1.000

In 2025 is geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling van de Veursestraatweg (€ 0,44 miljoen) en de Santhorststraat (€ 0,03 miljoen) en loopt door tot 2026.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn investeringen in duurzame tastbare zaken en worden veelal langer dan 1 jaar gebruikt. Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Daarnaast is een categorie opgenomen voor activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden, zoals riolering.

Investerings met een economisch nut

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	2.486	2	0	113	0	2.375
Woonruimten	36	0	0	5	0	31
Bedrijfsgebouwen	115.107	7.463	0	4.430	0	118.140
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	37.107	1.861	0	2.015	351	36.602
Vervoermiddelen	2.280	58	0	375	0	1.963
Machines, apparatuur en installaties	6.075	855	0	1.582	0	5.348
Overige materiële vaste activa	1.725	40	0	179	0	1.586
Totaal	164.816	10.279	0	8.699	351	166.044

Bedragen x € 1.000

Bedrijfsgebouwen

In 2025 is geïnvesteerd in (nieuwe) schoolgebouwen, waarbij de voornaamste investeringen gericht

waren op de nieuwbouw van basisschool de Vijverhof, basisschool Maria Bernadette en het Maartenscollege, wat resulteerde in een totale gezamenlijke investering van (€ 5 miljoen). Daarnaast is er geïnvesteerd in de Bibliotheek aan de Fluitpolderplein (€ 0,2 miljoen), Sportpark Westvliet (€0,6 miljoen) en het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed (€0,9 miljoen). Verder zijn er nog een aantal kleine investeringen geweest (€0,7 miljoen).

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

In 2025 is geïnvesteerd in Bereikbaar Stompwijk (€ 0,5 miljoen), Tennispark Overdam (€ 0,5 miljoen), algemeen onderhoud/inrichting Sportaccommodaties 2025 (€ 0,3 miljoen) en Sportpark Westvliet (€ 0,1 miljoen). Daarnaast zijn er nog een aantal kleine investeringen geweest (€ 0,4 miljoen).

Machines, apparatuur en installaties

In 2025 is geïnvesteerd in de vervanging van netwerkswiches, hard- en software, grafische werkplekken en verkeersregelinstallaties (€ 0,9 miljoen).

Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2025
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	58.392	8.766	0	1.756	0	65.402
Machines, apparatuur en installaties	1.563	0	0	219	0	1.344
Totaal	59.955	8.766	0	1.975	0	66.746

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste vermeerderingen op deze investeringen in 2025 betreffen het vervangen van rioleringen (€ 8,2 miljoen) en de uitgaven voor levensduur verlengende reparaties en renovaties (€ 0,2 miljoen). Daarnaast is er geïnvesteerd in maatregelen voor wateroverlast (€ 0,3 miljoen).

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2025
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	14.611	3.831	0	1.015	554	16.872
Machines, apparatuur en installaties	3	22	0	0	0	25
Overige materiële vaste activa	3.190	1.188	0	446	0	3.931
Totaal	17.803	5.041	0	1.462	554	20.828

Bedragen x € 1.000

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in 2025 hebben betrekking op de aanleg van een klimaatadaptatie aan de Prinsenhof en de vervanging van de kademuur Oude Haven (€ 1,3 miljoen). Daarnaast zijn er bedragen uitgegeven voor de Bres (€ 0,5 miljoen), asfaltvervanging van fietspaden (€ 0,3 miljoen), renovatie duikerbrug Prins Bernhardlaan (€ 0,3 miljoen) en een aantal kleine investeringen (€ 1,4 miljoen).

Overige materiële vaste activa

In 2025 is geïnvesteerd in het vervangen van speelvoorzieningen (€ 0,8 miljoen) en de Oosterbegraafplaats (€ 0,3 miljoen).

Financiële vaste activa

De specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investe- ringen	Aflossingen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2025
a. Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	18.775	0	0	0	18.775
b. Overige langlopende leningen u/g:	4	0	4	0	0
c. Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer):					
SVN (starters) leningen	331	0	59	0	271
Totaal	19.110	0	64	0	19.046

Bedragen x € 1.000

Kapitaalverstrekkingen:

Deelnemingen

De specificatie van het onderdeel deelnemingen is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Boekwaarde 31-12-2025
Aandelen NV Stedin	4.668	4.668
Preferente aandelen NV Stedin	13.087	13.087
Aandelen Dunea (voorheen Duinwaterleiding- bedrijf Z-H)	558	558
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	461	461
Aandelen De Binnenbaan	1	1
Totaal	18.775	18.775

Bedragen x € 1.000

De gemeente is in bezit van 170.776 aandelen van Stedin Holding N.V. (voorheen Eneco Holding N.V.) en 27.225 preferente aandelen Stedin, 231.593 aandelen Dunea, 203.190 aandelen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en 10 aandelen van het werkbedrijf De Binnenbaan. In het jaar 2025 hebben er geen aankopen of verkopen van aandelen plaatsgevonden.

Overige langlopende leningen uitgeleend (u/g)

Dit betreffen hypothecaire geldleningen die aan personeel zijn verstrekt. Per ultimo 2025 staat er geen geldlening meer uit. De gemeente verstrekt sinds 2002 geen nieuwe hypothecaire geldleningen meer aan het eigen personeel.

Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer):

SVN (starters)leningen

Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente leningen uit in de sector volkshuisvesting. De gemeente verstrekt door tussenkomst van het SVN de bedragen voor de leningen. De totale stand van uitgezette leningen per 31 december 2025 is € 0,3 miljoen. In 2025 is voor een bedrag van € 60 duizend afgelost.

Tussen het SVN en de gemeente bestaat verder een rekening-courant verhouding. Op deze rekening-courant worden ontvangen rente en aflossingen op leningen bijgestort en komen verstrekte leningen in mindering. De gemeente kan de gelden in rekening-courant opnemen of gebruiken voor nieuwe leningen. De rekening-courant heeft een rentetypische looptijd van minder dan één jaar (de rente kan dagelijks wijzigen). Dit is de reden waarom de rekening-courant als vlottende activa is opgenomen op de balans.

Flottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorie:

Omschrijving	Balanswaarde 1-1-2025	Balanswaarde 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	42.205	19.257
Totaal	42.205	19.257

Bedragen x € 1.000

Voor het berekenen van de balanswaarden van de voorraden worden op de (boek)waarden van de grondexploitaties de gevormde verliesvoorziening(en) in mindering gebracht. In het kort ziet het verloop van de balanswaarden van de voorraden er als volgt uit.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Verlies- voorziening 1-1-2025	Balanswaarde 1-1-2025	Boekwaarde 31-12-2025	Verlies- voorziening 31-12-2025	Balanswaarde 31-12-2025
Vlietvoorde	42.835	7.873	34.962	18.820	8.222	10.598
Leidschendam centrum	1.558	0	1.558	1.217	0	1.217
Klein Plaspoelpolder	4.681	0	4.681	6.051	467	5.585
De Star	1.003	0	1.003	1.856	0	1.856
Totaal	50.078	7.873	42.205	27.945	8.688	19.257

Bedragen x € 1.000

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop van de boekwaarden gedurende 2025 in het volgende overzicht weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Invester- ingen	Opbreng- sten	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2025
Vlietvoorde	42.835	4.682	28.697	18.820	8.222	10.598
Leidschendam centrum	1.558	0	341	1.217	0	1.217
Klein Plaspoelpolder	4.681	1.625	255	6.051	467	5.585
De Star	1.003	865	12	1.856	0	1.856

Totaal	50.078	7.172	29.305	27.945	8.688	19.257
---------------	---------------	--------------	---------------	---------------	--------------	---------------

Bedragen x € 1.000

Het geraamde eindresultaat per grondcomplex is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbreng- sten	Saldo nog te realiseren prijsstijging en rente	Geraamd eindresul- taat eindwaar- de)
Vlietvoorde	18.820	13.189	24.405	617	8.221
Leidschendam centrum	1.217	0	1.217	0	0
Klein Plaspoelpolder	6.051	2.577	10.176	-408	-1.956
De Star	1.856	5.468	8.290	320	-646
Totaal	27.945	21.234	44.088	529	5.620

Bedragen x € 1.000

Het resultaat van de grondexploitatie is sterk afhankelijk van de te realiseren verkoopprijzen van het te realiseren woningbouwprogramma. Deze verkoopprijzen zijn geschat door externe deskundigen. Omdat de ingeschatte verkoopprijzen prognoses betreffen en op dit moment niet met zekerheid zijn vast te stellen, is een bandbreedte waarneembaar.

Vlietvoorde

Het nadelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2025 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2025 1e herziening) € 8,22 miljoen op 31 december 2028, de einddatum van het project.

Leidschendam centrum

De gemeente heeft een grondpositie in Leidschendam centrum. Uitgangspunt is dat de gemaakte kosten worden gedekt uit de grondverkoppen in en 2025/ 2026. Deze grondexploitatie sluit naar verwachting eind 2026.

Klein Plaspoelpolder

Het nadelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2025 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2025 1e herziening) € 467.000 op 31 december 2029, de einddatum van het project.

De gemeentelijke grondexploitatie betreft de deelgebieden 2, 3B en 4.

De Star

Het voordelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2025 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG'2025 1e herziening) € 646.000 op 31 december 2027.

In de paragraaf grondbeleid wordt dieper ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen van de grondexploitaties. Hieronder volgt een verloop van de verliesvoorziening op grond van MPG'2025 1e herziening.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Vormen	Uitgaven	Vrijvallen	Boekwaarde 31-12-2025
--------------	------------------------	--------	----------	------------	--------------------------

Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde	7.873	348	0	0	8.222
Voorziening grondexploitatie Klein Plaspoelpolder	0	467	0	0	467
Totaal	7.873	815	0	0	8.688

Bedragen x € 1.000

Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde

De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Vlietvoorde per 31 december 2025 is gebaseerd op de 1e herziening van de grondexploitatie in 2026. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 8,22 miljoen.

Voorziening grondexploitatie Klein Plaspoelpolder

De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Klein Plaspoelpolder per 31 december 2025 is gebaseerd op de 1e herziening van de grondexploitatie in 2026. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 467.000.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarden onder aftrek van de oninbare bedragen en worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 1-1-2025
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	3.146	1.543
Vorderingen Rijksbelastingen	15.015	14.634
a. Totaal vorderingen op openbare lichamen	18.161	16.177
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	35.862	20.715
b. Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist	35.862	20.715
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	5.263	4.640
c. Totaal rekening-courantverhoudingen	5.263	4.640
Debiteuren algemeen (privaatrechtelijk)	2.878	2.394
Debiteuren gemeentelijke belastingen	3.037	2.191
Debiteuren Sociaal domein	4.916	5.897
Betaalde waarborgsommen	3	3
subtotaal debiteuren	10.834	10.486
Af: voorziening voor oninbare debiteuren	-2.848	-2.240
d. Totaal overige vorderingen	7.986	8.246
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	67.271	49.777

Bedragen x € 1.000

Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen en rijksbelastingen

De vorderingen op publiekrechtelijke lichamen hebben betrekking op voorschotten in het vierde kwartaal voor verleende diensten aan diverse gemeenten. De rijksbelasting betreft hoofdzakelijk een vordering op het BTW-Compensatiefonds, die ultimo juni 2026 wordt ontvangen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rente typische looptijd korter dan één jaar

Onder deze post wordt het schatkistbankieren verantwoord. De gemeente is verplicht om een overtollig banksaldo bij het Rijk te plaatsen, rekening houdend met het drempelbedrag. Een overtollig saldo op de rekening courant van de gemeente wordt automatisch overgeboekt naar de rekening bij het Rijk (de schatkist). Hiermee overschrijdt de gemeente nooit het drempelbedrag. Per balansdatum begin 2025 was voor een bedrag van € 20,7 miljoen uitgezet bij het Rijk, eind 2025 bedroeg het saldo € 35,8 miljoen. In onderstaande tabel is aangegeven welk bedrag de gemeente op de bankrekening had en wat het drempelbedrag was. Voor de bepaling van het bedrag dat de gemeente op dagbasis gemiddeld als banksaldo aanhoudt, wordt een negatief banksaldo niet meegerekend.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2025					
(1)	Drempelbedrag	6.060			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op de dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	0	0	0
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	6.060	6.060	6.060	6.060
(3b) = (2) > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Rekening-courantverhoudingen

Rekening-courant bestaat uit het direct opvraagbare rekening-courant saldo met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) en bedraagt € 5,2 miljoen per 31 december 2024.

Debiteuren

De stand van de debiteuren betreft een momentopname. Sturing op invordering en debiteurenstanden is een continu proces binnen de gemeente. In het debiteurensaldo zijn een aantal posten opgenomen die naar verwachting oninbaar zijn. Voor de verwachte oninbaarheid van deze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren beschikbaar met een waarde van € 2,9 miljoen eind 2025.

In onderstaande tabel is de stand en het verloop van de voorziening voor dubieuze debiteuren weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Toevoegingen	Verminderings	Boekwaarde 31-12-2025
Dubieuze debiteuren privaatrechtelijk en belastingen	343	218	150	411
Dubieuze debiteuren sociale zaken	1.897	1.127	587	2.437

Totaal	2.240	1.345	736	2.848
---------------	--------------	--------------	------------	--------------

Bedragen x € 1.000

In 2025 zijn voor een bedrag van € 0,6 miljoen aan debiteuren posten oninbaar verklaard (in 2024 € 0,6 miljoen). Aanvullend is een vordering inzake omzetbelasting 2024 opgenomen op de debiteurenbalans. Gezien de afhankelijkheid van nadere afstemming wordt deze post niet betrokken in de berekening van de dotatie aan de voorziening voor dubieuze debiteuren.

Liquide middelen

In onderstaande tabel is de stand en het verloop van de banksaldi weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 1-1-2025
Banksaldi	1	3
Totaal	1	3

Bedragen x € 1.000

De liquide middelen bestaan uit banksaldi bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de ING. Per 31 december 2025 was het tegoed bij de ING Bank afgerond € 3 duizend. Het saldo bij de BNG was per 31 december 2025 negatief en is verantwoord bij de vlottende passiva. Het maximale krediet op de rekening-courant van de BNG bedraagt € 25 miljoen. Dit bestaat uit een kredietlimiet van € 10 miljoen en een intra-dag-limiet van € 15 miljoen.

Overlopende activa

In onderstaande tabel is de stand en het verloop van de overlopende activa weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 1-1-2025
a. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:		
- Het Rijk	278	500
- Overige Nederlandse overheidslichamen	198	175
b. Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	10.272	12.263
Totaal overlopende activa	10.748	12.939

Bedragen x € 1.000

Onder de overlopende activa zijn opgenomen de door de gemeente nog te ontvangen en de vooruitbetaalde bedragen.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel bestaan uit:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Toevoe- gingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2025
Het Rijk				
Ministerie - Leefgeld Oekraïne	500	273	500	273
Lokaal Sportakkoord	0	13	8	5
Subtotaal - Het Rijk	500	285	508	278
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Gemeente Zoetermeer - ESF 2017 t/m 2027	175	6	0	181
Impulsregeling Klimaatadaptatie Prinsenhof	0	162	145	17
Subtotaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	175	169	145	198
Totaal	675	454	653	476

Bedragen x € 1.000

De nog te ontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel zijn in 2025 afgenomen tot een bedrag van € 0,5 miljoen. Hieronder volgt een toelichting per bestedingsdoel.

Ministerie - Leefgeld Oekraïne

Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft leefgeld uitbetaald aan Oekraïners, die in onze gemeente gehuisvest zijn en recht hebben op leefgeld. Deze bedragen zijn voorgefinancierd en worden terugontvangen in 2025 vanuit het RIJK door middel van de Sisa opgave M16.

Gemeente Zoetermeer - ESF 2017 t/m 2027

Voor het project re-integratie en arbeidsaanpassing is een subsidie aangevraagd bij het Europees Subsidiefonds in samenwerking met gemeente Zoetermeer. De subsidie wordt uitbetaald aan gemeente Zoetermeer welke achteraf het aandeel voor gemeente Leidschendam-Voorburg betaald.

Impulsregeling Klimaatadaptatie Prinsenhof

Voor het project Impulsregeling klimaatadaptatie Prinsenhof heeft de gemeente Delft als regiogemeente subsidie ontvangen. Zij hebben de andere gemeenten in de regio 80% voorschot gegeven op de projecten binnen hun gemeente. Inmiddels is het project voor meer dan 80% afgerond, maar wordt de laatste 20% subsidie pas bij afronding verrekend.

Overige Overlopende activa

De overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen zijn eind 2025 € 10 miljoen. De belangrijkste posten die vallen onder de overige overlopende activa zijn:

- Nog te ontvangen dividend betreffende de preferente aandelen in Stedin € 0,4 miljoen
- Nog te ontvangen rentebaten Q4 2025 € 0,2 miljoen
- Specifieke uitkering toeslagenaffaire 2025 € 1,8 miljoen
- Nog te ontvangen kostenverhaal diverse posten € 1,2 miljoen
- Nog te ontvangen bouwleges 2025 € 2,9 miljoen
- Nog te ontvangen leges MOOR € 0,2 miljoen
- Nog te ontvangen inzake MRDH € 0,5 miljoen
- Nog te ontvangen inzake PVR € 0,3 miljoen

- Nog te ontvangen inzake Bereikbaar Stompwijk € 0,1 miljoen
- Nog te ontvangen inzake afrekening brandverzekering Acrisure € 0,1 miljoen
- Nog te ontvangen inzake doorbelasting project Nieuwstraat/Venestraat € 0,2 miljoen
- Vooruitbetaald bedrag aan Avalex inzake DVO € 1 miljoen
- Vooruitbetaald bedrag aan VNG € 0,2 miljoen
- Vooruitbetaald bedrag aan Jeugdzorg Haaglanden € 0,2 miljoen
- Vooruitbetaald bedrag aan Jameba 0,1 miljoen

Passiva

Vaste passiva **Eigen vermogen**

Reserves

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Resultaat-bestemming voorgaand boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering afschrijving op activa	Stand per 31-12-2025
Algemene reserve						
Algemene reserve met bufferfunctie	11.418					11.418
Algemene Reserve (vrij besteedbaar)	50.367		17.215	5.587		61.995
Totaal Algemene reserve	61.786	0	17.215	5.587	0	73.414
Bestemmingsreserve						
Reserve Dekking afschrijvingslasten	36.188		5.119		1.167	40.140
Reserve Herwaardering Activa	3.300			350		2.950
Reserve Bereikbaarheid Stompwijk	5.471					5.471
Reserve Verevening Sociale Woningbouw	255		127			382
Reserve Nazorg Rietvink	350					350
Reserve Onderwijshuisvesting	7.500					7.500
Reserve Duurzaamheid en Energietransitie	39.832			818		39.014
Reserve Bereikbaarheid	3.360			3.360		0
Reserve Langer Zelfstandig Wonen	9.541			140		9.401
Reserve Mobiliteit	9.482			2.262		7.220
Reserve Sterk voor Noord	8.800					8.800
Reserve Ondergrondse Hoogspanningskabels	3.335		1.720			5.055
Reserve Herontwikkeling Julianabaan	2.000					2.000
Reserve Herstelbeleid	1.587			1.587		0
Reserve Ondersteuning energielasten	728			173		555
Reserve CID Binckhorst (Velostrada)	2.986			10		2.976
Reserve CID Binckhorst (Leefbaarheid)	5.535			120		5.415
Reserve Vluchtelingenopvang	5.277		229	24		5.482
Reserve Gebiedsontwikkeling Overgoo – Fleetpark	4.382					4.382
Reserve Voorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten			500			500
Reserve tekorten jeugdzorg			1.518			1.518
Totaal Bestemmingsreserve	149.908	0	9.213	8.844	1.167	149.110
Gerealiseerd resultaat 2024	12.806	-12.806				
Gerealiseerd resultaat 2025			6.809			6.809
Totaal	224.500	-12.806	33.237	14.431	1.167	229.332

Het eigen vermogen is in 2025 met € 4,8 miljoen toegenomen. Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op de mutaties in de verschillende reserves.

Algemene reserve

Algemene reserve met bufferfunctie

De algemene reserve met bufferfunctie is bestemd voor het opvangen van financiële gevolgen van calamiteiten en risico's. De reserve vormt een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve vrij besteedbaar

Deze reserve is onderdeel van de weerstandscapaciteit. Op deze reserve rusten geen claims, de middelen zijn vrij besteedbaar.

De mutaties bestaan uit onttrekkingen in totaal van € 5.587.000:

- € 25.000 voor Amendement Ondersteuning van de Voedselbank (Begroting 2025 – 2028, raadsbesluit 3604 – 13 november 2024)
- € 15.000 voor Amendement Onderzoek Bredere School (Begroting 2025 – 2028, raadsbesluit 3604 – 13 november 2024)
- € 870.000 voor Programma Sterk voor Noord (raadsbesluit 2324 – 10 november 2021)
- € 1.720.000 voor Op peil brengen reserve Hoogspanningskabels (1e Turap 2025, raadsbesluit 4039 – 8 juli 2025)
- € 500.000 voor het vormen van de reserve Voorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten (Raadsbesluit 4124 – 15 april 2025)
- € 2.457.000 voor nog te realiseren activiteiten 2023/2024 in 2025 (budgetoverheveling jaarrekening 2023/2024, raadsbesluit 3696 – 9 juli 2024 en 3905 – 8 juli 2025)

Aangevuld door stortingen in totaal van € 17.215.136:

- € 12.805.477 als rekeningresultaat 2024 (jaarrekening 2024, raadsbesluit 3905 – 8 juli 2025)
- € 582.000 voor de degeneratievergoeding voor de aanleg van glasvezelkabels (1e Turap 2025, raadsbesluit 4039 – 8 juli 2025)
- € 1.369.659 om het saldo uit de Reserve Herstelbeleid te boeken in de Algemene Reserve (raadsbesluit 2982 – 11 oktober 2022 en 2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025)
- € 2.458.000 voor de effecten van de Septembercirculaire 2025 (Nota van wijzigingen 2025, raadsbesluit 4013 – 5 november 2025)

Bestemmingsreserve

Reserve Dekking afschrijvingslasten

De reserve is voor de dekking van afschrijvingslasten van (geactiveerde) investeringen die overeenkomstig de besluitvorming gedeeltelijk / geheel ten laste van deze middelen komen.

De mutaties bestaan uit een onttrekking voor een vermindering afschrijving activa van € 1.167.485 (1e Turap 2025, raadsbesluit 4039 – 8 juli 2025 en 2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025).

Aangevuld door stortingen in totaal van € 5.119.000:

- € 915.000 Storting voor de dekking van de toekomstige kapitaallasten van het Actieplan verkeersveiligheid (Kadernota 2026-2029, raadsbesluit 3902 – 9 juli 2025)
- € 844.000 Actualisatie van de reserve Mobiliteit met stortingen ter dekking van de kapitaallasten (raadsbesluit 3878 – 8 oktober 2024)
- € 3.360.000 Storting van het saldo van de Reserve bereikbaarheid in de Reserve Dekking Afschrijvingslasten (Raadsbesluit 2982 – 11 oktober 2022)

Reserve Herwaardering activa

Deze reserve is ingesteld naar aanleiding van de stelselwijziging afschrijving activa. De afschrijving van de activa is in 2010 omgezet van een lineaire naar een annuïtaire afschrijving. Dit geeft na verloop van tijd hogere lasten die gedekt worden door deze reserve.

De mutatie in de reserve betreft de onttrekking van € 350.000 (raadsbesluit 2648 - 9 november 2022).

Reserve Bereikbaarheid Stompwijk

De reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten die samenhangen met de investeringen in de renovatie van de Stompwijkseweg, de Dokter van Noortstraat en de aanleg van de Verbindingsweg, de herinrichting Dokter van Noortstraat en de aanleg van Veenpoldersweg (voorheen de Verbindingsweg).

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Verevening sociale woningbouw

De reserve Verevening sociale woningbouw is voor de financiële bijdragen en onttrekkingen in het kader van de realisatie van 30% sociale woningbouw. Wanneer in woningbouwplannen in Leidschendam-Voorburg minder dan 30% of geen sociale woningen zijn opgenomen, is de projectontwikkelaar verplicht een financiële bijdrage te storten in het vereveningsfonds. Wanneer er meer dan 30% sociale woningen wordt gerealiseerd, dan ontvangt de projectontwikkelaar een bijdrage uit het fonds, als het saldo van het fonds dit toelaat.

De mutatie betreft de storting van een financiële bijdrage ter hoogte van € 126.855. (Raadsbrief 2825 – 26 augustus 2022)

Reserve Nazorg Rietvink

Werkzaamheden die in het kader van nazorg nog plaats moeten vinden in het project Rietvink.

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Onderwijshuisvesting

Ter dekking van de kosten voor de vervangings- en renovatieopgave in het voortgezet onderwijs waar de rijksbijdragen onvoldoende voor zijn.

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Duurzaamheid en Energietransitie

Ter dekking van kosten voor de klimaatopgave om in 2050 CO2 neutraal te zijn.

De onttrekking ter hoogte van € 817.947 bestaat uit de volgende onderdelen:

- € 817.947 Ter dekking van de uitgaven van 2024 voor Programma Duurzaamheid en Energietransitie (2e Turap, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025)

Reserve Bereikbaarheid

De reserve dient ter dekking van de kosten van de realisatie van de aanleg van de parkeergarage Leidschendam Noord en de aanleg van het parkeerterrein Leidsekade-Venestraat.

De mutatie in de reserve betreft de onttrekking van € 3.360.000 Storting van het saldo van de Reserve bereikbaarheid in de Reserve Dekking Afschrijvingslasten (Raadsbesluit 2982 – 11 oktober 2022)

Reserve Langer zelfstandig wonen

Betere ondersteuning en zorg thuis, hulp aan mantelzorger en vrijwilligers, meer geschikte woningen voor ouderen.

De mutatie betreft een onttrekking ter dekking van besteding in 2025 van € 140.284 (raadsbesluit 3831 – 17 september 2024 en 2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025)

Reserve Mobiliteit

Het bereikbaar houden van Leidschendam-Voorburg.

De onttrekking ter hoogte van € 2.261.871 bestaat uit de volgende onderdelen:

- Een onttrekking van € 915.000 voor de dekking van de toekomstige kapitaallasten van het Actieplan verkeersveiligheid (Kadernota 2026-2029, raadsbesluit 3902 – 9 juli 2025)
- € 844.000 voor de Actualisatie van de reserve Mobiliteit met onttrekkingen ter dekking van de kapitaallasten (raadsbesluit 3878 – 8 oktober 2024)
- € 135.408 voor de besteding van het Actieplan Verkeersveiligheid (Kadernota 2026-2029, raadsbesluit 3902 – 9 juli 2025)
- Uitgaven bestedingsplan Mobiliteit 2024 van € 56.534 (raadsbesluit 3878 – 8 oktober 2024)
- Beheersing verkeer Mall of the Netherlands van € 233.000 (raadsbesluit 3878 – 24 september 2024)
- Uitgaven van de RR halte van € 77.929 (Kadernota 2026-2029, raadsbesluit 3902 – 9 juli 2025)

Reserve Sterk voor Noord

De reserve zorgt ervoor dat het programma Sterk voor Noord uitgevoerd kan worden, wat moet leiden tot een kansrijke toekomst voor alle inwoners van Leidschendam-Noord.

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Ondergrondse hoogspanningskabels

De gemeentelijke bijdrage in de kosten van het ondergronds brengen van hoogspanningskabels door Tennet.

De mutatie betreft een storting van € 1.720.000 vanuit de Algemene reserve (1e Turap 2025, raadsbesluit 4039 – 8 juli 2025)

Reserve Herontwikkeling Julianabaan

De gemeentelijke middelen ter dekking van een gedeelte van kosten/ investeringen in de openbare ruimte in het kader van de Herontwikkeling van het winkelcentrum “De Julianabaan” in Voorburg.

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Herstelbeleid

Deze reserve is bedoeld om Leidschendam-Voorburg sterker uit de crisis te laten komen door sociale, maatschappelijke en economische interventies te ontwikkelen en te implementeren die burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen helpen zich in te stellen op de nieuwe toekomst.

De onttrekking ter hoogte van € 1.586.659 bestaat uit de volgende onderdelen:

- Onttrekking projectkosten Sterk voor Noord € 217.000 (1e Turap 2024, raadsbesluit 4039 – 8 juli 2025)
- € 1.369.659 om het saldo uit de Reserve Herstelbeleid te boeken in de Algemene Reserve (raadsbesluit 2982 – 11 oktober 2022 en 2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025)

Reserve Ondersteuning energielasten

De reserve is gevormd ter dekking van de kosten ter ondersteuning vanwege de hoge energielasten.

Een onttrekking ter hoogte van € 173.265 aan Sportfondsen Nederland in verband met hogere energielasten.

Reserve CID Binckhorst (Velostrada)

De gemeentelijke bijdrage aan het No-regret pakket in het kader van CID Binckhorst, die uitsluitend bedoeld is voor de realisatie van de Velostrada.

De onttrekking van € 10.000 ter dekking van de bijdrage in 2024 aan het No-regret pakket (2e Turap, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025).

Reserve CID Binckhorst (Leefbaarheid)

De gemeentelijke bijdrage aan het Masterplan Bereikbaarheid CID Binckhorst voor de verbetering van de leefbaarheid (door infrastructurele aanpassingen) in Voorburg.

De onttrekking van € 120.000 ter dekking van de bijdrage in 2025 aan het Masterplan Bereikbaarheid CID Binckhorst (2e Turap, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025).

Reserve Vluchtelingenopvang

De reserve vluchtelingenopvang is ingesteld ter dekking van kosten voor toekomstige ontwikkelingen op vluchtelingenopvang die op de gemeente afkomen als gevolg van de voortdurende situatie in Oekraïne en de ontwikkelingen rondom de noodopvang en het asielbeleid in Nederland (spreidingswet), die niet gedekt kunnen worden uit de beschikbaar gestelde financieringsmogelijkheden afkomstig van Rijk en overige overheden.

Er is een storting gedaan van € 229.320 ter compensatie van de Toeristenbelasting (2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025).

De onttrekkingen van € 24.214 bestaan uit:

- € 20.000 voor het Stationsplein Voorburg (Kadernota 2026-2029, raadsbesluit 3902 – 9 juli 2025)
- € 4.214 voor Warm Welkom Nieuwkomers (2e Turap 2025, raadsbesluit 4040 – 5 november 2025).

Reserve Gebiedsontwikkeling Overgoo - Fleetpark

De reserve Gebiedsontwikkeling Overgoo – Fleetpark is ingesteld voor de 50% cofinanciering van de gemeente om dit gebied te ontwikkelen. De andere helft wordt gesubsidieerd, onder de voorwaarde dat de gemeente de helft co financiert.

Er zijn geen mutaties in 2025.

Reserve Voorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten

Beschikbaarheid van voorbereidingsbudget voor het op de rails zetten van (ruimtelijke) projecten tot het moment dat er financiële dekking is.

De storting van € 500.000 bestaat uit de vorming van de reserve (Raadsbesluit 4124 – 15 april 2025)

Er zijn geen onttrekkingen in 2025.

Reserve Tekorten jeugdzorg

Deze reserve is bedoeld om de toekomstige tekorten op het jeugdbudget op te vangen.

De storting van € 1.518.000 betreft de compensatie van het Rijk (Raadsbesluit 3906 – 1 juli 2025)

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Voorzieningen worden onderscheiden in:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's die op balansdatum onzeker zijn;
- Voorzieningen ter egalisering van kosten;
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven;

- Voorzieningen voor middelen van derden.

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Toevoegingen	Aanwendungen	Vrijvallen	Stand per 31-12-2025
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Ingegane pensioenen wethouders	2.108	613	215		2.507
Toekomstige pensioenen wethouder	2.900	796			3.696
Wachtgeld wethouders	81	16	84		12
Spaarverlof	651	375			1.026
RVU	439	92	186		345
NTA-onderzoeken	125			25	100
Achterstallig onderhoud wegen	5.370		2.374		2.996
Totaal verplichtingen, verliezen en risico's	11.674	1.892	2.860	25	10.682
Voorziening ter egalisering van kosten					
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	3.755	2.034	864		4.924
Onderhoud wegen	106	2.801	1.934		974
Totaal voorziening ter egalisering van kosten	3.861	4.835	2.798	0	5.898
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangings- investeringen waarvoor een heffing wordt geheven					
Totaal voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen	0	0	0	0	0
Voorziening voor middelen van derden					
Afkoopsommen grafonderhoud	742	150		73	819
Riolering	3.870	944			4.813
Afval	17	298		96	218
Totaal voorzieningen voor middelen van derden	4.628	1.392	0	169	5.850
Totaal	20.163	8.118	5.657	194	22.430

Bedragen x € 1.000

De voorzieningen zijn in 2025 met € 2,3 miljoen toegenomen. Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op enkele belangrijke mutaties in de voorzieningen:

A. Voorziening verplichtingen, verliezen, risico's

Voorziening ingegane pensioenen wethouders

De voorziening pensioenen wethouders is gevormd voor toekomstige pensioenverplichtingen aan gewezen wethouders, waarvan de pensioenaanspraak in eigen beheer wordt gehouden. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde. De berekeningen zijn gebaseerd op de actuele rekenrente en sterftetabel.

In 2025 is € 215.094 aangewend uit de voorziening voor uitkeringen aan gewezen wethouders. Daarnaast is op basis van actuariële berekeningen een reguliere dotatie van € 100.758 gedaan om de voorziening op peil te houden ten opzichte van de geactualiseerde verplichtingen.

In het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (Wtp) en de overdracht van de APPA-verplichtingen aan het ABP is aanvullend een dotatie van € 512.729 aan de voorziening voor ingegane pensioenen gedaan.

Voorziening toekomstige pensioenen wethouders

De Voorziening toekomstige pensioenen wethouders is ingesteld naar aanleiding van het afgelopen APPA-plan voor de wethouders. De regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe verzekeraar, wordt vanaf 2022 in eigen beheer uitgevoerd omdat de externe verzekeraar deze dienst niet meer aanbiedt.

Op basis van actuariële berekeningen is een reguliere dotatie van € 39.770 gedaan om de voorziening op peil te houden ten opzichte van de geactualiseerde verplichtingen.

In het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (Wtp) en de overdracht van de APPA-verplichtingen aan het ABP is aanvullend een dotatie van € 755.955 aan de voorziening voor toekomstige pensioenen gedaan.

Voorziening wachtgelden wethouders

Deze voorziening dekt de verwachte kosten van ingegane wachtgelden van voormalig wethouders.

In 2025 is voor een bedrag van € 84.181 uitbetaald aan wachtgelden ten laste van de voorziening. De stand van deze voorziening wordt bepaald door de verwachte wachtgeldkosten van de deelnemers. Deze verwachte kosten worden gebaseerd op de resterende maanden waarin de deelnemers recht hebben op wachtgeld en de uitbetaalde wachtgelden van 2025. Op basis van deze berekening is een storting aan de voorziening gedaan van € 15.546.

Voorziening spaarverlof

Deze voorziening dekt de verwachte kosten van medewerkers die deelnemen aan de regeling spaarverlof.

Voorziening RVU

In 2023 is een nieuwe voorziening RVU gevormd. Een regeling voor vervroegd uittreden (RVU) is een regeling die (nagenoeg) uitsluitend dient ter financiële overbrugging van de periode tot de feitelijke ingangsdatum van een pensioenregeling of tot de ingangsdatum van de AOW. De grondslag hiervoor is artikel 32ba, zesde lid Wet op de Loonbelasting 1964. Is sprake van een RVU, dan kunnen de gemeenten worden getroffen door de eindheffing van 52% op grond van artikel 32aa van de Wet op de Loonbelasting 1964 en voor deze verplichting dient een voorziening gevormd te worden.

De hoogte van de voorziening is afhankelijk van het aantal deelnemers aan de RVU. Op basis van de overeengekomen afspraken tussen de gemeente en werknemers in 2025 die in aanmerking komen en gebruik willen maken van de RVU-regeling heeft er een storting van in totaal € 91.527 plaatsgevonden. In 2025 is voor een bedrag van € 186.064 uitbetaald ten laste van de RVU-regeling.

Voorziening NTA-onderzoeken

Betreft het vormen van een voorziening naar aanleiding van de door de Autoriteit Persoonsgegevens gevoerde NTA onderzoek en daaruit eventueel voortkomende boete.

Op basis van recente ontwikkelingen in het dossier is besloten de voorziening NTA-onderzoek deels vrij te laten vallen.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen

De voorziening achterstallig onderhoud wegen is gevormd, omdat uit het nieuwe beheerplan wegen blijkt dat er achterstallig onderhoud gepleegd moet worden.

Deze voorziening is in 2024 gevormd met een storting van ruim € 5,3 miljoen Euro. In 2025 is er ruim €2,3 miljoen Euro uitgegeven vanuit de voorziening achterstallig onderhoud wegen.

B. Voorziening ter egalisering van kosten

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen is gevormd voor de toekomstige uitgaven voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen op basis van meerjarige onderhoudsprogramma's (MOP's).

In 2025 is een bedrag van € 2.033.562 gestort in de voorziening voor groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en is er een bedrag van € 979.782 onttrokken.

Voorziening onderhoud wegen

Op basis van een beleids- en beheerplan voor het onderhoud van wegen is de voorziening per 1 januari 2020 ingesteld.

Op basis van het Beheerplan wegen 2025-2029 is er in 2025 ruim € 2,8 miljoen gestort in de voorziening wegen. Uit de voorziening wegen is in 2025 ruim € 1,9 miljoen aan uitgaven aan groot onderhoud van asfalt betaald.

D. Voorziening voor middelen van derden

Voorziening afkoopsommen grafonderhoud

De voorziening afkoopsommen grafonderhoud is gevormd om de toekomstige lasten te dekken van onderhoudswerkzaamheden aan graven, waarvan de eigenaar de onderhoudsplicht heeft overgedragen aan de gemeente door het betalen van een afkoopsom. Ontvangen afkoopsommen worden toegevoegd aan de voorziening en vallen in twintig jaar vrij ten gunste van de exploitatie van begraafplaatsen voor de dekking van de onderhoudskosten.

De in 2025 ontvangen afkoopsommen van € 150.000 zijn in de voorziening gestort. Ter dekking van de kosten voor onderhoud aan de graven is een bedrag van € 73.000 onttrokken.

Voorziening riolering

De voorziening riolering (art. 44.2) is gevormd om in geval van nog niet uitgevoerd werk bij investeringen de onderbesteding op kapitaallasten te doteren aan de voorziening (artikel 44, lid 2 BBV). Deze voorziening wordt aangewend ter dekking van toekomstige extra kapitaallasten en/of voor (toekomstige) tekorten op het product Riolering.

Er is er een storting gedaan van € 943.679, omdat er minder uitgaven in 2025 zijn geweest dan verwacht en de kapitaallasten van een aantal projecten is verschoven in de tijd naar achteren.

Voorziening afval

De voorziening afval (art. 44.2) is gevormd om in geval van onder- of overbesteding op de geraamde afvaluitgaven waarvoor via het afvalstoffentarief inkomsten zijn verworven, het resultaat tussen afvalinkomsten en –uitgaven te storten of te onttrekken aan de voorziening.

In 2025 is er minder afvalstoffenheffing geïnd, omdat er minder nieuwbouwwoningen zijn gebouwd dan voorzien. Ook de kosten zijn lager uitgevallen. Per saldo is er te weinig heffing binnengekomen om de kosten te dekken. Daarom is er een bedrag van € 96.251 aan de voorziening onttrokken. Daarnaast is de Single Used Plastic(SUP)-vergoeding over 2023 en 2024 (€ 298.022) gestort in de voorziening afval.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:

Tot de vaste schulden behoren de opgenomen langlopende geldleningen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer en de waarborgsommen. Het verloop en de opbouw van de langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Vermeerderingen	Aflossingen	Vervroegde aflossingen	Overige verminderingen	Stand per 31-12-2025
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	60.944		4.995			55.949
Waarborgsommen	31					31
Overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:						
VOF L'dam centrum	1.551		320			1.231
Totaal	62.526	0	5.315	0	0	57.211

Bedragen x € 1.000

Onderhandse leningen van binnenlandse banken

In 2025 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en is in totaal voor € 5 miljoen afgelost aan langlopende leningen. Dit brengt het totaal op € 56 miljoen eind 2025. De rentelast over het openstaande langlopende vreemd vermogen bedroeg in 2025 € 1 miljoen.

Waarborgsommen

De waarborgsommen zijn in totale omvang gelijk gebleven en bedragen per 31 december 2025 afgerond € 31.000.

Overige leningen VOF Leidschendam Centrum

De gemeente heeft gronden in het gebied Leidschendam Damcentrum verworven. De VOF Leidschendam Centrum (waar de gemeente voor 50% in deelneemt) heeft deze aankopen gefinancierd. Ook heeft de VOF in opdracht van de gemeente deze gronden gedeeltelijk bouwrijp

gemaakt, deze uitgaven heeft de VOF voorgefinancierd. De voorfinancieringen door de VOF zijn een renteloze lening aan de gemeente. De gemeente lost deze lening af bij verkoop van de gronden aan de VOF. In 2025 hebben er verrekeningen plaats gevonden met de VOF ter waarde van 0,3 miljoen.

Flottende passiva

Deze netto-flottende schulden worden als volgt gespecificeerd:

Netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

Omschrijving	Stand per 31-12-2025	Stand per 1-1-2025
Overige kasgeldleningen	0	0
a. Totaal overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	2.510	3.670
b. Totaal banksaldi	2.510	3.670
Crediteuren algemeen	16.322	13.508
Kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen	1.363	585
Overige kortlopende schulden	4.666	4.237
c. Totaal overige schulden	22.351	18.330
Totaal	24.861	22.001

Bedragen x € 1.000

Overige kasgeldleningen

Gedurende 2025 zijn er geen kasgeldleningen aangetrokken. De stand is daardoor per 31 december 2025 nihil.

Banksaldi

Per 31 december 2025 is het tegoed bij de ING Bank € 1 duizend positief en het saldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten BNG bedraagt € 2,5 miljoen negatief. Het tegoed bij de ING Bank is verantwoord op de Liquide Middelen aan de activa zijde.

Crediteuren algemeen / kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen

Deze post betreft de nog te betalen facturen per 31 december 2025. Voor crediteuren algemeen € 16,3 miljoen en voor kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen 1,3 miljoen per 31 december 2025. Betaling van deze openstaande bedragen gaat gedurende 2026 plaats vinden.

Overige kortlopende schulden

Per 31 december 2025 bestaat deze post uit de nog af te dragen loonheffing over december 2025 van € 4,6 miljoen.

Overlopende passiva

Omschrijving	Stand per 31-12-2025	Stand per 1-1-2025
--------------	-------------------------	-----------------------

a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.872	12.512
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	19.666	19.288
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.946	3.050
c. Overige vooruit ontvangen bedragen, en de nog te betalen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	4.965	3.493
Totaal overlopende passiva	37.449	38.343

Bedragen x € 1.000

De overlopende passiva van € 37,4 miljoen betreft de door de gemeente verschuldigde € 10,8 miljoen en vooruit ontvangen bedragen € 26,5 miljoen per 31 december 2025.

a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

De belangrijkste verplichtingen hebben voor € 4,1 miljoen betrekking op het gebied van jeugd, € 0,2 miljoen terugbetaling specifieke uitkering, € 1,0 miljoen vervoerskosten, € 0,5 miljoen betreft de Ooievaarspas, € 4,5 miljoen aan groot onderhoud gemeentelijke gebouwen, 0,1 miljoen bijdrage voorschoolse educatie en € 0,1 miljoen betreft nog te betalen rente op langlopende leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

b. Vooruit ontvangen overheidsbijdragen

Volgens het BBV artikel 52a lid 1 wordt in de onderstaande tabel het verloop per uitkering met een specifiek bestedingsdoel weergegeven. De gemeente heeft van overheidsinstellingen bijdragen ontvangen voor de uitvoering van specifieke taken. Zolang de gemeente die taak nog niet (volledig) heeft uitgevoerd, blijft (een deel van) de ontvangen bijdrage als vooruit ontvangen verantwoord. Voor de opgenomen lasten heeft de gemeente de corresponderende taak uitgevoerd.

c. Overige vooruit ontvangen bedragen

Het saldo ter waarde van € 4,9 miljoen op de overige vooruitontvangen bedragen en de nog te betalen bedragen betreffen met name kostenverhaal € 3,3 miljoen, compensatie toeristenbelasting 2026 € 0,5 miljoenen, € 0,2 miljoen subsidies betreffende verduurzaming maatschappelijk vastgoed.

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Stand per 31-12-2025
Onderwijsachterstandenbeleid	279	2.552	1.958	872
Geluidssanering Laan v. NOI	173		173	0
Sanering Populierendreef te Voorburg	31			31

Schuld Tozo BK aan Rijk	675		675	0
Lokaal Sportakkoord	8		8	0
Nationaal programma onderwijs	18			18
Opstart Lokale Preventieakkoord	80		1	79
Aanpak energiearmoede	555		86	469
Proeftuin aardgasvrije wijk	3.857			3.857
Flexwonen Leidschendam-Voorburg	980		980	0
Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen	610			610
Tijdelijke regeling CDOKE	1.278	2.937	2.167	2.048
Verdrz slecht geïsoleerde woningen	3.683	1.193	535	4.341
CDOKE Heuvel Amstelveen	174		174	0
Klein Plaspoelpolder Fleetpark - Overgoo	4.382			4.382
Schone lucht akkoord	16		1	15
Lokale bibliotheekvoorzieningen VBG / FPP	477			477
Inburgeringsvoorzieningen	1.593	1.758	1.774	1.577
Dumava	416	71		487
CDOKE L'dam Zuid		401		401
Subtotaal - Het Rijk	19.288	8.912	8.533	19.666
De Star - subsidie woningen	400		400	0
Woningbouw Venestraat - Nieuwstraat	390		390	0
Glassanering/helofytenfilter Vlietvoorde	408	16		424
Woningbouw Van Santhorststraat Stompwijk	72			72
Impulsregeling Klimaatadaptatie Prinsenhof	145		145	0
Impulsregeling Klimaatadaptatie Julianabaan	169			169
Vlietweg 3 - Jongerenhuisvesting	200			200
Sociale Woningbouw Triadome	255		255	0
Herontwikkeling Woonoord Duivenvoorde	238		238	0
Terugdringen gezondh. achterstanden (GALA)	2	80	81	2
Mentale gezondheid (GALA)	1	20	6	15
Aanpak overgewicht (GALA)	13	70	67	16
Valpreventie (GALA)	5	190	159	36
Leefomgeving (GALA)	3	40	33	9
Vroegsign. Alcoholproblematiek (GALA)	10	10		20
Versterken sociale basis (GALA)	48	144	155	37
Mantelzorg (GALA)	0	40	27	14
Eenzaamheid (GALA)	9	32	32	9
Welzijn op recept (GALA)	0	46	46	0
Brede Regeling Combinatiefuncties (GALA)	0	356	356	0

Kansrijke Start (GALA)	21	64	58	28
Versterk kennis/ adv.functie GGD (GALA)	0	10	10	0
Preventieakkoord (GALA)	8	29		37
Lokaal Sportakkoord (GALA)	42	52	47	48
Impulsregeling Klimaatadapt. Faukenberge	44			44
Voorber/begeleid/toezicht geluidsanering	567			567
Duivenvoorde blok I		200		200
Subtotaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	3.050	1.400	2.504	1.946
Totaal	22.338	10.312	11.037	21.613

Bedragen x € 1.000

De vooruit ontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel zijn in 2025 gedaald van € 22,3 miljoen naar € 21,6 miljoen. Hieronder volgt een toelichting op de overheidsbijdragen met een hoger eindsaldo dan € 1 miljoen per 31-12-2025.

Proeftuin aardgasvrije wijk

Voor de proeftuin aardgasvrije wijk (kortweg PAW) hebben wij in 2022 € 3.930.579 ontvangen. Dit is bedoeld voor een periode van 2022 tot en met uiterlijk 31-12-2030. De beginstand in 2025 is € 3.856.699. In 2025 zijn er geen uitgaven gedaan op deze post, waardoor het eindsaldo per 31 december 2025 uitkomt op € 3.856.699 als vooruit ontvangen overheidsbijdrage.

Tijdelijke regeling CDOKE (DT- Duurzaamheid)

De Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is een subsidieregeling van het Rijk die gemeenten en provincies ondersteunt bij het uitvoeren van hun klimaat- en energietaken. De regeling is actief in de periode 2023–2025 en heeft als doel de capaciteit van decentrale overheden te versterken, zodat zij effectief kunnen bijdragen aan de nationale klimaatdoelstellingen, zoals vastgelegd in de Klimaatwet. De beginstand per 01 januari 2025 was € 1.278.245. Van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft de gemeente voor deze SPUK in 2025 middelen ter hoogte van € 2.937.271 ontvangen. De gemeente heeft hierop een bedrag van € 2.167.434 uitgegeven en bedraagt de eindstand per 31 december 2025 € 2.048.082.

Verdrz slecht geïsoleerde woningen (DT- Duurzaamheid)

De gemeente ontvangt rijksmiddelen voor de verduurzaming van slecht geïsoleerde woningen. Deze middelen zijn toegekend als onderdeel van bredere overheidsinitiatieven om de energietransitie te versnellen en de CO₂-uitstoot te verminderen. Ze worden specifiek gebruikt om huiseigenaren te ondersteunen bij het verbeteren van de energieprestaties van hun woningen, zoals isolatie en andere energiebesparende maatregelen. De beginstand van 2025 is € 3.683.494. In 2025 heeft de gemeente van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor de specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie een bedrag van € 1.193.246 ontvangen. De gemeente heeft hierop een bedrag van € 535.411 uitgegeven en bedraagt de eindstand per 31 december 2025 € 4.341.329.

Klein Plaspoelpolder Fleetpark - Overgoo

Vanuit de Woningbouwimpuls zesde tranche, is er een bijdrage ontvangen van € 4.382.400 voor de gebiedsontwikkeling Overgoo. Deze bijdrage geldt voor de periode 2024 tot en met 2034. Er is in 2025 nog niet gestart met de bouw van de woningen, waardoor de vooruit ontvangen overheidsbijdrage van € 4.382.400 blijft staan.

Inburgeringsvoorzieningen

Door de Wet Inburgering hebben gemeenten een belangrijke rol bij de begeleiding van nieuwkomers die inburgeringsplichtig zijn. In 2022-2025 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg via een specifieke uitkering middelen hiervoor ontvangen vanuit het Rijk, welke tot drie jaar na ontvangst benut mogen worden. Op 31 december 2025 staat er nog een bedrag van € 1.577.331 als vooruit ontvangen overheidsbijdrage op de balans. Van dit balansbedrag moet nog € 954.871 terugbetaald worden aan het Rijk. Het balansbedrag is inclusief de in 2024 ingevoerde specifieke uitkering voor het bekostigen van onderwijstrajecten, welke in 2026 weer gezamenlijk met de specifieke uitkering inburgeringsvoorzieningen één specifieke uitkering zal worden.

Niet uit de balans blijvende bedragen

A. Gewaarborgde geldleningen

De gemeente staat garant voor de tijdige betaling van rente en aflossing van geldleningen van instellingen en particuliere huiseigenaren in het kader van de stimulering van het eigen woningbezit. Het totaal van deze garantstelling is niet in het balanstotaal begrepen, maar afzonderlijk weergegeven. Aangezien de gemeente een risico loopt en verplicht kan worden achterstallige vorderingen te voldoen, is het totaalbedrag van de garantstelling vermeld. In het verslagjaar heeft de gemeente geen bedragen behoeven te betalen in het kader van borg- en garantstellingen.

De volgende groepen van gewaarborgde leningen zijn te onderscheiden:

- Geldleningen aan diverse instellingen
- Geldleningen aan particulieren (bevordering eigen woningbezit)
- Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijvende garanties)

In onderstaande tabel staat het verloop van de gewaarborgde geldleningen van instellingen en particulieren. Deze tabel geeft inzicht in de bestedingsruimte onder het plafond zoals dit in het Treasury statuut is bepaald. Door aflossingen op de leningen neemt de bestedingsruimte toe van € 38,1 miljoen per 31 december 2024 naar € 38,75 miljoen per 31 december 2025.

Garanties exclusief garanties afgegeven door waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Garanties	Borg- stellingen	Oorspron- kelijk bedrag	Stand 1-1	Nieuwe verstre- - kingen	Aflos- singen (100%)	Stand 31-12
Geldleningen aan instellingen:						
Stichting Parco, thans WZH	100%	1.804	484		75	409
Stichting Parco, thans WZH	100%	3.539	988		162	826
Stichting Parco, thans WZH	100%	1.470	308		72	236
Stichting Mariënhage	100%	1.835	473		103	370
Woningstichting Wooninvest	100%	6.013	319		319	0
Vidomes Leidschendam	100%	4.538	1.417		213	1.205
Voetbalvereniging RKAVV*	50%	200	86		7	83
VOF Leidschendam Centrum	100%	21.094	2.384	402		2.786
Totaal garantstelling op geldleningen aan instellingen		40.494	6.459	402	950	5.914
Geldleningen aan particulieren						
Totaal geldleningen aan particulieren	50%		398		61	336
Totaal garanties			6.857	402	1.011	6.250
Plafond			45.000			45.000
Ruimte onder plafond			38.143			38.750

Bedragen x € 1.000

* waarborg voor 50% van de totale geldlening, stand per 1-1 en 31-12 bedraagt 50% van de totale geldlening.

Geldleningen aan instellingen: borgstelling door de gemeente

Per 31 december 2025 bedraagt de garantstelling verstrekt aan diverse instellingen € 5,9 miljoen (per 31 december 2024 was dit € 6,5 miljoen). Ten opzichte van 2024 is dit een verlaging van het risico met € 0,6 miljoen.

Binnen het totaalbedrag is opgenomen de borgstelling voor de VOF Leidschendam Centrum. De BNG heeft een kredietfaciliteit verstrekt aan de VOF Leidschendam Centrum waar de gemeente in deelneemt. De hoofdsom van de faciliteit bedraagt € 21 miljoen, op 31 december 2025 was aan rekening-courant krediet € 2,8 miljoen opgenomen. De VOF heeft deze middelen opgenomen om onder meer de voor de gemeente voorgesloten gelden voor grondverwervingen en bouwrijp maken te financieren.

Naast de vennootschap zijn alle vennoten hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden. Dit betekent in het uiterste geval dat als (direct of indirect) geen verhaal mogelijk is op de andere partner in de VOF (Ontwikkelcombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit SDJ Vastgoedontwikkeling B.V. en BPD Ontwikkeling B.V.), de gemeente volledig (100%) voor de hoofdsom van maximaal € 21 miljoen en eventuele andere schulden van de VOF aansprakelijk kan worden gesteld. Bezittingen en vorderingen van de VOF komen hierop in mindering.

Geldleningen aan particulieren

Vanaf 1 januari 1995 is de verstrekking van nieuwe gemeentegaranties aan particulieren voor hypothecaire geldleningen voor de aankoop van een eigen huis overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen te Zoetermeer. De voormalige gemeente Leidschendam heeft de tot en met 1994 verstrekte gemeentegaranties overgedragen, hiermee heeft zij haar risico afgekocht. Het oorspronkelijke bedrag is niet meer te herleiden. De verstrekte gemeentegaranties waarvoor de voormalige gemeente Voorburg borg stond, zijn niet overgedragen. De gemeente Leidschendam-Voorburg blijft voor deze garanties eigen risico dragen, met dien verstande dat een eventueel verlies voor 50% kan worden verhaald op het rijk. Voor het eigen woningbezit van de voormalige gemeente Voorburg bedraagt de garantstelling per 31 december 2025 totaal € 0,3 miljoen (per 31 december 2024 € 0,4 miljoen). De jaarlijkse aflossingen op de geldleningen verminderen het bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijvende garanties)

Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijvende garanties). Het totaal openstaand bedrag van de uitstaande geldleningen WSW bedraagt per 31 december 2025 € 426,38 miljoen, waarvan € 213,19 miljoen door de gemeente gewaarborgd. Per 31 december 2024 was dit respectievelijk € 440,74 miljoen en € 220,37 miljoen.

B. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De commissie BBV schrijft voor dat meerjarige inkoopcontracten die van materieel belang zijn in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen' opgenomen moeten worden. Alle Europees aanbesteede inkoopcontracten boven de € 0,5 miljoen die in 2025 of eerder zijn aanbesteed en waarvan de verplichtingen in 2026 (en verder) doorlopen zijn in onderstaande tabel verwerkt.

Categorie	Oorspronkelijke opdrachtwaarde
-----------	--------------------------------

Automatisering	18.703
Huisvesting	11.856
Onderhoud gebouwen en installaties	23.985
Riolering	12.054
Onderhoud groen en speelplekken	32.742
Verkeer en vervoer	16.083
Schuldhelpverlening	643
Warmtetransitie	1.200
Zorg	8.410
Totaal	125.676

Bedragen x 1.000

C. Risico's en claims

In 2025 waren er geen noemenswaardige risico's en claims van toepassing.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebleken is dat er, behalve de door de gemeente ingebrekestelling van Centric, geen andere gebeurtenissen na balansdatum hebben plaatsgevonden, die binnen dit onderwerp vallen.

Voor wat betreft bovenstaand punt is de volgende toelichting gegeven:

Dit loopt vanaf oktober 2025. De ingebrekestelling is door de gemeente op 23-2-2026 verstuurd. De gemeente heeft Centric formeel in gebreke gesteld wegens het toerekenbaar tekort in de nakoming van de op haar rustende verplichtingen ingevolge de Overeenkomst voor het systeem HR Entreprise. Mogelijke financiële claim van circa €270.000. Niet verwerkt in de cijfers; opgenomen als gebeurtenis na balansdatum omdat de uitkomst van de claim nog onzeker is.

4.5 Realisatie investeringsplan

Inleiding

De in 2025 lopende investeringskredieten zijn opgenomen in onderstaand overzicht. Per investering is inzichtelijk gemaakt welk krediet beschikbaar is gesteld en wat de realisatie is per 31 december 2025.

Voortgang uitvoering investeringskredieten

In onderstaande tabel is de realisatie van het investeringsplan 2025 opgenomen. Daarnaast geeft de tabel inzicht in de uitvoering van de totale investeringskredieten per 31 december 2025.

Programma	Investeringsgroep	Nummer	Baten/ lasten	Deelproject		Totaal	Realisatie 2025	Restant-saldo eind 2025	Afgerond in 2025
				Omschrijving					
Bestuur en ondersteuning	Bedrijfsverzamelgebouw	I10509-100	Lasten	Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat - Herentuyn		1.800.000	-	1.800.000	Nee
	Thuiswerkplekken	I10528-100	Lasten	Thuiswerkplekken - beeldschermen 2025		25.000	-	25.000	Nee
Totaal Bestuur en ondersteuning						1.825.000	-	1.825.000	
Veiligheid	ICT- middelen	I10143-100	Lasten	Vervanging Handhelds 2025		58.319	23.640	34.679	Ja
	Reddingsbrigade	I10342-100	Lasten	Huisvesting Reddingsbrigade		875.000		875.000	Nee
Totaal Veiligheid						933.319	23.640	909.679	
Mobiliteit en bereikbaarheid	Metropolitane fietsroute	I10055-100	Baten	Metropolitane fietsroute DH - Pijnacker		-385.000	-	-385.000	Nee
			Lasten			549.000	-	549.000	Nee
Actieplan Verkeersveiligheid	I10500-100	Lasten	Actieplan Verkeersveiligheid - Gedrag en zichtbaarheid - 10 panelen		30.000	8.864	21.136	Nee	
			Actieplan Verkeersveiligheid - Infrastructuur Pr. Margrietlaan		75.000	947	74.054	Nee	
			Actieplan Verkeersveiligheid - Infrastructuur 30 - 50 - 1 weg		200.000	-	200.000	Nee	
			Actieplan Verkeersveiligheid - Infrastructuur 30 - 50 - 2 wegen		450.000	-	450.000	Nee	
			Actieplan Verkeersveiligheid - Snelheidsinformatiedisplays		60.000	-	60.000	Nee	
			Actieplan Verkeersveiligheid - Schoolomgevingen - Nijntjeborden (110 stuks)		100.000	14.530	85.470	Nee	
OV - Shuttle NS	I10032-100	Baten	OV - Shuttle NS Mariahoeve - Mall		-385.000	-	-385.000	Nee	
		Lasten			770.000	-	770.000	Nee	
Parkeergarage	I10010-100	Lasten	Aanpassingen parkeergarage Oude Haven		285.000	235.480	49.520	Nee	
			Parkeergarage Rijnlandstraat Noord		2.454.250	1.376	2.452.874	Nee	
Poller	I10033-100	Lasten	Aanschaf poller Noordelijke sluisbrug		60.000	-	60.000	Nee	
Brug Toevluchtpad L'dam	I10034-100	Lasten	Brug Toevluchtpad L'dam		335.624	122.763	212.861	Nee	
Ligplaatsenhaven	I10035-100	Lasten	Ligplaatsenhaven LC Stroom Vuilwater VZ		97.000	91.105	5.895	Ja	
			Ligplaatsenhaven LC Semi autom.bedien.		365.000	274.825	90.175	Nee	
Wegontsluiting Toevluchtpad - De Tol L'dam	I10038-100	Baten	Wegontsluiting Toevluchtpad-De Tol L'dam		-	-47.000	47.000	Nee	
		Lasten			905.000	338.276	566.724	Nee	
Herinrichting Veursestraatweg	I10100-100	Baten	Herinrichting Veursestraatweg		-119.000	-	-119.000	Nee	
Herinrichting Dr. Van Noorstraat	I10340-100	Lasten	Herinrichting Dr. Van Noorstraat		8.130.000	762.339	7.367.661	Nee	
			Overgoo Fleetpark Bovenwijkse voorzieningen		6.518.000	-	6.518.000	Nee	
Bovenwijkse voorzieningen Overgoo	I10435-100	Lasten	Overgoo Fleetpark Bovenwijkse voorzieningen		462.645	-	462.645	Nee	
Verkeer brug	I10438-100	Lasten	Langzaam verkeer brug Schakenbosch/ Prinsenhof laagbouw		125.000	-	125.000	Nee	

Ontsluiting Dorpspunt-Fontein Stompwijk	I10022-100	Lasten	Ontsluiting Dorpspunt-Fontein Stompwijk	80.000	35.777	44.223	Nee
Verv. Lichtmasten	I10091-100	Lasten	Verv. lichtmasten Dr van Noortstraat	235.593	2.048	233.546	Nee
Bereikbaar Stompwijk	I10280-100	Baten	Bereikbaar Stompwijk DVN - Bouwkosten	-	-442.603	442.603	Nee
		Lasten		1.112.328	648.355	463.973	Nee
	I10281-100	Baten	Bereikbaar Stompwijk VPW - Vastgoed	-809.950	-10.603	-799.347	Nee
		Lasten		2.396.447	2.132.963	263.484	Nee
	I10282-100	Baten	Bereikbaar Stompwijk VAT - Interne uren	-69.740	-51.174	-18.566	Nee
		Lasten		810.059	788.362	21.697	Nee
	I10282-101	Baten	Bereikbaar Stompwijk VAT - Externe inhuur	-2.719	-76.302	73.583	Nee
		Lasten		2.053.993	2.437.576	-383.583	Nee
	I10282-102	Baten	Bereikbaar Stompwijk VAT - Communicatie	-5.000	-	-5.000	Nee
		Lasten		27.656	23.431	4.225	Nee
	I10282-103	Baten	Bereikbaar Stompwijk VAT - Tech. Onderz. & risicobeheersing	-13.488	-	-13.488	Nee
		Lasten		214.843	76.640	138.203	Nee
Bovenwijkse Voorzieningen	I10545-100	Lasten	Bovenwijkse Voorzieningen KPP	388.600	-	388.600	Nee
Infra Mall of the Netherlands	I10069-100	Lasten	MotN Aanpassen Fysieke infrastructuur	178.259	129.448	48.811	Nee
Civiele kunstwerken	I10071-100	Lasten	Vervangen kademuur Oude Haven	938.344	696.209	242.135	Nee
De Bres	I10544-100	Baten	De Bres	-500.000	-603.487	103.487	Nee
		Lasten		700.000	729.082	-29.082	Nee
Civiele kunstwerken	I10076-100	Lasten	Groot onderhoud Kunstwerken 2023	210.345	174.922	35.423	Nee
	I10312-100	Lasten	Renovatie duikerbrug Pr. Bernhardln	160.297	217.643	-57.346	Ja
	I10313-100	Lasten	Balkenpad Klein Zijdepark	62.281	45.650	16.631	Ja
	I10314-100	Lasten	Brug Karekietlaan (van/naar Zijdepark)	28.588	32.003	-3.415	Ja
	I10437-100	Baten	Asfalteren tegelfietspaden	-150.000	-159.000	9.000	Ja
		Lasten		300.000	275.174	24.826	Ja
Regionale fietspaden asfalteren	I10482-100	Baten	Regionale fietspaden asfalteren 2024	-150.000	-	-150.000	Nee
		Lasten		300.000	-	300.000	Nee
	I10483-100	Baten	Regionale fietspaden asfalteren 2025	-150.000	-	-150.000	Nee
		Lasten		300.000	264.205	35.795	Nee
Smart Mobility	I10070-100	Lasten	MotN Aanp VRI + plaats. verkeerscamera's	306.081	88.541	217.540	Nee
Verkeerregelinstantaties	I10004-100	Baten	Verkeerregelinstantaties 2019	-	-688	688	Ja
		Lasten		532.470	397.316	135.154	Ja
	I10108-100	Lasten	OV armaturen 2024	309.523	309.523	-	Ja
	I10109-100	Lasten	OV lichtmasten 2024	320.357	165.040	155.317	Ja
	I10121-100	Lasten	Vervangen armaturen WC Julianabaan	140.000	133.773	6.227	Nee
	I10136-100	Lasten	OV armaturen 2025	320.360	151.245	169.115	Ja
	I10137-100	Lasten	OV lichtmasten 2025	310.170	-	310.170	Ja
	I10230-100	Lasten	Vervangen VRI nr. 2033	161.612	2.742	158.870	Ja
	I10230-103	Lasten	Vervangen VRI nr. 2048	215.726	105.295	110.431	Nee
	I10230-104	Lasten	Vervangen VRI nr. 2049	229.731	3.592	226.139	Nee
	I10289-102	Lasten	Vervangen VRI nr. 2421	21.763	186	21.577	Ja

		I10296-101	Lasten	Vervangen VRI nr. 2050	229.731	14.922	214.809	Nee
		I10296-102	Lasten	Vervangen VRI nr. 2055	211.941	118.670	93.271	Nee
		I10302-101	Lasten	Vervangen VRI nr. 2013	230.915	2.742	228.173	Nee
		I10302-102	Lasten	Vervangen VRI nr. 2424	283.019	23.277	259.742	Nee
		I10302-103	Lasten	Vervangen VRI nr. 2430	210.784	2.742	208.042	Nee
		I10302-104	Lasten	Vervangen VRI nr. 2431	210.784	2.742	208.042	Nee
		I10303-100	Lasten	Vervangen VRI nr. 2044	10.000	-	10.000	Nee
		I10303-101	Lasten	Vervangen VRI nr. 2056	11.000	-	11.000	Nee
				Verv. Camera's kentekenregistratiesyst. Huygenskwartier	25.000	-	25.000	Ja
	UPR project	I10042-100	Baten	Verkeersveiligh. Burgerpartic. Phof-Laag	-67.500	-	-67.500	Nee
			Lasten		313.945	192.498	121.447	Nee
		I10043-100	Lasten	Herstel Beeldkwalit. Straatwerk Phof-Laag	478.003	287.070	190.933	Nee
		I10098-100	Lasten	Maatreg. agv burgerpartic. Pr.BernhardIn	31.552	-	31.552	Nee
		I10373-100	Lasten	Fietsstraat Parnashofweg Raadsbesluit 2746	383.500	2.823	380.677	Nee
	Verkeer	I10434-100	Lasten	Voorburg-Noord noord	1.387.500	29.179	1.358.321	Nee
		I10008-100	Lasten	Verkeersremmende maatregelen Wilsveen	113.720	135.287	-21.567	Ja
	Laadvoorzieningen KW2	I10317-100	Lasten	Laadvoorzieningen KW2	71.121	1.553	69.568	Ja
Totaal Mobiliteit en bereikbaarheid					36.732.063	11.339.887	25.392.176	
Economie	Evenementenkasten	I10513-100		Evenementenkasten	45.000	41.188	3.812	Ja
Totaal Economie					45.000	41.188	3.812	
Onderwijs	Scholen	I10000-100	Lasten	Uitbr 2 groepen PO-school Montessori	340.350	-	340.350	Nee
		I10007-100	Lasten	Nieuwbouw Vijverhof PO-school	8.255.970	4.471.816	3.784.154	Nee
		I10016-100	Lasten	Nieuwbouw Bernadette PO-school	2.776.889	977.415	1.799.474	Nee
		I10029-100	Lasten	Maartenscollege	1.240.007	1.078.485	161.522	Nee
		I10286-101	Lasten	Stelpost Bernadetteschool	1.000.000	-	1.000.000	Nee
		I10287-101	Lasten	Stelpost IHP VO - Dalton	500.000	-	500.000	Nee
Totaal Onderwijs					14.113.216	6.527.716	7.585.501	
Sport, cultuur en recreatie	Bibliotheek Leidschendam FPP12	I10041-100	Lasten	Bibliotheek Leidschendam FPP12	3.993.776	823.565	3.170.211	Nee
		I10430-100	Baten	FluitPolderPlein 12 - Bibliotheek Inventaris	-270.000	-	-270.000	Nee
			Lasten		907.398	-	907.398	Nee
				FluitPolderPlein 12 - Bibliotheek Verduurzaming	-271.661	-	-271.661	Nee
		I10431-100	Baten		1.542.967	13.835	1.529.132	Nee
			Lasten					
		I10432-100	Lasten	FluitPolderPlein10 - Herinrichting Verduurzaming	521.670	13.454	508.216	Nee
	Sportpark gebouw	I10062-100	Lasten	Spp.Westvliet Rugby nieuw gebouw	1.093.690	622.637	471.053	Nee
		I10063-100	Lasten	Spp.Westvliet Rugby projectkst. nw.acc.	542.646	510.042	32.604	Nee
	Bebording en steigers	I10527-100	Lasten	Nieuwe Driemanspolder Kanoroute - bebording en steigers	59.000	-	59.000	Nee
	Park Vreugd en Rust	I10338-100	Lasten	Brug aan de Vliet (Park Vreugd & Rust)	197.334	61.720	135.614	Nee
		I10433-100	Lasten	Nieuw dierenverblijf Park Vreugd & Rust	127.380	93.159	34.221	Nee

Speelvoorziening	I10023-100	Lasten	Skatepark Noordsingel	386.750	-	386.750	Nee	
	I10142-100	Lasten	Vervangen speelvoorzieningen 2025	786.046	760.429	25.617	Ja	
Civiele kunstwerken	I10333-100	Lasten	Brug park 't Loo (Nic. BeetsIn/ Br. IngenhoesIn)	46.966	32.639	14.327	Ja	
	I10334-100	Lasten	Damwand Aanlegplaatsen Starrevaart	50.000	-	50.000	Nee	
	I10336-100	Lasten	Kademuur President Kennedyplein (NO-zijde)	89.250	-	89.250	Nee	
	I10300-100	Lasten	Vervanging hout/kunststof beschoeiingen 2024	172.116	88.274	83.842	Nee	
	I10330-100	Lasten	BHP civiele kunstwerken - Aanleg onbeschoeide natuurvriendelijke oever 2025	63.074	8.225	54.849	Nee	
	I10351-100	Lasten	BHP civiele kunstwerken - Vervanging hout/kunststof beschoeiingen 2025	173.570	9.196	164.374	Nee	
Subsidietafels	I10021-100	Lasten	LED-verl. velden (bijdr. aan derden)	466.500	298.266	168.234	Nee	
Sportparken veldrenovatie	I10017-100	Lasten	SPP Kastelenring renovatie veld 6	101.255	72.703	28.552	Ja	
	I10106-100	Lasten	Duiv. Topl.ren. Kv6 + verv div mat.	88.824	70.414	18.410	Ja	
	I10125-100	Lasten	Verv. sporttechnische laag Duiv. veld 6	45.943	-	45.943	Ja	
	I10126-100	Lasten	Verv. sporttechnische laag Duiv. veld 5	103.237	-	103.237	Ja	
	I10133-100	Lasten	Duiv. Topl.ren. Kv5 + verv div mat.	476.903	300.790	176.113	Ja	
	I10134-100	Lasten	Overdam topl.ren. Kunstg. Tennisb.	692.439	488.358	204.081	Ja	
	I10149-100	Lasten	Renovatie kunstgr doelgebieden Westvliet	43.485	-	43.485	Ja	
	I10316-100	Lasten	SPP Duivensteijn renovatie veld 1	314.828	281.385	33.443	Ja	
	I10075-100	Lasten	Westvliet algemene inrichting 2023	103.475	95.827	7.648	Ja	
	I10088-100	Lasten	Duiv. Algemene inrichting 2023	62.945	13.080	49.865	Ja	
Sportparken inrichting	I10364-100	Lasten	Alg. onderhoud/inrichting sportaccommodaties 2025	373.513	360.583	12.930	Nee	
	Totaal Sport, cultuur en recreatie			13.085.319	5.018.581	8.066.738		
Volksgezondheid en milieu	Rioolvervanging	I10293-100	Lasten	Rioolerv. Dr. v Noortstraat Bouwkst	1.945.971	26.909	1.919.061	Nee
		I10293-101	Lasten	Rioolerv. Dr. v Noortstraat Onvoorz	10.575	-	10.575	Nee
		I10293-102	Lasten	Rioolerv. Dr. v Noortstraat VAT Int	7.700	-	7.700	Nee
		I10293-103	Lasten	Rioolerv. Dr. v Noortstraat VAT Ext	-	136.420	-136.420	Nee
		I10293-104	Lasten	Rioolerv. Dr. v Noortstraat VAT Eng.kst	29.038	17.750	11.288	Nee
		I10285-100	Lasten	Rioolerv. Faukenbrg / Naeltwckstr Bouwkst	1.606.935	-	1.606.935	Nee
		I10285-101	Lasten	Rioolerv. Faukenbrg / Naeltwckstr VAT Int.	-	-	-	Nee
		I10285-102	Lasten	Rioolerv. Faukenbrg / Naeltwckstr VAT Ext.	198.969	593.987	-395.018	Nee
		I10285-103	Lasten	Rioolerv. Faukenb / Naeltwckstr VAT Engkst	104.972	152.827	-47.855	Nee
		I10285-104	Lasten	Rioolerv.Faukenbrg/Naeltwckstr Onvoorz.	299.608	-	299.608	Nee
		I10494-100	Lasten	Klimaatadaptatie Faukenbergestraat	72.600	-	72.600	Nee
		I10079-100	Lasten	Vervanging rioolbesturing 2023	315.782	387.787	-72.005	Nee
		I10080-100	Lasten	Vervanging rioolinstallatie 2023	1.756.000	870.924	885.076	Nee

	I10081-100	Lasten	Onvoorziene & inc. rioolerv. 2023	167.238	22.058	145.180	Ja
	I10082-100	Lasten	Maatregelen bui van de eeuw 2023	75.400	96.425	-21.025	Ja
	I10087-100	Lasten	Levensduur verlengende rep.en ren.2023	395.135	442.631	-47.496	Ja
	I10111-100	Lasten	Vervanging rioolinstallatie 2024	632.252	403.680	228.572	Ja
	I10112-100	Lasten	Onvoorziene & inc. rioolerv. 2024	368.670	35.080	333.590	Nee
	I10113-100	Lasten	Maatregelen bui van de eeuw 2024	96.311	94.322	1.989	Ja
	I10138-100	Lasten	Vervanging rioolbesturing 2025	185.994	-	185.994	Nee
	I10139-100	Lasten	Vervanging rioolinstallatie 2025	742.896	82.951	659.945	Nee
	I10140-100	Lasten	Onvoorziene & inc. rioolerv. 2025	176.688	34.973	141.715	Nee
	I10141-100	Lasten	Maatregelen bui van de eeuw 2025	102.674	102.674	-	Ja
	I10151-100	Lasten	Levensduur verlengende rep. en ren.2025	147.684	1.572	146.112	Ja
Bui van de eeuw - Voorburg-Noord noord	I10493-100	Lasten	Bui van de eeuw - Voorburg-Noord noord	122.248	-	122.248	Nee
Bui van de eeuw - van Wateringenlaan	I10495-100	Lasten	Bui van de eeuw - van Wateringenlaan	41.667	-	41.667	Nee
UPR-project 't Hert	I10092-100	Lasten	UPR 't Hert / Bouwkosten	20.000	12.002	7.998	Nee
	I10092-103	Lasten	UPR 't Hert / VAT Extern	-	86.369	-86.369	Nee
	I10092-104	Lasten	UPR 't Hert / VAT Enginkst	-	14.490	-14.490	Nee
	I10487-100	Lasten	UPR 't Hert / Onvoorzien	1.444	-	1.444	Nee
	I10488-100	Lasten	UPR 't Hert / VAT	1.062	-	1.062	Nee
	I10489-100	Lasten	UPR 't Hert / VAT Eng.	1.973	14.950	-12.977	Nee
UPR-project Duivenvoorde	I10122-100	Lasten	UPR Duivenvoorde / Bouwkosten	220.000	9.532	210.468	Nee
	I10122-103	Lasten	UPR Duivenvoorde / VAT Extern	-	94.869	-94.869	Nee
	I10122-104	Lasten	UPR Duivenvoorde / VAT Enginkst	-	39.490	-39.490	Nee
	I10490-100	Lasten	UPR Duivenvoorde / Onvoorzien	17.333	-	17.333	Nee
	I10491-100	Lasten	UPR Duivenvoorde / VAT	12.744	-	12.744	Nee
	I10492-100	Lasten	UPR Duivenvoorde / VAT Eng.	23.671	-	23.671	Nee
UPR-project Essesteijn	I10150-100	Lasten	UPR Essesteijn; Elzendreef	500.000	-	500.000	Nee
	I10245-100	Lasten	UPR Essesteijn	199.995	140.399	59.596	Nee
	I10253-100	Lasten	UPR Essesteijn; Weiden	-	8.026	-8.026	Nee
UPR-project Prinsenhof laag	I10097-100	Baten	Klimaatadaptatie Prinsenhof Laag	-241.319	-210.279	-31.040	Nee
		Lasten		995.575	742.024	253.551	Nee
	I10283-100	Lasten	Riolering Prinsenhof Laag / Bouwkosten	4.535.103	3.704.610	830.493	Nee
	I10283-101	Lasten	Riolering Prinsenhof Laag / Onvoorzien	141.000	181.799	-40.799	Nee
	I10283-102	Lasten	Riolering Prinsenhof Laag / VAT Intern	77.263	95.579	-18.316	Nee
	I10283-103	Baten	Riolering Prinsenhof Laag / VAT Extern	-	-2.397	2.397	Nee
		Lasten		112.885	341.769	-228.884	Nee
	I10283-104	Lasten	Riolering Prinsenhof Laag / VAT Enginkst	206.158	260.749	-54.591	Nee
UPR-project Van Pabstlaan	I10284-100	Lasten	Riolering v.Pabstlaan eo / Bouwkosten	1.705.194	-	1.705.194	Nee
	I10284-102	Lasten	Riolering v.Pabstlaan eo / VAT Intern	166.895	11.242	155.653	Nee
	I10284-103	Lasten	Riolering v.Pabstlaan eo / VAT Extern	148.785	168.378	-19.593	Nee
	I10284-104	Lasten	Riolering v.Pabstlaan eo / VAT Enginkst	590.602	167.626	422.976	Nee
UPR-project R. Snouckaertlaan	I10096-100	Lasten	Herstel Straatwerk Ridder Snouckaertlaan	259.581	21.355	238.226	Nee

			Riolverv. Ridder Snouckaertlaan Bouwkosten	3.506.325	3.350.192	156.133	Nee
			Riolverv. Ridder Snouckaertlaan Onvoorz.	357.364	2.150	355.214	Nee
			Riolverv. Ridder Snouckaertlaan VAT Int.	156.610	81.776	74.834	Nee
			Riolverv. Ridder Snouckaertlaan VAT Ext.	86.985	176.991	-90.006	Nee
			Riolverv. Ridder Snouckaertlaan VAT Eng.kst	277.812	127.153	150.659	Nee
UPR-project V. Santhorststraat			Riolerling v. Santhorststraat / Bouwkosten	480.000	-	480.000	Nee
			Riolerling v. Santhorststraat / VAT Intern	42.500	20.892	21.608	Nee
			Riolerling v. Santhorststraat / VAT Extern	124.060	5.520	118.540	Nee
			Riolerling v. Santhorststraat / VAT Engink	83.561	7.657	75.904	Nee
UPR-project Bernhardlaan			Herstel Straatwerk Pr. Bernhardlaan	-13.500	-	-13.500	Nee
			Lasten	274.834	2.113	272.721	Nee
			Riolverv. Berhardl / Spinozal Bouwkosten	744.601	947.411	-202.810	Nee
			Riolverv. Berhardl / Spinozal Onvoorzien	59.317	-	59.317	Nee
			Riolverv. Berhardl / Spinozal VAT Int.	90.830	84.289	6.541	Nee
			Riolverv. Berhardl / Spinozal VAT Ext.	62.249	77.615	-15.366	Nee
			Riolverv. Berhardl / Spinozal VAT Eng.kst	114.503	89.121	25.382	Nee
UPR-project Huygenskwartier			Maatr.Bui vd Eeuw Huygenskwart. /bouwkst	240.900	300	240.600	Nee
			Maatr.Bui vd Eeuw Huygenskwart/VATextern	80.664	105.943	-25.279	Nee
			Maatr.Bui vd Eeuw Huygenskwart/VATengin	36.663	124.616	-87.953	Nee
UPR-project M. Emantslaan			Riolverv. Marcellus Emantslaan Bouwkst	2.000.000	-	2.000.000	Nee
			Riolverv. Marcellus Emantslaan VAT Int	40.000	-	40.000	Nee
			Riolverv. Marcellus Emantslaan VAT Ext	193.664	128.796	64.868	Nee
			Riolverv. Marcellus Emantsl VAT Eng.kst	126.869	85.056	41.812	Nee
UPR-project Veursestraatweg			Riolvervanging Veursestraatweg Bouwkst	1.400.000	450	1.399.550	Nee
			Riolvervanging Veursestraatweg VAT Int.	40.000	2.337	37.663	Nee
			Riolvervanging Veursestraatweg VAT Ext	207.218	210.170	-2.952	Nee
			Riolverv. Veursestraatweg VAT Eng.kst.	156.134	158.680	-2.546	Nee
UPR-project K. Julianalaan			Riolerling Kon.Julianaln. Vb / VAT Intern	-	2.812	-2.812	Nee
			Riolerling Kon.Julianaln. Vb / VAT Extern	115.810	18.061	97.749	Nee
			Riolerling Kon.Julianaln. Vb / VAT Engink	127.411	7.411	120.000	Nee
UPR-project Zaagmolenstraat			Riolerling Zaagmolenstraat / Bouwkosten	626.703	-	626.703	Nee
			Riolerling Zaagmolenstraat / Onvoorzien	14.833	-	14.833	Nee
			Riolerling Zaagmolenstraat / VAT Intern	1.602	-	1.602	Nee
			Riolerling Zaagmolenstraat / VAT Extern	54.947	74.120	-19.173	Nee
			Riolerling Zaagmolenstraat / VAT Enginkst	47.160	105.547	-58.387	Nee
UPR-project Flaviusstraat-Overbrugk.			UPR Flaviusstr + Overbrugk. / Bouwkosten	-	12.032	-12.032	Nee
			UPR Flaviusstr + Overbrugk. / VAT Intern	-	67.126	-67.126	Nee
			UPR Flaviusstr + Overbrugk. / VAT Extern	166.663	42.586	124.077	Nee
			UPR Flaviusstr + Overbrugk. / VAT Enginkst	112.134	23.876	88.258	Nee

	Begraafplaats	I10337-100	Lasten	Oosterbegraafplaats	351.560	335.764	15.796	Nee
Totaal Volksgezondheid en milieu					31.887.935	15.884.115	16.003.820	
Bouwen en wonen (VHLOSV)	Julianabaan	I10341-100	Lasten	Julianabaan scenario beperkt	4.666.667	-	4.666.667	Nee
	Herontwikkeling KJ44 en OT40	I10439-100	Lasten	Integrale herontwikkeling locatie KJ44 en OT40	175.000	-	175.000	Nee
	Vorb.kred.ruimtelijke projecten	I10058-100	Lasten	Vorb.kred.v.Santhorststr. 1-3 Stompwijk	125.000	65.722	59.278	Nee
	Nazorgkrediet	I10019-100	Lasten	Nazorg Rietvink	210.177	194.748	15.429	Ja
Totaal Bouwen en wonen (VHLOSV)					5.176.844	260.470	4.916.374	
Overhead	ICT	I10318-100	Lasten	Beveiliging systemen on-premises	27.000	-	27.000	Ja
		I10319-100	Lasten	Cloudgang Enable-U, I-navigator, Kofax	131.000	6.150	124.850	Ja
		I10320-100	Lasten	Cloudgang My-lex	47.000	-	47.000	Ja
		I10321-100	Lasten	hardware werkplek, accessoires en AV middelen 2024	500.000	492.797	7.203	Ja
		I10322-100	Lasten	Moderne Flexibele Werkplek (Migratie netwerkschijven L-O-K en S-)	144.000	-	144.000	Nee
		I10323-100	Lasten	NIS2 / BIO vereisten	362.000	24.999	337.001	Nee
		I10324-100	Lasten	Versaasing applicaties 1e deel	250.000	55.202	194.798	Nee
		I10325-100	Lasten	vervanging grote AV schermen	150.000	17.088	132.912	Nee
		I10326-100	Lasten	Bentley RoPlan	25.000	-	25.000	Ja
		I10329-100	Lasten	hardware werkplek, accessoires en AV middelen 2025	500.000	194.997	305.003	Nee
		I10355-100	Lasten	LV cloud, servers, virtualisatie, storage en netwerk (Fortnite)	400.000	-	400.000	Nee
		I10358-100	Lasten	Versaasing applicaties 2e deel	220.000	-	220.000	Nee
		I10359-100	Lasten	Vervanging Kofax 2025	25.000	-	25.000	Ja
	Verv. Zuilen klantvolgsysteem	I10327-100	Lasten	Vervanging zuilen klantvolgsysteem	43.000	19.789	23.211	Nee
	Vastgoed	I10020-100	Lasten	Vastgoedmanagementsysteem 2020	75.000	57.610	17.390	Ja
		I10089-100	Lasten	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2023	475.769	475.769	-	Ja
		I10120-100	Lasten	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2024	808.314	652.803	155.511	Nee
	Software	I10124-100	Lasten	iVRI software update ivm privacy	153.943	-	153.943	Nee
	Wagenpark	I10005-100	Lasten	Ford Ranger wprn.63	92.853	-	92.853	Nee
		I10103-100	Lasten	Vervangen 4 E-scooters	24.963	7.739	17.224	Ja
		I10115-100	Lasten	Nissan Electric NV 200 wprn. 90	67.200	50.223	16.977	Ja
	Pand Stadsbeheer	I10072-100	Lasten	Nieuwbouw pand Stadsbeheer	7.247.559	247.904	6.999.655	Nee
		I10123-100	Lasten	Inrichting pand Stadsbeheer	330.739	11.380	319.359	Nee
	Huisvesting raad	I10362-100	Lasten	Huisvesting raad Locatie Leidschendam	3.300.000	195.090	3.104.910	Nee
Totaal Overhead					15.400.340	2.509.540	12.890.800	
Eindtotaal					119.199.037	41.605.137	77.593.900	

Bedragen x € 1

Toelichting onder- en overschrijdingen

In 2025 is gewerkt aan de realisatie van diverse investeringen, die bijdragen aan het bereiken van de programmadoelstellingen of de gewenste maatschappelijke effecten van het gemeentelijke beleid. De investeringen variëren van de aanschaf van bedrijfsmiddelen tot de realisatie van projecten in de openbare ruimte.

Investeringsplan begrotingsjaar 2025

De gerealiseerde uitgaven ten behoeve van investeringen in 2025 bedragen € 41,6 miljoen. Per programma is dit als volgt verdeeld:

Programma	Lasten
Bestuur en ondersteuning	0,0
Veiligheid	0,0
Bouwen en wonen (VHLOSV)	0,3
Mobiliteit en bereikbaarheid	11,4
Economie	0,0
Onderwijs	6,5
Overhead	2,5
Sociaal domein	0,0
Sport, cultuur en recreatie	5,0
Volksgezondheid en milieu	15,9
Eindtotaal	41,6

Bedragen x € 1.000.000

Van 73 investeringen van de 125 heeft de afronding, anders dan gepland, nog niet in 2025 plaatsgevonden. Het gaat om een bedrag van € 32 miljoen wat op deze investeringen minder is uitgegeven dan gepland. Voor de grootste investeringen is hieronder toegelicht wat de oorzaak van de vertraging is:

Bibliotheek Leidschendam FPP12

De aanbesteding van de verbouwing is in 2026 afgerond en de ondertekening heeft begin februari 2026 plaatsgevonden. De verwachting is dat de verbouwing en inventaris in q1 2027 afgerond zullen zijn. Het restantkrediet hiervoor is € 6.115.000.

Herinrichting Veursestraatweg

In dit project wordt nu gewerkt aan het ontwerp (van VO naar DO). Daarna wordt een bestek gemaakt en wordt het werk aanbesteed en door een aannemer uitgevoerd. Afronding van het project is voorzien eind 2027. Het restantkrediet hiervoor is € 7.368.000.

Rioolverv. Dr. van Noortstraat

Dit krediet maakt onderdeel uit van het project Bereikbaar Stompwijk. De werkzaamheden zullen, na de werkzaamheden van Stedin, in de tweede helft van 2026 starten. De verwachting is dat het werk wordt afgerond in 2027. Het restantkrediet hiervoor is € 1.949.000.

Herinrichting Dr. van Noortstraat

Dit krediet maakt onderdeel uit van het project Bereikbaar Stompwijk. De verwachting is dat het werk is afgerond in 2027. Het beschikbare krediet is € 6.518.000.

Bedrijfsverzamelgebouw Herenstraat- Herentuyn

De gemeente heeft een gescheiden koop- en aanneemovereenkomst gesloten. De aanneemsom wordt in termijnen betaald, afhankelijk van de voortgang van de bouw. De bouw loopt door in 2026 en de oplevering mogelijk tot in 2027. Het beschikbare krediet is € 1.800.000.

Toelichting overschrijdingen op de totaalkredieten

Bij overschrijdingen op investeringskredieten wordt gekeken naar het totaalkrediet en totaalinvesteringsproject. Ten opzichte van de beschikbare totaalkredieten is er bij een aantal sprake van een overschrijding op deelprojectniveau. Soms maken investeringen deel uit van een totaalproject, maar vanwege verschillende afschrijvingstermijnen worden ze dan als aparte deelprojecten zichtbaar gemaakt.

Overschrijdingen onder de € 100.000 zijn onrechtmatig, maar conform de regels van de financiële verordening acceptabel.

Er zijn geen overschrijdingen boven de € 100.000 ontstaan die hier nader moeten worden toegelicht.

4.6 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A20B	Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T)
		SiSa tussen medeoverheden								

	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A20B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A20B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A20B/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: A20B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: A20B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: A20B/06</i>
1	060637 Gemeente Zoetermeer	5912725	Regie	Ja	€ 50.893	€ 184.893
2			Deskundigheidsb evordering: overige trainingen	Ja	€ 26.400	€ 26.400
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						

			Kopie gemeente(code)	Kopie Beschikkingen merk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 11 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A20B/12</i>
1	060637 Gemeente Zoetermeer	5912725			Regie	Nee		Nee
2					Deskundigheidsbevordering: overige trainingen	Nee		Nee
3								
4								
5								
6								
7								

			8						
			9						
			10						
			11						
			12						
			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
JenV	A28	Specifieke uitkering Wapens en Jongeren	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (jaar T)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A28/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: A28/02</i>					
			€ 0	€ 72.353					
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoordin g (Ja/Nee)		
		Gemeenten			Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2			

			<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: B2/01</i>	<i>Indicator: B2/02</i>	<i>Indicator: B2/03</i>	<i>Indicator: B2/04</i>	<i>Indicator: B2/05</i>
			52	150	Ja	Nee	Nee
			Reeks 1	Reeks 1			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: B2/06</i>	<i>Indicator: B2/07</i>			
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1

			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: B2/08</i>	<i>Indicator: B2/09</i>	<i>Indicator: B2/10</i>	<i>Indicator: B2/11</i>	<i>Indicator: B2/12</i>	<i>Indicator: B2/13</i>
			€818.831	€ 1.275.872	€24.588	€174.334	€333.699	€595.080
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>
			€24.120	€140.650	€220.380	€549.402	€98.852	€232.764
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/24</i>	
							€1.520.470	

BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C92/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C92/05</i>	
			€ 72.517	€ 0	1	1.709	14	

OCW	D8	Onderwijsachterstandenb leid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)
		Gemeenten	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/03</i>	<i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05</i> <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: D8/06</i>
			€ 465.005	€ 24.401	€ 1.468.781	€ 401.919	€ 278.787	€ 872.417

	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
		Bedrag		Bedrag
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>
	<i>Indicator: D8/07</i>	<i>Indicator: D8/08</i>	<i>Indicator: D8/09</i>	<i>Indicator: D8/10</i>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
	€ 0	€ 0	€ 0	

			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: D14/04</i>	<i>Indicator: D14/05</i>	<i>Indicator: D14/06</i>	<i>Indicator: D14/07</i>
			€ 0	€ 18.365	€ 18.365	Ja
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: D14/08</i>	<i>Indicator: D14/09</i>	<i>Indicator: D14/10</i>	<i>Indicator: D14/11</i>

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
1	SB230058	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0	€ 36.711	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 0
2	SB230061	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 0	€ 440.000	a) Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 0
3						
4						
5						
6						
7						
8						
1						
2						
3						
4						
5						

		6						
		7						
		8						
		1	061916 Gemeente Leidschendam- Voorburg	31175116	€ 93.066	€ 120.449	€ 186.132	€ 240.898
		2	061916 Gemeente Leidschendam- Voorburg	31175116	€ 69.408	€ 89.830	€ 222.836	€ 288.403
		3	061916 Gemeente Leidschendam- Voorburg	31175116	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	061916 Gemeente Leidschendam- Voorburg	31175116	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	061916 Gemeente Leidschendam- Voorburg	31175116	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6						
		7						
		8						
			<i>Indicator: G2/07</i>	<i>Indicator: G2/08</i>	<i>Indicator: G2/09</i>	<i>Indicator: G2/10</i>	<i>Indicator: G2/11</i>	<i>Indicator: G2/12</i>

			€ 628.970	€ 74.663	€ 0	€ 1.425.577	€ 0	€ 23.873
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>				
			<i>Indicator: G2/13</i>	<i>Indicator: G2/14</i>				
			€ 0	Ja				

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoeks kosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoordden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
		<i>Indicator: G3/01</i>	<i>Indicator: G3/02</i>	<i>Indicator: G3/03</i>	<i>Indicator: G3/04</i>	<i>Indicator: G3/05</i>	<i>Indicator: G3/06</i>	
		€ 18.487	€ 14.768	€ 17.246	€ 0	€ 0	€ 0	

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

			<i>Indicator: G3/07</i>	<i>Indicator: G3/08</i>	<i>Indicator: G3/09</i>	<i>Indicator: G3/10</i>	<i>Indicator: G3/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalvertrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	-€ 25.503	€ 90.531	€ 4.681		
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 10.541	€ 2.462	€ 211		

			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 20.693	€ 33.757	€ 2.267
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 9.198	€ 6.260	€ 176
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	-€ 1.751	€ 798	€ 33
			6	Totaal	€ 0	€ 0	-€ 67.686	€ 133.808	€ 7.368
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
				<i>Indicator: G4/07</i>	<i>Indicator: G4/08</i>	<i>Indicator: G4/09</i>	<i>Indicator: G4/10</i>		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0			
							Ja		

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0		Ja	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0		Ja	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0		Ja	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0		Ja	
			6	Totaal	0	0		N.v.t.	
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	

	<i>Indicator: G4/11</i>	<i>Indicator: G4/12</i>	<i>Indicator: G4/13</i>	<i>Indicator: G4/14</i>	<i>Indicator: G4/15</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i>	Gemeente <i>Aard controle D2</i>	Gemeente	
			<i>Indicator: G4/16</i>	<i>Indicator: G4/17</i>	<i>Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/19</i>	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)			€ 0	€ 0		€ 0

			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025		Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicator: G10/01</i>	<i>Indicator: G10/02</i>	<i>Indicator: G10/03</i>	
			€ 900.371	€ 0	Nee	

			<i>Indicator: G12/01</i>	<i>Indicator: G12/02</i>	<i>Indicator: G12/03</i>			
			€ 4.934	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
		Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicator: G13/01</i>	<i>Indicator: G13/02</i>	<i>Indicator: G13/03</i>	<i>Indicator: G13/04</i>	Aard controle n.v.t.	
			€ 132.931	€ 0	€ 0	€ 0	Indicator: G13/05	
							Nee	
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
		Gemeenten						

			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: H4/01</i>	<i>Indicator: H4/02</i>			
				€ 0			
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicator: H30/07</i>	<i>Indicator: H30/08</i>			
			N.v.t.	Nee			

VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA- doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					
			12					
			13					
			14					
			15					
			16					
			17					
			18					
			19					
			20					

			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J9/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J9/11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J9/12</i>
1			Gebiedsontwikkeling Overgoo / 2024-0000031961	Ja	€ 154.528	€ 177.823	€ 225.000	€ 225.000
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
	Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)	
	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
	<i>Indicator: J9/13</i>	<i>Indicator: J9/14</i>	<i>Indicator: J9/15</i>	<i>Indicator: J9/16</i>	

			1	Gebiedsontwikkeling Overgoo / 2024-0000031961	Ja	n.v.t.	Nee	
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
			11					
			12					
			13					
			14					
			15					
			16					
			17					
			18					
			19					
			20					

VRO	J17	Realisatiestimulans	<p>Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.</p> <p><i>Aard controle D1 Indicator: J17/01</i></p>	<p>Geprognoseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.</p> <p><i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02</i></p>	<p>Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.</p> <p><i>Aard controle D1 Indicator: J17/03</i></p>			
	Nieuw							

			<p>Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.</p>	<p>Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) .</p>	<p>Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.</p>	<p>Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).</p>	<p>Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.</p>	
			<p><i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04</i></p>	<p><i>Aard controle R Indicator: J17/05</i></p>	<p><i>Aard controle R Indicator: J17/06</i></p>	<p><i>Aard controle R Indicator: J17/07</i></p>	<p><i>Aard controle R Indicator: J17/08</i></p>	
		1						

		2						
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: J55/01</i>	<i>Indicator: J55/02</i>	<i>Indicator: J55/03</i>	<i>Indicator: J55/04</i>	<i>Indicator: J55/05</i>	<i>Indicator: J55/06</i>
			524	€ 47.160	€ 577.752	0	€ 0	€ 255.012

			<p>Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huisee heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.</p>	<p>Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten</p>	<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten</p>	
			<p><i>Aard controle n.v.t.</i></p>	<p><i>Aard controle R</i></p>	<p><i>Aard controle n.v.t.</i></p>	

			<i>Indicator: J55/07</i>	<i>Indicator: J55/08</i>	<i>Indicator: J55/09</i>			
			524	€ 47.160	€ 577.752			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: J55/10</i>	<i>Indicator: J55/11</i>	<i>Indicator: J55/12</i>	<i>Indicator: J55/13</i>	<i>Indicator: J55/14</i>	<i>Indicator: J55/15</i>
			6.427	3.297	0	0	0	0
VRO	J72	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3e ronde	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten

				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld
		Gemeenten	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle D2	Aard controle D2	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: J72/01	Indicator: J72/02	Indicator: J72/03	Indicator: J72/04	Indicator: J72/05	Indicator: J72/06
			€ 0	€ 73.880	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					
			Indicator: J72/07					
			Nee					
		38						

39						
40						
41						
42						
43						
44						
45						
46						
47						
48						
49						
50						
51						
52						
53						
54						
55						
56						
57						
58						
59						
60						
61						
62						
63						
64						
65						
66						
67						
68						

69						
70						
71						
72						
73						
74						
75						
76						
77						
78						
79						
80						
81						
82						
83						
84						
85						
86						
87						
88						
89						
90						
91						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

11			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			
61			
62			
63			
64			
65			
66			
67			
68			
69			
70			
71			
72			
73			
74			

		75			
		76			
		77			
		78			
		79			
		80			
		81			
		82			
		83			
		84			
		85			
		86			
		87			
		88			
		89			
		90			
		91			
		92			
		93			
		94			
		95			
		96			
		97			
		98			
		99			
		100			

KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06	
			€ 1.678.489	€ 167.790	€ 486.099	€ 4.316.637	€ 0	€ 239	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07						
			Indicator: M16/12						Indicator: M16/13
			€ 4.055.650	#####					

AenM	M30	<p>Specifieke uitkering wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen</p> <p>Gemeenten</p>	<p>Aantal gerealiseerde plekken van duurzame aard (minimaal 5 jaar beschikbaar, te bewijzen door middel van bestuursakkoord met COA.gemeente) boven indicatieve opgave</p> <p><i>Aard controle n.v.t. Indicator: M30/01</i></p>	
			0	

4.7 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Begroot Lasten	Begroot Baten	Begroot Saldo	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Saldo	
0.1	Bestuur	4.569	0	-4.569	5.807	55	-5.752
0.2	Burgerzaken	5.015	2.122	-2.893	4.921	2.091	-2.830
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.344	2.062	-282	2.885	1.616	-1.269
0.4	Overhead	40.785	115	-40.670	39.673	362	-39.312
0.5	Treasury	203	5.837	5.635	194	5.778	5.584
0.61	OZB woningen	320	12.086	11.765	247	12.184	11.937
0.62	OZB niet-woningen	56	6.396	6.340	50	6.375	6.325
0.63	Parkeerbelasting	137	407	270	133	282	149
0.64	Belastingen overig	97	179	83	131	161	30
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	170.461	170.461	0	172.159	172.159
0.8	Overige baten en lasten	105	0	-105	218	0	-218
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	50	0	-50	82	0	-82
0.10	Mutaties reserves	13.845	18.520	4.675	13.623	15.599	1.976
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	7.779	0	-7.779	7.542	0	-7.542
1.2	Openbare orde en veiligheid	4.854	132	-4.722	4.321	122	-4.198
2.1	Verkeer en vervoer	15.620	1.497	-14.123	14.504	1.764	-12.739
2.2	Parkeren	808	49	-759	845	205	-640
2.3	Recreatieve havens	132	45	-87	109	32	-77
2.5	Openbaar vervoer	367	0	-367	228	0	-228
3.1	Economische ontwikkeling	1.307	810	-497	1.306	785	-522
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	163	0	-163	196	121	-75
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	170	63	-107	197	76	-120
3.4	Economische promotie	511	649	139	490	407	-84
4.2	Onderwijshuisvesting	5.383	134	-5.249	4.798	28	-4.770
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.581	2.480	-2.102	3.831	2.398	-1.432
5.1	Sportbeleid en activering	1.116	362	-754	1.100	356	-743
5.2	Sportaccommodaties	6.384	2.437	-3.948	6.244	2.440	-3.804
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.144	128	-1.016	1.052	87	-965
5.4	Musea	1.140	6	-1.134	1.161	12	-1.148
5.5	Cultureel erfgoed	583	0	-583	550	0	-550
5.6	Media	2.659	382	-2.277	2.649	410	-2.238
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.607	329	-10.278	10.495	486	-10.009
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	20.256	7.309	-12.947	17.296	8.467	-8.829
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	1.436	0	-1.436	2.514	0	-2.514
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	424	0	-424	405	24	-381
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	2.653	800	-1.853	2.019	1.553	-467
6.3	Inkomensregelingen	46.361	37.631	-8.730	44.888	39.314	-5.574
6.4	WSW en beschut werk	4.479	0	-4.479	4.190	46	-4.144
6.5	Arbeidsparticipatie	6.022	416	-5.607	5.508	602	-4.906
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	4.833	105	-4.729	4.745	91	-4.654
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	9.005	518	-8.487	8.955	534	-8.421
6.712	Begeleiding (Wmo)	6.877	0	-6.877	6.907	0	-6.907
6.713	Dagbesteding (Wmo)	457	0	-457	480	0	-480
6.751	Jeugdhulp ambulante lokaal	1.604	0	-1.604	1.224	0	-1.224
6.752	Jeugdhulp ambulante regionaal	19.438	0	-19.438	19.600	0	-19.600

6.753	Jeugdhulp ambuland landelijk	0	0	0	98	0	-98
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	108	0	-108	107	0	-107
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	6.695	0	-6.695	8.973	0	-8.973
6.792	PGB Jeugd	504	0	-504	407	0	-407
6.811	Beschermd Wonen (Wmo)	202	0	-202	274	77	-197
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	87	0	-87	57	0	-57
6.821	Jeugdbescherming	2.279	41	-2.238	2.537	32	-2.505
6.822	Jeugdreclassering	182	0	-182	234	0	-234
6.91	Coördinatie en beleid (Wmo)	508	0	-508	432	0	-432
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	1.534	0	-1.534	1.398	1	-1.397
7.1	Volksgesondheid	4.689	1.033	-3.657	5.106	1.259	-3.847
7.2	Riolering	5.600	9.619	4.019	6.087	9.331	3.244
7.3	Afval	12.284	15.398	3.114	12.177	15.541	3.364
7.4	Milieubeheer	5.540	1.943	-3.597	4.973	1.579	-3.394
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.209	1.116	-94	1.318	1.033	-286
8.1	Ruimte en leefomgeving	5.382	778	-4.604	4.840	1.253	-3.587
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	9.975	9.779	-196	8.086	7.104	-982
8.3	Wonen en bouwen	8.685	6.075	-2.610	7.396	5.385	-2.011
Saldo van lasten en baten		322.143	320.247	-1.896	312.808	319.616	6.809

Bedragen x € 1.000

4.8 Wet Normering Topinkomens (WNT)

De uitvoeringsregeling Wet Normering Topinkomens (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum in 2025 is € 246.0000 bij een voltijds dienstverband. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum. Bij een dienstverband korter dan een jaar wordt deze norm omgerekend naar de periode waarin de functionaris in dienst is geweest.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	R. de Haan	R. Jeene
Functiegegevens	Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 150.521	€ 131.438
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.205	€ 21.511
<i>Subtotaal</i>	€ 173.726	€ 152.949
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 173.726	€ 152.949

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	R. de Haan	R. Jeene
Functiegegevens	Algemeen Directeur / Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja

Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 142.273	€ 128.165
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.282	€ 20.462
<i>Subtotaal</i>	€ 165.555	€ 148.627
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	€ 165.555	€ 144.158

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

4.9 Overige gegevens

Incidentele baten en lasten

Om een goed oordeel te kunnen geven over het structurele evenwicht tussen lasten en baten is het noodzakelijk inzicht te hebben in de incidentele baten en lasten. Voor een gespecificeerd overzicht per programma en een toelichting daarop verwijzen we naar de specificatie tabel.

Het totaal van de incidentele baten en lasten per programma is opgenomen in onderstaande tabel.

Incidentele lasten	Begroting 2025	Realisatie 2025
0. Bestuur en Ondersteuning	826	862
1. Veiligheid	0	0
2. Mobiliteit en bereikbaarheid	1.848	1.260
3. Economie	200	203
4. Onderwijs	180	115
5. Sport, cultuur en recreatie	485	341
6. Sociaal domein	7.845	4.505
7. Volksgezondheid en milieu	2.990	2.751
8. Bouwen en Wonen (VHLOSV)	14.573	28.980
9. Overige onderdelen	0	0
10. Overhead	297	291
Overig	131	90
Totaal incidentele lasten	29.375	39.399

Incidentele baten	Begroting 2025	Realisatie 2025
0. Bestuur en Ondersteuning	285	0
1. Veiligheid	0	0
2. Mobiliteit en bereikbaarheid	160	135
3. Economie	810	785
4. Onderwijs	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	135	111
6. Sociaal domein	4.334	5.205
7. Volksgezondheid en milieu	2.535	2.280
8. Bouwen en Wonen (VHLOSV)	12.256	8.462
9. Overige onderdelen	-2.700	0
10. Overhead	0	0
Overig	143	578
Totaal incidentele lasten	17.957	17.556

Incidentele verrekeningen met reserves	Begroting 2025	Realisatie 2025
Stortingen in reserves	12.327	12.105
Totaal onttrekkingen aan reserves	17.003	14.081
Saldo incidentele baten en lasten (reserves)	4.676	1.976

Samenvatting incidentele baten en lasten	Begroting 2025	Realisatie 2025
Totaal incidentele lasten	29.375	39.399
Totaal incidentele baten	17.957	17.556
Saldo incidentele mutaties reserves	4.676	1.976
Totaal saldo incidentele baten en lasten	6.742	19.867

Structureel resultaat	Begroting 2025	Realisatie 2025
Exploitatieresultaat		
Waarvan incidentele baten en lasten	6.742	19.867

Nog niet beschikbaar.

Het saldo van de incidentele baten en lasten over 2025 bedraagt circa € 19 miljoen aan lasten, waar in de begroting werd uitgegaan van € 6,7 miljoen. Dit resulteert in een nadelig verschil ten opzichte van de begroting.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2025 meer incidentele lasten zijn gerealiseerd dan begroot en tegelijkertijd minder incidentele baten zijn ontvangen dan geraamd.

De hogere lasten hangen met name samen met een hogere realisatie binnen de grondexploitaties. Daarnaast is sprake van een lagere onttrekking aan reserves dan begroot, waardoor de baten achterblijven bij de raming.

Toelichting incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de incidentele lasten en baten verwerkt en per afzonderlijke post toegelicht waarbij specifiek wordt aangegeven wat de aard van het budget is en van welke looptijd er sprake is.

Incidentele lasten	Begroting 2025	Realisatie 2025	Aard van het budget/toelichting (1)	Looptijd (2)	Materiele omvang (3) ja of nee?
0. Bestuur en ondersteuning					
College kabinetszaken - 80 jaar vrijheid & Samenwerking organiseren ALV M50	58	61	In 2025 viert Nederland 80-jaar vrijheid. Om de viering ook in Leidschendam-Voorburg vorm te geven is budget beschikbaar gesteld in de kadernota 2025. De M50 is een netwerk van middelgrote gemeenten in Nederland, gericht op het uitwisselen van kennis, ervaringen en best practices op het gebied van stedelijke ontwikkeling, duurzaamheid en sociale innovatie. De M50 houdt twee keer per jaar een algemene ledenvergadering (ALV) en de gemeente Leidschendam-Voorburg is gastheer van de ALV in voorjaar 2025.	Tot en met 2025	Ja
Dienstverlening - zaaksysteem	147	60	Het realiseren van dit project draagt bij aan de ambitie uit het coalitieakkoord om de verschillende dienstverleningskanalen (balie, telefoon, website, app) beter op elkaar aan te laten sluiten.	Tot en met 2026	Ja
Sloopkosten Herenstraat 42	220	419	De gemeente sloopt in opdracht van de ontwikkelaar van het project de Herentuyn in Voorburg het voormalige gemeentekantoor in Voorburg (Herenstraat 42). In 2024 zijn al kosten gemaakt voor de sloop. De resterende kosten en de opbrengsten van de ontwikkelaar worden in 2025 verwacht.	Tot en met 2025	Ja

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	51	Er is, zoals in de eerste herziening van het bestedingsplan van de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie voorzien, geïnvesteerd in vervolgstappen voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. De uitgaven hebben betrekking op het onderzoek naar de energielabels van het vastgoed. Verder zijn vanuit deze middelen uitgaven voor een onderzoek naar de routekaart van de verduurzaming van vastgoed voorzien.	Tot en met 2025	Ja
Nieuwe huisvesting gemeenteraad	350	323 In de raadsvergadering van 19 maart 2024 is er op basis van twee moties een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld van € 500.000 ten laste van de algemene reserve om scenario's uit te werken. Tegelijkertijd met de ontwikkeling van de nieuwe raadzaal en huisvesting van de griffie wordt ook het benutten van de NO-kap voor extra werkplekken verder onderzocht. Het budget is ook hiervoor bestemd. Dit project hangt samen met het project herbestemming huize Swaensteyn. Het project is meerjarig en de werkzaamheden lopen door in 2026.	Tot en met 2026	Ja
Subtotaal	826	862		
2. Mobiliteit en bereikbaarheid				
Smart Mobility - taskforce mobiliteit	160	269 Budget voor het organiseren en realiseren van toe te passen verkeersmaatregelen, die de doorstroming rondom de Mall verbeteren.	Tot en met 2025	Ja

Aanlegplaatsen in de Vliet - verduurzaming	80	50	Vanuit het coalitieakkoord is er incidenteel geld beschikbaar gesteld om bij de aanlegplaatsen in de Vliet, onder andere nabij historisch erfgoed, aandacht te besteden aan duurzaamheid.	Tot en met 2025	Ja
Actieplan verkeersveiligheid	361	135	De gemeente streeft naar een verkeerssysteem waarin iedereen elke dag veilig thuis kan komen. Het college heeft daarom het actieplan verkeersveiligheid opgesteld, waarin beschreven wordt op welke wijze hier invulling aan gegeven gaat worden. Er zijn concrete acties opgesteld voor de volgende vier gebieden: infrastructuur, gedrag en educatie, handhaving en 'Samen Veilig' (iBabs 3101). Er is dekking vanuit de reserve mobiliteit.	Tot en met 2034	Ja

Verkeersplan	654	214	Op 5 december 2023 (ibabs 3201) is een besluit genomen over de besteding van dit incidentele budget in 2024 en 2025. In 2024 is gestart met de werkzaamheden en deze lopen door in 2025. Er is in 2024 een regionale studie gedaan, en is een zogenaamde Hub gerealiseerd, er zijn extra deelauto's bijgeplaatst en er zijn digitale gebieden aangewezen voor deelscooters. De kosten hiervan waren tot nu toe beperkt en aan de regionale studie is niet meebetaald. Al deze activiteiten lopen door of krijgen nog een vervolg in 2025. Ook de nog niet opgestarte onderwerpen kosten geld in 2025. Het betreft o.a.: inrichten vaste deelauto parkeerplaatsen en parkeervakken voor scooters, regionale samenwerking verder uitwerken, voorlichting en promotie en ambtelijke ondersteuning.	In 2025	
CID Binckhorst	178	456	Voor het project CID Binckhorst maakt de gemeente kosten voor technische projectleiding. Daarnaast worden kosten gemaakt voor de inzet van een algemene projectleider/omgevingsmanager.	Tot en met 2026	Ja
Metropolitane fietsroute	85	14	De voorbereidingskosten voor de Metropolitane fietsroute Den Haag - Pijnacker worden in 2024 uitgevoerd. Vanwege de complexiteit van het project was in 2024 in regionaal verband nader onderzoek nodig om tot een voorkeursoplossing te komen. Hierdoor lopen de kosten door in 2025.	Tot en met 2025	Ja

Fietspad Beetslaan	50	1	In het verkeers- en vervoerplan 2024 is opgenomen dat stapsgewijs wordt gewerkt aan de realisatie van de Verlengde Velostrada, een metropolitane fietsroute, parallel aan het spoor Den Haag-Leiden. Het inrichten van de Nicolaas Beetslaan als fietsstraat is één van de deelprojecten van dit project. Dit budget wordt ingezet voor de voorbereiding van dit project.	Tot en met 2026	Ja
Fietspromotie en veilig fietsparkeren	60	43	Het stimuleren van het fietsgebruik vraagt een brede aanpak die naast het verbeteren van de fietsinfrastructuur ook bestaat uit goede stallingsvoorzieningen en het genereren van positieve aandacht voor de fiets. Met maatregelen en activiteiten binnen de campagne LVFietst! wordt gewerkt aan betere communicatie en promotie, waar mogelijk in samenwerking met externe partners. Met externe partners wordt daarnaast verkend welke maatregelen op korte termijn mogelijk zijn om het veilig stalen van fietsen te verbeteren.	Tot en met 2025	Ja
RR halte LV / OV - bereikbaarheid Leidschendam Zuid	220	78	RandstadRail en de metro bieden een hoogwaardig alternatief voor verplaatsingen per auto van en naar grote delen van de regio. Om ervoor te zorgen dat inwoners goed gebruik kunnen maken van de RandstadRail, moeten onder andere de op- en overstapmogelijkheden aangepakt worden. Daarnaast is het verbeteren van de verbinding met Leidschendam Zuid van belang.	Tot en met 2027	Ja

Subtotaal	1.848	1.260
------------------	--------------	--------------

3. Economie

Aanleg glasvezelkabel	200	203	Op basis van de motie Voortzetting operatie stoeptegel worden de degeneratievergoedingen langer ingezet voor de extra reparatiewagen. De inkomsten worden hiertoe gestort in de algemene reserve en gedurende 4 jaar gefaseerd ingezet voor het operationeel houden van de reparatiewagen.	Tot en met 2028	Ja
-----------------------	-----	-----	--	-----------------	----

Subtotaal	200	203			
------------------	------------	------------	--	--	--

4. Onderwijs

Tijdelijke onderwijshuisvesting – Oude Bleijk Verbouwing	180	115	In verband met de vernieuwbouw van de PO De Vijverhof is een tijdelijke onderwijshuisvestingslocatie gevonden in de Oude Bleijk (BBV 3854). Het budget voor de verbouwing is verdeeld over de jaren 2024 en 2025, achteraf blijkt dat het gedeelte voor 2024 te hoog ingeschat was en de kosten merendeel in 2025 worden uitgegeven.	Tot en met 2028	Ja
--	-----	-----	--	-----------------	----

Subtotaal	180	115			
------------------	------------	------------	--	--	--

5. Sport, cultuur en recreatie

Zwembaden - energiekosten	175	173	Door het afsluiten van nieuwe energiecontracten door Sportfondsen Nederland stijgen de kosten fors ten opzichte van 2023.	Tot en met 2026	Ja
Groen-blauwe projecten	120	32	Voor de realisatie van Groen-Blauwe projecten ten behoeve van het versterken van een groene leefbare woongemeente is een startbudget beschikbaar gesteld. Er is sprake van urgentie om meekoppelkansen in andere ruimtelijke projecten te faciliteren en om tijdig in te zetten op de verwerving van subsidies (de "verdubbelaar").	Tot en met 2025	Ja

Landschapstafel Duinhorst en Weide - proceskosten	190	135	Restant budget uit het voormalige subsidieprogramma Duin, Horst & Weide, ingezet voor de voorbereiding en uitvoering van gezamenlijke projecten binnen de regionale samenwerking. De middelen worden gebruikt voor onder andere verkennende ontwerpstudies en landschaps-ecologisch onderzoek ter ondersteuning van verdere ontwikkeling op het gebied van natuur, recreatie en cultuurhistorie.	Tot en met 2025	Ja
Subtotaal	485	341			
6. Sociaal domein					
Sterk voor Noord	1.087	939	Budget is bedoeld ter versterking van een aantal wijken in de gemeente. Het budget is verdeeld in drie opgaven, Jeugd en Onderwijs, Financiële zelfredzaamheid en Fijn en veilig wonen. Met het programma Sterk voor Noord wil de gemeente samen met organisaties en inwoners ervoor zorgen dat de achterstanden in Leidschendam-Noord op het gebied van onderwijs, financiële zelfredzaamheid en wonen worden ingelopen, en in een periode van 20 jaar stijgen naar het gemiddelde niveau van de gemeente Leidschendam-Voorburg.	In 2025	Ja
Langer Zelfstandig Wonen	2.170	13	Voor Langer Zelfstandig Wonen is er een nieuw beleidsplan opgesteld (iBabs 3831) om voor de komende jaren diverse locaties beschikbaar te maken voor dit doel. Het budget is verdeeld in de volgende opgaven: toegankelijke nieuwbouw, ondersteuning langer zelfstandig wonen, collectieve woningaanpassing en communicatiecampagne.	Tot en met 2030	Ja

Integraal Zorgakkoord	130	83	Het IZA is een landelijke set van maatregelen welke gericht zijn op de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorgkosten. Via de centrumgemeente Zoetermeer ontvangen wij gelden uit de SPUK IZA. De bedragen worden jaarlijks toegekend op basis van aangeleverde plannen (iBabs 3733).	Tot en met 2026	Ja
Minimabeleid - Leefgeld Vluchtelingen Oekraïne	600	508	Budget voor leefgeld ten behoeve van de opvang en ondersteuning van Oekraïense ontheemden, bedoeld voor basisbehoeften zoals kleding en voedsel.	Tot en met 2027	Ja
Minimabeleid - Alleenverdienersproblematiek	72	110	Budget voor ondersteuning van huishoudens met één inkomen binnen het minimabeleid, gericht op het verzachten van inkomens- en koopkrachtproblemen bij alleenverdieners.	Tot en met 2026	Ja
Participatiebudget	32	10	Het tijdelijke budget vanuit het R&P Beleid wat over was uit 2024 is over gezet naar 2025. De kosten zijn ook op het structurele budget geboekt vandaar de onderuitputting. Dit extra budget is gebruikt om meer reïntegratie trajecten te kopen om mensen aan het werk te krijgen (die nu in de bijstand zitten)	Tot en met 2025	Nee

Sociaal Servicepunt	140	0	Het Sociaal Service Punt (SSP) is het loket waar inwoners laagdrempelig terecht kunnen met vragen op sociaal gebied. Om inwoners beter van dienst te kunnen zijn is het gewenst om het SSP door te ontwikkelen en de zichtbaarheid hiervan te vergroten, zodat de gemeente inwoners beter van dienst kan zijn. De kosten voor het aanschaffen van een systeem om het SSP zichtbaarder en effectiever te kunnen inzetten kunnen gedeclareerd worden bij het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De kosten van het onderhoud hiervoor komen bij de gemeente te liggen.	Tot en met 2025	
(Nood)opvang vluchtelingen - Oekraïne crisis	3.614	2.842	De gemeente maakt in 2025 kosten rondom het organiseren van de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder huur-, personeels- en energiekosten. Het Rijk vergoedt een maximaal bedrag van € 61 per opvangplek per dag. Op basis van de aangemelde opvangplekken ontvangt de gemeente een vergoeding.	Tot en met 2025	Ja
Subtotaal	7.845	4.505			
7. Volksgezondheid en milieu					
Bodem - Onderzoek Herenstraat	530	390	Het voormalige gemeentehuis aan de Herenstraat 40-42 wordt verkocht. Na de verkoop wordt dit pand gesloopt en kan worden gestart met bodemonderzoek. Na afronding van het onderzoek wordt ter plaatse en bij de aangrenzende panden de bodem gesaneerd.	Tot en met 2025	Ja

Integraal Zorgakkoord	422	815	Het IZA is een landelijke set van maatregelen welke gericht zijn op de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorgkosten. Via de centrumgemeente Zoetermeer ontvangen wij gelden uit de SPUK IZA. De bedragen worden jaarlijks toegekend op basis van aangeleverde plannen. Dit budget bestaat uit de volgende opgaven: regionale preventiestructuur, preventie kansrijke start extra, mentale gezondheid preventie jeugd, aanpak overgewicht, mentale gezondheid ontwikkeling achterstand en verbinding medisch sociaal domein (iBabs 3733).	Tot en met 2026	Ja
Gemeentebrede aanpak energietransitie (bestemmingsreserve)	115	33	In het onderdeel gemeentebrede aanpak energietransitie, zijn de volgende activiteiten ondergebracht: Stimuleren van energiebesparing of duurzame opwek bij vastgoed, Faciliteren van duurzaamheidsinitiatieven, Begeleiding van VvE's bij het aanvragen van subsidie voor een DMJOP en het vervolgtraject. Organisatie van collectieve inkoopacties, Onderzoeken, advies en begeleiding.	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
Basisfinanciering gemeentebrede aanpak energietransitie	1.923	1.513	In het onderdeel gemeentebrede aanpak energietransitie zijn de volgende activiteiten ondergebracht: Personele activiteiten van het programma. Met deze regeling kunnen andere collega's en/of externe deskundigen ingehuurd worden. De gemeente krijgt hierdoor tijd om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van klimaat- energietaken.	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
Subtotaal	2.990	2.751			
8. Bouwen en Wonen (VHLOSV)					

Ruimtelijk beleid - Omgevingsvisie	286	292	Budget voor de ontwikkeling van de Omgevingsvisie, inclusief het opstellen van een separaat Gebiedsprogramma Stompwijk en een wettelijk verplichte Omgevingseffectrapportage. De uitvoering vraagt om specialistische kennis op het gebied van ruimtelijk beleid en milieueffecten, die niet binnen de organisatie beschikbaar is. Hiervoor zijn externe expertise, een extern projectleider en adviesbureaus ingezet ter ondersteuning en aansturing van het proces.	Tot en met 2025	Ja
Gebiedsvisie Veurse Achterweg	375	52	Budget voor het opstellen van een Gebiedsvisie voor de herontwikkeling van een vrijkomende locatie en aangrenzende kavels. Het budget is bedoeld voor de voorbereidende fase, conform het opgestelde projectplan en kostenraming.	Tot en met 2025	Ja
Vorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten	50		De crisis op de woningmarkt en de woningbouw opgave krijgen landelijk, regionaal en lokaal veel aandacht. De gemeente Leidschendam-Voorburg draagt haar steentje bij aan deze opgave en wil daarin slagvaardig kunnen handelen. Een Vorbereidingsbudget Ruimtelijke Projecten draagt bij aan het vergoten van de slagvaardigheid.	Tot en met 2035	Ja
Vastgoedmanagement	180	113	Budget voor structurele deskundige capaciteit ten behoeve van professioneel vastgoedmanagement. De inzet is bedoeld voor het uitvoeren van taken die momenteel niet zijn belegd binnen de organisatie, aanvullend op de bestaande beleids-, beheer- en aan- en verhuurtaken, om te komen tot een integraal en professioneel beheer van het gemeentelijk vastgoed.	Tot en met 2025	Ja

Omgevingsplan	300	280	Budget voor projectcapaciteit en specifieke expertise ten behoeve van de verdere ontwikkeling van het Omgevingsplan en Omgevingsprogramma's. De benodigde capaciteit en expertise zijn binnen de huidige organisatie onvoldoende beschikbaar en worden ingezet om deze nieuwe wettelijke instrumenten zorgvuldig te realiseren en kennis binnen de organisatie op te bouwen.	Tot en met 2027	Ja
Gebiedsvisie en- plan Leidschendammerhout	139	152	De gemeente is van plan om met de diverse stakeholders tot een gebiedsvisie en uitvoeringsplan voor Leidschendammerhout te komen. De gebiedsvisie moet de gewenste richting geven voor de inrichting en het gebruik van het gebied op korte en middellange termijn.	Tot en met 2026	Ja
Grondexploitaties	9.779	25.649	Mutaties op basis van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025 (MPG 2025).	Tot einde grondexploitaties (is nu 2030)	Ja
Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie	543	411	Voor de uitvoering van de wijkaanpakken, blijft het nodig om in het bestedingsplan zorg te dragen voor voldoende financiële ruimte om alle wijken tot 2050 te ondersteunen in de transitie naar het gebruik van gas naar schone energie. Deze post betreft voornamelijk personele capaciteit om dat te realiseren.	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
Herbestemming Huize Swaensteyn	126	91	Met de motie Bestemming huize Swaensteyn (ID 796) heeft de raad het college verzocht om passende alternatieven te vinden voor een bestemming van Huize Swaensteyn en een daarbij horende business case uit te werken.	Tot en met 2026	Ja

Nationaal Isolatieprogramma	497	535	Isolatieprogramma t.b.v. het nemen van energiebesparende maatregelen eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen in slecht geïsoleerde woningen van eigenaar/ bewoners en slecht geïsoleerde woningen van leden van een VvE, woonverenigingen en wooncorporaties.	Tot en met 2028	Ja
Planfinanciering Heuvel-Amstelveen	388	405	Met deze regeling kunnen andere collega's en/of externe deskundigen ingehuurd worden voor werkzaamheden in de Heuvel-Amstelveen. De gemeente krijgt hierdoor tijd om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van klimaat- energietaken.	Tot en met 2027	Ja
SPUK aanpak Energiearmoede	210	86	Deze uitkering wordt door het Rijk verstrekt onder voorwaarde dat deze middelen worden besteed aan ondersteuning van huishoudens (huurders en eigenaar bewoners) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met de lagere energetische kwaliteit van de woningen.	Tot en met 2025	Ja

SPUK proeftuin aardgasvrije woningen	700	<p>In de strategie staat het terugdringen van de warmtevraag in gebouwen en woningen centraal. Met een energielabel A of B zijn woningen en utiliteitsgebouwen geschikt voor lage temperatuur verwarming. Hiervoor komen duurzame, lokale bronnen (bodem, lucht, water) in beeld. We streven daarom naar verduurzaming van het vastgoed naar gemiddeld energielabel B in 2050. In de periode tot 2030 start de gemeente met de eerste 4 transitiewijken (circa 6.000 woningen). Voor deze wijken is een warmtevraagreductie voorzien van circa 56TJ. Het doel is dat circa 25% van die 6.000 woningen in 2030 van het gas af is. De gemeente zet in op 35% energiebesparing in de bestaande woningvoorraad in 2050 ten opzichte van 2015. Deze voorbereidende activiteiten hebben nog niet direct geleidt tot woningen en gebouwen die aardgasvrij zijn gemaakt. Zoals beschreven in de planning in de aanvraag voor de Rijksbijdrage zullen de eerste woningen en gebouwen in de wijk naar verwachting na 2025 aardgasvrij gemaakt worden.</p>	Tot en met 2030	Ja
--------------------------------------	-----	---	-----------------	----

Stimuleringsregelingen Energietransitie	1.000	<p>913 De stimuleringsmaatregelen hebben betrekking op de gemeentebrede aanpak, educatie en subsidies. Naast de wijkaanpak kennen we een gemeentebrede aanpak energietransitie. We informeren inwoners en we organiseren collectieve inkoopacties. In het kader van educatie verzorgen we lespakketten voor scholen.</p>	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
---	-------	--	--	----

Subtotaal	14.573	28.980		
10. Overhead				

Administratie - boekhouding	100	204	Dit budget wordt ingezet voor een ERPx-ontwikkelaar die binnen het project ondersteuning biedt aan de administratie en boekhouding.	Tot en met 2026	Ja
WOO - implementatie	75		De Wet open overheid (Woo) verplicht de gemeente om bestuurlijke informatie openbaar te maken en om de informatiehuishouding op orde te hebben en houden. Het budget wordt ingezet voor de aanschaf en implementatie van een eigen platform waarop de documenten kunnen worden geplaatst.	Tot en met 2026	Ja
NIS2/BIO	69	87	De implementatie van NIS2 en de aankomende Cyberbeveiligingswet verplicht de gemeente tot forse investeringen in informatiebeveiliging en cyberweerbaarheid. Als essentiële entiteit moet de gemeente voldoen aan de BIO2 en een Information Security Management System (ISMS) implementeren conform NEN-ISO/IEC 27001.	Tot en met 2034	Ja
Werk & Inkomen, Jeugd en Zorg (WIJZ)	53		Budget voor de verdere uitwerking en start van de pilot coördinatie Sociaal Domein. De middelen zijn nodig om de pilot daadwerkelijk te kunnen uitvoeren en zijn gekoppeld aan het Actieplan Jeugd, waarvan de pilot onderdeel uitmaakt. In 2025 wordt het acti	Tot en met 2025	Ja
Subtotaal	297	291			
Overig					

Incidentele lasten van beperkte omvang	131	90	Naast de materiële incidentele posten zijn in dit overzicht ook incidentele lasten opgenomen met een beperkte financiële omvang. Het betreft posten onder de €50.000 die naar hun aard incidenteel zijn en ook in voorgaande jaren op deze wijze zijn opgenomen, maar individueel niet materieel zijn. Deze zijn uit oogpunt van volledigheid in de bijlage opgenomen en betreffen de volgende posten: samenwerking – organiseren ALV M50, kruispunt Appelgaarde–Hofzichtlaan, Nationaal Programma Onderwijs, verbeterplan Stationsplein Voorburg (herontwerp), Schone Lucht Akkoord en Visie elektrificatie van vervoer.	Divers	Nee
--	-----	----	---	--------	-----

Subtotaal	131	90			
Totaal incidentele lasten	29.375	39.399			

Incidentele baten	Begroting 2025	Realisatie 2025	Aard van het budget/toelichting (1)	Looptijd (2)	Materiele omvang (3) ja of nee?
-------------------	----------------	-----------------	-------------------------------------	--------------	---------------------------------

0. Bestuur en ondersteuning

Sloopkosten Herenstraat 42	285		De gemeente sloopt in opdracht van de ontwikkelaar van het project de Herentuyn in Voorburg het voormalige gemeentekantoor in Voorburg (Herenstraat 42).	Tot en met 2025	Ja
----------------------------	-----	--	--	-----------------	----

Subtotaal	285	0			
------------------	------------	----------	--	--	--

2. Mobiliteit en bereikbaarheid

Smart Mobility	160	135	Er zijn voor de verkeersmaatregelen rondom de Mall lasten opgenomen onder Smart Mobility. Onderdeel van deze lasten zijn de inzet van verkeersregelaars. Voor dit stuk ontvangen we een bijdrage van de Mall.	Tot en met 2025	Ja
----------------	-----	-----	---	-----------------	----

Subtotaal	160	135			
------------------	------------	------------	--	--	--

3. Economie

Aanleg glasvezelkabel	810	785	Op basis van de motie Voortzetting operatie stoeptegel worden de degeneratievergoedingen langer ingezet voor de extra reparatiewagen. De inkomsten worden hiertoe gestort in de algemene reserve en gedurende 4 jaar gefaseerd ingezet voor het operationeel houden van de reparatiewagen.	Tot en met 2028	Ja
-----------------------	-----	-----	--	-----------------	----

Subtotaal	810	785
------------------	------------	------------

5. Sport, cultuur en recreatie

Landschapstafel Duinhorst en Weide - proceskosten	135	111	De gemeente is penvoerder van de Landschapstafel Duinhorst en Weide. Hiervoor worden extra kosten gemaakt. Tegenover deze kosten staat een bijdrage van de deelnemende gemeenten.	Tot en met 2025	Ja
---	-----	-----	---	-----------------	----

Subtotaal	135	111
------------------	------------	------------

6. Sociaal Domein

Integraal Zorgakkoord (IZA) - Extra uitbreiding Welzijn op Recept	80	138	Het IZA is een landelijke set van maatregelen welke gericht zijn op de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorgkosten. Via de centrumgemeente Zoetermeer ontvangen wij gelden uit de SPUK IZA. De bedragen worden jaarlijks toegekend op basis van aangeleverde plannen (iBabs 3733).	Tot en met 2026	Ja
Minimabeleid - Leefgeld Vluchtelingen Oekraïne	640	540	Vanuit het Rijk ontvangt de gemeente compensatie voor het verstrekken van het leefgeld voor vluchtelingen vanuit Oekraïne en de bijbehorende uitvoeringskosten.	Tot en met 2026	Ja

(Nood)opvang vluchtelingen - Oekraïne crisis	3.614	4.527	De gemeente maakt in 2025 kosten rondom het tot en met 2025 organiseren van de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder huur-, personeels- en energiekosten. Het Rijk vergoedt een maximaal bedrag van € 61 per opvangplek per dag. Op basis van de aangemelde opvangplekken ontvangt de gemeente een vergoeding.	Tot en met 2025	Ja
--	-------	-------	--	-----------------	----

Subtotaal	4.334	5.205			
------------------	--------------	--------------	--	--	--

7. Volksgezondheid en milieu

Basisfinanciering gemeentebrede aanpak energietransitie	1.923	1.513	In het onderdeel gemeentebrede aanpak energietransitie zijn de volgende activiteiten ondergebracht: Personele activiteiten van het programma. Met deze regeling kunnen andere collega's en/of externe deskundigen ingehuurd worden. De gemeente krijgt hierdoor tijd om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van klimaat- energietaken.	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
---	-------	-------	--	---	----

Integraal Zorgakkoord (IZA)	612	767	Het IZA is een landelijke set van maatregelen welke gericht zijn op de toegankelijkheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid van de zorgkosten. Via de centrumgemeente Zoetermeer ontvangen wij gelden uit de SPUK IZA. De bedragen worden jaarlijks toegekend op basis van aangeleverde plannen. Dit budget bestaat uit de volgende opgaven: mentale gezondheid preventie jeugd, regionale preventiestructuur, aanpak overgewicht, preventie kansrijke start extra, mentale gezondheid ontwikkeling achterstand en verbinding medisch sociaal domein (iBabs 3733).	Tot en met 2026	Ja
-----------------------------	-----	-----	---	-----------------	----

Subtotaal	2.535	2.280			
------------------	--------------	--------------	--	--	--

8. Bouwen en Wonen (VHLOSV)

SPUK proeftuin aardgasvrije woningen	700	In de strategie staat het terugdringen van de warmtevraag in gebouwen en woningen centraal. Met een energielabel A of B zijn woningen en utiliteitsgebouwen geschikt voor lage temperatuur verwarming. Hiervoor komen duurzame, lokale bronnen (bodem, lucht, water) in beeld. We streven daarom naar verduurzaming van het vastgoed naar gemiddeld energielabel B in 2050. In de periode tot 2030 start de gemeente met de eerste 4 transitiewijken (circa 6.000 woningen). Voor deze wijken is een warmtevraagreductie voorzien van circa 56TJ. Het doel is dat circa 25% van die 6.000 woningen in 2030 van het gas af is. De gemeente zet in op 35% energiebesparing in de bestaande woningvoorraad in 2050 ten opzichte van 2015. Deze voorbereidende activiteiten hebben nog niet direct geleidt tot woningen en gebouwen die aardgasvrij zijn gemaakt. Zoals beschreven in de planning in de aanvraag voor de Rijksbijdrage zullen de eerste woningen en gebouwen in de wijk naar verwachting na 2025 aardgasvrij gemaakt worden.	Tot en met 2030	Ja
Gebiedsvisie en- plan Leidschendammerhout	139	Financiële bijdrage van Dunea ten behoeve van het opstellen van een gebiedsvisie en uitvoeringsplan voor Leidschendammerhout. De bijdrage is bedoeld ter ondersteuning van de gezamenlijke visievorming met stakeholders over de inrichting en het gebruik van het gebied op korte en middellange termijn.	Tot en met 2026	Ja

Basisfinanciering Wijkaanpakken Energietransitie	543	411	Voor de uitvoering van de wijkaanpakken, blijft het nodig om in het bestedingsplan zorg te dragen voor voldoende financiële ruimte om alle wijken tot 2050 te ondersteunen in de transitie naar het gebruik van gas naar schone energie. Deze post betreft voornamelijk personele capaciteit om dat te realiseren.	2023 - 2050 raadsbesluit iBabs 3095, 30 mei 2023	Ja
Nationaal Isolatieprogramma	497	535	Isolatieprogramma t.b.v. het nemen van energiebesparende maatregelen eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen in slecht geïsoleerde woningen van eigenaar/ bewoners en slecht geïsoleerde woningen van leden van een VvE, woonverenigingen en wooncorporaties.	Tot en met 2028	Ja
Planfinanciering Heuvel - Amstelveen	388	408	Met deze regeling kunnen andere collega's en/of externe deskundigen ingehuurd worden voor werkzaamheden in de Heuvel-Amstelveen. De gemeente krijgt hierdoor tijd om de interne organisatie te versterken voor het uitvoeren van klimaat- energietaken.	Tot en met 2027	Ja
SPUK Aanpak Energiearmoede	210	86	Deze uitkering wordt door het Rijk verstrekt onder voorwaarde dat deze middelen worden besteed aan ondersteuning van huishoudens (huurders en eigenaar bewoners) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met de lagere energetische kwaliteit van de woningen.	Tot en met 2025	Ja
Grondexploitaties	9.779	7.021	Mutaties op basis van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025 (MPG 2025).	Tot einde grondexploitaties (is nu 2030)	Ja
Subtotaal	12.256	8.462			

9. Overige onderdelen

Gemeentefonds - eenmalige daling	-2.700		Het Rijk, de VNG en IPO hebben een afspraak gemaakt met de financieel toezichthouders om de eenmalige daling van het gemeentefonds in 2025 aan te merken als negatieve incidentele baat.	Tot en met 2025	Ja
----------------------------------	--------	--	--	-----------------	----

Subtotaal	-2.700	0			
------------------	---------------	----------	--	--	--

Overig

Incidentele baten van beperkte omvang	143	578	Naast de materiële incidentele posten zijn in dit overzicht ook incidentele baten opgenomen met een beperkte financiële omvang. Het betreft posten onder de €50.000 die naar hun aard incidenteel zijn en ook in voorgaande jaren op deze wijze zijn opgenomen, maar individueel niet materieel zijn. Deze zijn uit oogpunt van volledigheid in de bijlage opgenomen en betreffen de volgende posten: Samenwerking - organiseren ALV M50, CID Binckhorst, Nationaal Programma Onderwijs, Park Vreugd & Rust - tuilmuren, Verkoop snippergroen, Sterk voor Noord, Langer Zelfstandig Wonen, Schone Lucht Akkoord, Gebiedsvisie Veurse Achterweg en Stimuleringsregelingen Energietransitie.	Divers	Nee
---------------------------------------	-----	-----	--	--------	-----

Subtotaal	143	578			
------------------	------------	------------	--	--	--

Totaal incidentele baten	17.957	17.556			
---------------------------------	---------------	---------------	--	--	--

Incidentele verrekeningen met reserves	Begroting 2025	Realisatie 2025	Aard van het budget/toelichting (1)	Looptijd (2)	Materiele omvang (3) ja of nee?
--	----------------	-----------------	-------------------------------------	--------------	---------------------------------

Storting in de reserves

Overige reserves	7.889	7.695	De stortingen van 2025 uit de Overige Reserve zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Bestemmingsreserves	Geen einddatum	Ja
------------------	-------	-------	--	----------------	----

Alg. reserve vrij besteedbaar	4.438	4.410	De stortingen van 2025 uit de Algemene Reserve zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Algemene Reserve	Geen einddatum	Ja
Totaal stortingen in de reserves	12.327	12.105			
Onttrekking aan reserves					
Alg. reserve vrij besteedbaar	5.587	5.587	De onttrekkingen van 2025 uit de Algemene Reserve zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Algemene Reserve	Geen einddatum	Ja
Overige reserves	11.416	8.494	De onttrekkingen van 2025 uit de Overige Reserve zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Bestemmingsreserves	Geen einddatum	Ja
Totaal onttrekkingen aan reserves	17.003	14.081			
Totaal verrekeningen reserves	4.676	1.976			
Totaal per saldo	6.742	19.866			

Bedragen x € 1.000

Structurele verrekeningen met reserves	Begroting 2025	Realisatie 2025	
Onttrekkingen aan reserves			
Reserve dekking afschrijvingslasten	1.167	1.167	De onttrekkingen van 2025 uit de Reserve dekking afschrijvingslasten zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Bestemmingsreserves
Reserve herwaardering activa	350	350	De onttrekkingen van 2025 uit de Reserve herwaardering activa zijn verder toegelicht bij het overzicht Reserves, onderdeel Bestemmingsreserves
Totaal	1.517	1.517	

Structurele onttrekkingen reserves

Volgens artikel 28 van het BBV zijn in de onderstaande tabel de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma weergegeven.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn in principe incidenteel van aard. Maar, er zijn ook verrekeningen met reserves die structureel van aard zijn. Om een goed beeld te kunnen vormen of structurele lasten worden gedekt door structurele baten, wordt een overzicht opgenomen die de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves weergeeft.

Mutaties met onze reserves zijn in principe incidenteel. Hierop zijn twee uitzonderingen:

- Onttrekkingen uit de reserve Dekking afschrijvingslasten;
- Onttrekkingen uit de reserve Herwaardering activa

Omschrijving	Begroting 2025	Realisatie 2025
Reserve Dekking afschrijvingslasten	1.167	1.167
Reserve Herwaardering Activa	350	350
Totaal	1.517	1.517

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

De reserve dekking afschrijvingslasten wordt ingezet voor de dekking van investeringen met een economisch - of maatschappelijk nut. Deze reserve heeft een langlopend karakter. De toevoegingen zijn incidenteel en de onttrekkingen structureel. De structurele onttrekking voor de afschrijvingslasten van 2025 bedraagt € 1.167.485.

De reserve herwaardering activa is ingesteld na een stelselwijziging voor de kapitaallasten (van lineair naar annuïtair afschrijven). Met deze reserve worden verschillen verrekend die ontstaan in de kapitaallasten op de activa van voor de stelselwijziging. De onttrekkingen zijn structureel van aard. De structurele onttrekking van 2025 bedraagt € 350.000.

In onderstaand overzicht is het verloop van beide reserves opgenomen en zijn de structurele onttrekkingen van in totaal € 1.517.485 zichtbaar.

Omschrijving	Stand per 1-1-2025	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2025
Reserve Dekking afschrijvingslasten	36.188	5.119	1.167	40.140
Reserve Herwaardering Activa	3.300	0	350	2.950
Totaal	39.488	5.119	1.517	43.090

Bedragen x € 1.000

Verdeling personeelskosten

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de salariskosten over de taakvelden weer.

Overzicht personele lasten	Primitieve begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Realisatie 2025
Bestuur en ondersteuning			
Bestuur	-2.473	-2.631	-2.469
Burgerzaken	-33	-33	-48
Totaal Bestuur en ondersteuning	-2.506	-2.664	-2.518
Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	-112
Totaal Veiligheid	0	0	-112
Onderwijs			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-359	-359	0
Totaal Onderwijs	-359	-359	0
Sociaal domein			
Samenkracht en burgerparticipatie	-885	-450	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-170	-170	0
Arbeidsparticipatie	0	-78	0
Coördinatie en beleid Jeugd	0	-235	0
Totaal Sociaal domein	-1.055	-933	0
Bouwen en wonen (VHLOSV)			
Ruimte en leefomgeving	-139	-415	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-359	0	0
Wonen en bouwen	-164	0	0
Totaal Bouwen en wonen (VHLOSV)	-662	-415	0
Overhead			
Overhead	-62.496	-65.392	-62.913
Totaal Overhead	-62.496	-65.392	-62.913
Totaal van taakvelden	-67.078	-69.764	-65.543

4.9.5 Controleverklaring accountant

4.10 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 maart 2026 (dossier 4611) vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Vanaf verslagjaar 2025 gelden nieuwe regels voor de begroting, verantwoording en accountantscontrole bij gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen. De wijzigingen hebben vooral gevolgen voor de rechtmatigheidsverantwoording en de wijze waarop de accountant de jaarrekening beoordeelt.

Aanleiding is de aanpassing van de Besluit Begroting Verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) van april 2025.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 6.166.000.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.788.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 6.166.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 770.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium		
1A.	Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau).	1.160
1B.	Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten).	125
2.	Ongeautoriseerde reservemutaties.	0
3.	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden		1.285
4.	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen	770

	het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is gedeut.	
	<i>De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.</i>	515
Voorwaardencriterium		
5.	Europees Aanbestedingsrecht	481
6.	Wmo	16
7.	Jeugdzorgwet	6
8.	Inkopen	0
M&O-criterium		
9.	Geen financiële bevindingen	0
Totaal onrechtmatigheden		1.788
Waarvan acceptabel		770
Waarvan niet-acceptabel		1.018
x € 1.000		

De geconstateerde afwijkingen groter dan 5% (= € 308.000) van de verantwoordingsgrens betreffen:

Begrotingscriterium (€ 1.285.000)

- Programma Bestuur en ondersteuning: € 412.000

Vastgoed: De kosten vallen hoger uit dan begroot doordat er het afgelopen jaar meer storingen zijn geweest. Met name op de locatie Prinsenhof 4 hebben zich meerdere storingen en klimaat gerelateerde problemen voorgedaan. Daarnaast heeft een juridisch geschil met betrekking tot de locatie Van Alphenstraat 63 tot extra kosten geleid (€ 416.000 nadeel).

- Programma Volksgezondheid en milieu: € 519.000

IZA (Integraal Zorg Akkoord): € 393.000

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (lasten): De lasten voor de specifieke uitkering op programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn € 393.000 hoger dan geraamd, dit komt omdat er een verschuiving heeft plaatsgevonden met programma 6 Sociaal domein. De kosten voor IZA binnen dit programma hebben met name betrekking op preventieve maatregelen ter bevordering van de mentale gezondheid van jongeren. Dit wordt deels gecompenseerd door hogere opbrengsten. Zie de toelichting bij de baten.

Specifieke uitkering Integraal Zorg Akkoord (baten): De baten voor de specifieke uitkering op programma 7 Volksgezondheid en milieu zijn € 155.000 hoger dan geraamd, Zie de toelichting bij de lasten. Het voordeel behaald op programma 6 Sociaal domein bedraagt € 187.000 voordelig, omdat geplande extra kosten voor het Sociaal Servicepunt zijn niet uitgegeven. Om de specifieke uitkering

toch maximaal te benutten zijn er extra preventieve maatregelen ingezet welke vallen onder programma 7. Op dat programma is daarom een nadeel.

Riolering: € 485.000

Bij het berekenen van de rioolheffing en de mutatie van de voorziening Riool bij de Begroting 2025 was de verwachting dat er meer rioolprojecten in 2024 zouden zijn afgerond, waarvoor de kapitaallasten in 2025 gaan starten. In de jaarrekening 2024 bleek dat er diverse projecten nog niet waren afgerond en dat dit een verlaging van de kapitaallasten in 2025 veroorzaakt van €375.000. Deze verlaging van de kapitaallasten heeft als effect dat er minder lasten op Riool zijn en er dus een storting in de voorziening Riool gedaan moet worden voor hetzelfde bedrag. Dit deel van de storting is niet begroot.

Daarnaast zijn er lasten op andere taakvelden die lager zijn dan verwacht, namelijk op taakveld Openbaar groen. Hier zit een voordeel op de lasten van € 110.000. Deze lasten tellen mee in de berekening van de mutatie met de voorziening riool. Als de lasten hier lager zijn, moet dit gestort worden in de voorziening riool maar dit gebeurt op een ander taakveld, namelijk taakveld Riolering. Dit geeft op dit taakveld een extra nadeel van € 110.000.

Voorwaarden criterium (€ 481.000)

De grootste onrechtmatigheden betreffen:

- Europees aanbesteden Dustin/Central Point: € 238.000

Dustin/Central Point: de uitgaven aan crediteur Dustin zijn in 2024 als onrechtmatig aangemerkt. In 2025 is een aanbestedingstraject gestart, dat in het derde kwartaal van 2025 heeft geleid tot het afsluiten van een nieuw contract. Als gevolg hiervan zijn de uitgaven aan Dustin in 2025 deels nog onrechtmatig. Het betreft een bedrag van afgerond € 238.000.

- Europees aanbesteden Aebi Schmidt: € 168.000

Aebi Schmidt: de gladheidsbestrijding wordt reeds tien jaar uitgevoerd door Aebi Schmidt in opdracht van de gemeente. Uit analyse is gebleken dat de uitgaven in 2025, ter hoogte van €168.000, de contractwaarde overschrijden. Hierdoor zijn deze uitgaven als onrechtmatig aangemerkt. Voor de periode van 1 november 2025 tot en met 31 oktober 2026 is een adviesbrief (position paper) opgesteld. Hierin wordt onderbouwd waarom het noodzakelijk is om af te wijken van het geldende inkoopbeleid. Deze afwijking is vereist om de continuïteit van de gladheidsbestrijding te waarborgen en tegelijkertijd de rechtmatigheid van de uitgaven in de komende periode te herstellen. Met dit voorstel borgt de afdeling dat de uitgaven in de genoemde periode op rechtmatige wijze plaatsvinden.

5 Bijlagen

5.1 Subsidielijst

Het overzicht van de verstrekte subsidies 2025 is opgenomen op de gemeentelijke website onder <https://www.lv.nl/subsidieregister>.

5.2 Kostendeclaratie college

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt welke onkosten het college in het afgelopen jaar heeft gemaakt en wat er is betaald in het kader van de uitoefening van het ambt. Een deel van de kosten heeft betrekking op het college als geheel en zijn niet uitgesplitst per persoon. Deze kosten zijn opgenomen onder 'Voltallige college'. De vervoerskosten, die gemaakt worden voor gemeenschappelijke regelingen worden niet doorbelast.

Type kosten	Studie dagen / cursus / opleidings plan	Reis en verblijf-kosten	Lidm.sch./ contr. en donaties	Receptie, attentie en repr. kosten	Goederen en diensten	Totaal
Weth. Bremer	0	2.792	420	0	0	3.212
Weth. v. Eekelen	0	1.381	1.205	93	0	2.679
Weth. van Veller	924	781	420	692	262	3.079
Weth. Keus	575	2.535	420	26	183	3.738
Weth. Belt	0	517	420	115	750	1.802
Burg. Vroom	924	2.757	25	118	32	3.855
Voltallig college*	13.513	2.956	594	31.272	6.044	54.379
Totaal	15.936	13.718	3.504	32.316	7.271	72.745

Bedragen x € 1

*Bedrag voltallig college aan goederen en diensten is inclusief € 1.938 aan verzekeringen

5.3 Integriteit

Het college legt middels een separaat Jaarverslag integriteit verantwoording af over het integriteitsbeleid en de uitvoering.

De organisatie voert sinds een aantal jaren een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in elk geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling, het creëren van een veilige werkomgeving en discriminatie. De organisatie heeft vijf interne vertrouwenspersonen en een externe vertrouwenspersoon voor zowel integriteit als ongewenste omgangsvormen. In 2025 werd binnen de organisatie invulling gegeven aan het integriteitsdomein via de bestaande integriteitsstructuur. Daarnaast was de coördinatie van het integriteitsdomein binnen de bestaande organisatie belegd en vond de afhandeling van meldingen plaats conform de geldende procedurele kaders. De concerncontroller vervulde daarbij een systeemverantwoordelijke rol voor het integriteitsbeleid en de afhandeling van meldingen.

De preventieve handhaving komt tot uitdrukking in allerlei maatregelen die genomen zijn bij indiensttreding, informatiebescherming, inkoop- en aanbestedingsprocedures, communicatie, voorlichting en training. De repressieve handhaving wordt geborgd door een zorgvuldige meldingsprocedure, onderzoeksprocedure en klachtenregeling.

Eind 2025 is binnen het integriteitsdomein een volgende stap gezet in de verdere versterking van de organisatie. De werkzaamheden op dit terrein waren niet langer uitsluitend belegd als rol naast andere werkzaamheden, maar konden ook structureel worden ondergebracht in een zelfstandige hoofdfunctie. Daarmee is een basis gelegd voor verdere professionalisering, meer continuïteit en een stevigere borging van integriteit binnen de organisatie.

Integriteitsmeldingen

In 2025 zijn in totaal vier formele integriteitsmeldingen ontvangen en in behandeling genomen. Daarvan waren twee meldingen afkomstig van inwoners en twee meldingen hadden betrekking op de interne organisatie.

Van de meldingen van inwoners had één melding betrekking op vermeend niet-integer handelen. Deze melding is onderzocht en ongegrond verklaard. De andere melding van een inwoner had betrekking op omgangsvormen. Deze melding is onderzocht en afgehandeld.

Van de meldingen die betrekking hadden op de interne organisatie had één melding betrekking op de wijze waarop met een ontvangen signaal was omgegaan. Deze melding is onderzocht en afgehandeld. De andere melding had betrekking op omgangsvormen. Deze melding is onderzocht en ongegrond verklaard.

Er zijn geen meldingen c.q. klachten ingediend bij het Huis voor Klokkeluiders.

Vertrouwenspersonen

De externe vertrouwenspersoon heeft in totaal één zaak gehad. De interne vertrouwenspersonen hebben in totaal 37 zaken gehad. Hiervan had het grootste deel betrekking op omgangsvormen. Het ging hierbij zowel om omgangsvormen tussen leidinggevenden en medewerkers als om omgangsvormen tussen medewerkers onderling. Bij alle zaken is de melder ondersteund om het probleem bespreekbaar te maken met de leidinggevende of de collega.

Ontwikkeling en vooruitblik

In 2025 is gewerkt binnen de bestaande kaders van het integriteitsbeleid en de daarbij behorende regelingen en procedures. In 2025 is een start gemaakt met de vernieuwing van de gedragscode en de verdere herijking van onderdelen van het integriteitsbeleid. Formele wijzigingen in het interne integriteitsbeleid zijn in 2025 niet vastgesteld.

In 2026 ligt de focus op het verder versterken en structureel borgen van het integriteitsdomein binnen de organisatie. Daarbij wordt voortgebouwd op de in eerdere jaren ingezette ontwikkellijn. De focus richt zich in hoofdzaak op de volgende samenhangende onderdelen:

- het uitvoeren van een integriteitsrisicoanalyse;
- het ontwikkelen en actualiseren van beleid en procedures;
- het versterken van meldroutes, informatie en ondersteuning;
- het versterken van bewustwording en handelingsvermogen;
- het verder ontwikkelen van governance, samenwerking en monitoring.

Met deze inzet staat 2026 in het teken van verdere professionalisering, prioritering en verankering van het integriteitsdomein.

5.4 Kerngegevens

	31-12-2024	31-12-2025
Sociale structuur		
Aantal inwoners:	79.312	78.310
waarvan 0-19 jaar	16.600	16.598
waarvan 20-64 jaar	43.278	43.277
waarvan 65 jaar en ouder	18.434	18.434
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	1.599	1.537
waarvan personen jonger dan 27 jaar	121	123
waarvan personen tussen 27 en 50 jaar	656	604
waarvan personen tussen 50 en 55 jaar	199	171
waarvan personen tussen 55 en 68 jaar	546	639
waarvan personen in inrichting	37	40
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in hectare)	3.562	3.562
waarvan binnenwater	344	391
waarvan historische stads- of dorpskern	3	3
Aantal woningen en wooneenheden	38.148	38.221
Capaciteit bijzondere woongebouwen	288	288
Oppervlakte van de wegen in 100m2	30.613	30.078
Lengte van de waterwegen binnen de bebouwde kom in kilometer	86	86
Lengte van de waterwegen buiten de bebouwde kom in kilometer	24	24
Oppervlakte openbaar groen in hectare	257	323